REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

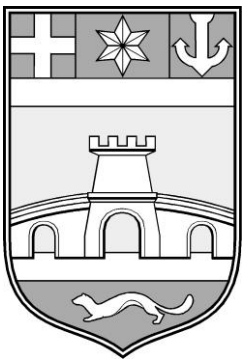

PRIJEDLOG PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2026. - 2029.

Osijek, prosinca 2025.

Materijal pripremljen u

Turističkoj zajednici
Osječko-baranjske županije

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
ŽUPANICA

KLASA: 334-01/25-01/5
URBROJ: 2158-02-25-6
Osijek, 2. prosinca 2025.

Temeljem članka 25. stavak 8. Zakona o turizmu ("Narodne novine" broj 156/23.), članka 55a. stavak 2. točka 4. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09., 2/13., 4/18., 2/20., 2/21. i 2/25.) i članka 106. stavak 2. Poslovnika Skupštine Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 8/96., 2/97., 8/01., 6/03., 2/06., 5/09., 2/13., 5/14., 12/19. i 4/21.), Županica Osječko-baranjske županije donijela je 2. prosinca 2025. godine

Z A K L J U Č A K

povodom razmatranja Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029.

Županica predlaže Skupštini da razmotri i prihvati prijedlog te donese Plan upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029, u tekstu pripremljenom u Turističkoj zajednici Osječko-baranjske županije.

ŽUPANICA
Nataša Tramišak, mag. iur.

PRIJEDLOG
PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2026. - 2029.

Plan upravljanja destinacijom je planski dokument za razvoj održive destinacije, koji izrađuje turistička zajednica za područje jedne ili više lokalnih ili regionalnih turističkih zajednica, za razdoblje od četiri godine, sukladno članku 25. Zakona o turizmu ("Narodne novine" broj 156/23. - u daljnjem tekstu: Zakon). Plan upravljanja destinacijom određuje smjer razvoja destinacije u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima.

Plan upravljanja destinacijom omogućuje destinaciji da se razvija na održiv način, čuvajući njezine resurse, prepoznavanjem njezinih prednosti i nedostataka kao i prilika na tržištu. Proces izrade kao i provedba plana upravljanja destinacijom pretpostavlja i potiče suradnju između različitih dionika, uključujući jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove i trgovačka društva u vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Republike Hrvatske, udruge koje izravno sudjeluju u kreiranju destinacijskog lanca vrijednosti u turizmu, nadležna tijela za prostorno planiranje, zdravstvo i kulturu, kao i druge dionike važne za planiranje razvoja turizma u destinaciji, sukladno članku 25. stavku 5. Zakona.

Sukladno članku 2. stavku 2. Pravilnika o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom ("Narodne novine" broj 112/24. - u daljnjem tekstu: Pravilnik), Turistička zajednica Osječko-baranjske županije započela je proces izrade Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029. (u daljnjem tekstu: Plan upravljanja destinacijom OBŽ) u prosincu 2024. godine te ga je izrađivala u koordinaciji sa svim relevantnim dionicima u sustavu turizma i dionicima u sustavu upravljanja turizmom na području Osječko-baranjske županije.

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije je u izradi Plana upravljanja destinacijom OBŽ vodila računa da isti mora biti temeljen na pokazateljima održivosti, a mora uzeti u obzir i turističke tokove te da mora obuhvaćati sljedeći sadržaj propisan člankom 25. stavkom 6. i člankom 26. stavkom 3. Zakona:

- *analizu stanja*
- *popis resursne osnove*
- *pokazatelje održivosti na razini destinacije propisane člankom 14. Zakona*
- *razvojni smjer s mjerama i aktivnostima potrebnim za njegovo ostvarenje*
- *prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije te*
- *popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije*
- *popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije i*
- *bitne elemente za upravljanje i marketing destinacije.*

Dobro osmišljen Plan upravljanja destinacijom OBŽ od iznimne je važnosti za Osječko-baranjsku županiju jer može povećati konkurentnost destinacije na globalnom tržištu, privlačeći turiste i investicije te istodobno osigurati da turizam neposredno i pozitivno utječe na lokalnu zajednicu te na gospodarski rast i razvoj Osječko-baranjske županije.

Plan upravljanja destinacijom OBŽ predstavlja podlogu za donošenje odluka i provedbu mjera i aktivnosti za upravljanje razvojem turizma u smjeru održivosti jedinica lokalne samouprave, Županije i drugih nadležnih tijela u destinaciji. Također obuhvaća i popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti te projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije koji su od iznimne strateške vrijednosti za razvoj turizma Županije, sukladno članku 34. Zakona.

Držeći se propisanih faza u izradi i donošenju plana upravljanja destinacijom prema članku 5. Pravilnika, a sukladno članku 25. stavku 7. Zakona, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije provela je javno savjetovanje o Nacrtu Plana upravljanja destinacijom OBŽ u razdoblju od 24. listopada do 24. studenoga 2025. godine, stavljanjem istog na internetsku stranicu Osječko-baranjske županije. Obzirom da se planom upravljanja destinacijom utječe na interese građana i pravnih osoba, bilo je neophodno Nacrt Plana upravljanja destinacijom OBŽ uputiti na javno savjetovanje sukladno posebnim propisima kojima se uređuje pravo na pristup informacijama.

Tijekom savjetovanja na Nacrt Plana upravljanja destinacijom OBŽ zaprimljeni su komentari, primjedbe i prijedlozi Turističke zajednice Grada Đakova i Hotela Osijek, koji su detaljno prikazani i obrazloženi u Izvješću o provedenom savjetovanju o Nacrtu Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029. od dana 25. studenoga 2025. godine.

Turistička zajednica Grada Đakova dostavila je prijedloge za ispravke i ažuriranje dijelova Plana upravljanja destinacijom OBŽ, a koji se odnose na manifestacije, turističku i komunalnu infrastrukturu te nazive i nositelje projekata, kako bi podaci odražavali stvarno stanje na terenu. Predložene su korekcije informacija o manifestacijama, lokacijama turističke infrastrukture, statusu komunalnih projekata i nazivima navedenih udruga. Također je predloženo u prilogu ažurirati postojeći popis projekata novim, kako bi se uskladio s Planom upravljanja destinacijom Đakovo.

Nadalje, Hotel Osijek predlaže uklanjanje podataka o popunjenosti pojedinačno navedenih hotela izraženih u postotcima i njihovu zamjenu sa službenim podacima iz Izvješća o izvršenju Programa rada Turističke zajednice Osječko-baranjske županije za 2024. godinu, kako bi prikaz bio točniji i realniji. Također se preporučuje prilagoditi opise rezultata poslovanja hotelskog smještaja radi objektivnijeg prikaza trendova u turističkom sektoru na području Osječko-baranjske županije.

Svi gore navedeni komentari i prijedlozi o izmjenama Turističke zajednice Grada Đakova i Hotela Osijek su prihvaćeni i uvršteni u Prijedlog Plana upravljanja destinacijom OBŽ iz sljedećih razloga: predstavljaju stvarno stanje i okolnosti kojima se ispravljaju netočni navodi; radi usklađivanja sa službenim podacima iz Izvješća o izvršenju Programa rada Turističke zajednice Osječko-baranjske županije za 2024. godinu; radi objektivnijeg prikaza trendova u turističkom sektoru na području Osječko-baranjske županije.

Nakon provedenog javnog savjetovanja, Turističko vijeće Turističke zajednice Osječko-baranjske županije uputilo je 28. studenoga 2025. godine, Prijedlog Plana upravljanja destinacijom OBŽ na donošenje Skupštini Osječko-baranjske županije, sukladno članku 25. stavku 8. Zakona i članku 8. Pravilnika.

Slijedom navedenog, predlaže se Skupštini Osječko-baranjske županije donošenje Plana upravljanja Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029. u tekstu koji glasi:

KLASA:
URBROJ:
Osijek,

Temeljem članka 25. stavak 8. i članka 26. stavak 5. Zakona o turizmu ("Narodne novine" broj 156/23.) i članka 30. točke 13. i 24. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09., 2/13., 4/18., 2/20., 2/21. i 2/25.), na prijedlog Turističkog vijeća Turističke zajednice Osječko-baranjske županije, Skupština Osječko-baranjske županije donijela je na ____ sjednici _____ 2025. godine

Z A K L J U Č A K

o donošenju Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029.

I.

Skupština donosi Plan upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029., u predloženom tekstu.

II.

Ovaj Zaključak i Plan upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029. bit će objavljeni u "Županijskom glasniku" te na internetskoj stranici Turističke zajednice Osječko-baranjske županije.

PREDSJEDNIK
Tomislav Rob

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2026. – 2029.

TURISTIČKA ZAJEDNICA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA

Projekt:	Plan upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. – 2029.
Naručitelj:	Turistička zajednica Osječko-baranjska županije
Izvršitelj:	Institut za turizam, Zagreb
Voditelj projekta:	dr. sc. Snježana Boranić Živoder
Autori:	Davorin Jašinski dr. sc. Ivo Beroš dr. sc. Snježana Boranić Živoder dr. sc. Izidora Marković Vukadin dr. sc. Luka Valožić dr. sc. Ivan Kožić dr. sc. Mira Zovko
Mjesto i datum:	Zagreb, lipanj 2025.

Sadržaj:

1. UVOD I CILJEVI PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM 5
2. PROSTORNI OBUHVAT PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM 7
3. ANALIZA STANJA 10
3.1. Obilježja turističkih kretanja 10
3.2. Analiza ugostiteljske ponude 19
3.3. Turistička atrakcijska i resursna osnova 20
3.4. Turističke usluge 28
3.5. Turistička infrastruktura 30
3.6. Analiza komunalne infrastrukture 35
3.7. Analiza prometne infrastrukture 38
3.8. Analiza stanja digitalizacije 40
3.9. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom 42
3.10. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji 44
3.11. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala 45
3.12. Analiza komunikacijskih aktivnosti 47
3.13. Analiza tržišta i trendovi 49
3.14. Izvješće o provedenoj analizi stanja i definiranje ključnih izazova 55
4. MARKETING DESTINACIJE 61
4.1. Turistički proizvodi 61
4.2. Ciljna tržišta i komunikacija s tržištem 73
5. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI DESTINACIJE 75
5.1. Obvezni pokazatelji održivosti 75
5.2. Specifični pokazatelji održivosti 84
6. SWOT analiza 86
7. STRATEŠKI OKVIR 90
7.1. Opća načela, vizija i ciljevi razvoja turizma 90
7.2. Strateški pravac i prioriteti 93
7.3. Specifični ciljevi povezani s prioritetima 94
7.4. Mjere i aktivnosti 94
8. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA TURIZMA 101
8.1. Smjernice i preporuke po skupinama dionika 101
8.2. Smjernice i preporuke za učinkovitu provedbu plana 102
9. PROJEKTI 104

9.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti 105
9.2. Projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije.....115
10. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠTAVANJE O PROVEDBI 130
11. PRILOZI 131
PRILOG 1. Popis projekata u planovima upravljanja destinacijama u domeni Turističkih zajednica gradova i općina u Osječko-baranjskoj županiji.....132
PRILOG 2. Popis kulturnih dobara u Osječko-baranjskoj županiji.....143
PRILOG 3. Zaštićena područja u Osječko-baranjskoj županiji 143

1. UVOD I CILJEVI PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM

Plan upravljanja destinacijom jedan je od ključnih dokumenata za razvoj održivog turizma. Njegova je primarna svrha osigurati dugoročni razvoj destinacije u skladu s načelima održivosti, uz poštivanje strateških planova, prostornih i kulturnih smjernica te važećih zakonskih propisa.

Prema Zakonu o turizmu (NN 156/23), za njegovu izradu odgovorne su lokalne i regionalne turističke zajednice. Plan definira smjer razvoja destinacije s ciljem njenog rasta, unaprjeđenja, poboljšanja iskustva posjetitelja, zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti te unaprjeđenja kvalitete života lokalne zajednice. Kao temelj za donošenje odluka u turizmu, plan upravljanja destinacijom usmjerava rad jedinica lokalne i regionalne samouprave te ostalih nadležnih institucija. Njegova izrada i provedba temelje se na suradnji ključnih dionika – lokalnih vlasti, turističkih zajednica, poduzetnika i stanovništva.

Zakon i pravilnici koji određuju izradu plana upravljanja destinacijom su:

- Zakon o turizmu. *Narodne novine*,156/2023
- Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom. *Narodne novine*, 112/2024
- Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma. *Narodne novine*, 112/2024
- Pravilnik o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta. *Narodne* novine, 112/2024

Pored toga, postoje i smjernice koje je izdalo Ministarstvo turizma i sporta, a čine ih:

- Smjernice i upute za izradu plana upravljanja destinacijom
- Smjernice za izračun obaveznih pokazatelja prihvatnog kapaciteta destinacije
- Smjernice za provođenje istraživanja zadovoljstva cjelokupnim boravkom u destinaciji
- Smjernice za provođenja istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu i utjecaju turizma na kvalitetu života
- Smjernice za provođenje istraživanja gospodarskih subjekata

Dobro osmišljen plan ne samo da povećava konkurentnost destinacije na globalnom tržištu i privlači turiste i investicije, već i osigurava pozitivan utjecaj turizma na lokalnu zajednicu kroz poboljšanje infrastrukture i kvalitete usluga.

Neke od ključnih faza u izradi plana upravljanja destinacijom su:

1. Prva faza odnosi se na analizu trenutnog stanja destinacije, završava Izvješćem o analizi stanja internog okruženja te obuhvaća sljedeće korake:
   - Analiza dosadašnjih turističkih kretanja
   - Analiza turističke ponude
   - Analiza atrakcijske i resursne osnove
   - Analiza stanja komunalne infrastrukture
   - Analiza stanja digitalizacije
   - Analiza stanja dostupnosti destinacije za osobe s posebnim potrebama
   - Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

- Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala
- Analiza komunikacijskih aktivnosti
- Analiza konkurencije
- Izvješće o analizi stanja i definiranje ključnih izazova;

2. Druga faza odnosi se na definiranje prilika i potencijala za razvoj turističke destinacije;
3. Treća faza odnosi se na definiranje strategije turističkog razvoja:
   - Definiranje razvojnog smjera s mjerama i aktivnostima;
   - Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta;
4. Četvrta faza odnosi se na kreiranje popisa ključnih investicija, projekata te smjernica i preporuka za dionike razvoja.

2. PROSTORNI OBUHVAT PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM

Plan upravljanja destinacijom izrađuje se za područje jedinice regionalne samouprave - Osječko-baranjsku županiju, koja se nalazi pod ingerencijom istoimene Turističke zajednice. Smještena je na krajnjem istoku Republike Hrvatske i prostire se na površini od 4.147,98 km², čime zauzima mjesto četvrte najveće županije u zemlji. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, u ovoj regiji živi 258.206 stanovnika, što je čini petom najnapučenijom županijom u Hrvatskoj.

Slika 2.1. Geografski smještaj i upravna organizacija Osječko-baranjske županije

Županija ima pogranični karakter te graniči s Mađarskom na sjeveru, Srbijom na istoku, Virovitičko-podravskom i Požeškom-slavonskom županijom na zapadu, Vukovarsko-srijemskom na jugoistoku i Brodskom-posavskom na jugu. Njezin povoljni geografski položaj omogućava suradnju sa susjednim županijama i državama u obliku zajedničkog razvoja prekograničnih turističkih proizvoda, ali i projekata kojima se može prijaviti na programe prekogranične suradnje između Hrvatske i Mađarske te Hrvatske i Srbije.

Osječko-baranjska županija administrativno se sastoji od 42 jedinice lokalne samouprave, među kojima se ističe 7 gradova: Osijek, Beli Manastir, Donji Miholjac, Đakovo, Našice, Valpovo i Belišće, dok 35 općina čini ostatak administrativne podjele. Grad Osijek, kao glavno administrativno, gospodarsko i kulturno središte, ima ključnu ulogu u razvoju regije. U njemu živi više od trećine ukupnog stanovništva županije, a njegov povoljni geoprometni položaj čini ga važnim strateškim čvorištem koje povezuje regiju s ostatkom Hrvatske i susjednim zemljama.

U smislu upravljanja u turizmu, na području Osječko-baranjske županije djeluje 10 lokalnih: TZ Osijek, TZ Belišće, TZ Valpovo, TZ Donji Miholjac, TZ Našice, TZ Đakovo, TZ Bizovac, TZ Bilje, TZ Draž, TZ Erdut i 1 područna turistička zajednica: TZ Baranje.

Reljef Osječko-baranjske županije pretežno je nizinski, s prostranim ravnicama i izuzetno plodnim tlima. Ipak, određeni dijelovi krajolika, poput Banskog brda (243 m) na sjeveroistoku Baranje i istočnih obronaka Krndije na jugozapadu, pružaju raznolikost krajoliku te otvaraju mogućnosti za specifične oblike turizma, uključujući planinarenje i vinske ture.

Hidrografski sustav regije obilježavaju rijeke Drava i Dunav, koje ne samo da predstavljaju prirodne granice već su i ključni resursi za gospodarstvo i turizam. Drava prolazi kroz županiju u dužini od 104 km, čineći prirodnu granicu između Slavonije i Baranje, dok Dunav spaja županiju s Podunavljem. Osim ovih velikih rijeka, bogatstvo vodnih resursa dodatno upotpunjuju rijeke Karašica i Vučica te brojna manja jezera i ribnjaci, koji su značajni za ribarstvo i rekreaciju.

Klima županije je umjereno kontinentalna, s izraženim sezonskim razlikama. Ljeta su obično topla, dok su zime hladne, a prosječna godišnja temperatura iznosi oko 11 °C. U kombinaciji s plodnim tlima, klima pruža izvrsne uvjete za poljoprivrednu proizvodnju, što ovu djelatnost čini jednom od najvažnijih gospodarskih grana regije.

Demografska slika Osječko-baranjske županije obilježena je negativnim trendovima, uključujući smanjenje broja stanovnika i starenje populacije. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, županija broji 258.206 stanovnika, što predstavlja značajan pad u odnosu na prethodne godine. Glavni uzroci ovih trendova su iseljavanje, posebno mlađih generacija, te negativan prirodni prirast.

Stanovništvo je neravnomjerno raspoređeno, s više od dvije trećine koncentrirano u urbanim područjima. Grad Osijek, kao najveće urbano središte, ima 96.848 stanovnika, dok ostali gradovi poput Đakova i Našica, iako manji, igraju ključnu ulogu kao regionalni centri. Ruralna područja, unatoč svojoj prostornoj dominaciji, bilježe značajan trend depopulacije i smanjenje gospodarskih aktivnosti.

Etnička struktura županije relativno je raznolika. Većinski dio stanovništva čine Hrvati, no značajan udio imaju i pripadnici nacionalnih manjina, uključujući Srbe i Mađare. Ova etnička raznolikost odražava se u bogatoj kulturnoj baštini županije, koja uključuje tradicionalnu arhitekturu, gastronomiju i brojne manifestacije.

Područje današnje županije ima bogatu povijest koja seže još u neolit, kad su ga nastanjivali Iliri. Kroz stoljeća, ovdje su se smjenjivali Kelti, Rimljani, Hrvati te razni feudalni gospodari, dok su srednjovjekovni gradovi poput Đakova, Našica i Valpova postali važna kulturna i politička središta. Dolazak Osmanlija u 16. stoljeću značajno je obilježio regiju, donoseći turbulentno razdoblje koje je trajalo do 17. stoljeća, kad ih protjeruje austrijska vojska. U sklopu Habsburške Monarhije, a kasnije Austro-Ugarske, područje doživljava gospodarski i društveni razvoj. Tijekom Domovinskog rata, županija je pretrpjela teška razaranja, a njezin istočni dio bio je pod okupacijom sve do mirne reintegracije 1998. godine, čime je ponovno uspostavljen ustavnopravni poredak Republike Hrvatske.

U gospodarskom smislu, svoje potencijale pronalazi prvenstveno u poljoprivredi, prehrambenoj industriji, IKT-u i turizmu. Turizam je u značajnom porastu zahvaljujući prirodnim ljepotama, bogatoj kulturno-povijesnoj baštini i enogastronomskoj ponudi. Privlači posjetitelje zainteresirane za ruralni turizam, aktivni odmor i autentična iskustva, dok Grad Osijek, sa svojom povijesnom jezgrom, raznolikim kulturnim sadržajima i modernim ugostiteljskim objektima, predstavlja ključni centar urbanog turizma.

3. ANALIZA STANJA

3.1. Obilježja turističkih kretanja

Noćenja i dolasci turista

U posljednjih osam godina Županija bilježi rast te je u 2024. godini ostvareno 141.342 dolazaka i 285.654 noćenja, što je povećanje od 59,1% u dolascima i 59,7% u noćenjima u odnosu na 2016. godinu. Gosti se u prosjeku zadržavaju 2,02 dana, a prosječno vrijeme boravka stagnira u promatranom razdoblju. Važno je spomenuti poremećaje za vrijeme trajanja pandemije bolesti Covid-19 koja je uzrokovala značajan pad broja dolazaka i noćenja u 2020. i 2021. godini.

Slika 3.1.1. Broj turističkih dolazaka i noćenja u Osječko-baranjskoj županiji u razdoblju 2016. - 2024.

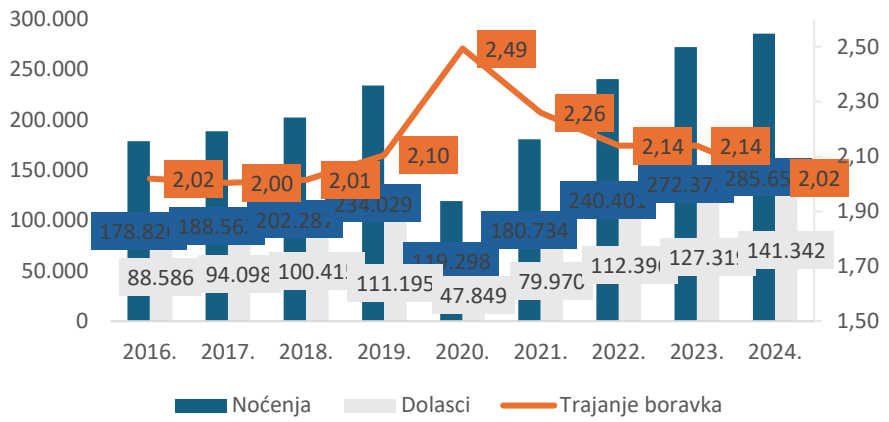

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025.

Broj noćenja je u 2022. godini dosegnuo je predpandemijske brojke, nastavio rasti za 13% u 2023. te dodatnih 5% u 2024. godini.

Slika 3.1.2. Struktura noćenja po tipu smještaja u 2016 i 2024. godini.

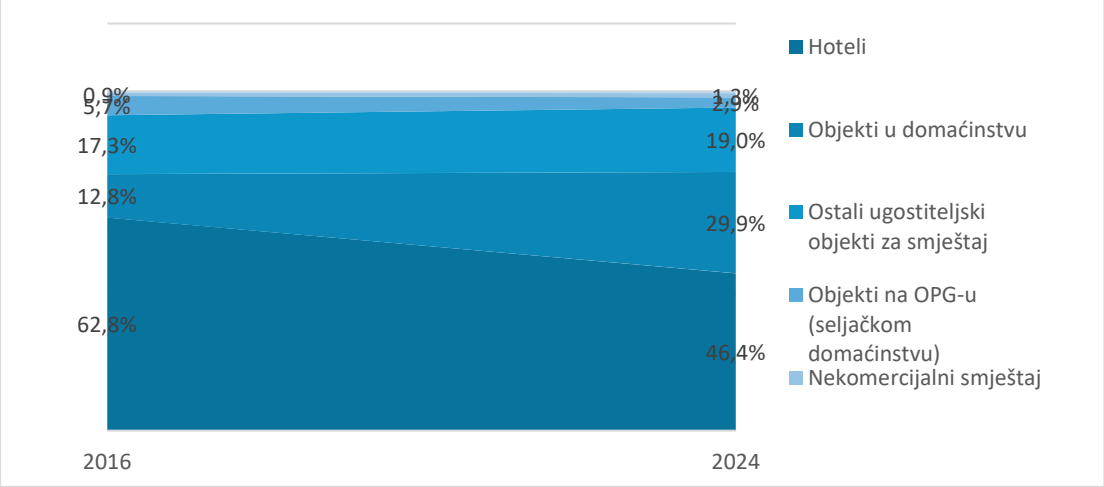

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025.

Hotelski smještaj s udjelom od 50,8% dolazaka ostvaruje 46,4% noćenja u 2024. godini, što označava određeni pad u udjelu u odnosu na 2016. godinu kad je hotelski smještaj predstavljao 62,8% noćenja.

Navedeno nije rezultat smanjenja broja noćenja u ovom tipu smještaja, već povećanja važnosti drugih vrsta objekata: Objekta u domaćinstvu s 29,9% i Ostalih ugostiteljskih objekata s 19% noćenja.

Slika 3.1.3. Zauzetost smještajnih kapaciteta u 2024. godini

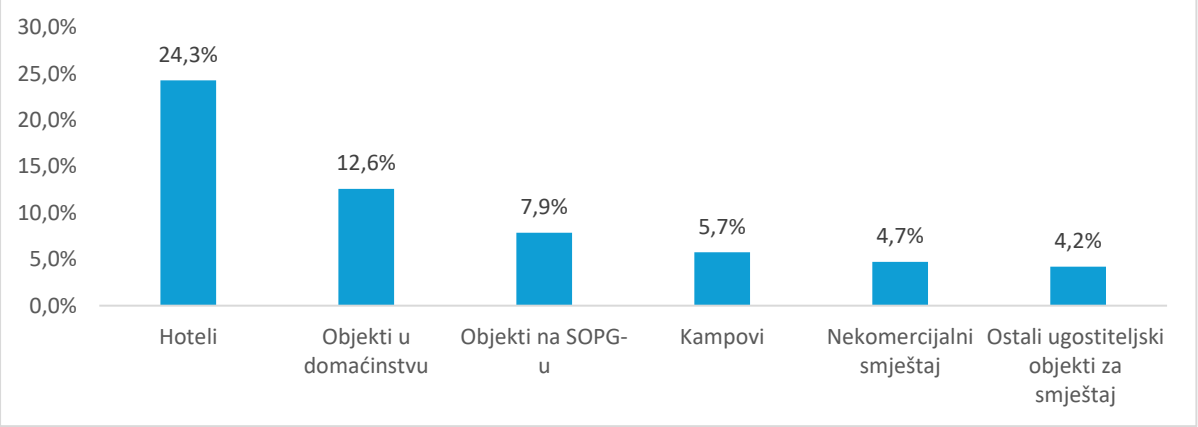

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025.

Prosječna popunjenost svih smještajnih kapaciteta u 2024. godini bila je 10,5% (13% ne računajući smještaj u studentskom domu), pri čemu hoteli kao podvrsta bilježe najvišu razinu popunjenosti od 27,7%. Najveću popunjenost imali su apartmani s 5 zvjezdica - 39,46% te hoteli s 3 zvjezdice - 30,65%. Popunjenost hotela u Osijeku iznosila je 37,52%. Prema podacima turističke zajednice za 2016. godinu prosječna popunjenost je iznosila nešto manje od 12,9%, što upućuje kako povećanje broja kreveta razmjerno prati povećanje broja turističkih noćenja.

Slika 3.1.4. Sezonalnost i prosječno trajanje boravka u 2024. godini

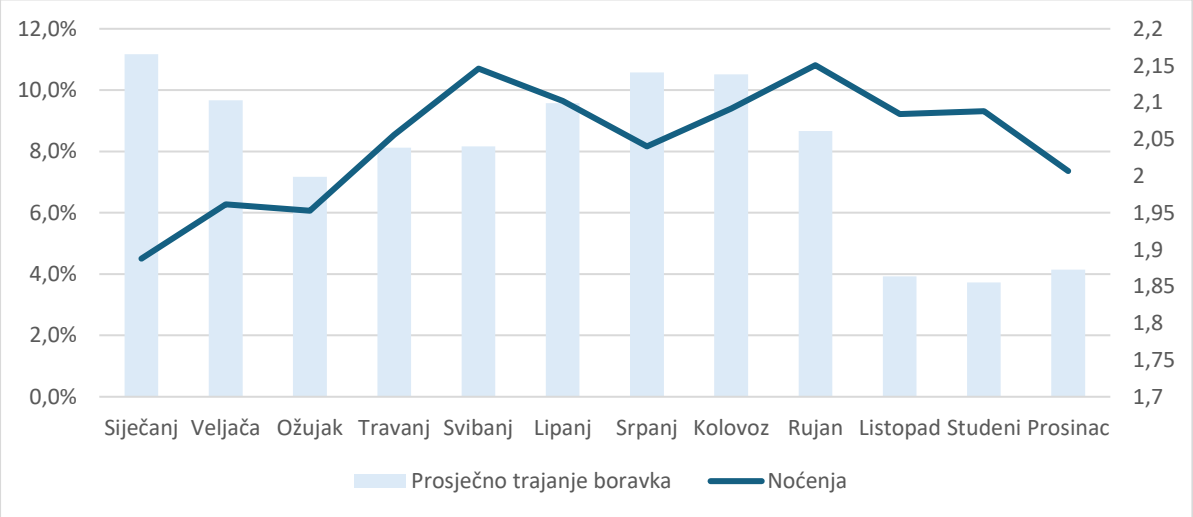

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025.

Sezonalnost noćenja nije izražena kao što je to slučaj u jadranskoj Hrvatskoj, ali su vidljivi vrhunci u svibnju i rujnu, a u navedenom međurazdoblju se ostvaruje 48,7% noćenja. Travanj, listopad i studeni bilježe solidne rezultate, dok sezona miruje tijekom siječnja i veljače.

Slika 3.1.5. Zauzetost smještajnih kapaciteta po vrstama smještaja u 2024. godini

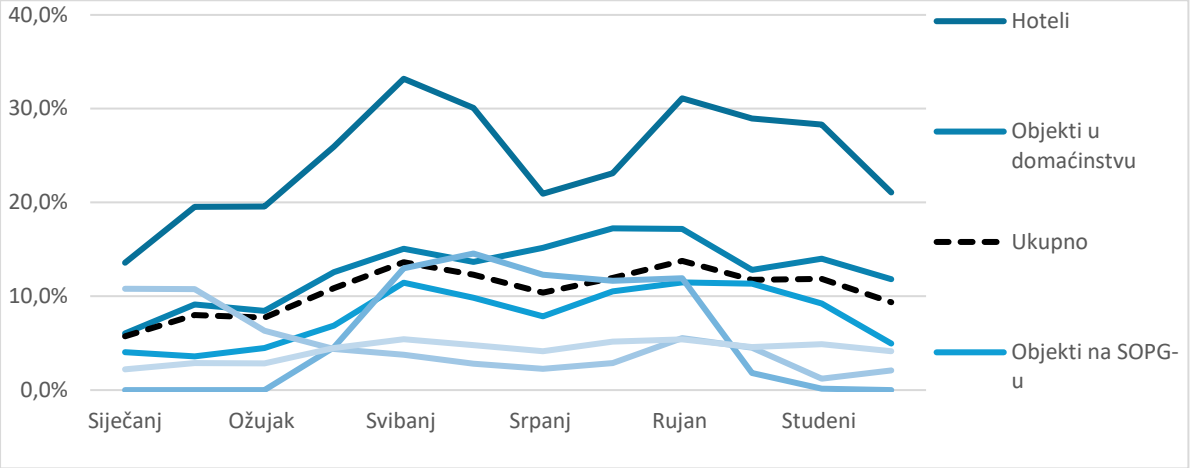

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025.

Sve vrste smještajnih kapaciteta prate sličnu sezonalnu strukturu popunjenosti, dok u razdobljima najvećeg broja noćenja hoteli bilježe najveći apsolutni i relativni rast. Iako s puno manjom razinom popunjenosti, prate ih objekti u domaćinstvu.

Slika 3.1.6. Struktura noćenja prema danima u tjednu u 2024. godini

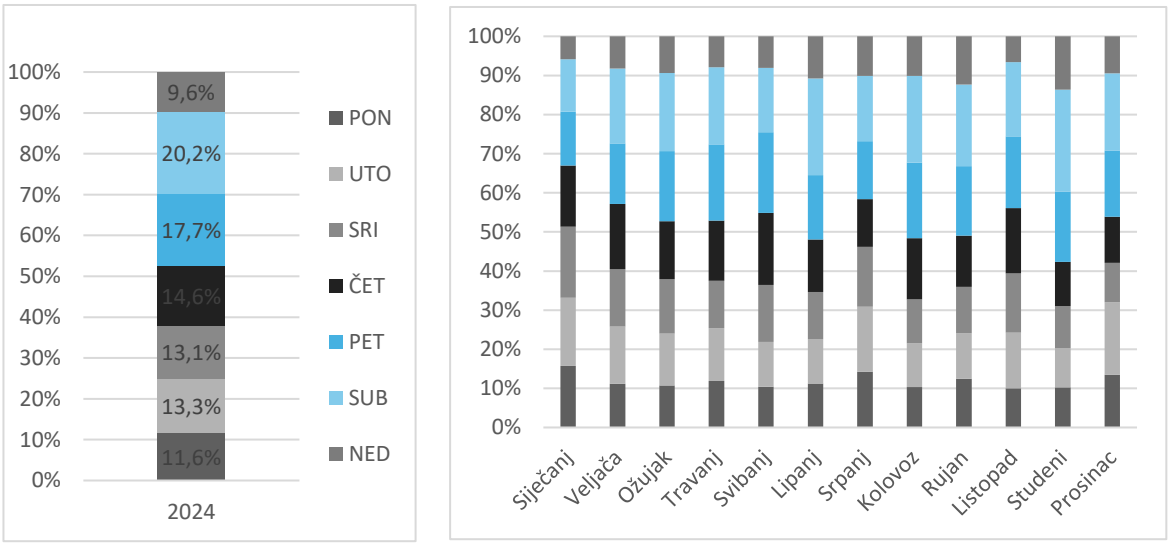

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025.

Osim vidljivih mikrosezona u svibnju i rujnu, istaknuta je i važnost vikend dolazaka, odnosno 37,9% noćenja ostvaruje se tijekom vikenda (petak, subota). Kod top 5 hotela s najvećom prosječnom popunjenošću (Hotel Osijek, Zelenkrov, Waldinger, Central i Boutique hotel Tvrđa), postotak noćenja tijekom vikenda je manje izražen i čini 32,2%, uz ravnomjerni broj noćenja od utorka do subote. Dani s najviše noćenja u godini mogu se dovoditi u korelaciju s različitim manifestacijama poput Europskog prvenstva u streljaštvu – EPSO, Đakovačkih vezova, utakmica nogometne reprezentacije, Dana sjećanja na žrtve Domovinskog rata (18.11.), Novom godinom, i slično. Tjedni dolasci najviše se povezuju s poslovnim aktivnostima.

Slika 3.1.7. Prostorna distribucija noćenja na području Osječko-baranjske županije u 2024.

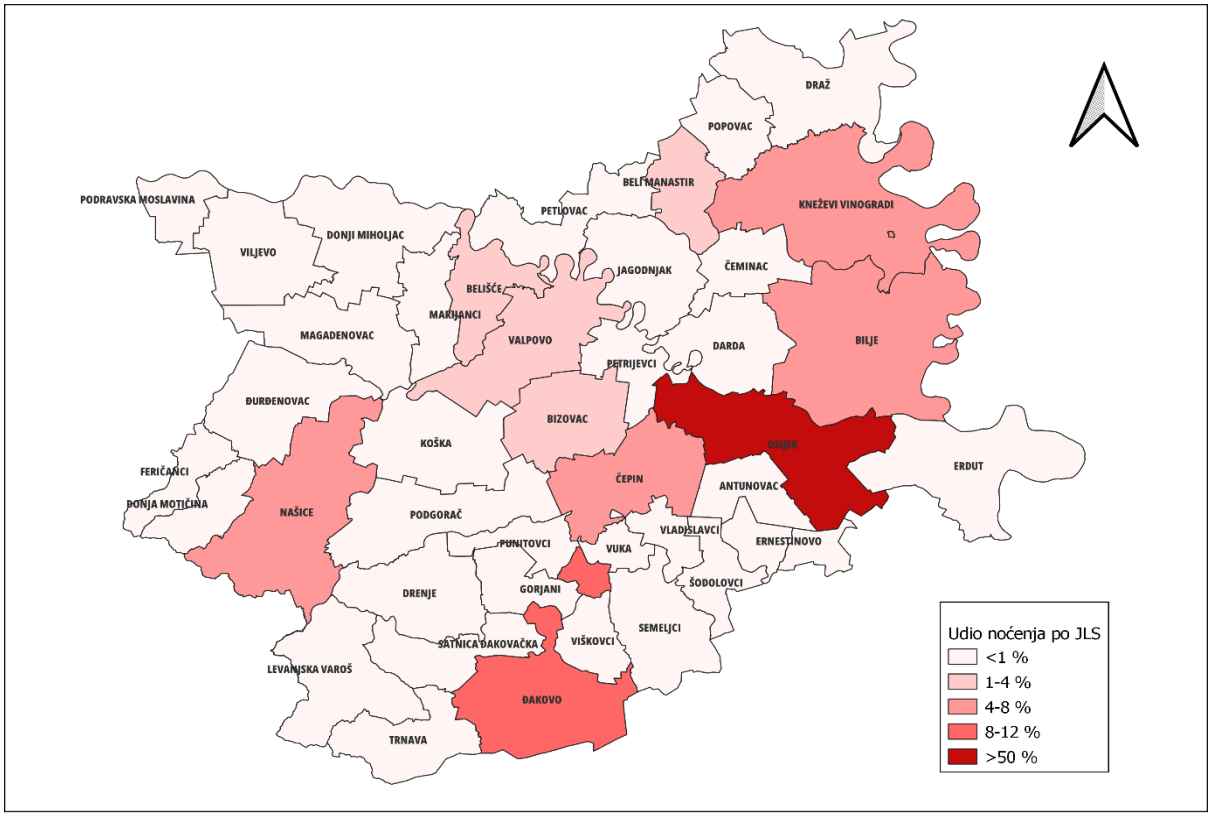

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

Od ukupnog broja noćenja u 2024. godini, u Osijeku je ostvareno 56%, u Đakovu 8% noćenja te u Čepinu 6% noćenja. Udio Osijeka se povećao u odnosu na 50% u 2016. godini, dok je Bizovac s 11,6% pao na 4%. Primarni uzrok tome je zatvaranje hotela Termia u Bizovcu, iako usmjeravanje Lječilišta Bizovačke toplice prema zdravstvenom turizmu uzrokuje ponovni rast u posljednje dvije godine. S druge strane, Čepin se u samo jednoj godini popeo na 6% noćenja zahvaljujući otvaranju hotela Materra. Navedeno je veliki pokazatelj utjecaja hotelskog smještaja na turističke trendove u Županiji.

Bilje i Kneževi Vinogradi čine po 5%, dok Beli Manastir čini 3%. Baranja u tom smislu, kao posebno promatrana turistička destinacija, postiže rast i zauzima 15% ukupnog broja noćenja u Županiji.

Prema tome, primat turističkih noćenja na području OBŽ čine gradovi uz dominaciju i vodeću ulogu Osijeka, nakon čega je tu Čepin, baranjske općine i Bizovac.

Slika 3.1.8. Prosječno vrijeme boravka po mjestima u Županiji u 2024. godini

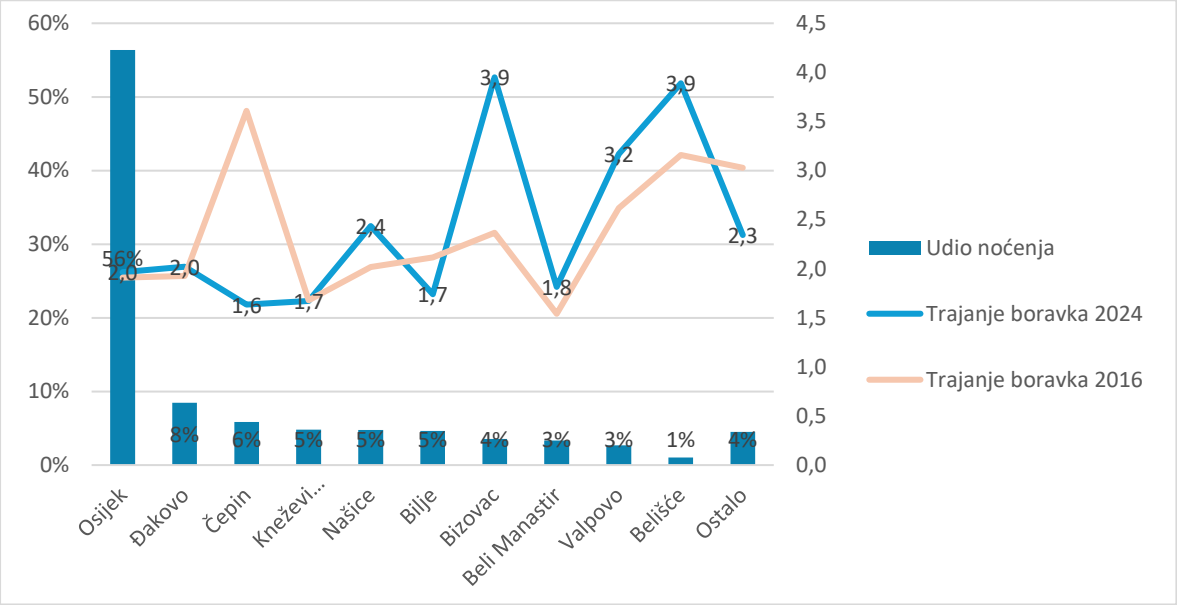

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

Prosječno vrijeme zadržavanja gostiju u OBŽ je 2,02 dana, dok se najdužim boravkom od gotovo 4 dana ističe Općina Bizovac, što je povezano s terapijama i lječilišnim turizmom. Po dužem trajanju boravka u odnosu na 2016. godinu ističu se Valpovo i Belišće. Navedeno se može dovesti u korelaciju sa smanjenjem broja smještajnih kapaciteta u susjednom Bizovcu, kao i s poslovnim dolascima povezanima s nekoliko velikih međunarodnih tvrtki sa sjedištem u navedenim gradovima.

Slika 3.1.9. Udio noćenja po emitivnim tržištima u Osječko-baranjskoj županiji

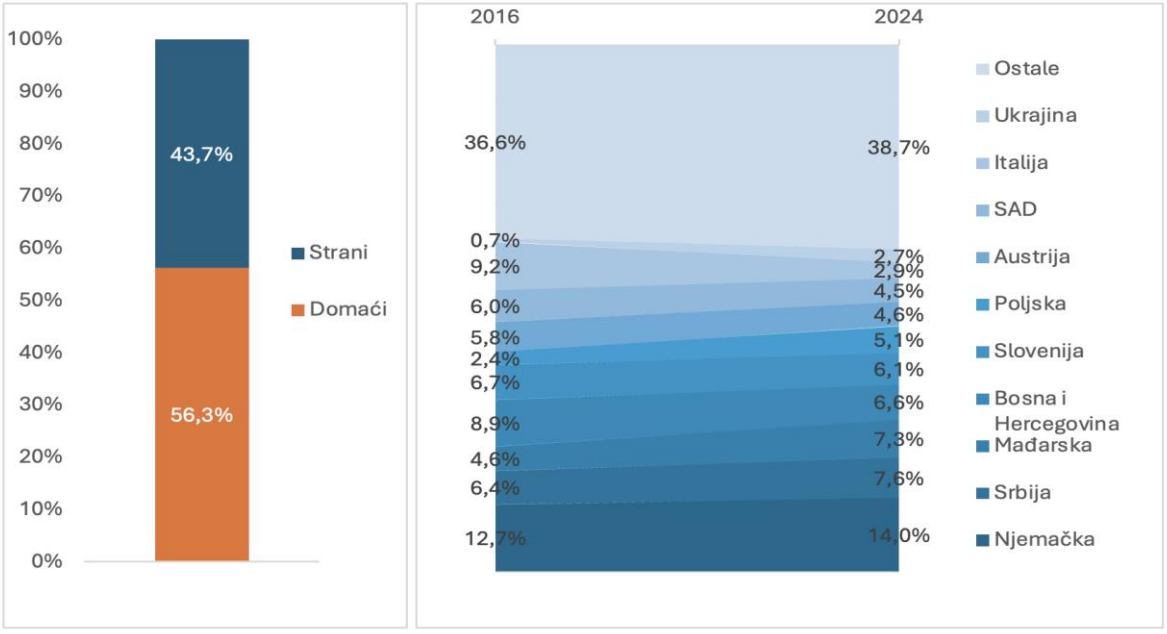

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

Najznačajniji broj noćenja na području Županije čine domaći turisti (56,3%). Strana emitivna tržišta bilježe povećanje udjela u odnosu na 38,3% u 2016. godini te danas čine ukupno 43,7% noćenja. Njemačka se nepromijenjeno nalazi na prvom mjestu s 14% noćenja, nakon čega slijede susjedne zemlje: Srbija (7,6%), Mađarska (7,3%), BiH (6,6%) i Slovenija (6,1%). Primjetan je porast udjela za Njemačku, Srbiju, Mađarsku, Poljsku i Ukrajinu, blagi pad za Sloveniju, BiH, SAD, Austriju te nešto značajniji za Italiju. Ovdje spomenuta emitivna tržišta čine ukupno 61,3% stranih noćenja, dok preostale zemlje, iako ih ima više od 140, čine ukupno 38,7%. Osim Njemačke kao predvodnika, vidljiv je trend povećanja važnosti najbližih susjednih zemalja te Poljske, čiji se turisti zaustavljaju na putu prema Jadranu.

Slika 3.1.10. Struktura turista u Osječko-baranjskoj županiji prema dobi i spolu u 2024. godini

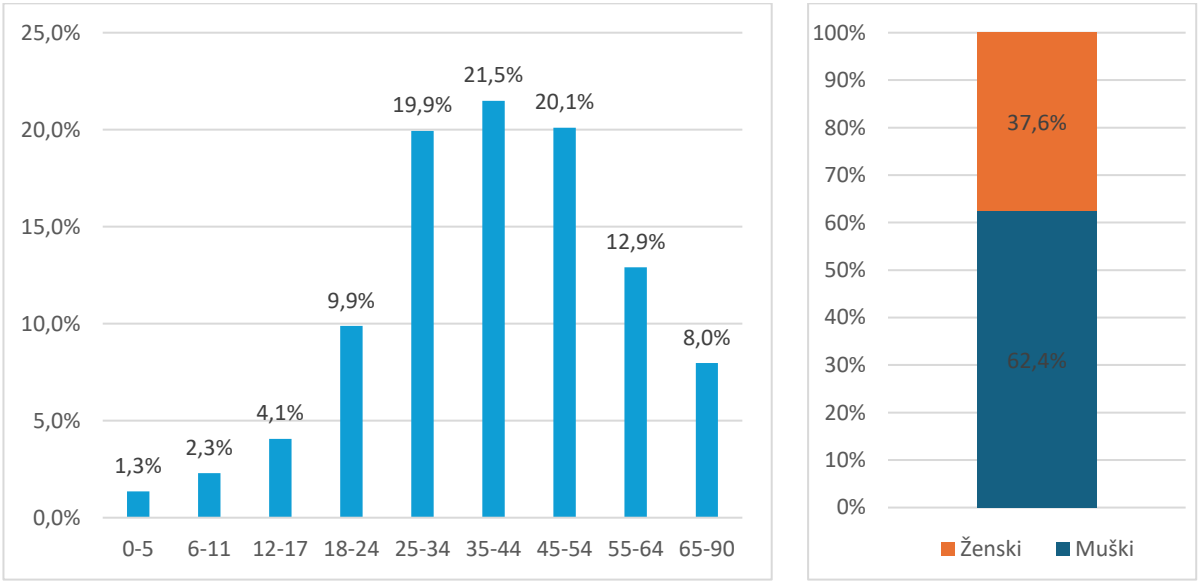

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

Prosječna starost turista na području Županije iznosi 41 godinu. Najveći postotak dolazi iz kategorije 35-44 godine (21,5%), nakon čega slijedi kategorija 45-54 godine (20,1%) i 25-34 godine (19,9%). Što se spola tiče, dominiraju muškarci s udjelom od 62,4%, dok žene predstavljaju 37,6% turističkih dolazaka.

Ponuda i struktura smještaja

Županija je u 2024. godini raspolagala sa 7.468 kreveta raspoređenih u hotelima, privatnom smještaju, kampovima i drugim tipovima smještaja. Struktura je dana u sljedećem prikazu:

Tablica 3.2.1. Smještajni kapaciteti u Osječko-baranjskoj županiji u 2024. godini

	Broj kreveta	**Udio**
Hoteli	1494	20.0%
Kampovi	68	0.9%
Nekomercijalni smještaj	216	2.9%
Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	293	3.9%
Objekti u domaćinstvu	1855	24.8%
Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	3542	47.4%
Ukupno	7468	100%

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

Učenički/studentski dom u Osijeku utječe na kreiranje krive slike o važnosti pojedine vrste smještajnih kapaciteta, budući da je prijavljen u kategoriju Ostalih ugostiteljskih objekata za smještaj, iako navedenu uslugu pruža samo u kratkom ljetnom razdoblju odsustva studenata, koje ne čini turističku sezonu u kontinentalnoj Hrvatskoj. Čini ukupno 22.8% smještajnih jedinica.

U stvarnosti, najvažniju ulogu u strukturi smještajnih kapaciteta imaju hoteli s ukupno 24,5% smještajnih jedinica i 20,0% kreveta. Na drugom mjestu su to Ostali ugostiteljski objekti za smještaj koji (ne računajući studentski dom) imaju 24% smještajnih jedinica i 28,3% kreveta. Na trećem mjestu su to Objekti u domaćinstvu s 22,6% smještajnih kapaciteta i 24,8% kreveta.

Slika 3.2.2. Udio smještajnih kapaciteta u 2016. i 2024. godini u Osječko-baranjskoj županiji

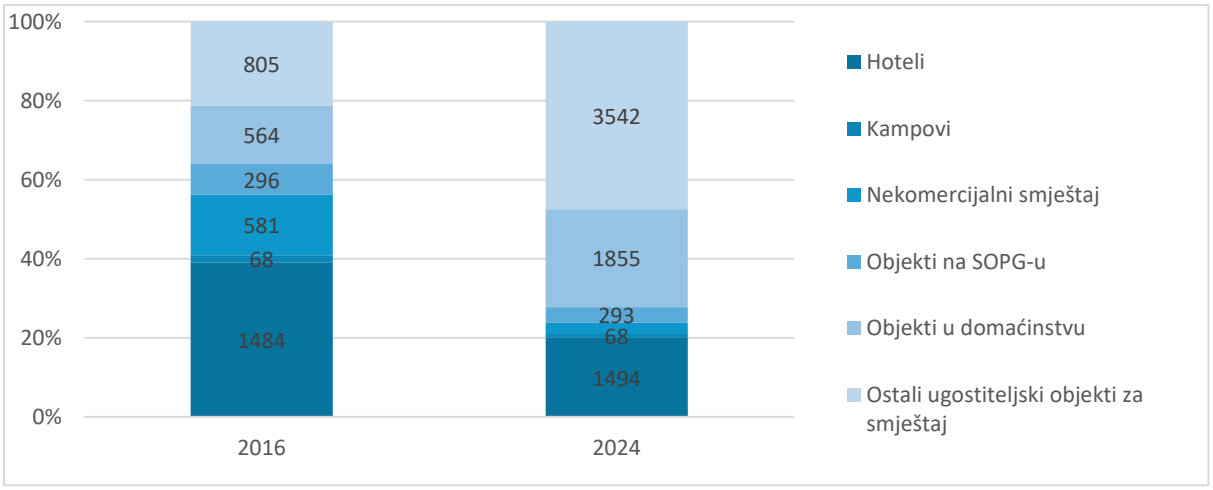

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

U odnosu na 2016. godinu bilježi se porast od 96% ili 3670 kreveta, ali uz značajnu promjenu u važnosti pojedinih tipova smještajnih kapaciteta. Iako je otvoren određen broj novih hotelskih smještaja, zatvaranje hotela Termia u Bizovcu utjecalo je na stagnaciju ukupnog broja, odnosno relativni pad s 39,1% na 20%. Najveći porast vidljiv je u Objektima u domaćinstvu, gdje se broj kreveta u promatranom razdoblju utrostručio te Ostalim ugostiteljskim objektima, gdje se učetverostručio.

Od ukupno 870 smještajnih kapaciteta, 92,2% predstavljaju komercijalni smještajni kapaciteti, dok nekomercijalni čine tek 7,8%. Što se broja smještajnih jedinica i kreveta tiče, na nekomercijalni smještaj odnosi se na manje od 3% ukupnog broja. U odnosu na 2016. godinu bilježi se pad udjela nekomercijalnih smještajnih jedinica s 14,8% na 2,1%.

Drugim riječima, nekomercijalni smještaj ne igra važnu ulogu u strukturi smještajnih kapaciteta niti narušava tržišno stanje, već prije ispunjava svoju formalnu ulogu. Naprotiv, s obzirom na veliki broj vikendaških naselja na području Županije koja se nalaze na najatraktivnijim lokacijama uz obale rijeke Drave, Dunava te obroncima vinogorja, trenutni nekomercijalni smještaj predstavlja značajni potencijal za proširenje ponude komercijalnih smještajnih kapaciteta (kuća za odmor). S druge strane, s obzirom na to da je jedan od glavnih motiva dolazaka u ovu regiju posjeta rodbini i prijateljima, postoji velika vjerojatnost da veliki broj dolazaka i noćenja nije nikad zabilježen.

Prema Pravilnicima o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge u različitim vrstama smještajnih objekata, oznaka kategorije može biti u zvjezdicama ili suncima (za objekte na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu).

Slika 3.2.3. Struktura smještaja po kategoriji u 2024. godini u Osječko-baranjskoj županiji

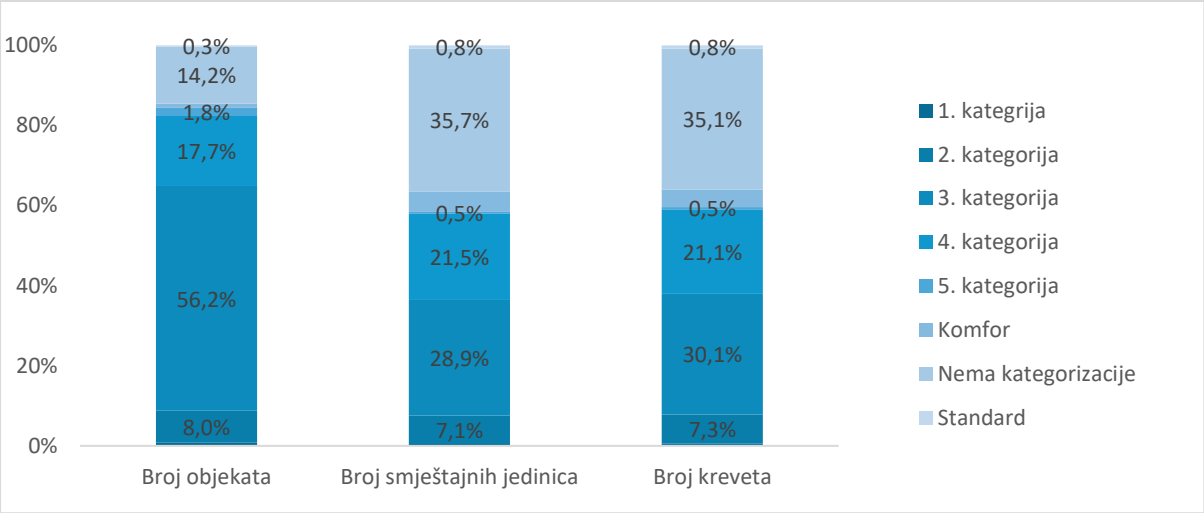

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

U Županiji se najviše smještajnih objekata nalazi u trećoj kategoriji, 3 zvjezdice ili sunca, njih 56,2%. Nakon toga slijede smještajni objekti 4. kategorije (17,7%) i 2. kategorije (8%). Kod promatranja smještajnih jedinica i kreveta, 4. kategorija dobiva nešto značajniji postotak (21,5%), budući da mali broj hotelskih objekata zauzima veliki broj smještajnih jedinica.

Slika 3.2.4. Udio vrsta smještaja po kategoriji u 2024. godini u Osječko-baranjskoj županiji

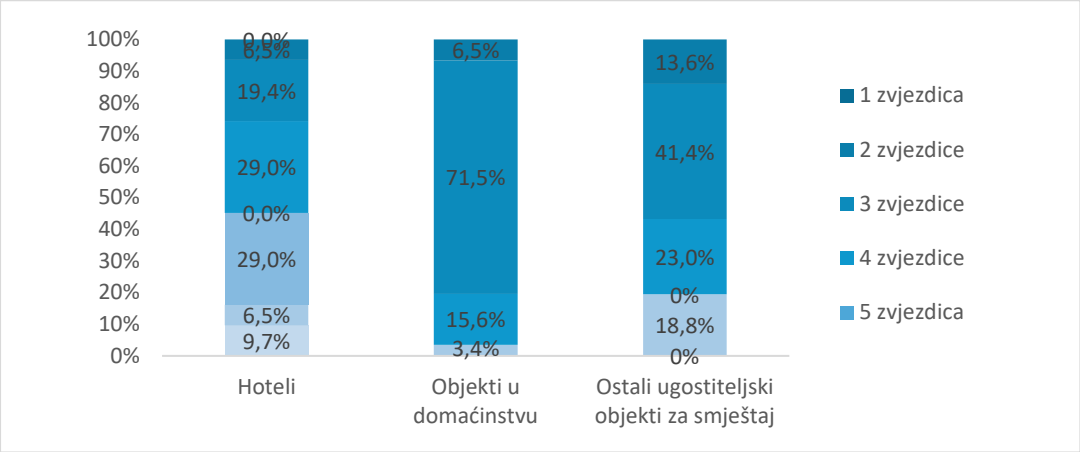

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

Unatoč stagnaciji broja kreveta u hotelskoj ponudi, hoteli imaju značajno višu razinu kategorizacije nego što to je to slučaj za drugu vrstu smještajnih kapaciteta. U odnosu na 2016. godinu, smanjio se broj hotela s 2 zvjezdice, dok se blago povećao udio hotela s 3 i 4 zvjezdice. Hoteli, kao izdvojena podvrsta, imaju 50% objekata s 4 zvjezdice i 30% s 3 zvjezdice, što je također poboljšanje u odnosu na 2016. godinu. Hoteli s 3 i 4 zvjezdice, kao što je to generalno slučaj za hotelski smještaj, bilježe višu razinu popunjenosti u odnosu na ostali smještaj te ona čini 28,6% za hotele s 4, 27,2% za hotele s 3 i 22,2% za hotele s 2 zvjezdice.

Slika 3.2.5. Prostorna distribucija kreveta za smještaj u Osječko-baranjskoj županiji u 2024. godini

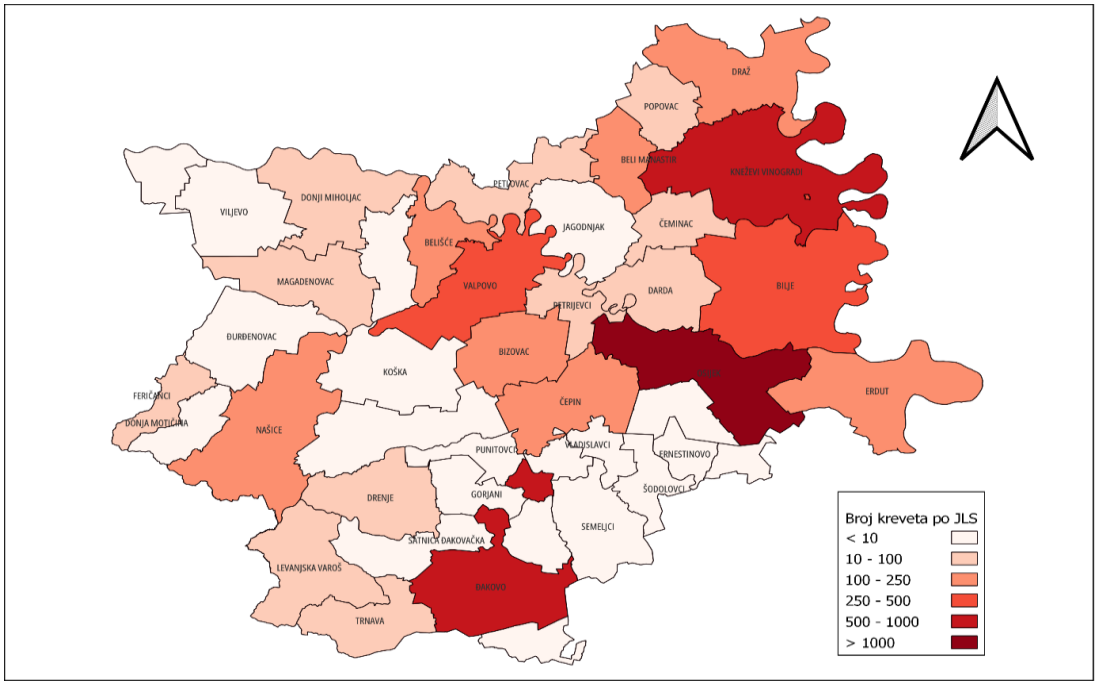

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

U smislu prostorne distribucije smještajnih kapaciteta, na Osijek se odnosi 52% ukupnog broja kreveta, nakon čega slijede Kneževi Vinogradi (7,6%), Đakovo (7,2%) i Bilje (6,6%).

Slika 3.2.6. Odnos između broja kreveta i noćenja po gradovima i općinama u 2024. godini

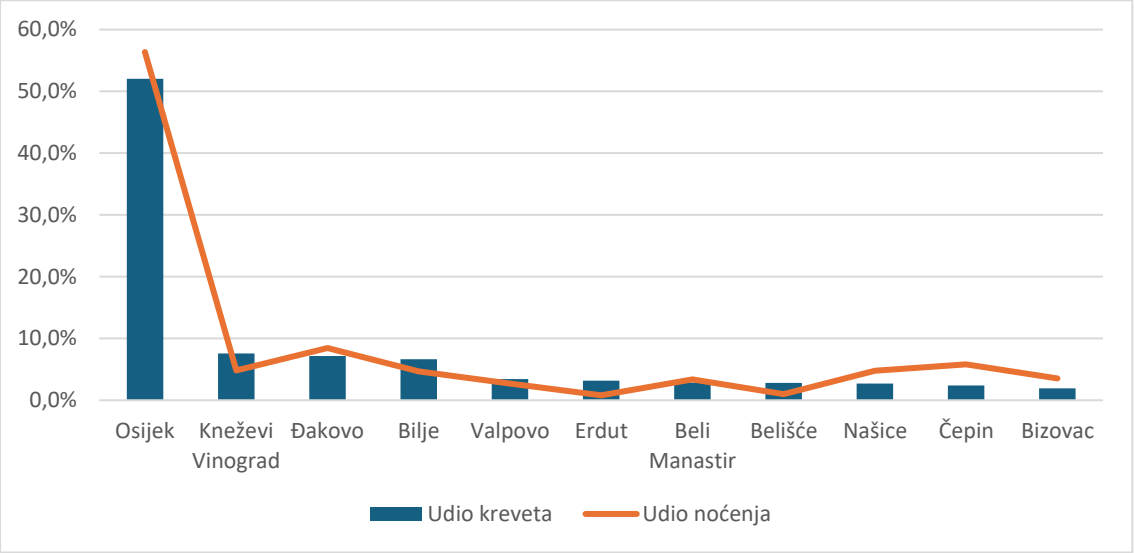

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije, eVisitor, siječanj 2025

Broj kreveta ne prati u potpunosti broj turističkih noćenja, odnosno Osijek, Đakovo, Našice, Bizovac i Čepin imaju veći udio noćenja nego što imaju kreveta, dok ruralne destinacije poput Baranje i Erduta bilježe manji broj noćenja nego što imaju kreveta. Drugim riječima, bilježe slabiju popunjenost smještajnih kapaciteta. Navedeni trend eventualno može ovisiti o nižoj stopi prijave gostiju u sustav eVisitor u ruralnim područjima, ali se ipak ne može kategorički pratiti prema pojedinoj mikrodestinaciji.

3.2. Analiza ugostiteljske ponude

Prema podacima FINA-e dostupnih u Info.biz 2.0 za 2024. godinu, na području Županije nalazio se 261 subjekt iz područja Djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane (u odnosu na 79 objekata u 2014. godini) te 530 subjekata iz Djelatnosti pripreme i usluživanja pića. Za razliku od jadranske Hrvatske, razdoblje poslovanja proteže se kroz cijelu godinu.

Na području Baranje nalazi se najviše restorana i vinarija koji nude autohtona jela (kulen, slanina, čobanac, jela od riječne ribe i slično), kao i vina iz ovog podneblja (Belje, Josić, Gerštmajer, Kolar, Pinkert i drugi), ali takvi restorani su pravilo na području cijele Županije. Osim njih, na području Osijeka jača ponuda kvalitetne brze hrane, kao i ponuda jela iz različitih svjetskih kuhinja (talijanske, azijske itd.)

U Županiji se nalazi više restorana koji su među najboljim restoranima u Hrvatskoj i koji bilježe visoke ocjene na Tripadvisoru. Neki od njih su: Lumiere, Josić, Baranjska kuća, Didin konak, bistro Loora, Waldinger, Meandar, Citadela, Darocz i brojni drugi. U posljednjih nekoliko godina svojom ponudom i uređenjem ističu se Crna svinja i Čingi lingi čarda. Većina spomenutih restorana predstavlja i samostalnu atrakciju, imaju autohtonu ponudu i nalaze se na atraktivnim prirodnim ili kulturnim lokacijama (Surduk u Zmajevcu, Etno selo Karanac (Ulica zaboravljenog vremena), Biljsko jezero, uz obalu Drave, Dunava ili u okruženju modernih slavonskih farmi).

Na području Županije nekoliko je proizvoda sa zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla: Baranjski kulen, Slavonski kulen i Slavonska kobasica. Specijaliteti koji se nude u spomenutim ugostiteljskim objektima su: kulen; svježi kravlji sir posut slatkom paprikom; slavonska šunka; proizvodi od crne slavonske svinje i podolca; čobanac; fiš paprikaš s domaćom tjesteninom; grah u ćupu; raznovrsna ponuda specijaliteta od riječne ribe - šarana, soma, smuđa i kečige; mesni specijaliteti - kotlovina, roštilj i odresci punjeni slavonskom šunkom, sirom i gljivama; pileći paprikaš; divljač na razne načine; sataraš; ajvar; rezanci s makom; gužvara s orasima; salenjaci; taške.

Glavne sorte vina: Najzastupljenija bijela sorta je graševina. Od bijelih vina su to sauvignon, rajnski rizling, chardonnay i traminac. Od crnih sorti zastupljene su frankovka, pinot crni, merlot, cabernet sauvignon i različite kupaže vina. Osim toga, sve je zastupljenija stara autohtona sorta kadarka.

Na području Županije nalazi se više od 30 vinarija smještenih ponajviše u baranjskom i erdutskom, ali i đakovačkom i našičkom vinogorju. Najveće od njih su Vinarija Belje, Erdutski vinogradi, Feravino i Đakovačka vina, koje mogu ući u kategoriju „povijesnih vinarija“. Osim toga, veliki je broj manjih vinarija koje pružaju mogućnost obilaska, kušanja vina pa čak i šire ugostiteljske ponude.

Na području Županije nalazi se i 10-ak proizvođača ili ugostitelja specijaliziranih za pivo. Najveći proizvođač je Osječka pivovara, dok se Beer Garden u Našicama i General von Beckers u Osijeku ističu kao craft pivovare koje na izvrsnim lokacijama imaju i vlastite pivnice.

3.3. Turistička atrakcijska i resursna osnova

Temeljem obilaska terena, kao i prema stavovima subjekata ključnih za razvoj turizma u Osječko-baranjskoj županiji, ključna kulturna, prirodna i druga resursna i atrakcijska osnova navedene su u nastavku.

Najznačajniji kulturni resursi Županije velikim se dijelom još uvijek nisu počeli koristiti u ozbiljne turističke svrhe, međutim, posljednjih nekoliko godina postignuti su značajni koraci potrebni za njezinu buduću valorizaciju. Navedeno se odnosi na izradu projektno-tehničke dokumentacije za obnovu najvažnijih dvoraca, utvrda i kulturnih institucija, dok su neki od njih obnovljeni poput Tvrđe u Osijeku, Dvorca Pejačević u Našicama te Dvorca Tikveš. U Tvrđi je, u okviru provedbe Strategije urbane aglomeracije Osijek do 2027. godine, planirana restauracija nekoliko ključnih objekata koji će utjecati na dodatnu preobrazbu i njenu kulturnu-turističku vrijednost. Ono što također predstoji je jačanje interpretacijskih sadržaja i turističkih usluga koje će omogućiti iskorištavanje punog potencijala kulturne turističke ponude.

Tablica 3.3.1. Pregled kulturne atrakcijske i resursne osnove u Županiji

NAZIV ATRAKCIJE	TIP ATRAKCIJE	VAŽNOST
Osječka 'Tvrđa'	**povijesna urbanistička cjelina**	**međunarodna**
Đakovačka katedrala sv. Petra	**sakralni objekt**	**međunarodna**
Središte grada Osijeka oko Trga Ante Starčevića sa Zimskom lukom i Secesijskim nizom	**povijesna urbanistička cjelina**	**nacionalna**
Povijesna jezgra Đakova	**povijesna urbanistička cjelina**	**nacionalna**

Pustara Zlatna Greda s ekocentrom	**očuvana ruralna cjelina**	**nacionalna**
Naselja Zmajevac i Suza s vinskim podrumima izdubljenim u praporu	**očuvana ruralna cjelina**	**nacionalna**
Dunavski limes (nalazišta Batina, Zmajevac, Kneževi Vinogradi, Lug, Kopačevo, Erdut, Dalj)	**arheološki lokalitet**	**nacionalna**
Konkatedrala Sv. Petra i Pavla Apostola u Osijeku	**sakralni objekt**	**nacionalna**
Crkva Gospe od Utočišta u Aljmašu	**sakralni objekt**	**nacionalna**
Crkva Svih Svetih u Đakovu (bivša džamija)	**sakralni objekt**	**nacionalna**
Franjevački samostan i crkva sv. Antuna Padovanskog u Našicama	**sakralni objekt**	**nacionalna**
Dvorac Tikveš u PP 'Kopački rit'	**dvorac**	**nacionalna**
Dvorac Mailath u Donjem Miholjcu	**dvorac**	**nacionalna**
Dvorac Prandau Normann s muzejom Valpovštine u Valpovu	**dvorac i muzej**	**nacionalna**
Dvorac Pejačević sa Zavičajnim muzejom u Našicama	**dvorac i muzej**	**nacionalna**
Muzej Slavonije i Arheološki muzej u Osijeku	**muzej**	**nacionalna**
Kulturni i znanstveni centar Milutina Milankovića u Dalju	**muzej**	**nacionalna**
Spomen-muzej Josipa Jurja Strossmayera u Đakovu	**muzej**	**nacionalna**
Dijecezanski muzej Đakovačke biskupije	**muzej**	**nacionalna**
Spomenik Crvenoj armiji s muzejom i vidikovcem iznad Dunava u Batini	**memorijalno područje**	**nacionalna**
Pješački most preko Drave u Osijeku	**Infrastrukturni objekt**	**nacionalna**
Podrum u Erdutu s najvećom bačvom u uporabi na svijetu	**kultura života i rada**	**nacionalna**
Etnološki centar Baranjske baštine u Belom Manastiru	**kultura života i rada**	**nacionalna**
Podrum u Kneževim Vinogradima	**kultura života i rada**	**nacionalna**
Bećarac	**Nematerijalna kulturna baština (UNESCO)**	**nacionalna**
Ljelje iz Gorjana	**Nematerijalna kulturna baština (UNESCO)**	**nacionalna**
Tradicija uzgoja lipicanaca	**Nematerijalna kulturna baština (UNESCO)**	**nacionalna**
Povijesna jezgra Valpova	povijesna urbanistička cjelina	regionalna
Povijesna jezgra Donjeg Miholjca	povijesna urbanistička cjelina	regionalna
Povijesna jezgra Našica	povijesna urbanistička cjelina	regionalna
Industrijsko naselje Đurđenovac	povijesna urbanistička cjelina	regionalna
Naselje Aljmaš	očuvana ruralna cjelina	regionalna
Lojmir kod Belog Manastira	arheološki lokalitet	regionalna
Kula u Erdutu s vidikovcem	tvrđava, gradina	regionalna
Dvorac Adamović Cseh u Erdutu	dvorac	regionalna

Dvorac Pejačević u Osijeku / Retfala	dvorac	regionalna
Dvorac Princa Eugena Savojskog u Bilju	dvorac	regionalna
Dvorac Esterhazy u Dardi	dvorac	regionalna
Palača Guttman u Belišću	dvorac	regionalna
Dvorac Adamović u Tenji	dvorac	regionalna
Dvorac Adamović - Mihaljević u Čepinu	dvorac	regionalna
Dvorac Friedricha Habsburškog u Kneževu	dvorac	regionalna
Crkva sv. Mihovila Arkanđela u Tvrđi	sakralni objekt	regionalna
Kapucinski samostan u Osijeku	sakralni objekt	regionalna
Evangelička crkva u Osijeku	sakralni objekt	regionalna
Osječka Donjogradska sinagoga	sakralni objekt	regionalna
Crkva Uzvišenja sv. Križa s mauzolejom obitelji Pejačević u Osijeku (Retfala)	sakralni objekt	regionalna
Reformirana crkva u Lugu	sakralni objekt	regionalna
Crkva sv. Petra i Pavla u Topolju	sakralni objekt	regionalna
Crkva sv. Petra i Pavla u Koški	sakralni objekt	regionalna
Crkva sv. Andrije Apostola u Viljevu	sakralni objekt	regionalna
Templarska crkvica sv. Martina u Martinu kod Našica	sakralni objekt	regionalna
Karmelićanski samostan u Levanjskoj Varoši	sakralni objekt	regionalna
Kužni pil Sv. Trojstva u Tvrđi	spomenik	nacionalna
Spomenik Bitci za Osijek ('Fićo')	spomenik	regionalna
Gater u Belišću	spomenik	regionalna
Muzej likovnih umjetnosti u Osijeku	muzej	regionalna
Gloria Maris - Muzej školjaka i vodenog svijeta	muzej	regionalna
Šokačka kuća u Topolju	muzej	regionalna
Muzej Đakovštine	muzej	regionalna
Muzej Belišće	muzej	regionalna
Zavičajni muzej "Baranyai Julia"	muzej	regionalna
Etno selo Karanac, Seoski muzej starih zanata „Ulica zaboravljenog vremena"	etnoselo	regionalna
Kiparska kolonija Ernestinovo	muzej na otvorenom	regionalna
Podrum kod katedrale u Đakovu	kultura života i rada	regionalna
Kulturni centar Osijek	kulturni centar	regionalna
Kulturni centar Sigmund Romberg	kulturni centar	regionalna
Etno selo Bocanjevci - etno kuće Apin Dvor i Stepina Kuća	etnoselo	regionalna
Bedemgrad, srednjovjekovni utvrđeni grad	gradina	regionalna
Galerija „Petar Smajić" Ernestinovo	Galerija	regionalna
Koloďvar	gradina	regionalna

Izvor: Katalog turističke ponude OBŽ

Najvažnije pojedinačne kulturne i antropogene atrakcije u Županiji odnose se na dva najveća grada Osijek i Đakovo. U Osijeku, osim Tvrđe kao okosnice kulturnog turizma Županije, pozornost privlači i središte grada oko Trga Ante Starčevića i Zimske luke s katedralom Svetog Petra i Pavla, brojne secesijske palače na potezu od središta grada prema Tvrđi te atraktivni pješački viseći most preko Drave. Kao najveći grad Slavonije, Osijek raspolaže i najbogatijom muzejskom postavom smještenom u Muzeju Slavonije u Tvrđi, u kojoj se posebno izdvaja arheološka zbirka. U Đakovu, osim katedrale sv. Petra kao najmonumentalnije sakralne građevine u cijeloj Slavoniji i ergele lipicanaca pozornost privlači i slikovita urbana jezgra, na čijem se rubu nalazi i jedinstvena crkvica Svih Svetih izgrađena na mjestu nekadašnje džamije, te postava Dijecezanskog muzeja Đakovačke biskupije i muzeja Josipa Jurja Strossmayera.

Objektima kulturne baštine nacionalnog značaja raspolažu i drugi dijelovi Županije. To se posebice odnosi na gradove Valpovo i Našice u čijim se središtima nalaze atraktivni dvorci Prandau-Normann odnosno Pejačević. Unutar ovih dvoraca smještene su postave gradskih muzeja Valpova i Našica, u kojem je uređena posebna soba posvećena najvećoj hrvatskoj skladateljici klasične glazbe Dori Pejačević. Donji Miholjac ima jedinstveni dvorac engleskog stila u kojem je smještena gradska uprava, dok se u dvorcu Tikveš u Parku prirode Kopački rit nalazi Prezentacijsko edukacijski centar Tikveš. Od sakralnih objekata nacionalni značaj imaju i crkva Sv. Antuna Padovanskog s franjevačkim samostanom u Našicama te jedinstvena Crkva Gospe od utočišta u glavnom slavonskom svetištu Aljmašu. Izgrađena na mjestu znatno manje crkve srušene u Domovinskom ratu, a od nedavno je tu i Memorijalni centar. Nedaleko slikovitog Aljmaša na području vinorodne općine Erdut još su dvije atraktivne lokacije - mjesto Erdut s jednom od najvećih vinskih bačvi u uporabi na svijetu i slikovitom kulom na lesnim padinama iznad Dunava te Dalj neposredno uz Dunav s jedinstvenim muzejom posvećenom velikom znanstveniku Milutinu Milankoviću u njegovoj rodnoj kući.

Mnoštvo vrijednih antropogenih atrakcija nalazi se i u Baranji. Među njima se ističu očuvana etno cjelina pustara Zlatna Greda u kojoj je smješten eko centar udruge Zeleni Osijek, naselja Zmajevac i Suza s jedinstvenim vinskim podrumima izdubljenim u praporu, vinski podrum u Kneževim Vinogradima, Etnološki centar Baranjske baštine u Belom Manastiru te Batina s monumentalnim spomenikom Crvenoj armiji i veličanstvenim vidikovcem iznad Dunava. Imajući u vidu mogućnost uključivanja Hrvatske u transgranični lokalitet UNESCO-a Granice Rimskog carstva (Limes), koji je za sada zaštićen u Velikoj Britaniji, Njemačkoj, Austriji, Slovačkoj i Mađarskoj, veliki potencijal ima i trenutno neiskorištena antička rimska baština uz Dunav. Osobito se nalazi oko Batine i Zmajevca u Baranji, kao i lokalitet Mursa u Osijeku.

Uz osječku i đakovačku kao najveće i najvažnije, dijelom su očuvane i urbane barokne jezgre Valpova, Našica i Donjeg Miholjca. Belišće i Đurđenovac se ističu jedinstvenom industrijskom baštinom s kraja 19. i početka 20. stoljeća, dok je u Belišću recentno obnovljena palača Gutmann. U Županiji ima i više zapuštenih dvoraca i palača, koji bi pod pretpostavkom uređenja i privođenja turističkoj svrsi mogli postati turističkim atrakcijama višeg reda poput dvoraca u Valpovu, Donjem Miholjcu i Našicama. Najviše je takvih objekata u neposrednoj blizini Osijeka (Tenja, Čepin, Erdut i osječko predgrađe Retfala) te u Baranji (Bilje, Darda i Kneževo). Osim arheoloških lokaliteta neposredno uz Dunav u pojasu Dunavskog limesa, Baranja raspolaže i drugim vrijednim arheološkim nalazištima, čijim bi se uređenjem potaknulo turističko posjećivanje, posebice Lojmir kod Belog Manastira.

Nedaleko Muzeja Slavonije u Tvrđi kao centralnog muzejskog objekta u Osijeku nalaze se i Galerija

Kazamat i jedinstveni muzej Gloria Maris - Muzej školjaka i vodenog svijeta, a u secesijskom dijelu grada Muzej likovnih umjetnosti. U Đakovu se, osim u Dijecezanskom i Strossmayerovom muzeju, vrijedna muzejska postava čuva i u muzeju Đakovštine, a zanimljive eksponate imaju i industrijski grad Belišće te neka manja mjesta poput Ernestinova, poznatog po kiparskoj koloniji, i Topolja u Baranji, u kojem se čuva vrijedna ruralna etnografska baština. Uz najpoznatije vinske podrume u Erdutu i Kneževim vinogradima postoji i podrum kod katedrale u Đakovu, poznat po ponudi misnih vina.

Osim Đakovačke i Osječke katedrale Županija raspolaže i nizom drugih atraktivnih sakralnih objekata. U Osijeku se ističu i crkva sv. Mihovila Arkanđela, Kapucinski samostan, crkva Uzvišenja Sv. Križa s mauzolejom obitelji Pejačević, Evangelička crkva i Donjogradska sinagoga, a u Baranji jedinstvena Reformirana crkva u Lugu i mala crkvica Sv. Petra i Pavla u Topolju, posvećena velikom vojskovođi Eugenu Savojskom. U vrijedne sakralne građevine spadaju i crkva Sv. Petra i Pavla u Koški, Sv. Andrije Apostola u Viljevu, stara templarska crkvica Sv. Martina u Martinu kod Našica, a pozornost plijeni i nedostupni, ali monumentalni Karmelićanski samostan u Levanjskoj Varoši na jugozapadu Županije. Među važnije atrakcije spomeničkog karaktera ubrajaju se i Kužni pil u osječkoj Tvrđi i nedaleko nje čuveni 'Fićo' kao simbol Bitke za Osijek, dok je simbol industrijskog Belišća jedinstveni spomenik Gater iz prve pilane.

Zaštićenim prirodnim vrijednostima Županije upravlja Javna ustanova Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima. Parkom prirode Kopački rit upravlja Javna ustanova "Park prirode Kopački rit".

Tablica 3.3.2. Pregled prirodne atrakcijske i resursne osnove u Županiji

NAZIV ATRAKCIJE	TIP ATRAKCIJE	VAŽNOST
Rijeka Dunav	**rijeka**	**međunarodna**
Regionalni park Mura-Drava/rijeka Drava UNESCO Park biosfere Mura-Drava-Dunav	**rijeka**	**međunarodna**
Park prirode Kopački rit	**močvarno područje**	**međunarodna**
Zoološki vrt u Osijeku	**zoološki vrt**	**nacionalna**
Baranjsko vinogorje	**kulturni krajobraz**	**nacionalna**
Krndija	gora	regionalna
Dilj gora	gora	regionalna
Značajni krajobraz Erdut - lesne padine iznad Dunava	posebni oblik reljefa	regionalna
Rijeka Vuka	rijeka	regionalna
Šećeransko jezero Beli Manastir	jezero	regionalna
Jezero Đola u Dardi	jezero	regionalna
Jezero Lapovac kod Našica	jezero	regionalna
Jezero Borovik kod Đakova	jezero	regionalna
Jezero Jošava kod Đakova	jezero	regionalna

Ornitološki rezervat Podpanj	močvarno područje	regionalna
Ribnjaci Donji Miholjac	ribnjak	regionalna
Ribnjak Breznica Našička / Lađanska	ribnjak	regionalna
Spomenik prirode Biljsko groblje	travnjak / stepa	regionalna
Erdutsko vinogorje	kulturni krajobraz	nacionalna
Feričanačko vinogorje	kulturni krajobraz	regionalna
Đakovačko vinogorje	kulturni krajobraz	regionalna
Zoološki vrt u Markovcu kod Našica	zoološki vrt	regionalna
Park kralja Petra Krešimira IV u Osijeku	park	regionalna
Perivoj kralja Tomislava u Osijeku	park	regionalna
Park oko Dvorca Adamović u Tenji	park	regionalna
Park oko dvorca Adamović u Čepinu	park	regionalna
Park pokraj patrijaršije u Dalju	park	regionalna
Park oko dvorca Eugena Savojskog u Bilju	park	regionalna
Park Marije Christine u Kneževu	park	regionalna
Park oko dvorca Prandau-Normann u Valpovu	park	regionalna
Park oko dvorca Hilleprand von Prandau i Mailath u Donjem Miholjcu	park	regionalna
Park oko Dvorca Pejačević u Našicama	park	regionalna
Perivoj Josipa Jurja Strossmayera u Đakovu	park	regionalna
Mali park u Đakovu	park	regionalna

Izvor: Katalog turističke ponude OBŽ

Prirodna vrijednost Županije primarno se temelji na geomorfološkim i biološkim obilježjima nastalim djelovanjem rijeka Drave i Dunava: riječne terase, poplavna područja, šume, rukavci, riječni sprudovi, plaže i slično. Županija je većinski ravničarska, uz nekoliko reljefnih singulariteta kao što su Dilj i Krndija na jugozapadu te Bansko brdo, Dalj planina i Đakovački ravnjak, lesna uzvišenja na sjeveroistoku i istoku Županije. Spomenuta lesna uzvišenja, zbog svog iznimno plodnog tla, zaslužna su dugu povijest naseljenosti, razvoj vinogorja i značajnih kulturnih krajolika nacionalnog značaja, kao što je Baranjsko vinogorje.

Uz tok rijeke Drave i Dunava nalaze se zaštićene prirodne cjeline međunarodnog značaja: UNESCO Park biosfere Mura-Drava-Dunav, Regionalni park Mura-Drava i Park prirode Kopački rit. Uz Dravu u Osijeku smješten je i najveći zoološki vrt u Hrvatskoj.

Kao tri najatraktivnije točke uz Dunav ističu se Batina s jedinstvenim spomenikom Crvenoj armiji, Aljmaš kao glavno hodočasničko središte cijele Slavonije i Erdut s kulom iznad Dunava i čuvenim vinskim podrumom.

Uz navedene atrakcije međunarodnog i nacionalnog značaja u Osječko-baranjskoj županiji postoji cijeli niz drugih atrakcija regionalnog i lokalnog značaja. Od prirodnih atrakcija treba istaknuti šumovite gore Krndiju i Dilj na zapadu Županije te brojne lokalitete pogodne za ribolov i rekreaciju, kojih osim uz Dunav i Dravu (Strava Drava kod Belišća i Bilja, Stari Dunav kod Draža i slično), ima i uz manje rijeke poput Vuke i Karašice te uz više jezera i ribnjaka. Među jezerima popularnim kao izletišta za ribiče pa i kupače ističu se najveće slavonsko jezero Borovik na podnožju Krndije, Šećeransko jezero kod Belog Manastira, Đola kod Darde, Lapovac kod Našica i Jošava kod Đakova. U ribičke lokalitete spadaju i ribnjaci kod Našičke Breznice i Donjeg Miholjca, u čijoj blizini se nalazi ornitološki rezervat Podpanj poznat kao obitavalište ptica. Osim Baranjskog i Erdutskog u županiji postoje još dva slikovita vinogorja Feričanačko i Đakovačko, a u Markovcu kod Našica mali privatni zoološki vrt. Značajni krajobraz Erdut nalazi se na mjestu gdje su s Dalj planine oštro urezane padine prema Dunavu i u zoni Erduta nadvisuju rijeku 70 metara. Na spomenutom Erdutskom i Baranjskom vinogorju, nalazi se najveća koncentracija vikendica u cijeloj Slavoniji.

Osječko - baranjska županija uz to raspolaže s čak 12 od ukupno 22 zaštićena parka u Slavoniji, među kojima su najprivlačniji Park kralja Petra Krešimira i Perivoj kralja Tomislava u Osijeku, parkovi oko dvoraca u Valpovu, Donjem Miholjcu i Našicama te Perivoj Josipa Jurja Strossmayera u Đakovu.

Tablica 3.3.3. Manifestacije u Županiji

NAZIV ATRAKCIJE	TIP ATRAKCIJE	VAŽNOST
Smotra folklora Slavonije i Baranje Đakovački vezovi	**folklorna manifestacija**	**međunarodna**
Pannonian challenge - glazba i ekstremni biciklizam u Osijeku	**sportsko-glazbena manifestacija**	**međunarodna**
WineOs, međunarodni festival vina, delicija i ugodnog življenja u Osijeku	**gastronomska manifestacija**	**nacionalna**
Svjetski gimnastički kup Grand prix Osijek - Dobro World Cup	**sportska manifestacija**	**nacionalna**
HeadOnEast	**gastronomska i glazbena manifestacija**	**nacionalna**
Advent u Osijeku	**predblagdanska manifestacija**	**nacionalna**
Godišnji ophod kraljica ili Ljelja u Gorjanima	**folklorna manifestacija**	**nacionalna**
Olimpijada starih sportova Brođanci	**folklorno-sportska manifestacija**	**nacionalna**
Vinski maraton u Zmajevcu	gastronomska manifestacija	regionalna
Velika Gospa u Aljmašu - Svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije	vjerska manifestacija	regionalna
Baranjski bećarac i Festival tista	umjetnička manifestacija	regionalna
Etno susreti Bilje	umjetnička manifestacija	regionalna
Osječko ljeto kulture	umjetnička manifestacija	regionalna
Osječko ljeto mladih	glazbeno- umjetnička manifestacija	regionalna
Zemlja bez granica Osijek	umjetnička manifestacija	regionalna
ReArt	umjetnička manifestacija	regionalna

Večer vina i umjetnosti u Osijeku	gastronomsko-umjetnička manifestacija	regionalna
Ribarski dani u Kopačevu	gastronomska manifestacija	regionalna
Baranja Wine & Walk	gastronomska manifestacija	regionalna
Vinatlon	gastronomska manifestacija	regionalna
Zlatni Wineend	gastronomska manifestacija	regionalna
Dani prvog hrvatskog piva u Osijeku	gastronomska manifestacija	regionalna
Akademija blata u Karancu	folklorno-umjetnička manifestacija	regionalna
Prvenstvo Hrvatske u kuhanju fiš paprikaša / Najveća hrvatska fišijada	gastronomska manifestacija	regionalna
Sajam antikviteta Osijek	folklorno-umjetnička manifestacija	regionalna
Wine & Bike Tour Erdut	sportsko-gastronomska manifestacija	regionalna
Osječki i Baranjski Ferivi Polumaraton	sportska manifestacija	regionalna
Sunset Run	sportska manifestacija	regionalna
Slama land art umjetnička manifestacija	umjetnička manifestacija	regionalna
Osijek Street Race Show	sportska manifestacija	regionalna
UFO - Urban fest Osijek	glazbena manifestacija	regionalna
Craft beer festival Osijek	gastronomska manifestacija	regionalna
Obiteljski festival Zemlja bez granica	obiteljska manifestacija	regionalna
BRUT - Baranja rural trail	sportska manifestacija	regionalna
Reunited festival	glazbena manifestacija	regionalna
Festival sira i vina	gastronomska manifestacija	regionalna
Triatlon Borovik	sportska manifestacija	regionalna
Biciklijada Deer & Bike	biciklistička manifestacija	regionalna
Galoop festival	glazbena manifestacija	regionalna
Kup Borovik – utrka lađa	sportska manifestacija	regionalna
Festival frankovke	gastronomska manifestacija	regionalna
Paprika fest	gastronomska manifestacija	regionalna
Đakovački bušari	umjetnička manifestacija	regionalna

Izvor: Katalog turističke ponude OBŽ

Uz Đakovačke vezove, najpoznatiju folklornu manifestaciju Slavonije, te hodočašće za Veliku Gospu u Aljmašu kao središnje događanje vjerskog karaktera u Slavoniji, značajne su velike sportske manifestacije kao što je Europsko prvenstvo u streljaštvu – EPSO. Također, Advent u Osijeku, HeadOnEast, WineOs, Slama land art u Baranji, a dugu tradiciju ima i Olimpijada starih sportova u Brođancima pokraj Bizovca. Kao za sada nedovoljno iskorištena i promovirana, ali potencijalno manifestacija vrhunskog značaja, ističe se Godišnji proljetni ophod Ljelja u Gorjanima pod zaštitom UNESCO-a.

Diljem Osječko-baranjske županije organizira se i mnoštvo manifestacija regionalnog i lokalnog značaja. Najviše je onih gastronomsko-folklornog karaktera, među kojima se ističu Ribarski dani u Kopačevu, Akademija blata u Karancu i Vinski maraton u Zmajevcu u Baranji i Dani prvog hrvatskog piva u Osijeku. U gradu Osijeku organizira se i nekoliko važnih umjetničkih manifestacija poput

Osječkog ljeta kulture, 'Zemlja bez granica', Večer vina i umjetnosti te popularni Sajam antikviteta, dok je Đakovo, osim po Đakovačkim vezovima poznato po festivalu umjetničke tamburaške glazbe, festivalu Galoop i Arla. Specifičnost ove županije su sportske i sportsko-gastronomske manifestacije poput EPSO-a, Osječkog i Baranjskog Ferivi Polumaratona, Svjetskog gimnastičkog kupa Grand prix Osijek - Dobro World Cup, Pannonian Challenge-a te Wine & Bike Tour-a u Erdutu i Deer&Bike-a u Dražu.

3.4. Turističke usluge

Osim prirodne i kulturne baštine te turističke infrastrukture, za kvalitetu turističke destinacije i razvoj selektivnih oblika turizma važna je raznovrsnost i kvaliteta turističkih usluga.

Tablica 3.4.1. Turističke usluge u turizmu

Turističke usluge	Tip usluge
Keramička radionica Asztalos, Suza	radionice tradicijskih proizvoda
Obrt za izradu etno suvenira Obrt "FARMA", Karanac	radionice tradicijskih proizvoda
Art terapijski programi „Panonija Terranova", Vardarac	radionice tradicijskih proizvoda
Ibolda Obrt za unapređenje kvalitete života kroz konjaništvo, Draž	radionice tradicijskih proizvoda
Old Town Izleti - Osijek, Drava i Dunav iz čamca!	izleti brodom
Plovidba čamce, brodom i kajakom, Kopački rit	izleti brodom
Birdwatching u Kopačkom ritu	fotosafari/birdwatching
Fotosafari Karanac, Etno selo d.o.o.	fotosafari/birdwatching
Adventure zone, Osijek	Off-road ture / Adrenalinski park / Paintball
Paintball Raptor, Osijek	Off-road ture / Adrenalinski park / Paintball
Konjički klub NEXE, Feričanci	Konjički sport / Ergele / Jahanje
Eko-gospodarstvo Orlov put - vožnja konjskom zapregom, Bilje	Konjički sport / Ergele / Jahanje
Konjički klub "Capistro", Bilje	Konjički sport / Ergele / Jahanje
Konjički klub Hercules, Vardarac	Konjički sport / Ergele / Jahanje
Emanuel centar za terapiju i aktivnosti pomoću konja, Bilje	Konjički sport / Ergele / Jahanje
Škola jahanja - Konjički klub Osijek	Konjički sport / Ergele / Jahanje
Seosko imanje Biser Baranje, Vardarac	Konjički sport / Ergele / Jahanje
OPG Duša Baranje, Bilje	Kontakt sa životinjama
Aljmaški rit - Riječna škola, Aljmaš	kanu/kajak
Baraber Extreme Team, Belišće	kanu/kajak
Plovidbe kanuima i kajacima, Veslački klub Biljsko jezero	kanu/kajak
Hotel Osijek wellness i sauna	*wellness* i sauna
Salis sauna i slana soba i masaža	*wellness* i sauna
Sportski centar Infinitum wellness i fitness	*wellness* i sauna
Wellness i fitness centar Hotela Patria	*wellness* i sauna

Sauna Gradski bazeni, Gradski vrt	saune i slane sobe
Hotel Osijek wellness i sauna	saune i slane sobe
Fitness i sauna Višnjevac	saune i slane sobe
FITOS, fitnes i sauna, Osijek	saune i slane sobe
Fit Gym Čepin	saune i slane sobe
Hotel Osijek	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Hotel Waldinger, Osijek	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Seasons apartmani i wellness, Osijek	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Luksuzni apartmani i restoran Crna svinja, Čepin	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Hotel Materra, Čepin	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
„Didin konak“, Kopačevo	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Hotel Patria, Beli Manastir	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Apartman Villa Mons Aureus, Draž	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Apartman Ivan, Luč	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Eko drvena kuća, Kopačevo	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Bazen u sklopu Soba 2I, Đakovo	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Sauna u sklopu pansiona Budimir, Đakovo	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Bazen u sklopu kuće za odmor Pannonia Resort, Đakovo	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Bazen u sklopu kuće za odmor Jančec, Đakovo	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Bazen u sklopu kuće za odmor „Vila Danica, Đakovo	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Wellness kutak na Gradskom bazenu Belišće	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Heritage hotel kurija Mihalović Feričanci	smještajni objekti s uslugom *wellnessa*
Poliklinika Lege Artis, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Poliklinika Slavonija, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Poliklinika Rosso, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Poliklinika Novoselec, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Poliklinika Osijek za internu medicinu, oftalmologiju i neurologiju, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Poliklinika Sunce, Specijalna bolnica Agram u Osijeku	Zdravstveni turizam i usluge
Oftalmološka poliklinika Dr. Balog, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Centar prirodnog zdravlja Organicos, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Specijalistička dermatološka ordinacija Dr. Ageel, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Dental centar Čes, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Ordinacija dentalne medicine Saša Đukić, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Ordinacija dentalne medicine Milan Džapo, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge

Ordinacija dentalne medicine Siber, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Fizioterapeutske usluge i masaža Studio Vitalis, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Fizioterapeutske usluge i masaža Physio AT, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Eccentric centar za dijagnostiku, terapiju i trening, Osijek	Zdravstveni turizam i usluge
Klinika Priora, Čepin	Zdravstveni turizam i usluge
Bicikli Jakovljević, Osijek	Najam bicikala
Kuća u prirodi Zlatna Greda	Najam bicikala
Kulturno-razvojni centar Općine Bilje	Najam bicikala
Firšt Bike Shop, Našice	Najam bicikala
Rent eBike Baranja, Popovac	Najam bicikala
Turistička zajednica Grada Belišća	Najam bicikala

Izvor: Katalog turističke ponude OBŽ

S obzirom na prirodno-geografske predispozicije regije, ističu se usluge vezane uz vožnje riječnim plovilima, kajacima i kanuima, adventure parkovi, „*off-road*“ ture *quadovima*, fotosafari i *birdwatching*, kao i jahanje konja. Što se tiče zdravstvenog i lječilišnog turizma, na području županije postoji 20-ak smještajnih kapaciteta koji pružaju određene SPA i *wellness*-usluge te 20-ak ordinacija i klinka, koje pružaju raznovrsne zdravstvene usluge. Uz spomenute Bizovačke toplice, posebno se ističe novootvorena Klinika Priora u Čepinu. Osim što nudi vrhunske zdravstvene usluge, nalazi se unutar agroturističkog kompleksa kojeg čine još: Hotel Materra (sa zatvorenim bazenom i *wellness*-uslugama) te restoran s autohtonim lokalnim delicijama - Crna svinja.

Najam, odnosno korištenje bicikala, je moguć u više različitih smještajnih objekata, ali se osim toga ističe nekoliko specijaliziranih pružatelja usluga: Bicikli Jakovljević, Kuća u prirodi Zlatna Greda, Firšt Bike Shop i Rent eBike Baranja. Osim njih, tu su usluge najma javnih bicikala u Erdutu, Belišću, Bilju i Osijeku.

3.5. Turistička infrastruktura

Primarna turistička infrastruktura

Uz elemente prirodne i kulturne baštine, neke od najznačajnijih atrakcija na području Županije odnose se na turističku infrastrukturu.

Tablica 3.5.1. Turistička infrastruktura u Županiji

NAZIV INFRASTRUKTURE	TIP ATRAKCIJE	VAŽNOST
Pastuharna lipicanaca u Đakovu	**konjički turizam**	**međunarodna**
Ergela lipicanaca u Ivandvoru	**konjički turizam**	**međunarodna**
Dunavska biciklistička ruta EuroVelo 6	**biciklistička ruta**	**međunarodna**
Dravska biciklistička ruta i EuroVelo 13 ruta 'Željezna zavjesa'	**biciklistička ruta**	**međunarodna**
Amazon of Europe Bike Trail	**biciklistička ruta**	**međunarodna**
Svetište Gospe od Utočišta u Aljmašu	**svetište**	**nacionalna**
Bizovačke Toplice	**toplice / lječilište**	**nacionalna**

Kupalište Copacabana na Dravi	**kupalište**	**nacionalna**
Lovište Podunavlje-Podravlje (Zlatna Greda - PP 'Kopački rit')	**lovište**	**nacionalna**
Pristanište za riječne kruzere u Osijeku	**turistička luka**	**međunarodna**
Pristanište za riječne kruzere u Batini	**turistička luka**	**nacionalna**
PP Kopački rit, električni brodovi i čamci	**Vozila-plovila za prijevoz**	**nacionalna**
Ergela Bonanza, uzgoj sportskih konja, Bizovac	konjički turizam	regionalna
Hipodrom, Konjički klub Osijek	konjički turizam	regionalna
Ergela Feričanci	konjički turizam	regionalna
D5 Moslavina i sjeverna Slavonija	biciklistička ruta	regionalna
D9 – Neretva – Slavonija ruta	biciklistička ruta	regionalna
Panonski put mira	biciklistička ruta	regionalna
Slavonija Baranja Outdoors, 36 kružnih turističkih biciklističkih ruta	biciklistička ruta	regionalna
Biciklistička ruta 'Panonski put mira' Osijek - Sombor	biciklistička ruta	regionalna
Vidikovac Trojnaš, Draž	Vidikovac	regionalna
Vidikovac Vinska cesta Belje	Vidikovac	regionalna
Vidikovac Spomenik u Batini	Vidikovac	regionalna
Vidikovac Stari grad Erdut	Vidikovac	regionalna
Aljmaš Kalvarija	Vidikovac	regionalna
Osječka promenada	Šetnica	regionalna
Šetalište Josipa Kemenji Joce u Dalju	Šetnica	regionalna
Copacabana Osijek	riječna plaža	regionalna
Želja, Podravlje Osijek	riječna plaža	lokalna
Otok, Podravlje Osijek	riječna plaža	lokalna
Pampas, Osijek	riječna plaža	regionalna
Jama, Dalj	riječna plaža	regionalna
Plaža Draž na Starom Dunavu	riječna plaža	regionalna
Plaža Topolje na Topoljskom Dunavcu	riječna plaža	regionalna
Izletište Bistrinci na Dravi	Izletište / kupalište/ plaža	regionalna
Jezero Bajer, Đakovo	Izletište/kupalište	lokalna
Kupalište Đola u Dardi	Izletište / kupalište	regionalna
Šećeransko jezero, Beli Manastir	Izletište/kupalište	lokalna
Zeleni otok na Dunavu kod Batine	Izletište / kupalište	regionalna
Jezero Borovik, Drenje	Izletište / kupalište	regionalna
Stara kupka, Levanjska Varoš	Lječilište/odmorište	lokalna
Jezero Jošava, Đakovo	Izletište	lokalna
Jezero Lapovac, Našice	Izletište	lokalna
Jezero Bajer, Bizovac	Izletište	lokalna
Plaža Labov, Nard	Izletište / kupalište	lokalna
Pješčane plaže i sprudovi na Dravi	Izletište / kupalište	regionalna
Gradski bazeni u Osijeku	kupalište	regionalna
Gradski bazeni u Đakovu	kupalište	regionalna
Bazeni u Kneževim Vinogradima	kupalište	regionalna
Bazen Belišće	kupalište	regionalna

Gradski bazeni Beli Manastir	kupalište	regionalna
Lovište Breznica kod Našica	lovište	regionalna
Lovište Kujnjak kod Đakova	lovište	regionalna
Lovište Lacići-Gložđe kod Donjeg Miholjca	lovište	regionalna
Lovište Šarkanj-Vrblje Draž	lovište	regionalna
Lovište Podravlje Majške Međe	lovište	regionalna
Ribolovni centar Blanje kod Donjeg Miholjca	ribolovno područje	regionalna
Ribolovni centar Lađanska kod Našica	ribolovno područje	regionalna
Pristanište za riječne kruzere u Aljmašu	turistička luka	regionalna
Poučna staza značajnog krajobraza Erdut	poučna staza	regionalna
Našička geološka staza, Bedemgrad	poučna staza	regionalna
Poučno – edukativna staza Bijeli lopoč	poučna staza	regionalna
S.O.S. Secesijska turistička ruta	poučna staza	regionalna
Poučna staza Stari brijest, Kopački rit	poučna staza	regionalna
Poučna staza Podunavlje, Kopački rit	poučna staza	regionalna
Poučna staza Vemelj, Kopački rit	poučna staza	regionalna
Poučna staza Veliko polje, Tvrđavica	poučna staza	regionalna
Poučna staza Halaševo, Tvrđavica	poučna staza	regionalna
Poučna staza Tvrđavica, Osijek	poučna staza	regionalna
Poučna staza Perunika, Podravlje	poučna staza	regionalna
Poučna staza Biljsko jezero, Bilje	poučna staza	regionalna
Poučna staza Bistrinci	poučna staza	regionalna
Ekološko edukativna staza Porić	poučna staza	regionalna
Poučna staza Biljska stepa	poučna staza	regionalna
Ornitološki rezervat Podpanj	poučna staza	regionalna
Ritski put	pješačko-trkačke staze	regionalna
Osječki đir	pješačko-trkačke staze	regionalna
Đakovački long run	pješačko-trkačke staze	regionalna
Erdutski zeleni krug	pješačko-trkačke staze	regionalna
Put grofova	pješačko-trkačke staze	regionalna
Staza izvorišta Bunarić	pješačko-trkačke staze	regionalna
Staza dvije rijeke	pješačko-trkačke staze	regionalna
Staza dva jezera	pješačko-trkačke staze	regionalna
Staza pet svetišta	pješačko-trkačke staze	regionalna
Staza lješnjaka i oraha	pješačko-trkačke staze	regionalna
Staza dva surduka	pješačko-trkačke staze	regionalna
Našički planinarski put, 16 staza	planinarske staze	regionalna
Baranjska planinarska obilaznica, 4 staze	planinarske staze	regionalna
Slavonski planinarski put, Dilj, Krndija	planinarske staze	regionalna
Podunavski pješački put Aljmaš - Erdut	planinarske staze	regionalna
Kompa Osijek	Vozila-plovila za prijevoz...	regionalna
Old Town Izleti, Osijek	Vozila-plovila za prijevoz...	regionalna
Gospodarski centar Osječko-baranjske županije	Kongresni centar	regionalna
Kongresni centar - Vikarijat Đakovačko-osječke nadbiskupije	Kongresni centar	regionalna
Kulturno-turistički centar ''Lucija Karalić'' Gorjani	centar za posjetitelje	regionalna
Turističko-informativni centar za mlade Stara Pekara u Tvrđi	izletište / info centar	regionalna

Prezentacijsko edukacijski centar Tikveš	interpretacijski centar	regionalna
Etnološki centar baranjske baštine, Beli Manastir	interpretacijski centar	regionalna
Kuća Baranjskog kulena, Beli Manastir	interpretacijski centar	regionalna
Interpretacijski centar Karanac	interpretacijski centar	regionalna

Izvor: Katalog turističke ponude OBŽ

U prvom redu su to glavni lokaliteti vezani uz konjički turizam, odnosno pastuharnu u Đakovu namijenjenu intenzivnijem turističkom korištenju i ergelu s ograničenim pristupom turista u obližnjem Ivandvoru. U Županiji se nalaze i tri pristaništa za riječne kruzere - Batina i Aljmaš na Dunavu te Osijek na Dravi, a uz ove dvije velike rijeke prolaze i dvije međunarodne EuroVelo biciklističke rute - EuroVelo 6 uz Dunav, uz Dravu najdulja europska ruta EuroVelo 13 'Željezna zavjesa' i Amazone of Europe Bike Trail. Uz to se u Županiji nalaze i Bizovačke toplice kao glavno lječilišno odredište i uređeno kupalište na cijelom istoku Hrvatske te kupalište Copacabana ili 'Kopika' na Dravi kao najpoznatije riječno kupalište u cijeloj Hrvatskoj, povezano sa središtem Osijeka atraktivnim pješačkim visokim mostom. U atrakcije nacionalnog značaja spada i lovište Podunavlje- Podravlje u Parku prirode 'Kopački rit,' kao jedno od najpoznatijih hrvatskih lovišta, čuveno po jelenskoj divljači. Isto tako, Svetište Gospe od utočišta u Aljmašu.

Osim na čuvenoj osječkoj 'Kopiki' kupanje je moguće i na mnogim drugim lokacijama uz Dravu i Dunav, kao npr. na Bistrinačkoj plaži kod Belišća ili Plaži Draž na Starom Dunavu, ali i na uređenim jezerima poput Đole u Dardi ili Borovika u Drenju. Za kupače koji nisu skloni kupanju na rijekama i jezerima mogućnosti za kupanje se uz bazene u Bizovcu pružaju i na bazenima u Osijeku, Đakovu, Kneževim Vinogradima, Belom Manastiru i Belišću. Dobre mogućnosti za lov pružaju se, ne samo u Baranji, nego i u lovištima Breznica kod Našica, Lacići-Gložđe kod Donjeg Miholjca i Kujnjak kod Đakova, dok ribolovci, osim na velikim rijekama Dunavu i Dravi mogu uživati u ribolovu i u posebnim ribolovnim centrima Blanje kod Donjeg Miholjca i Lađanska kod Našica uz obližnje ribnjake. Objekata koji pružaju usluge konjičkog turizma, osim u Đakovu ima i drugdje u Županiji, posebice u Baranji. Osim međunarodnih ruta kao najvažnijih, treba istaknuti i biciklističku rutu Panonski put mira od Osijeka do Sombora paralelno uz Dunavsku rutu, ali i 30-ak novih kružnih turističkih biciklističkih ruta označenih kroz projekt Slavonija Baranja Outdoors. U okviru istog projekta, kreirano je i 11 pješačko-trkačkih ruta, dok su od pješačkih poučnih staza tu Našička geološka staza, Poučna staza Značajnog krajobraza Erdut, Ornitološki park Podpanj te nekoliko njih na području Parka prirode Kopački rit, kao i uz šire područje rijeka Drave i Dunav. Bez obzira na pretežno ravničarski kraj, za one željne planinarenja postoji nekoliko planinarskih puteva: Baranjska planinarska obilaznica, Podunavski pješački put Aljmaš – Erdut te nešto reljefno zahtjevniji Slavonski i Našički planinarski put.

Na najvećim prapornim uzvišenjima nalazi se i nekoliko atraktivnih vidikovaca s pogledom na vinogorja i Dunav: Vidikovac Trojnaš, Vidikovac Vinska cesta Belje, Vidikovac Spomenik u Batini i Vidikovac Stari grad Erdut. Na osječkoj Copacabani nalazi se predivan pogled na staru gradsku jezgru, promenadu, Viseći most i kon-katedralu. Osim predivnih pogleda na rijeke Dravu i Dunav, nude se mogućnosti vožnje Kompom, izleti na Dravi i Dunavu, kao i u Kopačkom ritu.

Za prihvat gostiju tu su centri za posjetitelje i info centri: Turističko-informativni centar za mlade Stara Pekara u Tvrđi i Kulturno-turistički centar ''Lucija Karalić'' Gorjani, dok za interpretaciju služe: Prezentacijsko edukacijski centar Tikveš, Etnološki centar baranjske baštine i Kuća Baranjskog kulena. Od rodnih kuća poznatih osoba, izraziti potencijal ima Kulturni i znanstveni centar - Milutin Milanković u Dalju.

Sekundarna turistička infrastruktura

Uz pokrivenu sekundarnu turističku infrastrukturu koja se odnosi na sportske objekte i rodne kuće poznatih osoba, na području županije se nalazi 128 arheoloških nalazišta, od čega se ističu gradine Koroďvar, Bedemgrad i Dunavski limes. Dunavski limes se odnosi na niz lokaliteta na kojem su jasno vidljivi tragovi rimske vojne prisutnosti na granicama Rimskog Carstva i koji ima potencijal ulaska u sastav spomenika UNESCO- Granice Rimskog Carstva (nalazišta Batina, Zmajevac, Kneževi Vinogradi, Lug, Kopačevo, Erdut, Dalj).

Tablica 3.5.2. Sekundarna turistička infrastruktura u Županiji

Naziv infrastrukture	Tip infrastrukture
Kulturni i znanstveni centar - Milutin Milanković	rodna kuća poznate osobe
Momentum boulder, Osijek	penjalište
Nastavno sportska dvorana Valpovo	sportski objekti
Nastavno sportska dvorana Belišće	sportski objekti
Gradska nastavno - sportska dvorana Đakovo	sportski objekti
Nastavno-športska dvorana Beli Manastir	sportski objekti
Nastavno-športska dvorana Jug Dva	sportski objekti
Nastavno-športska dvorana Zrinjevac	sportski objekti
Nastavno-športska dvorana Gradski vrt	sportski objekti
Teniski centar Osijek	sportski objekti
Streljana Pampas	sportski objekti
Hipodrom Pampas	sportski objekti
Srednjoškolsko igralište Osijek	sportski objekti
Kappa centar, Gornji grad, Osijek	Natkrivena parkirališta
Autobusni kolodvor Osijek, Gornji grad	Natkrivena parkirališta
Eurodom centar, Tvrđa	Natkrivena parkirališta
Podzemna garaža Trgovačkog centra Interspar, Gornji grad	Natkrivena parkirališta
Podzemna i nadzemna garaža Trgovačkog centra Portanova, Retfala	Natkrivena parkirališta
Podzemna i nadzemna garaža Trgovačkog centra Mall Osijek, Ulica Sv. L. B. Mandića	Natkrivena parkirališta
Natkrivena garaža Trgovačkog centra Konzum (bivši Mercator), Industrijska četvrt	Natkrivena parkirališta
Parkiralište za turističke autobuse nalazi se u Ulici Matije Gupca, u blizini Državne ergele Đakovo	Parkiralište za autobuse
Ispred tvrtke Gradski prijevoz putnika u Ulici kralja Trpimira, istočni ulaz u Tvrđu (trenutno bez naplate	Parkiralište za autobuse
Autobusni kolodvor Osijek, Gornji grad	Parkiralište za autobuse
Parkiralište sajmište Našice	Parkiralište za autobuse
Parkiralište PP Kopački rit	Parkiralište za autobuse
Autobusno ugibalište u Tvrđi, istočni ulaz od strane dravskog mosta "Most dr. Franje Tuđmana"	Zone za zaustavljanje turističkih autobusa
Autobusno ugibalište na parkiralištu uz Gornjodravsku obalu, „kod Bijele lađe“	Zone za zaustavljanje turističkih autobusa

Stajalište javnog gradskog prijevoza križanju Trga Slobode i Ulice Hrvatske Republike, „kod Šetača“	Zone za zaustavljanje turističkih autobusa
Javni WC na Trgu dr. Ante Starčevića (glavni trg) u Gornjem gradu – Pothodnik (ulaz ispred Osječke katedrale), otvoreno samo radnim danom od 8 do 20h.	Javni sanitarni čvorovi
WC u TC Supermarket na Trgu Slobode 6 u Gornjem gradu – 1. kat, otvoreno u radnom vremenu TC Supermarket od 8 do 20h	Javni sanitarni čvorovi
WC na Zelenoj tržnici u Gornjem gradu, Trg Ljudevita Gaja – istočni dio natkrivenog prostora tržnice 7-13h; otvoreno u radnom vremenu tržnice	Javni sanitarni čvorovi
WC na Zelenoj tržnici u Donjem gradu, Trg bana Josipa Jelačića – sjeverni dio natkrivenog prostora tržnice, otvoreno u radnom vremenu tržnice 7-13h	Javni sanitarni čvorovi
WC u sklopu Autobusnog / Željezničkog kolodvora, Gornji grad	Javni sanitarni čvorovi
Javni WC Đakovo, Adresa: Matije Gupca 13	Javni sanitarni čvorovi

Izvor: Katalog turističke ponude OBŽ

Parkirališta i zone zaustavljanja turističkih autobusa nalaze se na području Osijeka, Đakova, Našica i PP Kopački rit. Na području Osijeka nalazi se pet javnih sanitarnih čvorova dostupnih posjetiteljima, dok se izvan Osijeka nalazi samo jedan na području Grada Đakova.

U smislu područja ugostiteljsko turističke namjene, u prostorno planskoj dokumentaciji Osječko-baranjske županije definirana su područja veća od 25 ha: Ivandvor (Grad Đakovo), Lapovac II (Grad Našice), Bizovačke toplice, Grabovac (Općina Čeminac), Puškaš (Općina Draž), Zeleni otok (Općina Draž), Borovik (Općina Drenje), kao i manje od 25 ha: Donji Miholjac i Miholjački Poreč u Gradu Donjem Miholjcu, Jošava i Gajger Pustara u Gradu Đakovu (Jošava dijelom i na području Općine Viškovci), kamp Tavanac u Gradu Našice, autokamp u Gradu Osijeku, prijemni punkt Mali Sakadaš, Bilje i dvorac Tikveš u Općini Bilje, Brođanci i Selci u Općini Bizovac, Aljmaš u Općini Erdut, Vrbik u Općini Ernestinovo, Ležaj, Satnica i Duhovno-rekreacijski centar Emaus u Općini Petrijevci i Dragotin i Svetoblažje u Općini Trnava, prostor kod ZOO hotela i okolica.

3.6. Analiza komunalne infrastrukture

Vodoopskrba i odvodnja

Prema procjenama, oko 98% stanovnika Županije ima mogućnost priključenja na javni vodoopskrbni sustav, što je iznad državnog prosjeka od 80% (prema podacima iz 2009. godine). No, stvarna priključenost je nešto niža i iznosi približno 85%. U posljednje vrijeme provode se intenzivne aktivnosti na širenju i modernizaciji vodoopskrbne mreže, čime se povećava dostupnost vode iz javnih sustava.

Opskrbljenost vodom razlikuje se među gradovima i općinama – dok su urbana središta u većoj mjeri pokrivena, rubni dijelovi gradova i pojedine općine još uvijek nemaju pristup javnoj vodoopskrbi.

Trenutna prosječna dnevna potrošnja vode iznosi oko 750 litara u sekundi, pri čemu kućanstva čine između 70% i 80% ukupne potrošnje, a gospodarstvo preostalih 20% do 30%.

Gubici vode na vodoopskrbnim mrežama variraju ovisno o starosti infrastrukture – dok noviji sustavi bilježe gubitke do 20%, na starijima oni mogu doseći i 40%.

Županijski vodoopskrbni sustav oslanja se na devet javnih vodoopskrbnih sustava i četiri lokalna vodovoda (Valenovac, Gradac Našički, Novi Bezdan i Novo Nevesinje). Paralelno s razvojem vodoopskrbe, provodi se i sustavna zaštita voda kroz sustave odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, poznate kao aglomeracije.

U skladu s nacionalnim planovima, Hrvatska se obvezala do 2023. godine osigurati izgradnju aglomeracija većih od 2000 ES. Na području Osječko-baranjske županije identificirano je 19 takvih aglomeracija te su sustavi pročišćavanja otpadnih voda izgrađeni u Osijeku, Donjem Miholjcu, Belišću, Petrijevcima, Kneževim Vinogradima, Belom Manastiru, Našicama, Ernestinovu, Koški, Semeljcima i Đakovu. Preostale aglomeracije u procesu su pripreme projektne dokumentacije ili je u tijeku izgradnja i rekonstrukcija vodoopskrbnih i kanalizacijskih sustava. Ovi projekti obuhvaćaju područja 24 općine i grada, uključujući Đurđenovac, Feričance, Podgorač, Donji Miholjac, Valpovo, Kneževe Vinograde, Beli Manastir, Osijek, Čepin i mnoge druge.

Iako se ulažu značajna sredstva u izgradnju infrastrukture za vodoopskrbu i odvodnju, veliki je postotak domaćinstava u ruralnim općinama koji nisu priključeni na navedenu infrastrukturu pa otpadne vode i dalje prikupljaju putem individualnih septičkih jama.

Gospodarenje otpadom

U Osječko-baranjskoj županiji uspostavljen je organiziran sustav gospodarenja otpadom, no sukladno Zakonu o održivom gospodarenju otpadom ("Narodne novine" broj 94/13, 73/17, 14/19 i 98/19) potrebno je osigurati cjeloviti sustav upravljanja otpadom. Planirana poboljšanja uključuju mjere za smanjenje ukupne količine proizvedenog otpada, unapređenje sustava za odvojeno prikupljanje, smanjenje udjela biootpada te smanjenje količine otpada koji završava na odlagalištima.

Prema Izvješću o provedbi Plana gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017.–2022., na području Županije je u 2020. godini organiziranim skupljanjem i odvozom otpada bilo obuhvaćeno 98,84% stanovništva, a sustav je provodilo 12 sakupljača. Prosječna količina proizvedenog otpada po stanovniku obuhvaćenom ovim sustavom iznosila je 0,404 kg dnevno. Većina jedinica lokalne samouprave organizirala je odvojeno prikupljanje otpada na kućnom pragu, putem zelenih otoka i reciklažnih dvorišta. Odvojeno se skupljaju papir i karton, plastika, staklo, biootpad (zeleni otpad poput trave i granja) te metalni otpad.

Dodatno, jedinice lokalne samouprave obvezne su naplatu prikupljanja i obrade miješanog i biorazgradivog otpada temeljiti na količini predanog otpada, čime se potiče odgovornije postupanje s otpadom.

Na području Osječko-baranjske županije u 2020. godini evidentirano je devet odlagališta komunalnog i neopasnog otpada koja je potrebno sanirati. Na dva od njih – "Sarvaš" (Osijek) i "Kosinac" (Drenje) – otpad se više ne odlaže, dok se na preostalih sedam odlagališta odlaganje i dalje provodi do popunjenja kapaciteta. To su:

- "Gradsko odlagalište" (Beli Manastir)

- "Belišće" (Belišće)
- "Doroslov" (Donji Miholjac)
- "Vitika" (Đakovo)
- "Pepelane" (Našice)
- "Lončarica Velika" (Osijek)
- "Ada Koritna" (Semeljci)

Nakon popunjenja kapaciteta, otpad s odlagališta u ostatku Županije preusmjeravati će se na odlagališta "Vitika" (Đakovo) i "Belišće" (Belišće), koja će nastaviti s prihvatom neopasnog komunalnog i proizvodnog otpada do izgradnje i početka rada Centra za gospodarenje otpadom (CGO) Orlovnjak.

Još uvijek je aktivna problematika divljih odlagališta otpada, a prema Izvješća o Provedbi plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine na području Osječko-baranjske županije u 2019. godini evidentirano je 58 lokacija, u 2020. godini 75 lokacija onečišćenja otpadom, u 2021. godini 73 lokacije onečišćenja otpadom, u 2022. godini 70 lokacija onečišćenja otpadom.

Ključni korak u procesu unaprjeđenja sustava gospodarenja otpadom bit će uspostava regionalnog Centra za gospodarenje otpadom Orlovnjak, koji je prošao kroz proces izrade projektno-tehničke dokumentacije i Studije utjecaja na okoliš.

Energetska infrastruktura

Elektroenergetska mreža Osječko-baranjske županije ima dobru pokrivenost i duga je više od 4 milijuna metara, pri čemu nadzemni vodovi čine gotovo dvije trećine infrastrukture (64,21%), dok se preostali dio (35,78%) odnosi na podzemne vodove. Iako se na području županije nalazi važna elektroenergetska infrastruktura (TS Ernestinovo) koja doprinosi stabilnosti nacionalnog i regionalnog sustava, lokalna proizvodnja električne energije ne zadovoljava ukupne potrebe potrošača. Proizvedena energija pokriva tek nešto više od trećine potrošnje kućanstava (38,68%) i manje od trećine potreba gospodarstva (31,03%), što ukazuje na značajnu ovisnost o uvozu električne energije iz drugih regija. Električna energija proizvodi se u Osijeku (TE-TO Osijek, snage 95MW), u industrijskom energetskom postrojenju Belišća d.d. te 15 biopostrojenja ukupne snage 16.687 kW.

Dva su značajna naftovoda na području Županije. Prvi se prostire od otpremne stanice u Beničancima do Ruščice (51 km istočno od Slavonskog Broda), a drugi je međunarodni naftovod JANAF, koji ide uz željezničku prugu Vinkovci-Zagreb, u dužini od 11 km. Služi za transport nafte od luke Omišalj prema rafinerijama u Sloveniji, Mađarskoj, BiH i Srbiji.

Sustav plinovoda pokriva veći dio Županije, ali nije u cijelosti dovršen. U razdoblju (2015.-2019. godine) izgrađeno je ukupno 168,47 km lokalnih plinovoda od čega su značajnije dužine plinovoda izgrađene na području gradova Osijek i Đakovo te općina Draž, Gorjani, Jagodnjak, Popovac i Vuka. Završeni su radovi na prespajanju plinovoda Donji Miholjac-Belišće, što je utjecalo na poboljšanje sigurnosti opskrbe potrošača na tom području. U svrhu povećanja sigurnosti opskrbe prirodnim plinom Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije priprema se i izgradnja plinovoda Osijek-Vukovar u dužini od 30 km.

Centralni toplinski sustav izgrađen je u gradu Osijeku, a u drugim gradovima se koriste blokovske ili nezavisne kotlovnice. Obnovljivi izvori energije, među kojima za većinu njih postoji znatan potencijal,

trenutno se koriste vrlo slabo. Najzastupljenije je korištenje ogrjevnog drva, drvnog otpada, biljnog otpada i biomase.

Veliki potencijal ima korištenje geotermalne energije. U tu svrhu, izrađena je Studijsko-tehničku dokumentacija geotermalnog potencijala Osječko-baranjske županije kojom je definirano 11 lokacija koje se mogu koristiti u toplinarstvu, 7 lokacija s temperaturama između 100 i 120° C zadovoljavajućeg protoka, koje bi se mogle koristiti za proizvodnju električne energije putem modularnih elektrana te tri lokacije na kojima bi se struja mogla proizvoditi putem velikih geotermalnih elektrana.

3.7. Analiza prometne infrastrukture

Osječko-baranjska županija smještena je na istoku Hrvatske, uz granicu s Mađarskom i Srbijom. S obzirom da kroz nju prolaze autocesta A-5 (Branjin Vrh - Beli Manastir - Osijek - Đakovo - Svilaj) i željeznička pruga (Beli Manastir - Osijek - Đakovo - Vrpolje), koji čine dio europskog prometnog koridora Vc, prometni položaj županije može se ocijeniti kao povoljan, posebice zbog nedavnog završetak cestovnog koridora do Budimpešte.

Osim autoceste A-5, u županiji nema drugih autocesta, dok značajke brze ceste ima jedino južna obilaznica Osijeka na državnoj cesti DC-2. Ipak, dva najveća grada županije, Osijek i Đakovo, nalaze se u neposrednoj blizini autoceste A-5, a većina ostalih gradova i općinskih središta udaljena je od najbližih čvorišta na autocesti manje od pola sata vožnje.

Osijek, kao najveći grad Slavonije i drugi najveći grad u kontinentalnoj Hrvatskoj, posjeduje i međunarodnu zračnu luku. Uz Zagreb, jedini je grad u Hrvatskoj koji ima tramvaje kao dio javnog gradskog prijevoza.

Tablica 3.7.1. Popis autocesta i državnih cesta u Osječko-baranjskoj županiji

Broj ceste	Opis ceste	duljina u km	
		ukupno	OBŽ
A5	Branjin Vrh (granica RH/Mađarska) - Beli Manastir - Osijek - Đakovo - čvorište Sredanci (A3) - Svilaj (GP Svilaj, (granica RH/BiH))	88,7	71,9
DC-2	Dubrava Križovljanska (granica RH/Slovenija) – Koprivnica – Virovitica (DC5) – Sveti Đurađ (DC5) – Našice – Osijek – Vukovar – Ilok (GP Ilok (granica RH/Srbija))	347,2	81,5
DC-7	Dubošević (granica RH/Mađarska) – Beli Manastir – Osijek – Đakovo – GP Slavonski Šamac (granica RH/BiH))	115,2	91,3
DC-34	Slatina (DC2/DC69) – Donji Miholjac – Josipovac (DC2)	79,9	61,7
DC-38	Pakrac (DC5) – Požega – Pleternica – Đakovo (DC7/ŽC4147)	120,3	24,7
DC-46	Đakovo (DC7) – Vinkovci (DC55) – Mirkovci (DC55) – Tovarnik (GP Tovarnik (granica RH/Srbija))	71,2	13,5
DC-53	Donji Miholjac (granica RH/Mađarska) – Našice (DC2/LC44092) – Martin (DC2) – Ruševo (DC38) – Slavonski Brod (GP Slavonski Brod (granica RH/BiH))	92,4	51,8
DC-211	Baranjsko Petrovo Selo (granica RH/Mađarska) – DC517)	2,0	2,0
DC-212	Karanac (DC7) – Kneževi Vinogradi – Batina (GP Batina (granica RH/Srbija))	22,1	22,1
DC-213	Osijek (DC2) – Erdut (GP Erdut (granica RH/Srbija))	26,9	26,9
DC-417	Osijek (raskrižje Vukovarske ceste i Ul. Martina Divalta) – Sarvaš (DC213)	5,7	5,7
DC-418	Tenja (DC2) – Klisa (zračna luka Osijek)	2,1	2,1
DC-515	Velimirovac (DC53) – Đakovo (DC7/ŽC4145)	32,6	32,6

DC-517	Beli Manastir (DC7) – Valpovo (DC34) – Ivanovci – Koška (DC2)	43,7	43,7
DC-518	A.G. Grada Osijeka (ŽC4257) – Ernestinovo – Ivankovo (DC46)	37,3	20,0
DC-519	Dalj (DC213) – Vukovar (DC2)	16,2	7,6
DC-550	Beli Manastir (DC517 – DC7)	3,3	3,3
	UKUPNO	1106,8	562,4

Izvor: Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 109/2025 i 118/2025); Informacije o prometnoj povezanosti Osječko-baranjske županije, 2016.

Unutarnja cestovna povezanost Osječko-baranjske županije može se smatrati vrlo dobrom zahvaljujući ravničarskom terenu i kvalitetnim prometnim vezama koje povezuju glavna naselja s čvorištima na autocesti A-5. Osijek, Đakovo i Beli Manastir nalaze se u neposrednoj blizini čvorišta koja dijele njihova imena, dok je udaljenost od čvorišta Osijek do Valpova i Belišća oko 20 kilometara, što traje dvadesetak minuta vožnje. Udaljenost do Donjeg Miholjca i Našica iznosi približno 40 kilometara i traje otprilike isto toliko minuta vožnje.

Autocesta A-5, poznata i pod nazivom Slavonika, proteže se kroz Osječko-baranjsku županiju u duljini od 72 kilometra do granice s Mađarskom. Trenutno su operativna 4 čvorišta: Osijek, Čepin, Đakovo i Sudaraž (Beli Manastir). Ova prometnica ključna je za povezivanje Županije sa Zagrebom i ostatkom Hrvatske preko autoceste A-3 te dalje prema zapadnoj Europi. Lokalno, ona povezuje dva najveća grada Županije, Osijek i Đakovo.

Prema sjeveru autocesta se nastavlja prema Budimpešti u Mađarskoj, prema jugu (preko mosta Svilaj) spaja Osječko-baranjsku županiju s Bosnom i Hercegovinom, dok preko autoceste A-3 omogućava povezanost s Beogradom u Srbiji, a dalje prema državama jugoistočne Europe, uključujući Grčku, Tursku i Bliski Istok. Autocesta je dio Paneuropskog koridora Vc (Budimpešta - Osijek - Sarajevo - Mostar - Ploče), što dodatno naglašava njen značaj. Usporedno s trasom autoceste prolazi i međunarodna cestovna ruta E-73.

Osječko-baranjska županija povezana je i s 16 državnih cesta, od kojih je najvažnija cesta DC-2, koja spaja granicu Slovenije preko Varaždina i Osijeka s Vukovarom, Ilokom i granicom Srbije. Na većem dijelu rute uz rijeku Dravu poznata je kao Podravska magistrala. Cesta DC-2 ključna je za povezivanje sjevernih županija Hrvatske i gradova poput Virovitice, Našica i Vukovara.

Osim DC-2, značajna je i cesta DC-34 koja povezuje Osijek s Viroviticom preko Donjeg Miholjca, a ujedno je i kraća veza od DC-2. Cesta DC-7, koja se proteže između Belog Manastira, Osijeka i Đakova, do nedavno je imala važnu ulogu kao zamjena za nedovršeni dio autoceste A-5 prema sjeveru. Državna cesta DC-212 vodi do graničnog prijelaza Batina i ima međunarodni značaj kao dio rute E-662, koja spaja Osijek sa Srbijom.

Željeznički promet u Županiji najviše gravitira Osijeku, odakle se vlakovi kreću u pet različitih smjerova. Glavna željeznička veza odvija se putem podravske trase koja povezuje Osijek s Zagrebom, dok veza prema Mađarskoj i dalje prema jugu ima regionalni značaj. Osim željezničkog, Županija se oslanja na Zračnu luku Osijek, koja se nalazi 18 kilometara jugoistočno od Osijeka, ali zbog ograničenog broja letova putnici često koriste aerodrome u Zagrebu, Beogradu i Budimpešti.

Na području Županije nalaze se dva infrastrukturna objekta izgrađena za zračni promet u neposrednoj blizini grada Osijeka: Letjelište Čepin i Zračna luka Osijek. Zračna luka Osijek u ovom trenutku pruža cjelogodišnju povezanost s većim lukama u Hrvatskoj: Zagreb, Split i Pula. Od međunarodnih letova,

München je dostupna cijele, dok su letovi za London dostupni u sezonskom dijelu godine od travnja do listopada. Zadnjih 2 godine promet u ZLO raste, međutim, ne može se govoriti o vrhuncu njenog rada i njen je potencijal svakako veći od trenutnog prometa. Oscilacije ovise primarno o ugovorenim međunarodnim letovima, koji nisu stalni i mijenjaju se iz godine u godinu. U infrastrukturnom smislu, Zračna luka Osijek bi trebala proći kroz proces rekonstrukcije i proširenja, što će utjecati na povećanje kapaciteta za prihvat i otpremu većeg broja zrakoplova, odnosno putnika, prtljage i robe.

Letjelište Čepin ima uzletno-sletnu stazu dugu 1.200 m, široku 30 m, a prema klasifikaciji ICAO-a ima kodnu oznaku 2C. Izgrađeni kapaciteti letjelišta Čepin koriste se za prihvat i otpremu zrakoplova generalne avijacije te sportsko i poljoprivredno letenje. Operator letjelišta je Aeroklub Osijek.

Vodeni promet u Osječko-baranjskoj županiji ograničen je na turističke aktivnosti poput vožnje skelama i brodovima u Parku prirode Kopački rit i na rijeci Dravi, dok dunavski kruzeri povremeno pristaju u Batini, Aljmašu i Osijeku, gdje su izgrađena riječna pristaništa.

Razina razvijenosti biciklističke infrastrukture može se analizirati s dva aspekta: na razini cijele županije i na razini pojedinih gradova i općina. Kada se promatra županijska biciklistička mreža, vidljiv je stalni napredak u razvoju infrastrukture, iako je ona bolje razvijena na području Baranje, uz granicu s Mađarskom i uz pravce prema Osijeku. S druge strane, južni i zapadni dijelovi županije nemaju uspostavljene biciklističke rute, a izgrađenost infrastrukture na tim područjima je minimalna. Ova razlika u razini razvijenosti rezultat je prioritizacije ruta koje su dio programa EuroVelo i pravaca koji vode prema Osijeku (od Erduta prema Osijeku i dalje prema Valpovu, Belišću i Donjem Miholjcu, kao i od Osijeka prema Batini). Prema Strateškom i operativnom planu razvoja outdoor ponude iz 2022. godine, u Osječko-baranjskoj županiji se nalazi ukupno preko 60 kilometara izgrađenih biciklističkih staza.

Na razini lokalnih zajednica, može se spomenuti nekoliko gradova i općina s izgrađenom infrastrukturom, međutim definitivno se treba istaknuti Osijek – grad bicikala u kojem se nalazi 50-ak km biciklističkih staza. Od općina se ističu Antunovac, Bilje, Kneževi Vinogradi i Erdut.

3.8. Analiza stanja digitalizacije

Osječko-baranjska županija ima potpunu pokrivenost fiksnom i mobilnom mrežom, dok je dostupnost širokopojasnog interneta do nedavno bila rezervirana za urbana područja. U posljednjih nekoliko godina proveden je projekt „Razvoj širokopojasne infrastrukture na području općina Antunovac, Čepin, Erdut, Ernestinovo, Šodolovci, Vladislavci i Vuka“, čime je 9.603 "bijelih" adresa na ovom području omogućen brzi (+40 Mbit/s) i ultrabrzi (+100 Mbit/s simetrično) širokopojasni pristup internetu. Navedena digitalna infrastruktura važna je za razvoj gospodarske aktivnosti te će unaprijediti korištenje digitalnih usluga u ruralnim područjima.

Slika 3.8.1. Pokrivenost mobilnom mrežom na području Županije

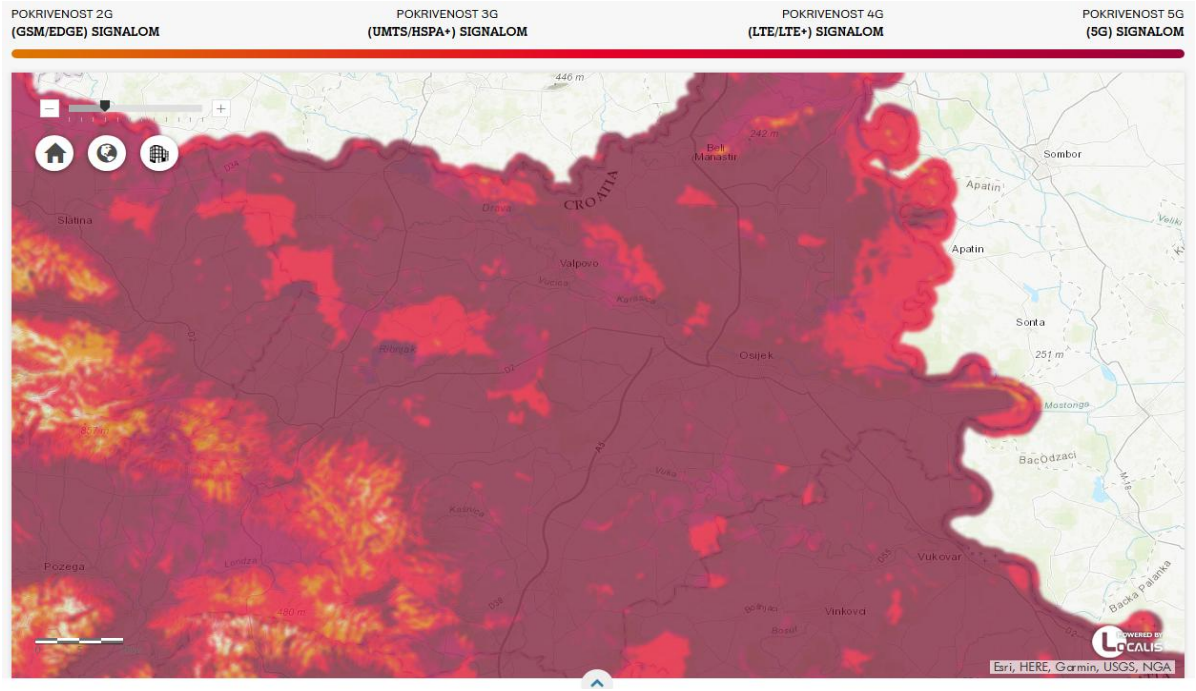

Izvor: Karta pokrivenosti mobilnom mrežom i podatkovnim uslugama, A1 Hrvatska 2025

Županija je u potpunosti pokrivena 3G mobilnom mrežom, uz iznimke određenih povišenih područja županije koji se nalaze u pograničnom području prema Srbiji (Erdut), kao i područja Banskog brda i Krndije. Što se 4G i 5G mobilne mreže tiče, ona je najdostupnija u urbanim područjima, dok je vidljiv pad dostupnosti u pograničnim zonama, kao i povišenim te šumskim područjima uz rijeku Dravu i Dunav.

Besplatni internet (Wifi) dostupan je na svim ključnim turističkim lokacijama i javnim površinama u Osijeku, kao i drugim gradovima i općinama koje imaju ambicije u razvoju turizma (Erdut, Kneževi Vinogradi i slično).

Osječko-baranjska županija ima bogatu atrakcijsku osnovu koja se temelji na prirodnim, kulturnim i infrastrukturnim vrijednostima, kao i turističkim uslugama. Implementacija "smart city" tehnologija može značajno poboljšati upravljanje ovim područjem u različitim segmentima:

Prikupljanje i analiza podataka: korištenje eVisitora, kao alata za prijavu i prikupljanje podataka o turističkim dolascima, generiraju se izrazito važni podaci potrebni za donošenje upravljačkih odluka o razvoju turizma. Drugi, pametni načini, prikupljanja podataka o turističkim boravcima i iskustvima mogu biti dodatni zamašnjak razumijevanju turističkih potreba, trendova i oblikovanju turističke ponude.

Promocija destinacije: TZ OBŽ u posljednjih nekoliko godina ulaže značajne napore u uspostavu i jačanje digitalne prisutnosti. U navedenom procesu se koriste digitalni alati za analizu, segmentiranje i targetiranje ciljanih skupina turista (Google Analytics, Meta Ads i slično). Primarni oblici promocije odnose se na stvaranje jedinstvene platforme za prezentaciju turističke ponude u obliku službene web stranice – visitslavoniabaranja.com. Također, oglašavanje na društvenim mrežama, Facebook-u, Instagram-u, Tik-toku, kao i uključivanje influencera i travel blogera u promotivne kampanje. Tijekom 2024. godine realizirane su dvije promotivne „Via Slavonija, Via Baranja“, a kampanja je uključivala

pripremu i realizaciju proljetne i jesenske kampanje imidž oglašavanja Slavonije i Baranje i primarnih turističkih proizvoda koji se nude na području Osječko-baranjske županije. Kampanje su realizirane kroz zakup medijskog prostora kroz OOH te na digitalnim-online kanalima (banner kampanja, social i PR članci) dok se na stranom tržištu održala programmatic kampanja u Njemačkoj, Sloveniji, Mađarskoj, Srbiji i BiH.

Digitalna integracija turističke ponude i pružatelja usluga: globalne rezervacijske platforme za promociju smještajnih kapaciteta, kao što su Booking i Airbnb pružaju vidljivost i jednostavan način rezervacije za turiste. Većina smještajnih kapaciteta se nalazi na takvim platformama, međutim potrebno ih je približiti svim vrstama iznajmljivača turističkog smještaja, koji nisu na potrebnoj razini digitalne spremnosti. Prema Booking-u, ovo najsrdačnija regija u Hrvatskoj 2023. godine te jedna od 10 najsrdačnijih regija na svijetu u 2025. godini, a jačanje prisutnosti na ovoj platformi može samo pozitivno utjecati na brendiranje i broj turističkih dolazaka. Kad se govori o turističkim atrakcijama i pružateljima turističkih usluga, kao što su obilasci vinarija, tematske ture, aktivni turizam i slično, vidljiv je veliki nedostatak prisutnosti njihove ponude na TripAdvisor-u i Google Maps-u, kao i niska razina digitalnog marketinga. Aktivacija digitalnog potencijala navedenih digitalnih vodiča može pružiti visoku razinu globalne vidljivosti i omogućiti integrirano korisničko iskustvo, umjesto potrage za informacijama na različitim platformama. Što se tiče platformi za prodaju/kupnju lokalnih tradicijskih i prehrambenih proizvoda, u Županiji se ističe online trgovina Plodovi.hr, koja okuplja i dostavlja proizvode poljoprivrednih proizvođača iz cijele regije.

Edukacija i digitalne vještine: u Županiji su do sada postojale različite aktivnosti usmjerene na obrazovanje lokalnih pružatelja turističkog usluga o razvoju digitalnih vještina, integraciji u rezervacijske sustave, kao i potrebi za jačanjem digitalne prisutnosti i digitalnog marketinga. Međutim, dodatna edukacija o digitalnim vještinama, kao i informiranje pružatelja turističkih usluga o ključnim trendovima u turizmu može biti važan faktor povećanja vidljivosti, profitabilnosti i kvalitete ponude.

3.9. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom

Turistička odredišta i sadržaji javne namjene trebali bi biti prilagođeni potrebama osoba s invaliditetom što je više moguće, kako u fizičkom, tako i u komunikacijskom smislu. Fizička prilagođenost objekata odnosi se na mogućnost kretanja i dolaska u razne dijelove objekta, kao i jednostavnost korištenja sadržaja unutar objekta. Komunikacijska prilagođenost važna je zbog informiranja posjetitelja, a može se postići postavljanjem natpisa na Brailleovom pismu ili indukcijskih petlji. Vođenje principima univerzalnog dizajna i razumne prilagodbe pri organizaciji prostora može uvelike pridonijeti pristupačnosti odredišta i ugodnijem boravku u njima. Načela pristupačnosti trebala bi se primjenjivati kako na smještajne i ugostiteljske objekte, tako i na sadržaje javne namjene koji se mogu smatrati turističkim odredištem.

U okviru projekta ADOBE (Pristupačne turističke destinacije i usluge u pograničnim područjima/ Accessible Tourism Destinations and Services in Border Areas) provodenog u okviru Interreg V-a programa prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska 2014. -2020., izrađena je Analiza turističkih odredišta i Studija o pristupačnosti koja je uključivala ukupno 200 različitih turističkih atrakcija, od čega je 100 bilo s područja Osječko-baranjske županije. Iako je prošlo gotovo 3 godine od provedbe

navedenog projekta, pravobranitelj za osobe s invaliditetom potvrđuje kako su njegovi rezultati i dalje relevantni te odlična polazna vrijednost za unaprjeđenje pristupačnosti destinacije.

Prosječna ocjena pristupačnosti odredišta nastala na temelju provedene analize iznosi 3,09; 4 objekta postigli su prosječnu ocjenu 1, 30 objekata ocjenu 2, 37 objekata ocjenu 3, 28 objekata ocjenu 4 i samo jedan objekt ocjenu 5.

U analizu je uvršten uzorak od 100 turističkih objekata, različitih vrsta:

- 12 gradskih objekata s prosječnom ocjenom 3,08.
- 3 sakralna objekta s prosječnom ocjenom 3,67.
- 14 kulturnih objekata prosječne ocjene 2,71
- 6 atrakcija prirodne baštine s prosječnom ocjenom 3,33.
- 3 seoska imanja prosječne ocjene 4.
- 14 kušaonica vina i mesnih delicija s prosječnom ocjenom 2,71.
- 14 privatnih smještaja s prosječnom ocjenom 2,29.
- 10 seljačkih domaćinstava s prosječnom ocjenom 2,4.
- 12 hotela s prosječnom ocjenom 3,42.
- 12 ugostiteljskih objekata s prosječnom ocjenom 3,25.

Prema navedenom, najvišu prosječnu ocjenu pristupačnosti imaju seoska imanja, nakon čega slijede sakralni objekti i hotelski smještaj. S druge strane, najlošiju ocjenu ima privatni smještaj, seljačka domaćinstva te kušaonice vina i mesnih delicija. S obzirom kako je ipak analizirano samo 3 seoska gospodarstva, što ne može biti reprezentativan uzorak, jasno je kako javni objekti i najrazvijeniji oblici smještajnih kapaciteta ulažu i pružaju najveću razinu pristupačnosti za osobe s invaliditetom.

U smislu oblika pristupačnosti, najvišu prosječnu ocjenu ima pristupačnost vanjskog prostora (3,3), nakon čega slijedi pristupačnost unutrašnjeg prostora (2,6). Iako je su za nju potrebna najmanja infrastrukturna i financijska ulaganja, najlošiju ocjenu ima Informacijska i komunikacijska pristupačnost (2,3).

Slika 3.9.1. Pristupačnost destinacije osobama s invaliditetom

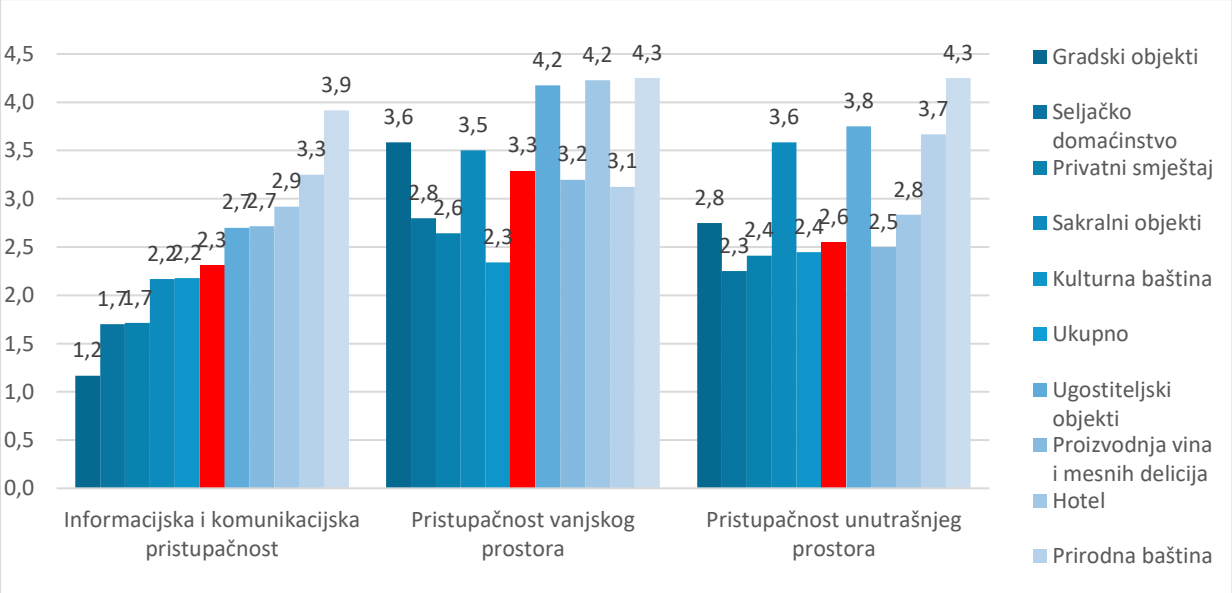

Izvor: Projekt Pristupačne turističke destinacije i usluge u pograničnim područjima/ Accessible Tourism Destinations and Services in Border Areas, https://adobe-huhr.com/

3.10. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

U nodalno-funkcionalnoj organizaciji Osječko-baranjske županije ističe se dominacija Osijeka kao makroregionalnog središta, regionalnih centara nema, a postoji 5 jačih i 1 slabiji subregionalni centar (Beli Manastir, Donji Miholjac, Đakovo, Našice i Valpovo kao jači te Belišće kao slabiji). Za razliku od regija u Primorskoj Hrvatskoj, povijest naseljenosti ovog područja karakterizira veliki broj većih, funkcijama dobro opskrbljenih, naselja, što podrazumijeva: zdravstvenu skrb, trgovinu, kulturno-umjetničke sadržaje, DVD-ove i slično.

Na području Županije nalazi se 6 zdravstvenih ustanova koje su osnovane od strane OBŽ i koje zdravstvene djelatnosti obavljaju na ukupno 71 lokaciji diljem županije, uključujući pružanje hitnih medicinskih usluga. Osim njih, tu je Klinički bolnički centar u Osijeku, kao i 50-ak privatnih zdravstvenih ustanova. Ljekarne prate navedenu prostornu strukturu i dobro pokrivaju područje cijele Županije. Iako postojeće zdravstvene usluge zadovoljavaju potrebe postojećeg broja turističkih dolazaka, Dom zdravlja OBŽ u Osijeku je recentno osnovao i turističku ambulantu, koja će dodatno povećati dostupnost i razinu kvalitete usluge za posjetitelje.

Vatrogasna zajednica Osječko-baranjske županije djeluje duže od 30 godina, a u svom sastavu ima 4 profesionalne vatrogasne postrojbe, 146 DVD-ova te oko 12.000 vatrogasaca.

Slika 3.10.1. Dostupnost zdravstvenih usluga u destinaciji

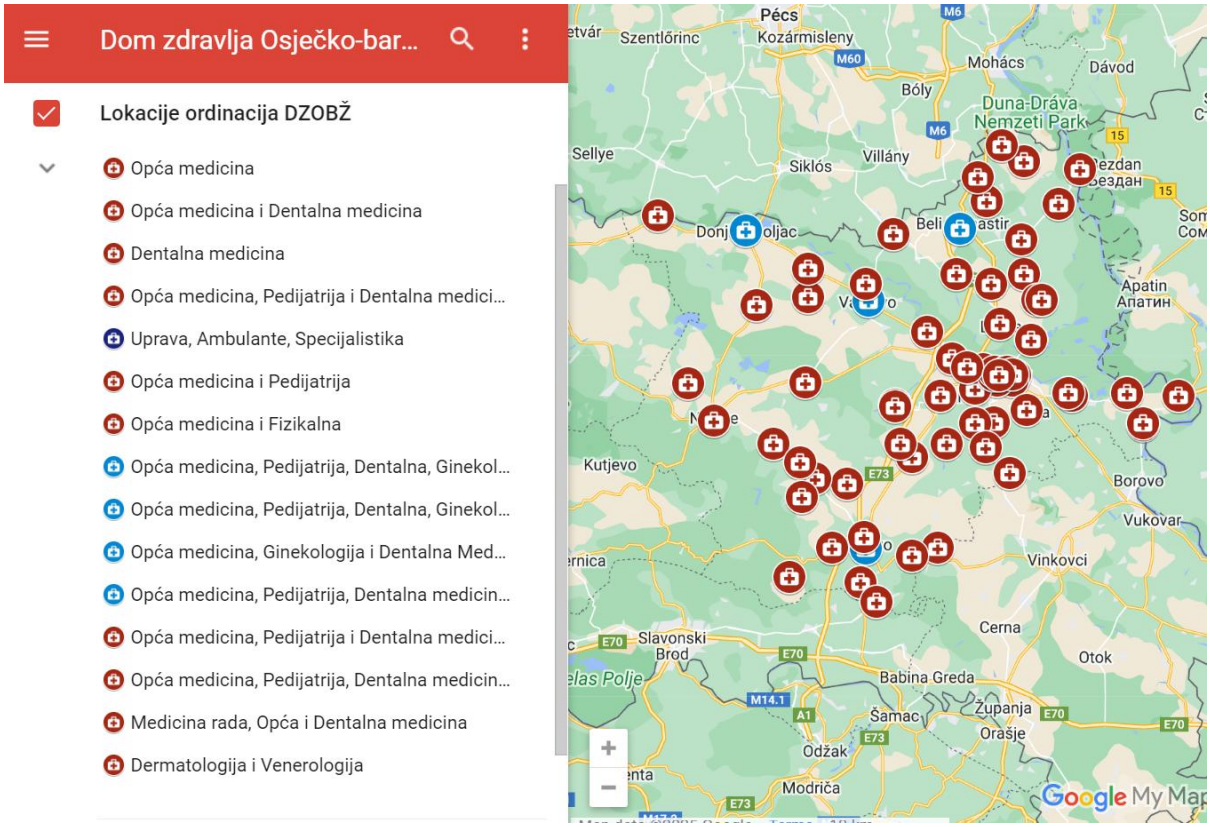

Izvor: Dom zdravlja Osječko-baranjske županije, https://www.dzobz.hr/

Na području gradskih središta dostupna je trgovačka funkcija najvišeg reda, poput supermarketa i hipermarketa, dok su ruralna područja dobro pokrivena mini marketima i trgovinama pekarskim proizvodima.

Turistička kretanja ne bilježe značajnu sezonalnost, a razina svih navedenih dostupnih centralnih funkcija za lokalno stanovništvo zadovoljava i potrebe turizma. S obzirom da su primarno namijenjene lokalnom stanovništvu, usluge su dostupne u punom radnom vremenu i tijekom cijele godine.

Javni prijevoz je izrazito važno usluga za razvoj turizma, ali ga u ovom trenutku možemo okarakterizirati ograničenim, čak i za lokalno stanovništvo. Najveća kvaliteta i povezanost dostupna je u Osijeku, dok su linije koje se odnose na ruralne destinacije rijetke i slabo dostupne. Turisti ovise o kretanje automobilima ili organiziranim turističkim autobusima.

3.11. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Regionalni centar kompetentnosti, Ugostiteljska i turistička škola Osijek, najvažnija je institucija zadužena za edukaciju i razvoj ljudskog potencijala u sektoru ugostiteljstva na području Županije. U okviru istoimenog projekta izrađena je Analiza tržišta rada za turistička i ugostiteljska zanimanja slavonske regije za razdoblje od 2013. do 2021. godine. U nastavku se nalaze ključni zaključci:

Tijekom gotovo cijelog promatranog razdoblja, potražnja za turističkim i ugostiteljskim zanimanjima koja zahtijevaju trogodišnje strukovno obrazovanje bila je znatno veća od potražnje za četverogodišnjim strukovnim zanimanjima. U 2019. godini zabilježen je pad potražnje u svim turističkim i ugostiteljskim sektorima, a taj se trend nastavio i tijekom 2020., pojačan utjecajem pandemije. Međutim, 2021. godina donosi snažan oporavak potražnje za svim zanimanjima u sektoru turizma i ugostiteljstva.

U regiji godišnja potražnja za radnicima u sektoru turizma i ugostiteljstva (T&U) iznosi prosječno 3.500 radnika, uključujući zanimanja koja zahtijevaju četverogodišnje, trogodišnje ili niže obrazovanje. Međutim, broj oglašenih slobodnih radnih mjesta na HZZ-u znatno je manji od ukupne ponude radne snage (nezaposleni i mladi), što rezultira viškom radnika od prosječno 2.921 godišnje. Navedene brojke treba uzeti s rezervom, budući da HZZ nije jedini kanal, niti presudni kanal za pronalazak radne snage u sektoru.

Unutar podsektora turizma postoji manjak radnika u skupinama službenika za pružanje informacija i recepcionara (općenito), dok su najveći viškovi prisutni kod hotelskih recepcionera. U podsektoru ugostiteljstva najizraženiji je deficit radne snage u skupini konobara (-434). Viškovi radne snage posebno su izraženi u skupinama domaćinskih zanimanja u uredima, hotelima i drugim objektima, zatim kod kuhara, pekara, slastičara i srodnih zanimanja.

Važno je napomenuti utjecaj Primorske Hrvatske na kretanja radne snage u sektoru turizma i ugostiteljstva na područje cijele Hrvatske. Navedeno otežava mogućnost izolirane analize regionalnih kretanja, narušava stabilnost ponude ljudskih potencijala i već sada predstavlja otegotni faktor u njihovom zadržavanju.

U odnosu na spomenute tržišne trendove, jedna od preporuka je povećanje upisnih kvota za 3-godišnje obrazovne programe za ugostiteljska zanimanja u odnosu na 4-godišnje obrazovne programe

za turistička zanimanja, dok bi se za ostala zanimanja u turizmu, koja se mogu raditi i bez završene turističke škole, mogli organizirati specijalizirani tečajevi.

S obzirom na potrebe tržišta rada, kao i na temelju iskustava stečenih kroz studijska putovanja i identifikaciju najboljih praksi u europskim destinacijama, unaprijeđeni su postojeći obrazovni kurikulumi:

1. Konobar;
2. Kuhar;
3. Slastičar;
4. Hotelijersko-ugostiteljski tehničar;
5. Turističko-hotelijerski komercijalist.

Kreirano je nekoliko formalnih programa osposobljavanja odraslih:

1. Barmen i koktel majstor;
2. Poslužitelj jela i pića;
3. Priprematelj bureka i pizza;
4. Priprematelj jednostavnih jela i slastica.

Osim formalnih, škola je razvila i 6 neformalnih programa obrazovanja odraslih:

1. Kuhar jela slavonsko-baranjske kuhinje;
2. Sommelier regionalnih vina;
3. Priprematelj hrvatskih tradicijskih slastica;
4. Voditelj selektivnih oblika turizma;
5. Pivski sommelier;
6. Ponuditelj gastro suvenira.

Osim Ugostiteljskog turističke škole, određene programe obrazovanje odraslih koji su važni za razvoj, upravljanje i unaprjeđenje turističke ponude nudi Ekonomski fakultet u Osijeku:

1. Program stručnog usavršavanja i polaganje stručnog ispita za turističkog vodiča;
2. Voditelj turističkog gospodarstva.

Jačanje veze između gospodarstva i obrazovnih institucija, kao i informiranje pružatelja turističkih usluga o spomenutim programima obrazovanja, ključno je za jačanje ljudskih potencijala i poboljšanje turističke ponude.

S obzirom na lošu digitalnu prisutnost i marketing ponuditelja turističkih usluga u OBŽ postoji nedostatak formalnih ili neformalnih programa obrazovanja/edukacija, koji će utjecati na integraciju turističke ponude na globalne turističke platforme, povećanje njene vidljivosti, posjećenosti i profitabilnosti.

3.12. Analiza komunikacijskih aktivnosti

TZ Osječko-baranjske županije koristi sljedeće digitalne komunikacijske kanale, koji su međusobno povezani te sadržajno i marketinški usklađeni:

1. Web stranicu (https://visitslavoniabaranja.com/)
2. Instagram (visit.slavonija.baranja)
3. Facebook (Visit Slavonija Baranja)
4. Tik tok (Visit Slavonia Baranja)
5. Youtube (Visit Slavonija i Baranja)

Tijekom 2024. godine primjetan je pad u broju posjetitelja na web stranicu te iznosi 94.056 korisnika (2023. godina je bila godina lansiranja web stranice, kada su pokazatelji uvijek viši od prosjeka), uz povećanje trajanja prosječnog angažmana na stranici od 35 sekundi. Većina korisnika je iz Hrvatske (67,6%), zatim slijede Srbija (4,7%), Mađarska (4,5%), Slovenija (4,3%) i Bosna i Hercegovina (3,8%). Što se tiče gradova tu prednjače korisnici iz glavnog grada Zagreba (39,3%), zatim Osijeka (10,4%), Splita (2,7%), Beograda (2,6%) i Ljubljane (2,1%). U jezicima dominiraju hrvatski (60,8%) i engleski jezik (21,2%), a većina korisnika pristupila je web stranici preko mobitela (77,1%) dok preko računala svega jedna petina. Najposjećeniji dijelovi web stranice su bili: početna stranica, Događaji te rubrika „Vidi i doživi“, dok od članaka su to bili oni posvećeni Terri Negri, Vinskom maratonu, Čvarak festu te HeadOnEastu.

Facebook stranica Visit Slavonija Baranja na kraju 2024. godine imala 18.360 pratitelja, što je porast za 1158 pratitelja u odnosu na 2023. godinu. U 2024. godini, ukupan doseg objava porastao je za 40,6% na 1,8 milijuna, a visoku stopu rasta bilježi i broj interakcija koji je porastao za 63,5%. Ističe se i velik rast organskog (neplaćenog) dosega koji je porastao za 454,1%. Najviše pratitelja je iz Hrvatske (90,4%), a ponajviše iz Osijeka (17,7%) i Zagreba (16,9%), dok su najbrojnija skupina milenijalci (35-44 g.).

Instagram je na kraju 2024. imao 6.978 pratitelja, što znači povećanje od 1.528 osoba, dok je broj posjetitelja rastao za 14,3%. Doseg objava je sličan kao i 2023. godine, ali je vidljiv porast u interakcijama sa sadržajem, što je posljedica sve zanimljivijih i relevantnijih objava. Najviše pratitelja je iz Zagreba (31,8%) i Osijeka (14,8%),odnosno iz Hrvatske (83,5%). Većina pratitelja su žene (65,2%). Dominiraju stariji milenijalci (35-44 g.) koji čine 36% publike, kao i mlađi milenijalci i stariji pripadnici Gen Z generacije (25-34 g.) koji čine 35% pratitelja.

TikTok profil @visitslavoniabaranja kreiran je 2020. godine te je tada brojao 54 pratitelja. Sustavno upravljanje profilom započelo je 21. ožujka 2024. te je do 31.12.2024. ostvareno više od: 664 tisuće pregleda sadržaja, 34 tisuće lajkova, 3,838 komentara i 4,611 dijeljenja sadržaja. Ukupan broj pratitelja je 1,535. Za razliku od facebooka i instagrama, ova društvena mreža cilja mlađu publiku pa su pratitelji većinom mladi u dobi od 25 do 34 godine (32,2%), dok dobnu skupinu od 35 do 44 godine čini 24,6% pratitelja. Većina pratitelja dolazi iz Hrvatske (79,3%), od čega ih najviše živi u Zagrebu (61,9%). Manji, ali značajan broj pratitelja dolazi iz Njemačke (7,1%). Prema spolu, 58% pratitelja su žene, dok 42% čine muškarci.

Uz digitalno oglašavanje, offline aktivnosti ostale su važan segment promocije, doprinoseći povećanju vidljivosti destinacije i jačanju brenda HeadOnEast Croatia / Visit Slavonija Baranja. Neki od

tradicionalnih komunikacijskih alata u promociji destinacije su tiskane brošure (HeadOnEast), destinacijski časopis, plakati, lepeze, karte, majice te sudjelovanje na turističkim sajmovima i poslovnim radionicama. Svi offline promo materijali usklađeni su zajedničkim vizualnim identitetom.

Prema tome, društvene mreže pokrivaju sve dobne ciljne skupine turističkih dolazaka na području Županije, dok TikTok ima daljnji potencijal za mlađu i međunarodnu publiku. Nastavak ulaganja u analitiku kao i kvalitetu i ton komunikacije, s naglaskom na promociju autentičnosti destinacije, njezine kulture i prirode i testiranje novih trendova, važno je za unaprjeđenje vidljivosti i privlačenje novih pratitelja.

Ponuda Osječko-baranjske županije u 2023. godini predstavljena je samostalno, partnerski i u suradnji s Klasterom Slavonija na posebnim prezentacijama, poslovnim radionicama i sajmovima u Hrvatskoj, Poljskoj, Njemačkoj, Ujedinjenom Kraljevstvu i Nizozemskoj: Free Munchen (Njemačka) / samostalna prezentacija za touroperatore u suradnji Croatia Airlines i Zračnom lukom Osijek, Place2Go Zagreb (Hrvatska), Cruise & Rivercruise Seatrade Hamburg, WTM London, TT Warsaw, Varšava, Fiets en Wandelbeurs Utrecht. Ponuda destinacije predstavljena je i na Weekend Food Festivalu koji se održao u Rovinju, na Festivalu vina Regio koji se održao u Tuzli (BiH) te na Adventskom salonu vina koji se održao u Pečuhu (Mađarska).

Tijekom 2023. godine TZ OBŽ je ažurirala i redovito distribuirala Katalog turističke ponude Osječko-baranjske županije koji uključuje detaljne podatke o ponudi na razini Osječko-baranjske županije, prijedloge itinerera, logističke informacije i dr. Katalog namijenjen prije svega turističkim agencijama i lokalnim ponuđačima.

Zajednica je obavljala informativne poslove u vezi s turističkom ponudom. Iako je to primarno zadaća lokalnih turističkih zajednica i turističkih informativnih centara, za sve zainteresirane tj. one koji se jave pismeno ili usmeno u Zajednicu, ista je dala sve informacije o turističkoj ponudi na području Osječko-baranjske županije. TZ OBŽ je redovito obrađivao podatke o turističkom prometu s ciljem redovitog informiranja ključnih dionika te je izrađivao sva potrebna izvješća za Tijela Zajednice, ali i za Osječko-baranjsku županiju, Hrvatsku turističku zajednicu, Ministarstvo turizma i sporta, te ostale za koje je to zakonom propisano ili institucije koje se javile u Zajednicu. TZ OBŽ redovito je informirala javnost kroz lokalne, regionalne i nacionalne medije o stanju turističkog prometa na razini Osječko-baranjske županije i izazovima s kojima se suočava lokalni turistički sektor. Uz to informirao je javnost putem različitih komunikacijskih i medijskih kanala o aktivnostima koje provodi, a odnose se na organizirane manifestacije i posebne kampanje.

TZ OBŽ godinama radi na jačanju i prepoznatljivosti regionalnog brenda Slavonije i Baranje. Brand platforma TZ OBŽ koja je nastala tijekom 2019. godine – HeadOnEast Croatia / Visit Slavonia Baranja, jedan je od strateških marketinških projekata na razini destinacija, koja se razvija i unaprjeđuje iz godine u godinu. Uz samo brendiranje regije, nastala je i manifestacija HeadOnEast, najveća manifestacija koju suorganizira TZ OBŽ i na kojoj se prezentira sve najbolje od turističke ponude Slavonije i Baranje, od prepoznatljivih manifestacija do enogastro i raznovrsne umjetničke ponude. Riječ o atraktivnom destinacijskom proizvodu – događaju s jednim od najvećih potencijala rasta na području Osječko-baranjske županije. Događaj je u 2024. popratilo oko 30.000 posjetitelja, sudjelovalo je 100 izlagača u 15 različitih programa.

Osim projekta HeadOnEast, TZ OBŽ je u 2023. aktivno radio na još 3 projekta koja su usmjerena na stvaranje regionalno prepoznatljive turističke ponude: Via Slavonija, Via Baranja, Slavonija Baranja

Outdoors i Strateški marketinški projekt promocije Slavonije i Baranje na tržištu Ujedinjenog Kraljevstva. Od 1.1.2023. godine TZ OBŽ preuzela je i koordinaciju Klastera Slavonija koji okuplja regionalne turističke zajednice pet slavonskih županija: Brodsko-posavske, Požeško-slavonske, Virovitičko-podravske, Vukovarsko-srijemske te Osječko-baranjske županije. Zajednički su radili na projektima od regionalnog značaja: Promocija vinskog turizma Slavonije te Slavonija Outdoor.

Atrakcije, poruke i atributi za regionalnu promociju Osječko-baranjske županije, osim što se aktivno usklađuju s regijom cijele Slavonije i Baranje, usklađeni su s porukama i destinacijskim identitetom koji se kreira na nacionalnoj razini.

3.13. Analiza tržišta i trendovi

Prije pandemije COVID-19, turizam je imao jednu ključnih uloga u svjetskom gospodarstvu. U 2019. godini sektor putovanja i turizma (uključujući direktne, indirektne i inducirane učinke) doprinosio je s 10,5% ukupnom broju radnih mjesta (334 milijuna) i 10,4% globalnom BDP-u (10,3 bilijuna američkih dolara). Prihodi od međunarodnih putovanja tada su iznosili 1,91 bilijun dolara.

Slika 3.13.1. Utjecaj sektora turizma i putovanja na gospodarstvo

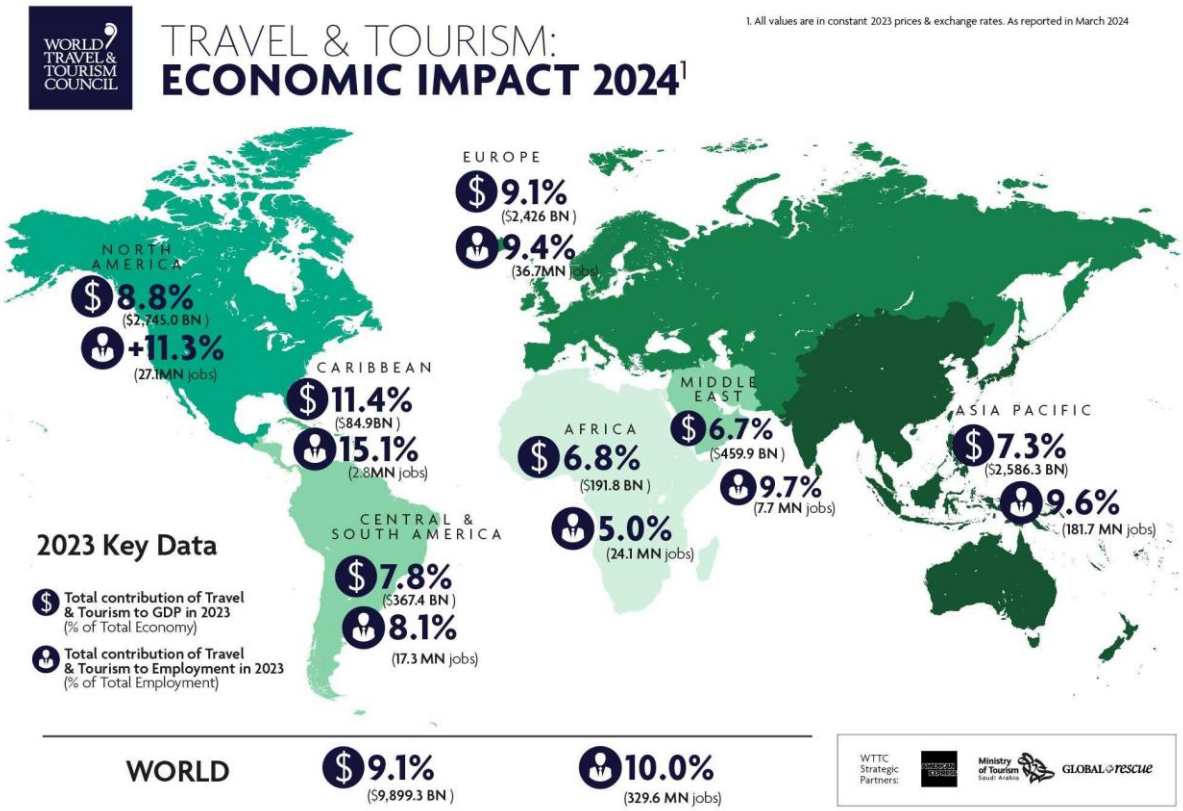

Izvor: World Travel Toursim Council, 2024, https://wttc.org/research/economic-impact

Prema najnovijem istraživanju WTTC-a (Svjetskog vijeća za putovanja i turizam), sektor putovanja i turizma u 2023. godini značajno se oporavio:

- Doprinos globalnom BDP-u iznosio je 9,1%, što predstavlja rast od 23,2% u odnosu na 2022., ali još uvijek je 4,1% ispod razine iz 2019.
- Broj radnih mjesta u sektoru povećao se za 27 milijuna u odnosu na 2022., što je rast od 9,1%, a samo 1,4% ispod razine iz 2019.
- Potrošnja domaćih turista porasla je za 18,1% u 2023. te je nadmašila razinu iz 2019.
- Međunarodna turistička potrošnja zabilježila je skok od 33,1% u 2023., ali je i dalje 14,4% ispod vrijednosti iz 2019.

Prema podacima Svjetske turističke organizacije (UNWTO), međunarodni turizam se u 2024. godini gotovo u potpunosti oporavio na razinu prije pandemije, dosegnuvši 99% pre-pandemijskih brojki. Procjenjuje se da je zabilježeno 1,4 milijarde međunarodnih turističkih dolazaka, što predstavlja porast od 11% u odnosu na 2023. godinu. Većina destinacija zabilježila je veći broj međunarodnih turista u 2024. nego 2019. godine.

Globalni i lokalni trendovi u turizmu se stalno mijenjaju, ovisno o promjeni potreba i mogućnosti putnika, što je posebno istaknuto u postpandemijskom razdoblju. Pri kreiranju vizije razvoja destinacije važno razumjeti snage lokalne turističke ponude, ali ju je isto tako važno uskladiti s globalnim tržišnim trendovima, potrebama i navikama turista. Neki od trenutno ključnih globalnih trendova u turizmu su:

Održivi turizam: održivost je postala ključan prioritet u turizmu, potaknuta ekološkom sviješću putnika, lokalnih zajednica i vlada. Ovaj trend uključuje očuvanje prirodnih resursa, smanjenje negativnog utjecaja turizma na okoliš te podršku lokalnim zajednicama. Sve više vremena provode u prirodi, ruralnim području i farmama, biraju takav smještaj, prijevoz i turističku ponudu. Camping je jedan od globalnih trendova koji značajno raste na navedenom valu.

Digitalna transformacija: digitalizacija je već izazvala goleme promjene u sektoru putovanja jer omogućuje izravan pristup svjetskim tržištima te mijenja način potražnje i rezervacije turističkih usluga. Dominantne platforme za rezervaciju smještaja su Booking.com i Airbnb.com. Najpopularniji digitalni vodiči su Google i TripAdvisor, dok Strava i AllTrailsa postaju nezaobilazne aplikacije za aktivni turizam (cikloturizma, trčanja, planinarenja) i slično.

Turizam iskustva i autentičnosti: posjetitelji sve više traže autentična iskustva prožeta lokalnim kontekstom – jedinstvene i neobične doživljaje s dubljim značenjem, koji su istovremeno atraktivni i prilagođeni za dijeljenje na društvenim mrežama poput Instagrama. Lokalna gastronomska ponuda, autentično kulinarsko iskustvo i kušanje lokalne ponude hrane i vina postaju izrazito jak motiv dolaska.

Digitalni nomadi i poslovno-rekreativna putovanja: pandemija COVID-19 potaknula je rast rada na daljinu te je sve popularniji spoj poslovnih i rekreativnih putovanja. Profesionalci će sve češće produžavati poslovna putovanja radi odmora, birajući destinacije koje omogućuju produktivnost i opuštanje. Županija možda nije destinacija za digitalne nomade, ali s obzirom na postotak broja dolazaka koji su motivirani poslom može iskoristiti ovu priliku za produljenje njihovog boravka.

Mikroodmori ili kratka putovanja: kraća, ali učestalija putovanja, poznata kao mikroodmori, zajedno s odmorima u vlastitom gradu ili zemlji, postaju sve privlačniji izbor za putnike koji žele brze predah bez komplikacija dugih putovanja. U tom smislu, dobra prometna povezanost postaje ključni faktor uspjeha. Sve više gostiju u destinaciju dolaze avionom, tako da ključnim postaje dobra zračna

povezanost i dostupnost destinacije. Uz rješavanje pitanja povezanosti, gosti za vrijeme kratkih odmora očekuju punu i učinkovitu dostupnost svih postojećih i potencijalnih budućih turističkih atrakcija, što i lokalnu prometnu mrežu (prije svega cestovnu) čini dugoročnim prioritetom.

Wellness i zdravstveni turizam: fokus na zdravlje i wellness sve je izraženiji, s putnicima koji traže destinacije koje nude wellness retreatove, spa iskustva, aktivnosti na otvorenom i kulinarske ture usmjerene na zdravo prehrambeno iskustvo.

Razumijevanje ključnih motiva za putovanje na globalnoj razini od ključne je važnosti pri oblikovanju vlastite turističke ponude, jer pomaže u identifikaciji i segmentaciji ciljne skupine, prilagodbi njenim potrebama, optimalnom korištenju resursa, kreiranju marketinških poruka te razvoju turističkih paketa i usluga. Neki od glavnih razloga i motiva za putovanje na globalnoj razini su:

- Razonoda i opuštanje: Ljudi putuju kako bi se opustili, odmorili i pobjegli od svakodnevnih stresova.
- Posjet obitelji i prijateljima: Putovanja kako bi se posjetili obitelj i prijatelji, te održali veze.
- Poslovni razlozi: Poslovna putovanja koja uključuju sastanke, konferencije ili profesionalne obaveze.
- Kultura i povijest: Posjet povijesnim i kulturnim znamenitostima, muzeji, galerijama, sličnim lokalitetima i manifestacijama.
- Avantura i aktivni odmor: Putovanja u svrhu sudjelovanja u sportovima, avanturističkim aktivnostima ili istraživanju novih destinacija.
- Obrazovanje i učenje: Putovanja s ciljem stjecanja novih znanja, sudjelovanja u obrazovnim programima ili učenju jezika.
- Gastronomski turizam: Putovanja u svrhu uživanja u lokalnoj kuhinji, kulinarskim specijalitetima i eno gastro manifestacijama.
- Religijski razlozi: Posjet vjerskim lokalitetima i sudjelovanje u vjerskim obredima, hodočašćima i manifestacijama.
- Luksuz i prestiž: Putovanja u luksuzne destinacije ili ekskluzivne odmore s naglaskom na prestiž.
- Zdravlje i wellness: Putovanja u wellness centre, spa ili lječilišta s ciljem poboljšanja fizičkog i mentalnog zdravlja.

Unutar Plana za industrijsku tranziciju Panonske Hrvatske, četiri od gore navedenih motiva imaju najveći nišni potencijal za razvoj turističke ponude: wellness turizam**,** de luxe gastro i eno turizam**,** kulturni turizam**,** aktivni turizam.

Motivi dolaska u destinaciju, način informiranja, putovanja, vrijeme boravka, učestalost dolaska i druga obilježja dosadašnjih turističkih dolazaka ključna su njihovo razumijevanje i upravljanje destinacijom u budućnosti.

Prema Tomas istraživanju 2022/2023, prosječna starost turista koji borave na području Kontinentalne Hrvatske u prosjeku imaju 43 godine. Prosjek za Slavoniju je 45,5 godina, a većina turista je starija od 34 godine. Generacijski gledano, destinaciju najviše posjećuje Generacija X (54,4%) i Generacija Y(32,7%), dok generacija Z čini samo 4,8%.

Na razini Hrvatske, s obzirom na zemlju porijekla, najmlađi gosti u prosjeku dolaze iz Španjolske i azijskih zemalja (38 godina), dok su gosti iz Njemačke i Austrije (44 godina) nešto stariji od prosjeka. S obzirom na glavni motiv putovanja, najmlađi gosti (prosječno 34 godine) su oni motivirani zabavom i festivalima te manifestacijama i događanjima. Prosječno najstariji gosti (52 godine) su oni motivirani zdravstvenim razlozima među kojima je i najveći udio gostiju starijih od 50 godina (65%). Prema starosti slijede gosti motivirani upoznavanjem sela i ruralnih područja čija je prosječna dob 51 godinu.

Kontinentalna Hrvatska najčešće se posjećuje u pratnji partnera (39%), a zatim bez pratnje (34%). Slavoniju 53% posjetitelja posjećuje samo, a 37,8% s partnerom.

Najvažniji motivi dolaska u Kontinentalnu Hrvatsku su city break (23%), posao (22%), priroda (20%) i gastronomija (11%). Važnost pojedinih motiva značajno se razlikuje prema regijama Kontinentalne Hrvatske. Primjerice, city break (30%), posao (24%) i kultura i umjetnost (23%) najvažniji su motivi posjeta Zagrebu, wellness/toplice (43%) i priroda (30%) najvažniji su motivi posjeta destinacijama u Sjevernoj Hrvatskoj, dok s u slučaju Slavonije to: posao (30,6%), posjeti rodbini i prijateljima (27,2%), odmor (26,6%), priroda (14,9%) i gastronomija (12,2%).

Učestalost dolaska inozemnih turista u kontinentalnoj Hrvatskoj također se razlikuje prema regijama. U Gradu Zagrebu, prvi posjet se odnosi na 42%, dok je 7 i više puta destinaciju posjetilo 19,7% posjetitelja. U Slavoniji je taj podatak značajno drugačiji, prvi posjet se odnosi na 19,6%, dok je 7 i više puta destinaciju posjetilo čak 45,2% posjetitelja.

Izvori informacija u planiranju putovanja u Kontinentalnu Hrvatsku su online turističke agencije (32,5%), prijašnji boravak (22%), preporuke rodbine i prijatelja (21%), internet stranice turističkih zajednica (15,1%) i objave korisnika na društvenim mrežama (13,6%). U Slavoniji je na prvom mjestu prijašnji boravak (32,2), nisu bile potrebne nikakve informacije (30,8%) te preporuke rodbine i prijatelja (22,3%). Turističke agencije čine 10,9%, a društvene mreže samo 5,7% - najmanje u Kontinentalnoj Hrvatskoj. Izvori informacija tijekom putovanja prema regiji su na prvom mjestu web tražilice (43,5%), nisu korištena nikakva sredstva informiranja (30,5%, najviše u svim regijama HR), aplikacije za navigaciju (27,7%) te preporuke domaćina u smještaju (11%).

Prijevozno sredstvo koje dominira u Kontinentalnoj Hrvatskoj je automobil (56,9%) te zrakoplov (30,5%). U Slavoniji je to čak 80% automobil, a samo 8% avion i 7% bus. Korištena prometna sredstva prilikom dolaska u Kontinentalnu Hrvatsku su 47,2% automobili, lokalni prijevoz 32,4% te 32% taxi. U Slavoniji automobili čine čak 78,6%,

Prosječna duljina boravka u Slavoniji je 3,1 dan, u Kontinentalnoj Hrvatskoj 5,7 dana, dok je to u slučaju Hrvatske 9,1 dan.

Prosječni dnevni izdaci turista u Kontinentalnoj Hrvatskoj iznose 135 EUR, dok je to na razini Hrvatske 140, a u Slavoniji 99 EUR. Na smještaj u Slavoniji odlazi 46,7%, hranu i piće 21%, usluge trgovine 14,3% te izlete 11,9%. Postotak koji se odnosi na izlete je u Slavoniji najveći u Hrvatskoj.

Aktivnosti za vrijeme boravka u Kontinentalnoj Hrvatskoj su odlazak u restorane (58,8%), razgledavanje gradova (49,6%), posjeti muzejima (25%) i povijesnim građevinama (17,5%). U Slavoniji se na odlazak u restorane odnosi 44,3%, razgledavanje gradova 33%, kupovina 18%, posjet povijesnim građevinama 16%, seoskim domaćinstvima 13,6% i zaštićenim prirodnim područjima 12%.

Slavonija ima drugu najveću vjerojatnost preporuke mjesta prijateljima, rodbini ili kolegama u Hrvatskoj, odnosno za 82,3% posjetitelja je jako vjerojatno da će preporučiti.

Kao opći trendovi koji utječu na uspješnost turizma mogu se posebno izdvojiti:

Opći trend br. 1. Globalni porast turističkih kretanja i potrošnje

Povećanje broja turističkih kretanja na globalnoj razini, povećanje platežne moći te slobodnog vremena za putovanje ukazuje na nastavak rasta sektora putovanja i turizma u socio-ekonomskoj strukturi svjetskog gospodarstva. Nakon dugog razdoblja krize i stagnacije, regionalno okruženje također bilježi pozitivne trendove i postaje sve značajnijim emitivnim tržištem, što je vidljivo i u trendovima Županije. Povećanjem ukupnog obujma tržišta na globalnoj i regionalnoj razini otvaraju se značajne prilike za privlačenje novih turista, nove investicije u turizam, jačanje turističke ponude te produljenje vremena boravka u Županiji.

Opći trend br. 2. Rast turizma iskustva i autentičnosti

Povećanjem broja turista, njihovih mogućnosti i iskustva u putovanjima, očekivanja postaju sve zahtjevnija, skloniji su istraživanju novih destinacija, a stjecanje autentičnog iskustva očekivani standard. Navedeni trend otvara značajni prostor za regije kao što su Slavonija i Baranja, a koje se ističu svojim gostoprimstvom, prisnim kontaktom s lokalnim stanovništvom te autentičnom gastronomskom i turističkom ponudom. Priliku za pozicioniranje dokazuje njihova vjernost i učestalost – čak 45,2 % njih vratilo se u destinaciju sedam ili više puta. Drugim riječima, jednom pridobiveni turisti pokazuju veliku učestalost ponovnog dolaska.

Gastronomska ponuda Osječko-baranjske županije nalazi se na 5. mjestu prema motivima za dolazak u destinaciju, a njena kvaliteta i autentičnost prožeta tradicionalnom kuhinjom i vinima, ostavlja duboke utiske nakon boravka turista u destinaciji. Osim za same turističke dolaske, eno-gastro ponuda jedna je od ključnih čimbenika jednodnevnih posjeta ruralnim destinacijama u Županiji. Ponuda iz godine u godinu kvalitativno, kvantitativno i marketinški raste te postaje diverzificiranija i integriranija u ostalu turističku ponudu.

Kao dio turističkog iskustva, turisti sve više traže destinacije koje nude opuštanje, prirodu, zdrave aktivnosti i hranu. Osječko-baranjska županija sa svojom bogatom prirodno-geografskom osnovom, čistim zrakom i mogućnostima za aktivni boravak u prirodi, može iskoristiti ovaj trend pružanjem sadržaja poput pješačko-trkačkih, biciklističkih i poučnih staza, biciklizma, kajaka, jahanja konja, birdwatchinga, pecanja, wellness i spa i slično.

Turisti pokazuju i sve veći interes za kulturnim i povijesnim vrijednostima, gdje Županija može iskoristiti svoje povijesne urbane cjeline, dvorce, lokalne tradicije i nematerijalnu kulturnu baštinu. U smislu autentičnog iskustva, naglasak je na interpretaciji te učenju o lokalnoj povijesti i kulturi.

Opći trend br. 3. Digitalna transformacija

Digitalizacija je već izazvala goleme promjene u sektoru putovanja jer omogućuje izravan pristup svjetskim tržištima te mijenja način potražnje i rezervacije turističkih usluga. U slučaju Slavonije, izvor informacija tijekom putovanja prema regiji su na prvom mjestu web tražilice (43,5%). Uspješno praćenje spomenutih trendova te kvalitetno pozicioniranje na globalnim platformama za pretragu

smještaja kao i turističkih usluga, postaje ne samo prilika, već i potreba u želji za isticanjem nad konkurencijom.

Drugi važan trend je utjecaj digitalizacije na mogućnost rada s udaljenih lokacija te sve popularniji spoj poslovnih i rekreativnih putovanja. Budući da je u slučaju Slavonije glavni motiv dolaska posao (30,6% odgovora), navedena baza turističkih dolazaka postaje veliki potencijal za produljenje boravka u destinaciji te sjedinjenje poslovnog putovanja s rekreacijom, odmorom i autentičnim turističkim iskustvom.

Opći trend br. 4. Mikroodmori, kratka putovanja i domaći dolasci

Trend sve učestalijih kratkih putovanja i odmora u vlastitom gradu ili zemlji, velika je prilika za destinacije kao što je Osječko-baranjska županija, kao i cijela Slavonija i Baranja. Iako destinacija zahtjeva velika ulaganja u infrastrukturu, revitalizaciju kulturne baštine, nove smještajne kapacitet itd., njena turistička ponuda već sada ima dovoljno atrakcijske osnove za privlačenje ovog tipa turista. Ono što je izrazito važno za ovaj tip dolazaka, regija je cestovno jako dobro povezana s ostatkom Hrvatske, Mađarskom i Srbijom, dok povećanje broja međunarodnih letova može biti dodatni zamašnjak kratkih odmora.

Osim turističkih dolazaka, za ruralne destinacije veliki potencijal imaju jednodnevni dolasci, rekreacija i izleti. Osijek, kao i drugi gradovi, predstavlja emitivno tržište za ostatak regije pa jednodnevni dolasci i u ovom trenutku predstavljaju bitan faktor u razvoju turističke ponude, što je posebno značajno u eno gastro ponudi Baranje. Osim jednodnevnih dolazaka, turisti iz Županije čine 5,5% domaćih noćenja. Jačanjem regionalnog turističkog identiteta i povezivanjem prisutnog stanovništva s turističkom ponudom, može se utjecati na povećanje turističkih kretanja unutar regije. Također, budući da je jedan od glavnih motiva dolaska u destinaciju posjeta rodbine i prijatelja, izvrsno poznavanje turističke ponude definitivno može utjecati na kvalitetniji boravak njihovih gostiju, produljenje boravka i ponovni povratak u budućnosti.

Opći trend br. 5. Wellness i zdravstveni turizam

Starenje stanovništva, kao i fokus na zdravlje i njegu tijela stvaraju veliki broj turističkih dolazaka motiviranih wellness i spa ponudom. Navedeno predstavlja veliku priliku za Županiju s obzirom na već postojeću tradiciju u Bizovačkim toplicama, generalni rast takve ponude, kao i mogućnost aktivacije istraženih geotermalnih potencijala.

Opći trend br. 6. Održivi turizam

Brzi i urbanizirani način života utječe na povećanje stresa i anksioznosti te zabrinutosti za okoliš. Raste želja za ponovnim povezivanjem s prirodom, ruralnim područjima, ekološkom hranom, održivim smještajem, prijevozom i generalnom turističkom ponudom. Prema istraživanju Europske komisije provedenom na reprezentativnom uzorku građana 27 zemalja (European Commission, Flash Eurobarometer 499: Attitudes of Europeans towards tourism, October 2021) Europske unije koje se odnose na njihove stavove o putovanjima, 82 % građana EU-a smatra da je spremno promijeniti neke od navika putovanja kako bi putovali održivije. Na primjer, skloni su konzumirati domaće proizvode na odmoru (55 %), smanjiti otpad tijekom odmora (48 %), putovati izvan turističke sezone (42 %) i putovati u manje posjećena odredišta (41 %).

Osječko-baranjska županija nudi bogatu prirodnu baštinu, šumska područja, rijeke, jezera, odmor, aktivnosti i smještaj u prirodu. Isto tako, ovo tradicionalno poljoprivredno područje nudi autohtonu domaću hranu, lokalno proizvedena vina itd., te definitivno može odgovoriti navedenom trendu. Ekonomski uvjeti također igraju važnu ulogu, a turisti sve otvorenije traže dobru vrijednost za novac. Osječko-baranjska županija kao destinacija u tom smislu nudi kvalitetne, a pristupačne opcije i navedeno može biti privlačni faktor za širi spektar posjetitelja.

3.14. Izvješće o provedenoj analizi stanja i definiranje ključnih izazova

- Nakon analize ključnih trendova i obilježja turističke destinacije doneseni su ključni zaključci o trenutnom stanju:

- Županija bilježi stalni rast broja turističkih dolazaka i noćenja, odnosno 59% u posljednjih 8 godina, uz iznimku poremećaja uzrokovanih pandemijom COVID-a 19.
- Iako je prosječno zadržavanje gostiju imalo tendenciju rasta u predpandemijskom razdoblju, primjetna je stagnacija u promatranom razdoblju od 2016. godine te iznosi 2,02 dana. Navedeno se može dovesti u korelaciju s jačanjem trenda kratkotrajnih boravaka, koji su s obzirom na radnu dinamiku posebno karakteristični u vremenu između rujna i lipnja, kada se putuje u kontinentalne destinacije. Također, s rezultatima istraživanja Tomas analize, gdje je jedan od glavnih motiva dolaska poslovno putovanje (30,6%) od kojih čak 60% čine jednodnevni poslovni sastanci. Kao pozitivna posljedica lječilišnog turizma koji značajno produžuje prosječno trajanje boravka, za Općinu Bizovac on iznosi gotovo 4 dana.
- Prosječna popunjenost stagnira u odnosu na 2016. godinu te iznosi 13%, što govori o razmjernom povećanju broja noćenja u odnosu na rast broja kreveta. Ukupni broj kreveta je još uvijek skromnih 7.468 (6.022 bez uključivanja studentskog doma), dok je najveći porast vidljiv u Objektima u domaćinstvu te Ostalim ugostiteljskim objektima.
- Hotelski smještaj bilježi najbolje rezultate u poslovanju, čini 50% noćenja, bilježi najveću razinu kvalitete i popunjenost od 24,3%, dok kod nekoliko najvažnijih i najposjećenijih hotela ona raste preko 40%. Iako je ukupni broj kreveta u ovom tipu smještaja stagnirao kao posljedica zatvaranja Hotela Termia u Bizovcu, vidljiv je porast broja uspješnih hotelskih investicija. Recentna investicija u hotel visoke kategorije, Hotel Materra u Čepinu, pokazuje stalni porast broja noćenja i popunjenosti.
- Nekomercijalni smještaj ne igra važnu ulogu u strukturi smještajnih kapaciteta niti narušava tržišno stanje, već prije ispunjava svoju formalnu ulogu. Naprotiv, s obzirom na veliki broj vikendaških naselja na području Županije koja se nalaze na najatraktivnijim lokacijama uz obale rijeke Drave, Dunava te obroncima vinogorja, trenutni nekomercijalni smještaj predstavlja značajni potencijal za proširenje ponude komercijalnih smještajnih kapaciteta (kuća za odmor). S druge strane, s obzirom da je jedan od glavnih motiva dolazaka u ovu regiju posjeta rodbini i prijateljima, postoji velika vjerojatnost kako veliki broj dolazaka i noćenja nikad nije zabilježen.
- Unatoč skromnom kapacitetu, na području Županije postoji niz smještajnih kapaciteta različitih tipova koji su na međunarodnoj razini kvalitete. Ipak, najviše ih je kategorizirano sa 3 zvjezdice (56,2%). Kvaliteta smještajnih jedinica u hotelima raste te je čak 50% hotela kategorizirano s 4 zvjezdice. Kvalitativno gledano, raste i broj kvalitetnih seoskih turističkih imanja i gospodarstava.

- Sezonalnost nije istaknuta kao u jadranskoj Hrvatskoj, ali su vidljivi vrhunci u svibnju i rujnu te rupa u zimskim mjesecima. Osim toga, istaknuta je važnost vikenda (petak i subota), koji čine čak 37,9% noćenja. Županija nema izraženu zimsku turističku ponudu niti prirodno-geografsku podlogu, što objašnjava pad u zimskim mjesecima. Najposjećeniji dani (većinom vikendi) u godini povezani su s velikim manifestacijama poput: Europskog prvenstva u streljaštvu - EPSO 2024, Đakovački vezovi, Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata (18.11.), Nova Godina i slično. Tjedni dolasci najviše se povezuju s poslovnim aktivnostima.
- U prostornoj distribuciji turističkih noćenja ističu se urbani centri, s dominacijom Grada Osijeka (56%). U ruralnim područjima se izdvaja Čepin (6%) te baranjske općine Bilje i Kneževi Vinogradi (5%). Zatvaranje hotela Termia u Bizovcu i otvaranje hotela Materra u Čepinu demonstrira utjecaj hotelskog smještaja na promjenu važnosti pojedinih mikro destinacija. Prostorna distribucija smještajnih kapaciteta prati distribuciju broja turističkih noćenja, uz nešto povećanje udjele u ruralnim područjima, primarno Baranje i Erduta.
- U strukturi turističkih dolazaka prema emitivnom području nije bilo značajnih promjena u odnosu na 2016. godinu te i dalje dominiraju domaći turisti s 56,3% dolazaka. Što se tiče stranih emitivnih tržišta, primjetno je apsolutno povećanje broja dolazaka iz svih ključnih zemalja, dok je primjetan relativan porast za Njemačku, Srbiju, Mađarsku, Poljsku i Ukrajinu te blagi pad za Sloveniju, BiH, SAD, Austriju i nešto značajniji za Italiju.
- Ugostiteljska ponuda bilježi stalni porast broja, kvalitete i raznovrsnosti objekata za pripremu i usluživanje hrane. Velik broj restorana nudi autohtona jela poput kulena, slanine, čobanca, fiš-paprikaša, smuđa, šarana, soma, divljači itd., a u čemu prednjači područje Baranje. U Osijeku je vidljiv porast raznovrsne street food ponude, kao i drugih svjetskih kuhinja (talijanska, azijska itd.) u restoranskoj ponudi. Budući da se u regiji nalazi preko 30 vinarija različite veličine, nude vlastitu ugostiteljsku ponudu, kušanje vina i slično, vina su zastupljena i u restoranima. U posljednjih 10-ak godina značajno raste i proizvodnja te broj specijaliziranih objekata za ponudu vrhunskih lokalnih craft piva. Uz sve navedeno, bogatstvo lokalne gastronomije još uvijek nudi značajan prostor za obnovu i integraciju tradicionalne gastronomske ponude u restorane.
- Bogata prirodna resursna osnova još nije ispunila svoj turistički potencijal. Županija ima iznimnu prirodnu resursnu osnovu koja se primarno temelji na djelovanju dvaju rijeka Drave i Dunava: Park prirode Kopački rit i UNESCO-om zaštićeni Park biosfere Mura-Drava-Dunav, koji obuhvaća i ušće Drave u Dunav, Ornitološki rezervat Podpanj, Značajni krajobraz Erdut, Ribnjake Donji Miholjac te ga karakteriziraju šume, pješčane riječne obale, meandri, sprudovi i slično. Usprkos velikim ulaganjima u infrastrukturu i povećanje broja turističkih dolazaka, Kopački rit još uvijek ne uspijeva generirati značajan rezultat na turističkom tržištu. Park biosfere Mura-Drava-Dunav, odnosno obale rijeka Drave i Dunava, slabo je infrastrukturno opremljen te se gotovo ne koriste u turističke ili rekreativne svrhe. Poučnih i tematskih staza je u navedenom području ima malo, a često su zapuštene i marketinški nedovoljno prezentirane.
- Vinogorja predstavljaju značajan kulturni krajolik, a nalaze se na najatraktivnijim lesnim uzvisinama i uz obale rijeke Dunava. Bilježe stalno povećanje broja proizvođača, kao i poboljšanje kvalitete i marketinške prepoznatljivosti. Njihova ponuda još uvijek nije do kraja oblikovana i komercijalizirana, a njihova marketinška prepoznatljivost većinski ostaje u granicama regije.

- Kulturna atrakcijska i resursna osnova se temelji na povijesnim urbanističkim cjelinama Osijeka i Đakova, kao i bogatom ponudom utvrda, dvoraca, sakralnih objekata te vrijednih ruralnih cjelina. Ima potencijal postati puno značajnijim faktorom razvoja turističke ponude u Županiji, ali je u ovom trenutku uglavnom neiskorištena te, bez obzira na velika ulaganja, zahtjeva ozbiljne infrastrukturne zahvate u budućnosti.
- Postoji višestruka ponuda muzeja, ali se njihova uloga više može okarakterizirati zaštitnom, nego što je to turističko-interpretacijska. Također, muzeji, kulturno-znanstveni centri, etno sela, kao i drugi slični objekti zahtijevaju ozbiljna ulaganja u interpretaciju i marketing. Spomenici parkovne arhitekture se većinski nalaze u okruženju vrijednih povijesnih građevina i dvoraca pa njihova valorizacija značajno ovisi o infrastrukturnom stanju, sadržaju i interpretacijskoj vrijednosti navedenih kompleksa u cjelini.
- Ponuda turističkih usluga se primarno temelji na prirodnoj, kulturnoj i infrastrukturnoj vrijednosti ovog kraja: vožnje riječnim plovilima, kajacima i kanuima, adventure parkovi, „off road“ ture quadovima, biciklijade, fotosafari i birdwatching, kao i jahanje konja. Raste i broj usluga vezanih uz zdravstveni i lječilišni turizam, odnosno wellness i spa, kao i broj specijaliziranih ordinacija i klinika. Iako usluge bilježe stalni porast kvalitete i raznovrsnosti, karakterizira ih loša digitalna integriranost u globalne turističke platforme i slaba individualna marketinška prisutnost, čak i na lokalnoj/regionalnoj razini. Zatvaranje Hotela Termia u Bizovačkim toplicama, koje su najvažnija destinacija tog tipa, uzrokovalo je pad utjecaja wellness i lječilišnog turizma na razini cijele županije.
- Događanja su izrazito važan faktor razvoja turizma u Osječko-baranjskoj županiji, a najposjećeniji dani i razdoblja u 2024. godini vezani su upravo uz njihovo održavanje. Posebno se ističu sportska događanja poput: EPSO-a 2024, utakmice nogometne reprezentacije i slično. Također, Dana sjećanja na žrtve Domovinskog rata (18.11.), Đakovački vezovi, Advent u Osijeku i doček Nove godine. Osim spomenutih, postoji niz drugih atraktivnih događanja koje su u porastu, ali trebaju snažniju potporu (profesionalnu, savjetničku, programsku, financijsku) kako bi prerasli u još atraktivnije programe, time privukli još veći broj posjetitelja i ostvarili snažniji utjecaj na turističku potrošnju. Najveći broj manifestacija odvija se u istom dijelu godine zbog čega je potrebna kvalitetna koordinacija kako bi se otvorio prostor za razvoj svake od njih. Utjecaj pojedinog događaja na turističku potrošnju, izgradnju imidža destinacije ili zadovoljstvo posjetitelja događanja se još uvijek sustavno ne prati, tako da izostaje precizno usmjeravanje i upravljanje njihovim razvojem.
- Razvijena primarna turistička infrastruktura uglavnom je koncentrirana u utjecajnim zonama prirodnih vrijednosti Drave, Dunava te jezera i vinogorja. Međunarodnu je važnost dostigla u području konjičkog turizma (s Pastuharnom i Ergelom lipicanaca u Đakovu), cikloturizma (EuroVelo 6 i 13, kao i Amazon of Europe Bike Trail) i riječnog cruising-a (pristaništa za riječne kruzere u Osijeku i Batini). Nacionalni doseg imaju toplice/lječilište (Bizovačke toplice), Svetište u Aljmašu, kupalište/riječna plaža Copacabana, lovište Podunavlje-Podravlje te vozila-plovila za prijevoz u Kopačkom ritu. Osim njih, brojna je druga perspektivna turistička infrastruktura, vezana uz konjički turizam, vidikovce, riječne plaže, izletišta, kupališta i poučne staze, koja zahtjeva dodatna infrastrukturna ulaganja, promidžbu i jaču integraciju u turističku ponudu.
- Postojeća infrastruktura, kao niti predviđene zone ugostiteljsko-turističke namjene, nije značajno pozicionirana uz atraktivne lokacije postojećih vikenda naselja, uz obale rijeka Drave

i Dunava, što može biti usporavajući faktor valorizacije ovog vrijednog prirodnog resursa (Erdut, Batina, Draž, Karašica, Nehaj, Nard, Gat).

- Vidljivi su značajni pomaci u razvoju turističke infrastrukture povezane s aktivnim odmorom: pješačko-trkačke staze, kružne biciklističke rute i planinarske rute. Navedena infrastruktura označena je pod krovnim identitetom spomenutog regionalnog brenda Slavonija Baranja Outdoors, usklađena vizualnim identitetom i standardima signalizacije, ali nije objedinjena na zajedničkoj digitalnoj platformi.
- Raste broj prihvatnih i interpretacijskih centara, iako se njihova uloga još nije značajno aktivirala, niti predstavlja presudan faktor u interpretaciji turističkih vrijednosti Županije. Najvažniji Prihvatni centar koji je izgrađen u Osijeku, nasuprot Tvrđe, još nije započeo s radom i njegova buduća namjena je upitna. Infrastrukturna izgradnja takvih objekata većinom se financira nacionalnim ili EU sredstvima, međutim, kada dođe do upravljanja, promocije i inoviranja nedostaje ljudskih i financijskih kapaciteta za razvoj. S obzirom na veliki broj vrijednih objekata u javnom vlasništvu i ograničavajućih uvjeta EU financiranja, lokalne vlasti im često daju upravo namjenu interpretacijskih centara. U tom smislu, važno je koordinirati njihov turistički sadržaj i usmjeravati prema interpretaciji najvažnijih turističkih vrijednosti Županije.
- Sekundarna turistička infrastruktura je skromna te prati trenutnu fazu razvoja turizma u Županiji. Rodna kuća – Kulturni i znanstveni centar Milutina Milankovića jedina je tog tipa, ali je i među najvećim potencijalima trenutne sekundarne turističke infrastrukture. Mnogobrojna su arheološka nalazišta, ali se ističe područje Dunavskog limesa. Prisutan je veći broj raznovrsnih sportskih objekata, a neki su od njih lokacija međunarodnih koncerata i sportskih natjecanja. Osim što je njihova stalna ponuda primarno orijentirana na lokalno stanovništvo, pojedini sportski objekti zahtijevaju i infrastrukturno unaprjeđenje te rješavanje pitanja upravljanja (Letjelište Čepin). Što se tiče javnih sanitarnih čvorova i parkirališta, infrastruktura zadovoljava trenutne potrebe Županije, ali ju je potrebno usklađivati s porastom turističkih dolazaka.
- Glavni motivi dolaska u Slavoniju su, prema istraživanju Tomas 2022./2023., posao (30,6%), posjeti rodbini i prijateljima (27,2%), odmor (26,6%), priroda (14,9%) i gastronomija (12,2%), što govori o neprepoznatljivosti specifične turističke ponude. S druge strane, Slavonija ima drugu najveću vjerojatnost preporuke mjesta prijateljima, rodbini ili kolegama u Hrvatskoj, odnosno za 82,3% posjetitelja je jako vjerojatno da će preporučiti. Također, učestalost dolaska je izraziti potencijal, jer je destinaciju 7 i više puta posjetilo čak 45,2% ljudi. Razumijevanje i valorizacija postojećih poslovnih dolazaka, kao i posjeta rodbini i prijateljima, važna je poluga za povećanje broja turističkih dolazaka, kao i produljenje trajanja boravka.
- Ulaganja u javnu vodoopskrbu i odvodnju su stalno prisutna. Čak 98% stanovništva ima mogućnost priključenja na vodoopskrbu, dok je u slučaju odvodnje pokrivenost manja. Dok neki rubni dijelovi općina još uvijek nemaju pristup, iz financijskih razloga veliki broj ruralnog stanovništva nikad nije iskoristio mogućnost priključena na infrastrukturu za otpadne vode, već koriste septičke jame.
- Uspostavljen je organiziran sustav gospodarenja otpadom te su u posljednjih 10-ak godina vidljiva značajna ulaganja u sakupljanje i razvrstavanje otpada, zelene otoke i reciklažna dvorišta, s lokalne i regionalne. Uz to Grad Osijek je u navedenom kontekstu predvodnik među velikim gradovima Hrvatske. Iako je organizirani sustav u stalnom napretku i pokriva 98%

stanovništva županije, još uvijek je aktivna problematika divljih odlagališta otpada u ruralnim područjima, koje je potrebno sanirati u svrhu zaštite prirodne i vizualne vrijednosti krajolika.

- Elektroenergetska mreža, kao i sustav plinovoda pokriva i pruža stabilnu opskrbu u većem dijelu Županije te su u stalnom procesu unaprjeđenja. S druge strane, velike infrastrukturne investicije često zahtijevaju, i time usporavaju, velika dodatna ulaganja u navedeni sustav (trafostanice i slično). Geotermalna energija je još uvijek daleko od aktivne valorizacije, ali je osigurana projektno-tehnička dokumentacija te su definirane lokacije od najvećeg potencijala za različite namjene. Ona će u budućnosti utjecati na stabilnost i autonomnost energetskog sustava opskrbe, kao i razvoj zdravstvenog i lječilišnog turizma.
- Županija ima rubni prometno-geografski položaj unutar RH. Određuje ga podunavski i podravski koridor, kao i koridor Vc čije će dovršavanje utjecati na poboljšanje položaja u odnosu na međunarodne pravce kretanja. Kod dolaska, kao i prilikom kretanja na području destinacije dominira cestovni promet. Autoceste i magistralni putevi kvalitativno ne zaostaju za ostatkom Hrvatske. Željeznička mreža je daleko ispod EU standarda (zastarjela i spora), dok Zračna luka povećava broj domaćih i međunarodnih letova, njihova stabilnost oscilira, a njen utjecaj na turističke dolaske u Županiji je još u povojima. Prema podacima Tomas istraživanja, prilikom dolaska u Slavoniju automobili čine čak 78,6% dolazaka, a za kretanje unutar nje je to 80% automobil.
- Javni prijevoz je izrazito važno usluga za razvoj turizma, ali ga u ovom trenutku možemo okarakterizirati ograničenim, čak i za lokalno stanovništvo. Najveća kvaliteta i povezanost dostupna je u Osijeku, dok su linije koje se odnose na ruralne destinacije rijetke i slabo dostupne. Turisti ovise o kretanje automobilima ili organiziranim turističkim autobusima.
- Osječko-baranjska županija ima potpunu pokrivenost fiksnom i mobilnom mrežom, dok je širokopojasni Internet razvijen u gradovima, a vidljivi su i značajni infrastrukturni pomaci u ruralnim područjima. Mobilna mreža bilježi pad dostupnosti u pograničnim zonama, kao i povišenim te šumskim područjima uz rijeku Dravu i Dunav, što može uzrokovati određene poteškoće pri aktivaciji turističkog potencijala spomenutih područja.
- Integracija turističke ponude na globalne rezervacijske platforme je, iako zahtjeva unaprjeđenja, značajno bolja za pružatelje usluga smještaja na platformama poput Bookinga i Airbnb-a, nego što je to za pružatelje usluge u turizmu. Vidljiv je veliki nedostatak prisutnosti njihove ponude na TripAdvisor-u i Google Maps-u, kao i niska razina digitalnog marketinga. Važnost navedene integracije potvrđena je istraživanjem Tomas, prema kojem se većina dolazaka u Slavoniju odnosi na vlastitu organizaciju, a izvori informacija tijekom putovanja su prvenstveno web tražilice, aplikacije za navigaciju te preporuke domaćina u smještaju. Primjetan je i nedovoljan broj incoming turističkih agencija.
- Pristupačnost destinacije osobama s invaliditetom zahtjeva značajna ulaganja. Prema rezultatima istraživanja unutar projekta ADOBE koji je završio 2022. godine, najvišu prosječnu ocjenu ima pristupačnost vanjskog prostora (3.3), nakon čega slijedi pristupačnost unutrašnjeg prostora (2.6), dok najlošiju ocjenu ima Informacijska i komunikacijska pristupačnost (2.3). Što se vrsta objekata tiče, najbolju pristupačnost imaju javni turistički objekti, hoteli i seoska imanja. Iako je prošlo gotovo 3 godine od provedbe navedenog projekta, pravobranitelj za osobe s invaliditetom potvrđuje kako su njegovi rezultati i dalje relevantni te odlična polazna vrijednost za unaprjeđenje pristupačnosti destinacije.
- Destinacija je kvalitetno pokrivena javnim uslugama i servisima, kako za lokalno stanovništvo tako i za turiste, što primarno podrazumijeva: zdravstvenu skrb, trgovinu, DVD-ove i slično.

Iako postojeće zdravstvene usluge zadovoljavaju potrebe postojećeg broja turističkih dolazaka, Dom zdravlja OBŽ u Osijeku je recentno osnovao i turističku ambulantu, koja dodatno povećava dostupnost i razinu kvalitete usluge za posjetitelje.

- Analiza tržišta rada govori kako je potražnja za turističkim i ugostiteljskim zanimanjima koja zahtijevaju trogodišnje strukovno obrazovanje bila znatno veća od potražnje za četverogodišnjim strukovnim zanimanjima. Regionalni centar kompetentnosti, Ugostiteljska i turistička škola Osijek, je u skladu s potrebama tržišta i pozitivnim primjerima prakse na jakim europskim turističkim tržištima radio na unaprjeđenju postojećih kurikuluma, kao i razvoju nišnih formalnih i neformalnih programa obrazovanja. Što se tiče ustanovljenog problema s manjkom kapaciteta za upravljanje turističkim gospodarstvom, Ekonomski fakultet u Osijeku nudi program obrazovanja za Voditelja turističkog gospodarstva. Informiranost dionika te veza između gospodarstva i spomenutih obrazovnih ustanova nije dovoljno jaka. Vidljiv je i nedostatak jednostavnih programa obrazovanja/edukacija, koji će utjecati na digitalnu integraciju turističke ponude na globalne turističke platforme.
- Primorska Hrvatska ima značajan utjecaj na kretanja radne snage u sektoru turizma i ugostiteljstva na području cijele Hrvatske. Navedeno otežava mogućnost izolirane analize regionalnih kretanja, narušava stabilnost ponude ljudskih potencijala, već sada predstavlja otegotni faktor u njihovom zadržavanju, a može biti usporavajući faktor u slučaju značajnijeg rasta.
- TZ OBŽ ima razvijene sve ključne digitalne komunikacijske kanale, od web stranice do sustavno usklađenih profila na društvenim mrežama. Iako je u digitalnom prostoru turistička ponuda Slavonije i Baranje fragmentirana na različite lokalne i regionalne TZ-ove, digitalne platforme TZ OBŽ imenom i vizualnim identitetom usklađena je sa stvarnim identitetom i poimanjem turističke regije Slavonije i Baranje. Iz godine u godinu digitalna prisutnost jača, a vidljiv je porast broja pratitelja, kao i pretraživanja iz ciljanih turističkih regija. Prema istraživanju Tomas 2022/2023, izvori informacija prilikom planiranja putovanja u Slavoniju su na prvom mjestu prijašnji boravak (30,8%), nisu bile potrebne nikakve informacije (30,8%) te preporuke rodbine i prijatelja (22,3%). Društvene mreže s druge strane čine samo 5,7% odgovora, što govori o potrebama daljnjeg jačanja digitalne prisutnosti.
- Iako su najveća ulaganja u online oglašavanje (2/3), offline aktivnosti i dalje su važan segment promocije, doprinoseći povećanju vidljivosti destinacije i jačanju brenda HeadOnEast Croatia / Visit Slavonija Baranja. Neki od tradicionalnih komunikacijskih alata u promociji destinacije su tiskane brošure destinacijski časopis, plakati, lepeze, karte, majice te sudjelovanje na turističkim sajmovima i poslovnim radionicama.
- TZ OBŽ godinama radi na usklađivanju, jačanju i prepoznatljivosti regionalnog brenda cijele Slavonije i Baranje. Brand platforma TZ OBŽ koja je nastala tijekom 2019. godine – HeadOnEast Croatia / Visit Slavonia Baranja, jedan je od strateških marketinških projekata na razini destinacija, koja se razvija i unaprjeđuje iz godine u godinu. Uz samo brendiranje regije, nastala je i manifestacija HeadOnEast, najveća manifestacija koju suorganizira TZ OBŽ i na kojoj se prezentira sve najbolje od turističke ponude cijele Slavonije i Baranje. Navedena brend platforma ključna je za upravljanje destinacijom, kao i standardizaciju komunikacije turističkih proizvoda, mikrodestinacija i ukupne ponude destinacije.

4. MARKETING DESTINACIJE

4.1. Turistički proizvodi

Turistički proizvodi predstavljaju cjelokupno iskustvo boravka u destinaciji te su za njegovu kvalitetu odgovorni različiti dionici iz privatnog i javnog sektora koji, svaki u svojem segmentu, pridonose stvaranju cjelovitog doživljaja. Turistički proizvodi se razlikuju s obzirom na segmente koje privlače i obujam potražnje koji mogu generirati. Gledajući u cjelini, turistički proizvodi se nadopunjuju te se njihovim kombinacijama mogu turistima ponuditi sadržajni boravci u destinaciji. Portfelj turističkih proizvoda Osječko-baranjske županije može se prikazati na sljedeći način (Slika 4.1.1.).

Slika 4.1.1. Sustav (ili portfelj) turističkih proizvoda Osječko-baranjske županije

Proizvodi odmora

Proizvod	Modaliteti	Uloga
REKREACIJA I BORAVAK U PRIRODI	● Cikloturizam	
	● *Trekking* / Planinarenje	
	● Konjički turizam	
	● Seoski turizam	
	● Lov i ribolov	
	● Ekoturizam	
KULTURA	● Gradski turizam / Turizam baštine	
	● Manifestacije i događanja	
	● Vjerski turizam	
	● Gastronomski turizam	
	● Vinski turizam	
POSLOVNI TURIZAM	● Poslovni sastanci, skupovi i konferencije	
	● Sportske pripreme i natjecanja	
ZDRAVSTVENI TURIZAM	● Lječilišni turizam / Medicinski turizam	
	● *Wellness*	
POSEBNI PROIZVODI	● Tranzitni turizam	
	● Riječni kruzing	

Primarni Sekundarni Tercijarni

Rekreacija i boravak u prirodi

Cikloturizam	
Glavne atrakcije	**Međunarodne (EuroVelo) rute EV6 i EV13 i najvažnije državne biciklističke rute** ● EuroVelo ruta br. 6 Atlantik - Crno more, u Hrvatskoj poznata kao Dunavska ruta (granica Mađarske) - Batina - Osijek – Dalj - Vukovar - Ilok – (granica Srbije), u Osječko-baranjskoj županiji je dugačka 100 kilometara ● EuroVelo 13 Ruta željezne zavjese (granica Mađarske) - Koprivnica - Pitomača - Sopje - Donji Miholjac - Belišće - Batina – (granica Srbije), u Osječko-baranjskoj županiji je dugačka 100 kilometara ● Državna ruta br. 1 'Drava' (granica Slovenije) - Varaždin - Koprivnica - Pitomača - Sopje - Donji Miholjac - Belišće - Osijek – Dalj - Vukovar - Ilok – (granica Srbije), u Osječko-baranjskoj županiji je dugačka 110 kilometara, s time da se od Čađavice do Belišća preklapa s rutom EuroVelo 13, a od Osijeka do Dalja s rutom EuroVelo 6 **Državne rute br. 5 i 9 i lokalne biciklističke rute** ● Državna ruta br. 5 Zagreb - Čazma - Daruvar - Voćin - Marijanci - Belišće - Beli Manastir - Batina (granica Srbije), u Županiji dugačka 90 kilometara, s time da se od Belišća do Batine preklapa s rutom EuroVelo 13 ● Državna ruta br. 9 Dubošević (granica Mađarske) - Batina - Osijek - Đakovo - Slavonski Šamac (granica Bosne i Hercegovine), u Osječko-baranjskoj županiji je dugačka 120 kilometara, s time da se od Dubošević do Osijeka preklapa s rutom EuroVelo 13, ● Ostale označene i neoznačene rute u Županiji, kako one namijenjene cestovnim i *trekking* biciklima, tako i one namijenjene korisnicima brdskih bicikala **Slavonija & Baranja Outdoors** ● 36 kružnih cikloturističkih ruta u blizini mjesta s većim brojem kreveta i na najatraktivnijim područjima županije kao što su pobrđa, vinske ceste, šume i vode
Ciljni potrošački segmenti	● Mladi - u svim oblicima cikloturizma, a osobito u segmentu brdskog biciklizma i cestovnog (sportskog) biciklizma ● Obitelji s (odraslom) djecom i zrela dob, osobito u segmentu rekreativnih biciklista i biciklista na dulje staze ● Generalno, populacija višeg stupnja naobrazbe i visoke ekološke svijesti
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Izgradnja posebnih biciklističkih staza ili traka uz glavne ceste na kritičnim dionicama preopterećenim automobilskim prometom, osobito na relacijama Čađavica - Donji Miholjac - Belišće, Osijek - Aljmaš - Dalj te na području naselja Osijek i Đakovo ● Uređenje biciklističkih staza na nasipima uz rijeku Dravu te neposredno uz Dunav, gdje god to uvjeti dopuštaju ● Osmišljavanje dodatnih atraktivnih lokalnih ruta, posebice u Baranji te prekograničnih ruta u suradnji s Mađarskom i Srbijom ● Izrada kvalitetnih kartografskih materijala i aplikacija, s naglaskom na korištenje GPS tehnologija

	● Uređenje atraktivnih biciklističkih ruta u skladu s kriterijima EuroVelo (sigurnost, atraktivnost, povezanost, udobnost) ● Opremljenost ruta smještajnim ugostiteljskim i servisnim sadržajima ● Postojanje većeg broja kvalitetno interpretiranih atrakcija na rutama ● Poticanje razvoja *Bike&Bed* turističke ponude

Planinarenje / *Trekking*	
Glavne atrakcije	● Gore Krndija i Dilj, osobito oko jezera Borovik te u podnožjima ovih gora u Feričanskom i Đakovačkom vinogorju ● Slikovita vinorodna područja Baranjskog i Erdutskog vinogorja ● Slikovita područja uz Dunav i Dravu, uključujući i močvarna područja (Park prirode Kopački rit)
Ciljni potrošački segmenti	● Sve generacije, ali u većoj mjeri zrela dob, zbog manje zahtjevnosti staza i kombiniranja planinarskog turizma sa seoskim i vinskim turizmom ● Domaće tržište, osobito sam Osijek i okolica, županija Baranya u Mađarskoj, s obzirom na nedostatak gorskih prostora u susjednoj državi, a u manjoj mjeri i ostale države Europske unije ● Generalno, populacija višeg stupnja naobrazbe i više ekološke svijesti
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Uređenje i atraktivno obilježavanje glavnih planinarskih i pješačkih putova, uključujući i dodatnu signalizaciju uz postojeću planinarsku ● Širenje mreže poučnih staza i vidikovaca ● Edukacija za djelatnike turističkih zajednica i poduzetnike iz oblasti planinarenja i *trekkinga* (turističke agencije, planinarski vodiči) ● Izrada kvalitetnih karata i kartografskih materijala, uključujući i aplikacije temeljene na GPS tehnologijama ● Uređenje i obilježavanje pješačkih putova u vinorodnim područjima te šetnica uz rijeke Dunav i Dravu ● Osiguranje kvalitetnih smještajnih i ugostiteljskih sadržaja u prostorima uz najatraktivnije planinarske i pješačke staze ● Dodatno uređenje planinarskih domova i skloništa, a u skladu s mogućnostima i lovačkih domova, uz osiguranje dulje otvorenosti postojećih domova

Seoski turizam	
Glavne atrakcije	● Baranjski surduci ● Sve očuvane seoske sredine (Karanac, Zmajevac i dr.) na području cijele Županije
Ciljni potrošački segmenti	● Gosti zrele dobi (50-65) ● Mladi (26-35) ● Obitelji s djecom

Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Daljnje uređenje naselja: kuća i okućnica s tradicijskim materijalima ● Poticanje i uređenje ponude OPG-ova: smještaj, ugostiteljska ponuda i prezentacija lokalnih proizvoda i namirnica ● Razvoj tematskih staza i cesta ● Unapređenje ugostiteljske ponude po principu 'jednostavno je lijepo', naglasak na zdravom, prirodnom i izvornom ● Daljnje unapređenje turističke signalizacije i manifestacije ● Osmišljavanje i unapređenje gastronomskih manifestacija i događanja vezanih uz običaje i život sela ● Popularizacija tradicijskih jela i namirnica kroz ponudu u ugostiteljskim objektima (domaće rakije, suhomesnati proizvodi) ● Promocija i informiranost o aktivnostima i ponudi u okruženju

Lov i ribolov	
Glavna područja u Županiji	● 83 zajednička lovišta na 348 tisuća ha kojima gospodare lovačka društva udružena u Lovački savez Županije ● 14 državnih lovišta - u privatnom zakupu i unutar Hrvatskih šuma ● Krupna divljač (jelen, divlja svinja, srnjak) te u ograđenim lovištima (jelen lopatar, muflon) ● Lovište Podunavlje-Podravlje PP Kopački rit ● Tvrtka „Fazan“ iz Darde, kao najveći uzgajivač / proizvođač fazana ● Športsko-ribolovni centar Blanje ● Područja za ribolov uz Dunav i Dravu ● Ribnjaci Donji Miholjac, Breznica Našička i drugi ribnjaci ● Stari Dunav kod Draža (Topoljski Dunavac), Stara Drava Belišće i Stara Drava Bilje
Ciljni potrošački segmenti	● Ribolovci i lovci su specifičan potrošački segment koji dolazi uglavnom na 'svoja lovišta' i to izravnom komunikacijom ili posredstvom agencije uz pomoć lovačkih saveza
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Unapređenje kvalitete i sigurnosti ● Specijalizacija smještaja i posrednika ● Specijalizacija ponude u području smještaja i ugostiteljstva ● Opremljenost destinacije (specijalizirane trgovine)

Ekoturizam	
Glavne atrakcije	● Rijeka Dunav ● Regionalni park Mura-Drava / rijeka Drava ● Park prirode Kopački rit ● Baranjsko vinogorje ● Krndija ● Dilj gora ● Značajni krajobraz Erdut - lesne padine iznad Dunava ● Rijeka Vuka

	• Ornitološki rezervat Podpanj • Ribnjaci Donji Miholjac • Ribnjak Breznica Našička / Lađanska • Pustara Zlatna Greda s ekocentrom • Naselja Zmajevac i Suza s vinskim podrumima izdubljenim u praporu • Dunavski limes (nalazišta Batina, Zmajevac, Kneževi Vinogradi, Lug, Kopačevo, Erdut, Dalj) • Pannonian Challenge - glazba i ekstremni biciklizam u Osijeku • Pastuharna lipicanaca u Đakovu • Ergela lipicanaca u Ivandvoru • Dunavska biciklistička ruta EuroVelo 6 • Dravska biciklistička ruta i EuroVelo 13 ruta 'Željezna zavjesa' • Našička geološka staza • Slama land art festival • Baranjska planinarska obilaznica • Izvorišta geotermalne vode Bizovac
Ciljni segmenti	• 'Hard ekoturisti' (ekoturisti entuzijasti) i 'soft ekoturisti' (posjetitelji zaštićenih područja) • Promatrači ptica i promatrači velike divljači • Grupe školske djece • Profesionalci ihtiolozi i sedimentolozi (studenti i stručnjaci)
Aktivnosti na razvoju proizvoda	• Izgradnja promatračnica ptica povezanih tematskim stazama (svaka poveznica / staza sa svojom temom – vidra / jeleni / crna roda / veliki vranac / vretenca itd. • Isticanje jedinstvenosti Kopačkog rita u vidu močvarnih područja u Europi • Interpretacija temeljena na osobnom vodstvu, prilagođena dobnim segmentima te razinama znanja, odnosno, interesa grupa • Povećanje vidljivosti promatranja ptica / divljeg svijeta kroz promotivne aktivnosti • Edukacija lokalne zajednice o posebnostima močvarnih staništa • Promocija Kopačkog rita u suradnji sa susjednim zaštićenim područjima u Mađarskoj i Srbiji • Promocija edukativnih programa 'Putevima duha u močvari' i 'Zaštićena područja u RH' u školama u cijeloj Hrvatskoj • Implementacija projekta 'Posjetitelj-rendžer među posjetiteljima', omogućavanje posjetiteljima da direktno sudjeluju u zaštiti i monitoringu prirode • Osmišljavanje geoturističke rute s *in-situ* interpretacijom usmjerenom na jedinstvenost sedimentoloških procesa • Osmišljavanje ekokampova s mogućnošću razvoja volonterizma i uključivanjem u već postojeće volonterske programe • Promocija PP Kopački rit na postojećim festivalima i biciklističkim stazama, uz distribuciju materijala • Revitalizacija pustara s uzorom na Zlatnu Gredu te tematizacija edukacijskih centara

Kulturni turizam

Gradski turizam	
Glavne atrakcije	● Osijek – središte grada i tvrđava ● Đakovo ● Valpovo – povijesna jezgra ● Donji Miholjac – povijesna jezgra ● Našice – povijesna jezgra
Ciljni potrošački segmenti	Prema aktivnosti/motivaciji: ● turisti u tranzitu / *touring* ● turisti stacionarni u gradu koji žele upoznati okolicu ● turisti u ruralnom području koji obilaze grad Sociodemografski: ● turisti starije dobi ('empty nesters', seniori) privučeni obilaskom kulturno-povijesnih znamenitosti, muzeja i galerija te koncertima i izložbama ● mlađi turisti privučeni uglavnom gradskom atmosferom, kulturnim i sportskim događanjima
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Nastaviti s revitalizacijom kulturne baštine, uređenjem parkova i pješačkih zona ● Daljnje unapređenje turističke i prometne signalizacije ● Razvoj trgovačkih sadržaja – mogućnost kupnje lokalnih i s lokalnom tradicijom inspiriranih proizvoda obrtnika i primijenjenih umjetnika ● Za svaki grad pripremiti vodič za samostalni obilazak (tiskani materijali, e-vodiči) ● Povezivanje gradova sa sadržajima u okruženju

Kulturna baština	
Glavne atrakcije	● Muzeji i galerije: Muzej Valpovštine u Valpovu, Zavičajni muzej u Našicama, Muzej Slavonije u Osijeku, Arheološki muzej, Muzej likovnih umjetnosti, Kulturni i znanstveni centar Milutina Milankovića u Dalju, Spomen-muzej J. J. Strossmayear u Đakovu, Dijecezanski muzej Đakovačke biskupije, Etnološki centar baranjske baštine u Belom Manastiru, Galerija likovnih umjetnosti, Kazamat i Gloria Maris – muzej školjaka i vodenog svijeta u Osijeku, Šokačka kuća u Topolju, Muzej Đakovštine, Muzej Belišće, Kiparska kolonija Ernestinovo ● Dvorci: dvorac Tikveš u PP Kopački rit, dvorac Mailáth u Donjem Miholjcu, dvorac Prandau-Normann u Valpovu, dvorac Pejačević u Našicama, dvorac Adamović-Cseh u Erdutu, dvorac Pejačević u Osijeku, dvorac Princa Eugena Savojskog u Bilju, dvorac Esterhazy u Dardi, palača Guttman u Belišću, dvorac Adamović u Tenji, dvorac Adamović - Mihaljević u Čepinu, dvorac Friedricha Habsburškog u Kneževu ● Tvrđave: osječka 'Tvrđa', kula u Erdutu s vidikovcem ● Crkve i samostani: đakovačka katedrala sv. Petra, konkatedrala sv. Petra i Pavla Apostola u Osijeku, crkva Gospe od Utočišta u Aljmašu, crkva Svih Svetih u Đakovu (bivša džamija), Franjevački samostan i crkva sv. Antuna

	Padovanskog u Našicama, crkva sv. Mihovila Arkanđela u osječkoj Tvrđi, Kapucinski samostan, Evangelistička crkva, Donjogradska sinagoga i crkva Uzvišenja sv. Križa i Mauzolej obitelji Pejačević u Osijeku, Reformirana crkva u Lugu, crkva sv. Petra i Pavla u Topolju, crkva sv. Petra i Pavla u Koški, crkva sv. Andrije Apostola u Viljevu, templarska crkvica sv. Martina u Martinu kod Našica, Karmelićanski samostan u Levanjskoj Varoši ● Ostalo: Pustara Zlatna Greda s ekocentrom, naselje Zmajevac i Suza s vinskim podrumima izdubljenim u praporu, arheološki lokaliteti Dunavskog limesa u Batini, Zmajevcu, Kneževim Vinogradima, Lugu, Kopačevu, Erdutu i Dalju, spomenik Crvenoj armiji s muzejom i vidikovcem iznad Dunava u Batini (memorijalno područje), industrijsko naselje Đurđenovac, očuvana ruralna cjelina Aljmaša, arheološki lokalitet Lojmir kod Belog Manastira, spomenik Bitci za Osijek ('Fićo'), Gater u Belišću
Ciljni potrošački segmenti	Prema aktivnosti/motivaciji: ● *Touring / Transit* ● 'generalisti' – oni koji su zainteresirani za posjet kulturno-povijesnim znamenitostima, muzejima, galerijama i crkvama u sklopu upoznavanja Slavonije općenito te kombiniraju nekoliko aktivnosti (obilazak gradova, aktivnosti u prirodi i sl.) ● 'znalci' koji su u znatno manjem broju i koji putuju ciljano Sociodemografski: ● stariji parovi (55 - 65) ● treća dob (66+) ● djeca školske dobi
Faktori uspjeha	● Komercijalno orijentirane kulturno-turističke atrakcije sve popularnije, jer omogućuju tržišnu održivost, dok istovremeno zadovoljavaju sve veći segment 'generalističke' potražnje ● Autentičnost (nezavisno od razine komercijalizacije) ● Suvremena interpretacija kulturne baštine (u muzejima, vodiči, promotivni materijali) ● Tematsko uvezivanje tercijarnih atrakcija kroz klastere ili itinerere ● Planiranje za turizam u kojem će se uravnotežiti principi zaštite s principima posjetiteljskog poslovanja ● Partnerstvo ključnih dionika u razvoju i promociji kulturne baštine uz osigurane izvore financiranja
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Kvalitetno prezentirana kulturna baština – restaurirana, revitalizirana i dostupna (fizički, promotivno) ● Zavičajne muzeje pozicionirati kao glavnu informacijsku točku za razumijevanje povijesnog i društvenog konteksta Slavonije ● Suvremena interpretacija kulturne baštine (u muzejima, vodiči, promotivni materijali) ● Tematsko uvezivanje tercijarnih atrakcija kroz klastere ili itinerere ● Ostale atrakcije povezati s gradovima baštine (vidi Turizam baštine) i uključiti u tematske obilaske s obzirom na njihovu prostornu disperziju, heterogenost i različite stupnjeve pripremljenosti za turistički obilazak

	● Osigurati infrastrukturu (npr. objekti u centru grada, konverzijom objekata kulturne baštine) za obrtnike ili umjetnike čiji se rad zasniva na lokalnim specifičnostima ili tradiciji
Događanja i manifestacije	
Glavne atrakcije	● Đakovački vezovi ● HeadOnEast ● Godišnji ophod kraljica ili ljelja u Gorjanima ● Slama land art festival ● Olimpijada starih sportova Brođanci ● Osječko ljeto kulture ● Zemlja bez granica Osijek ● Večer vina i umjetnosti u Osijeku ● Akademija blata u Karancu ● Sajam antikviteta Osijek ● Vinski mjesec Osječko-baranjske županije ● Ribarski dani Kopačevo ● Baranjski bećarac Draž ● Vinski Bor maraton Zmajevac ● Ljeto Valpovačko ● Međunarodni festival umjetničke tamburaške glazbe u Osijeku i Našicama
Ciljni potrošački segmenti	Prema aktivnosti / motivaciji: ● posjetitelji događanja koji dolaze vidjeti program ili sudjelovati u aktivnostima ● sudionici događanja – motivirani sudjelovanjem, bilo kao izvođači, natjecatelji ili izlagači Sociodemografski: ● mlađa i srednja dob, prosječnog obrazovanja, privučena uglavnom zabavnim i sportskim događanjima ● stariji parovi i obitelji s djecom – za tradicionalna događanja koja slave tradiciju kulture života i rada
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Prodavati paket-aranžmane s fokusom na događanja (turistički posrednici) ● Jačati suradnju organizatora događanja s ostalim dionicima (turističkom zajednicom, lokalnom upravom, udrugama) ● Formirati pakete usluga (ulaznice, smještaj, gastronomija, atrakcije) ● Intenzivno promovirati kulturno-umjetničke festivale nacionalnog karaktera kako bi se osuvremenio imidž Slavonije

Vjerski turizam	
Glavne atrakcije	● Svetište Gospe od Utočišta u Aljmašu

Ciljni potrošački segmenti	Prema aktivnosti / motivaciji: ● hodočasnici - vjerom motivirana hodočasnička putovanja u vjerska svetišta ili destinacije važne za katoličku vjeru, najveći segment vjerskog turizma ● vjerom inspirirani - vjerski motivi predstavljaju važnu, ali ne i jedinu inspiraciju za putovanje pa traže odredišta ili turističke doživljaje koji kombiniraju vjerska iskustva s ostalim svjetovnim motivima ● kulturni turisti – privlače ih crkve i samostani, zajedno s umjetninama koje posjeduju, zbog njihovih kulturnih, arhitektonskih, estetskih i umjetničkih kvaliteta
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Istražiti mogućnost obnove starih hodočasničkih putova kako bi se potaknuo hodočasnički turizam i izvan glavnih vjerskih praznika npr. Marijanski hodočasnički putevi Slavonije ● Istražiti kapacitete za smještaj u samostanima i spremnost na uključivanje u turistički sustav, kako bi se odgovorilo na rastuću potrebu vjernika za povlačenje u mir i tišinu ● Potaknuti putovanja vjernika u Slavoniju (suradnja s vjerskim institucijama u zemlji i inozemstvu) ● Razvoj odgovarajućih smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta ● Integracija s drugom ponudom u destinaciji

Enogastronomski turizam

Gastronomski turizam	
Glavne atrakcije	● Tradicionalna slavonska jela ● Baranjska paprika
Ciljni potrošački segmenti	● Mladi ● Obitelji s djecom ● Srednja i starija dob ● *Foodiesi*
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Povezivanje dionika u destinaciji ● Razvoj *storytellinga* ● Programi edukacije ugostitelja i lokalnih OPG-ova ● Tematiziranje gastronomskih doživljaja ● Razvijanje kratkih dobavnih lanaca ● Razvijanje destinacijskog koncepta ponude (tržnice, restorani, manifestacije, edukacije, škole kuhanja, obilasci lokalnih proizvođača) ● Povezivanje s destinacijama u okruženju ● Daljnji razvoj manifestacija na temu gastronomije

Vinski turizam

Glavne atrakcije	● Baranjsko vinogorje ● Đakovačko vinogorje ● Erdutsko vinogorje ● Feričansko vinogorje ● Erdutska bačva
Ciljni potrošački segmenti	● Mladi ● Srednja i starija dob ● *Foodiesi*
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Programi povezivanja vinara, edukacija i razmjena iskustva ● Daljnji razvoj vinskih cesta i kušaonica ● Daljnji razvoj vinskih cesta ● Daljnji razvoj vinskih tura ● Povezivanje s destinacijama u okruženju ● Intenziviranje promocijskih aktivnosti ● Daljnji razvoj događanja i promocija Vinite

Zdravstveni turizam

Lječilište / Medicinski	
Glavne atrakcije	● Bizovačke toplice
Ciljni potrošački segmenti	● Pacijenti koji dolaze na rehabilitaciju (balneoterapija) ● Srednja i starija životna dob – različite usluge unapređenja zdravlja
Faktori uspjeha	● Kvalitetno i stručno osoblje ● Kontinuirano ulaganje u suvremenu opremu ● Uređenost i ambijentalnost prostora, s uključenim elementima lokalnog identiteta ● Dostupnost i uređenost destinacije ● Raspoloživost različitih sadržaja u destinaciji (kulturnih, zabavnih, rekreacijskih i drugih) ● Raspoloživost kvalitetnog smještaja za pratitelje ● Dokazana kvaliteta ljekovitih prirodnih činitelja ● Raspoloživost i dostupnost potrebnih informacija ● Raspoloživost specijaliziranih turističkih agencija
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Realizacija projekta obnove hotela Termia u Bizovačkim toplicama ● Razvoj i ponuda novih holističkih programa i prevencije ● Unapređenje ugostiteljske ponude u destinaciji (lokalno, zdravo) ● Integracija destinacijske ponude, posebno rekreacije u prirodi, s medicinskim uslugama

***Wellness* turizam**	
Glavne atrakcije	● Bizovačke toplice

	● Hoteli i objekti opremljeni *wellness*-sadržajima
Ciljni potrošački segmenti	● Zrela i treća dob ● Mladi parovi
Faktori uspjeha	● Kontinuirano obrazovanje kadrova i praćenje primjera dobre prakse ● Povezivanje ponude s okruženjem i drugim kompatibilnim proizvodima i uslugama u destinacijama
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Daljnji razvoj ponude s naglaskom na 'prirodne sastojke' i lokalne specifičnosti ● Uvođenje zdrave, lokalno proizvedene hrane u ugostiteljsku ponudu (u objektima i destinaciji) ● Razvoj holističkih programa za zdravlje tijela i duha s naglaskom na mijenjanje navika (zdrav život) ● Povezivanje s okruženjem, posebno u sferi sportsko-rekreacijske ponude (raspoloživost informacija, izleti)

Poslovni turizam

Poslovni sastanci/skupovi	
Glavne atrakcije	● Središta u Županiji s najvećim kapacitetima u Osijeku, ali vezano i za kapacitete u Bizovačkim Toplicama, Đakovu, Čepinu te potencijalno u svim dvoranama s raspoloživim kapacitetima u drugim središtima
Ciljni potrošački segmenti	● Vladine i nevladine organizacije ● Udruge ● Domaće institucije ● Međunarodne institucije
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Podizanje prepoznatljivosti Županije u području kongresnog turizma ● Unapređenje faktora tehničke opremljenosti ● Unapređenje atraktivnosti destinacije ● Specijalizacija turističkih agencija ● Povezivanje sa specijaliziranim agencijama na emitivnim tržištima – aktivnosti unapređenja prodaje ● Intenziviranje odnosa s javnošću ● Sudjelovanje na specijaliziranim sajmovima

Sportske pripreme i natjecanja	
Glavne atrakcije/ lokaliteti	● Proizvod je u velikoj mjeri koncentriran u Osijeku koji je domaćin mnogim gimnastičkim, teniskim i nogometnim natjecanjima međunarodnog karaktera ● Međunarodne sportske manifestacije ● Bizovačke toplice
Ciljni potrošački segmenti	● Sportski savezi ● Klubovi različitih dvoranskih sportova

	● Klubovi sportova na otvorenom ● Profesionalna udruženja
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Razvoj suradnje između turističkog i sportskog sektora ● Specijalizacija turističkih agencija za formiranje paketa 'sportskih priprema' ● Stvaranje alijansi sportskih i turističkih organizacija u cilju objedinjavanja pojedinih elemenata ponude, u čemu bi važnu ulogu mogla imati županijska sportska zajednica ● Unapređenje prodaje kroz objedinjavanje ponude i poticanje nacionalnih saveza na organizaciju međunarodnih natjecanja ● Unapređenje komunikacije uključujući kreiranje *online* informacijsko-prodajne platforme specijalizirane za ovaj proizvod ● Organizaciju studijskih putovanja za predstavnike klubova i saveza

Posebni proizvodi

Tranzitni turizam	
Glavne atrakcije	● Autocesta A-5 'Slavonika' Beli Manastir - Osijek - Đakovo - Sredanci - granica Bosne i Hercegovine kod Svilaja, uključujući i cestu D-7 u Baranji ● Državna cesta D-2 Podravska magistrala od Slatine preko Našica do Osijeka s nastavkom prema Vukovaru i Iloku, uključujući i alternativnu vezu Slatine s Osijekom preko Donjeg Miholjca (D-34) ● U manjoj mjeri i ceste D-212 Kneževi Vinogradi - Batina (granica Srbije), D-213 Osijek - Erdut (granica Srbije) i D-53 Donji Miholjac (granica Mađarske) - Našice - Slavonski Brod
Ciljni potrošački segmenti	● Svi putnici u tranzitu, uključujući i vozače teretnih vozila
Aktivnosti na razvoju proizvoda	● Uređenje atraktivnih pratećih uslužnih objekata (PUO), koji bi kvalitetom i cijenom mogli privući putnike na proputovanju ● Suradnja s drugim relevantnim subjektima, u prvom redu poduzećem Hrvatske autoceste (cijena cestarine) i Ministarstvom unutarnjih poslova (protočnost graničnih prijelaza), radi privlačenja veće prometne potražnje ● Izrada kvalitetnih informativnih materijala i sadržaja, uključujući i informacije o turističkim atrakcijama i smještajnim sadržajima u okruženju, uz prateće uslužne objekte na cestama (PUO), a po uzoru na slične objekte u razvijenim europskim zemljama

Riječni kruzing	
Glavne atrakcije/ destinacije	● Pristaništa u riječnoj luci u Osijeku ● Pristanište u riječnoj luci u Aljmašu ● Pristanište u riječnoj luci u Batini
Ciljni potrošački segmenti	● Srednje i starija životna dob – gosti na proputovanju ● Mladi parovi (25 - 35)

	• Obitelji s djecom
Aktivnosti na razvoju proizvoda	• Opremanje i uređenje pristaništa u Aljmašu i Osijeku • Razvoj programa u destinaciji kako bi gosti duže boravili u Osijeku i Županiji • Unapređenje suradnje dionika u sustavu riječnih krstarenja

4.2. Ciljna tržišta i komunikacija s tržištem

Osječko-baranjska županija svojim atrakcijama i turističkim proizvodima privlačit će sve veći broj različitih interesnih ciljnih segmenata. Vezano za primarne turističke proizvode, kao posebni ciljni segmenti od osobitog interesa za Osječko-baranjsku županiju, mogu se izdvojiti u sljedeće potrošačke skupine:

Enogastroturisti: Cijela Slavonija, a osobito Osječko-baranjska županija (posebno Baranja) na domaćem je tržištu već danas prepoznata kao destinacija s izuzetno bogatom i sve kvalitetnijom enogastronomskom ponudom, što za Županiju predstavlja jedan od najvećih strateških potencijala i u jačem privlačenju enogastronomske potražnje s međunarodnog tržišta. Enogastronomske goste obilježava ponajviše zanimanje za lokalnu kuhinju, odnosno želja za uranjanjem u lokalnu kulturu života i rada kroz uživanje u hrani i vinu. Vole obilaziti restorane, kušati lokalna, autohtono spravljena jela i pića, ali i posjećivati tržnice, sudjelovati na tečajevima kuhanja lokalnih jela, kao i različitim gastronomskim i/ili vinskim manifestacijama. Znanja o hrani i vinima za njih predstavlja važan aspekt opće kulture.

Osobe motivirane kulturnom baštinom: Kulturna baština neizostavni je dio turističkih doživljaja. Danas je na turističkom tržištu sve veći broj turista koji putuju prvenstveno motivirani kulturnim doživljajima. Osječko-baranjska županija i njena izuzetno privlačna kulturno-povijesna atrakcijska osnova (osječka Tvrđa, očuvani dvorci, muzeji, gradske jezgre Našica i Đakova, Dunavski limes, ergela lipicanaca, Gorjanske ljelje, Đakovački vezovi) osobito će privlačiti goste koje zanima povijest i arheologija, ali i bogata kultura života i rada lokalnog stanovništva. Riječ je o potražnji koja cijeni inovativnu i interaktivnu prezentaciju različitih proizvoda kulturnog turizma kao i mogućnost aktivnog sudjelovanja i proširivanja vlastitih saznanja. Najčešće putuju tijekom proljetnih i jesenskih mjeseci, ostvaruju veću potrošnju na putovanju, cijene očuvanost destinacija.

Gosti na riječnom kruzingu: S obzirom na plovnost Dunava i Drave, riječni kruzing zasigurno predstavlja sve važniji tržišni segment za Osječko-baranjsku županiju. Gosti koji dolaze riječnim kruzingom uobičajeno su višeg obrazovanja i bolje platežne moći. U skladu s tim, imaju i više iskustva u putovanjima pa su i veća njihova očekivanja od destinacije koju posjećuju. Uglavnom se radi o segmentu srednje i starije dobne skupine (+50), iako se u posljednje vrijeme povećava i udio mlađih gostiju i obitelji s djecom. Prilikom posjeta destinaciji preferiraju zanimljive tematske izlete i autohtonu gastronomsku ponudu.

Ekoturisti: S obzirom na reljefne specifičnosti, slikovitosti vinogorja te potencijal Parka prirode Kopački rit, ekoturisti su ciljni potrošački segment, koji mora biti posebno interesantan i za Osječko-baranjsku županiju. Riječ je o turistima koji su ekološki maksimalno osviješteni, osobito vole posjećivati zaštićena

i/ili ruralna područja te se baviti (zabavnim, edukativnim i/ili rekreativnim) aktivnostima koje ne ugrožavaju prirodu. To su, primjerice, promatranje ptica, hodanje u prirodi, učenje o zaštićenim područjima i slično.

Sportaši i sportski rekreativci: Za Osječko-baranjsku županiju značajan tržišni segment predstavljaju sportski rekreativci, posebice cikloturisti (međunarodno umrežene EuroVelo biciklističke rute, Dravska i Dunavska). Općenito, radi se o gostima koji se prilikom boravka u destinaciji, kroz upražnjavanje lakše fizičke aktivnosti u prirodi, žele odmaknuti od stresne svakodnevnice kako bi se psihofizički osnažili. Važna im je očuvana priroda, uređene staze, lijepe vizure, zeleno okruženje, mir, očuvanost lokalne arhitekture, bogata gastronomska ponuda i gostoljubivost lokalnog stanovništva.

Zdravstveni / lječilišni turisti: Iako je turistički potencijal Bizovačkih toplica trenutno zanemariv i još uvijek neiskorišten, uz pretpostavku izgradnje novog smještajnog i kurativnog dijela lječilišta, pojačano privlačenje međunarodne zdravstveno-turističke potražnje zasigurno predstavlja jedan od važnih razvojnih usmjerenja, ali je i bitna sastavnica brendiranja Osječko-baranjske županije na globalnom turističkom tržištu.

Komunikacija s tržištem

Komunikacija s tržištem Osječko-baranjske županije usmjerava se na sinergijsko djelovanje kroz oglašavanje, odnose s medijima i inovativno korištenje *online* komunikacijskih alata. Također, aktivnosti se usmjeravaju na poticanje projekata kojima će se ostvarivati efikasna koordinacija privatnog i javnog sektora. Nadalje, jačaju aktivnosti vezane za digitalni marketing i personalizaciju komunikacije.

Internetsku stranicu https://visitslavoniabaranja.com/ potrebno je kontinuirano inovirati i osvježavati novim informacijama o turističkim sadržajima i ponudi destinacije. Stranica ima inovativnu i zanimljivu arhitekturu koju treba održavati u sadržajnom smislu i kroz praćenje novih tehnologija. Stranicu je dodatno moguće nadopuniti interaktivnim kartama i selektiranjem informacija za pojedine tržišne segmente, poput obitelji s djecom, mlade itd. i ponudom izbornika prema specifičnim interesima.

Aktivnosti odnosa s javnošću i oglašavanje: Riječ je o odnosima s medijima, studijskim putovanjima novinara, publicitetu, nastupima na sajmovima. Ove aktivnosti nastavljaju se sukladno godišnjim planovima i programima rada. Za odnose s medijima, važno je neprekidno ažurirati i širiti listu medija i novinara koji se bave specijaliziranim temama zanimljivima za turizam Osječko-baranjske županije. Kod organizacija studijskih putovanja novinara i nastupa na sajmovima, važno je pripremiti materijale i plasirati informacije o Osječko-baranjskoj županiji. Kod stvaranja publiciteta, važno je u događanja i manifestacije, pokretanje ili realizaciju novih projekata ugraditi priču o brendu. Oglašavanje se najvećim dijelom odnosi na ciljano oglašavanje na društvenim mrežama te u okviru udruženog oglašavanja. Naglasak je na oglašavanju primarnih turističkih proizvoda Osječko-baranjske županije i njenih posebitosti.

B2B aktivnosti: Riječ je o aktivnostima koje imaju za cilj informirati i poticati poslovni segment da se sa svojim aktivnostima uključi u ponudu Osječko-baranjske županije. Potiču se zajedničke promocijske i prodajne aktivnosti s ciljem unapređenja proizvoda te, općenito, zajednički projekti. Partnerstva se razvijaju između različitih dionika koji sudjeluju u kreiranju turističkih doživljaja. Primjerice, turističke agencije, hotelijeri, ugostitelji, turističke zajednice, dionici iz javnog i civilnog sektora poput muzeja, udruga, komora i dr.

Aktivnosti na društvenim medijima: Mediji koji se najviše koriste su Facebook, Instagram, YouTube i Tik Tok, a Turistička zajednica Osječko-baranjske županije prisutna je na svim navedenim kanalima. Daljnji rad na društvenim medijima moguće je još više potaknuti kroz angažiranje *blogera* i *vlogera* te *influencera* koji prate ciljane teme.

5. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI DESTINACIJE

5.1. Obvezni pokazatelji održivosti

Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24) definirana je izrada obveznih i specifičnih pokazatelja, nužnih za izradu Plana upravljanja destinacijom. Izračun obveznih pokazatelja održivosti destinacije temeljen je na Pravilniku o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24), Smjernicama za provođenje istraživanja zadovoljstva cjelokupnim boravkom u destinaciji, Smjernicama za provođenje istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu i utjecaju turizma na kvalitetu života i drugim alatima za upravljanje razvojem turizma u destinaciji dostupnima na mrežnim stranicama Ministarstva turizma i sporta.

Metodološka objašnjenja obveznih pokazatelja

P.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1): ovaj pokazatelj mjeri intenzitet turizma u destinaciji tijekom vršnog mjeseca glavne turističke sezone, kada je opterećenje infrastrukture i lokalne zajednice najveće. Definira se kao omjer ukupnog broja ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji i broja stalnih stanovnika, standardiziran na 100 stanovnika. Cilj pokazatelja je procjena razine opterećenja koju turizam stvara u razdoblju najviše aktivnosti, uzimajući u obzir i infrastrukturne i društvene aspekte. Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) ukupnog broj turista u mjesecu vršne turističke sezone i umnoška broja dana u vršnom mjesecu i broja stanovnika u destinaciji, a umanjen za 100. Učestalost izrade pokazatelja je jednom godišnje.

P.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2): ovaj pokazatelj izražava udio (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni razvojem turizma u destinaciji, čime se dobiva ključna informacija za održivo upravljanje turizmom. Pokazatelj se računa kao omjer broja ispitanika koji su izrazili zadovoljstvo turizmom i ukupnog broja ispitanika. Dodatno, analizira se zasebno za one koji ostvaruju izravnu korist od turizma i one koji ne ostvaruju. Izračun pokazatelja provodi se svake dvije godine za destinacije u kategorijama ITR I i II, dok se za destinacije u kategorijama ITR III i IV provodi svake četiri godine.

P.3. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1): ovim pokazateljem procjenjuje se zadovoljstvo turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima te jednodnevnih posjetitelja, koristeći skalu od 0 do 100. Uz to, mjeri se i neto spremnost turista da preporuče destinaciju.

Zadovoljstvo se analizira kroz nekoliko aspekata:

- Percepcija kvalitete usluge
- Percepcija vrijednosti za novac
- Usporedba očekivanog i stvarnog iskustva

Izračun pokazatelja temelji se na:

1. Indeksu zadovoljstva posjetitelja
2. Neto spremnosti na preporuku destinacije

Izrada pokazatelja provodi se svake dvije godine za ITR I i II, a svake četiri godine za ITR III i IV.

P.4. Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom PD-1: ovaj pokazatelj mjeri dostupnost atrakcija i turističkih lokaliteta osobama s invaliditetom, uključujući fizičku dostupnost te digitalnu i informacijsku pristupačnost. Izračunava se kao omjer broja pristupačnih atrakcija i ukupnog broja evidentiranih atrakcija, izražen u postocima. Pokazatelj se izrađuje svake dvije godine.

P.5. Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1): ovaj pokazatelj prati broj uspostavljenih turističkih ambulanti koje djeluju izvan mreže javne zdravstvene službe kako bi se osigurala odgovarajuća zdravstvena skrb za turiste tijekom sezone. Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (NN/36/24), turističke ambulante mogu organizirati lokalne i regionalne vlasti, turističke zajednice, ugostiteljski i turistički subjekti, zdravstvene ustanove te privatni zdravstveni radnici. Pokazatelj se izrađuje jednom godišnje.

P.6. Omjer potrošnje vode turista i stanovnika (UVR-1): analizira utjecaj turizma na vodne resurse uspoređujući prosječnu potrošnju vode po turističkom noćenju s prosječnom potrošnjom po stanovniku. Izračun temeljen na podacima o isporučenoj vodi u smještajnim objektima. Učestalost izrade: Svake dvije godine.

P.7. Omjer otpada po turističkom noćenju i otpada stanovništva (GO-1): pokazatelj prati utjecaj turizma na okoliš usporedbom količine otpada generiranog po turističkom noćenju i otpada stanovništva. Izračunava se kao omjer količine otpada nastalog u turističkim smještajima i ukupnog komunalnog otpada u destinaciji tijekom mjeseci s najnižom i najvišom turističkom aktivnošću. Učestalost izrade: Svake dvije godine.

P.8. Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini destinacije (BR-1): prati postotak zaštićenih prirodnih područja i ekološke mreže Natura 2000 unutar destinacije. Podaci se prikupljaju za različite kategorije zaštite te se iskazuju kao udio (%) u odnosu na površinu destinacije. Učestalost izrade: Svake četiri godine.

P.9. Omjer potrošnje električne energije turista i stanovništva (UEN-1): mjeri sezonalno energetsko opterećenje turizma usporedbom potrošnje električne energije po turističkom noćenju s potrošnjom stanovništva. Izračunava se kao omjer finalne potrošnje električne energije u turističkim smještajima i potrošnje po stanovniku destinacije. Učestalost izrade: Svake četiri godine.

P.10. Sustav prilagodbe klimatskim promjenama (UPK-1): pokazatelj procjenjuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama, temeljem postojanja strateških dokumenata, projekata i mjera. Učestalost izrade: Svake dvije godine.

P.11. Ukupan broj dolazaka turista u vršnom mjesecu (TP-1): definira broj turista koji su ostvarili dolazak i noćenje u destinaciji tijekom mjeseca s najvećim turističkim opterećenjem. Podatak

omogućuje praćenje turističke potražnje i njenog utjecaja na destinaciju. Učestalost izrade: Jednom godišnje.

P.12. Prosječna duljina boravka turista (TP-2): izračunava prosječan broj noćenja po turistu u destinaciji, pružajući uvid u trendove duljine boravka. Omogućuje planiranje turističke ponude i upravljanje resursima. Učestalost izrade: Jednom godišnje.

P.13. Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1): prati ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD). Ovaj pokazatelj odražava ekonomske trendove u turističkom sektoru, budući da rast ili pad broja zaposlenih može ukazivati na promjene u poslovanju gospodarskih subjekata. Učestalost izrade: Jednom godišnje.

P.14. Poslovni prihod gospodarskih subjekata u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2): pokazatelj definira godišnji poslovni prihod gospodarskih subjekata u sektoru turizma i ugostiteljstva prema NKD-u. Rast ili pad prihoda može ukazivati na promjene u poslovnom položaju poduzeća i ukupnom stanju turističkog tržišta. Moguće je pratiti i potpokazatelje poput dodane vrijednosti i brutodobiti / gubitka turističkih djelatnosti na razini destinacije. Učestalost izrade: Jednom godišnje.

P.15. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1): obuhvaća kategorizaciju turističkih resursa destinacije, uključujući prirodne (nacionalni parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne atrakcije (muzeji, spomenici, nematerijalna baština). Ovaj pokazatelj omogućava bolju organizaciju turističke ponude i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa destinacije. Učestalost izrade: Jednom godišnje.

P.16. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD-1): prati provedbu aktivnosti definiranih u strateškim dokumentima destinacije. Ključni elementi uključuju dostupnost strateških dokumenata, njihovu vidljivost online te postotak provedenih aktivnosti. Pokazatelj je važan za ocjenu učinkovitosti destinacijskog upravljanja i održivog razvoja. Učestalost izrade: Jednom godišnje.

P.17. Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1): definira ukupan broj turističkih noćenja u destinaciji unutar godine dana po hektaru izgrađenog građevinskog područja. Ovim pokazateljem prati se prostorni pritisak turizma na urbanizirane zone, posebno u zonama stanovanja i ugostiteljsko-turističke namjene. Učestalost izrade: Svake dvije godine.

Važno je istaknuti da rezultati pokazatelja odražavaju trenutno stanje te će njihova interpretacija biti moguća nakon drugog mjerenja 2028. godine. Rezultati su kako slijedi:

P.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)

Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone: **0,379.** na temelju navedenog podatka može se zaključiti da **ne postoji opterećenje lokalne zajednice** fizičkim turističkim prometom.

P.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)

Okvir uzorka obuhvaća turističke zajednice koje se nalaze u okviru Turističke zajednice Osječko-baranjske županije (Turistička zajednica grada Belišća, Turistička zajednica grada Donjeg Miholjca, Turistička zajednica grada Đakova, Turistička zajednica grada Našice, Turistička zajednica grada Osijeka, Turistička zajednica grada Valpova, Turistička zajednica općine Bizovac, Turistička zajednica općine Erdut, Turistička zajednica općine Bilje, Turistička zajednica općine Draž i Turistička zajednica Baranje). Prikupljanje podataka provedeno je *online* putem platforme *Alchemer* (https://survey.alchemer.com/s3/8178548/lokalno), a poveznica je bila otvorena od 5. veljače do 3. ožujka 2025. godine.
Ukupan broj ispitanika: 1796
Turizam je glavni izvor ili dodatni prihod za 13,70 % ispitanika
Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji (Anketa lokalnog stanovništva provedena tijekom ožujka i travnja u 2025. godini): **41,7 % zadovoljnih ispitanika** (ocjena 4 i 5)
Iz navedenih podataka možemo zaključiti da je relativno **nisko zadovoljstvo lokalne zajednice turizmom**.

P.3. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)

Prikupljanje podataka provedeno je od 15. veljače do 17. travnja na turističkim lokalitetima Osječko-baranjske županije kao turističke destinacije. Ukupan broj ispitanika u ispitanika je 372, pri čemu većinu ispitanika čine turisti smješteni u komercijalnim smještajnim kapacitetima (60,2%), dok jednodnevni posjetitelji sudjeluju s udjelom od 32,3%. Udio posjetitelja u nekomercijalnom smještaju (7,5%) znatno je manji, što odražava strukturu turističke ponude Osječko-baranjske županije, ali i ciljano vrijeme provedbe istraživanja koje je pogodovalo pristupu turistima u plaćenom smještaju.
Indeks zadovoljstva

Varijable potrebne za izračun indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom:

- A1 - Koliko ste zadovoljni svojim cjelokupnim boravkom u ovoj destinaciji (1 – u potpunosti nezadovoljan, 7 – u potpunosti zadovoljan)
- A2 - U kojoj mjeri je boravak u ovoj destinaciji ispunio Vaša očekivanja (1 – daleko ispod očekivanja, 7 – daleko iznad očekivanja)
- A3 - Kako biste ocijenili svoj boravak u ovoj destinaciji (1 – najgori mogući boravak kojega možete zamisliti, 7 – najbolji mogući boravak kojega možete zamisliti)

Vrijednosti indeksa zadovoljstva za sva tri segmenta posjetitelja kreću se oko **84,** što ukazuje na visoku razinu ukupnog zadovoljstva boravkom u destinaciji. Usporedba među segmentima pokazuje minimalne razlike: posjetitelji u nekomercijalnom smještaju iskazali su nešto višu razinu zadovoljstva

(84,67), dok su ocjene jednodnevnih posjetitelja (84,56) vrlo blizu vrijednostima onih koji su boravili u komercijalnom smještaju (84,06). Ovi rezultati sugeriraju dosljednu kvalitetu doživljaja u destinacijama Osječko-baranjske županije, neovisno o tipu posjeta.

Udio zadovoljnih posjetitelja destinacijom

Udio zadovoljnih posjetitelja za sve tri varijable prelazi 60 % u svim segmentima turista, što ukazuje na općenito visoku razinu pozitivnog doživljaja destinacije.

Najviši udio zadovoljstva prisutan je kod procjene cjelokupnog boravka (A1), gdje su svi segmenti iskazali slične razine zadovoljstva: **komercijalni smještaj 77,63 %, nekomercijalni 78,57 %, jednodnevni posjetitelji 76,67 %.**

Najniže vrijednosti bilježi varijabla A2, koja se odnosi na ispunjenost očekivanja. U ovom aspektu najniži udio zadovoljnih zabilježen je kod posjetitelja u nekomercijalnom smještaju (60,71 %), zatim kod jednodnevnih posjetitelja (64,17 %), dok je najviši udio zadovoljnih prisutan kod posjetitelja u komercijalnom smještaju (67,86 %). Ovi rezultati potvrđuju prethodni nalaz da je ukupno zadovoljstvo turista na visokoj razini, no da percepcija ispunjenosti očekivanja može biti osjetljivija na uvjete smještaja i dužinu boravka.

Slika 5.1.1. Postotak zadovoljnih posjetitelja prema segmentima turista

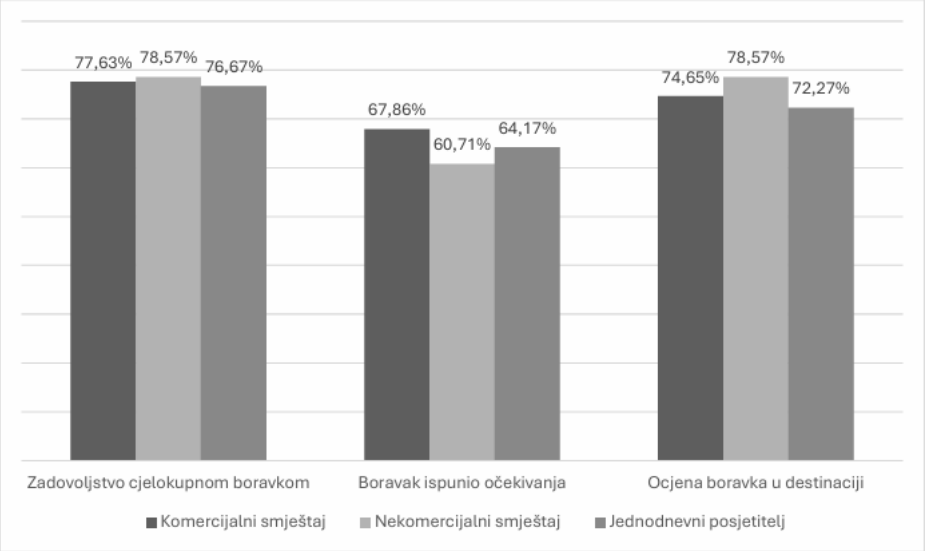

Neto spremnost za preporuku destinacije

Analizom prema segmentima turista utvrđuje se da **jednodnevni posjetitelji (NPS = 59,17 %)** i **gosti u komercijalnom smještaju (NPS = 56,70 %)** pokazuju iznadprosječnu razinu lojalnosti i zadovoljstva. Nešto niži NPS bilježi se kod posjetitelja smještenih u **nekomercijalnom smještaju (39,29 %),** što može biti posljedica specifičnih očekivanja i ograničenog kontakta s organiziranim turističkim uslugama. Rezultati sugeriraju da destinacije Osječko-baranjske županije imaju snažan potencijal za usmenu promociju i ponovne posjete, osobito među turistima koji koriste komercijalni smještaj i jednodnevnim gostima, čiji su dojmovi izrazito pozitivni.

Slika 5.1.2. Postotak ispitanika spremnih na preporuku

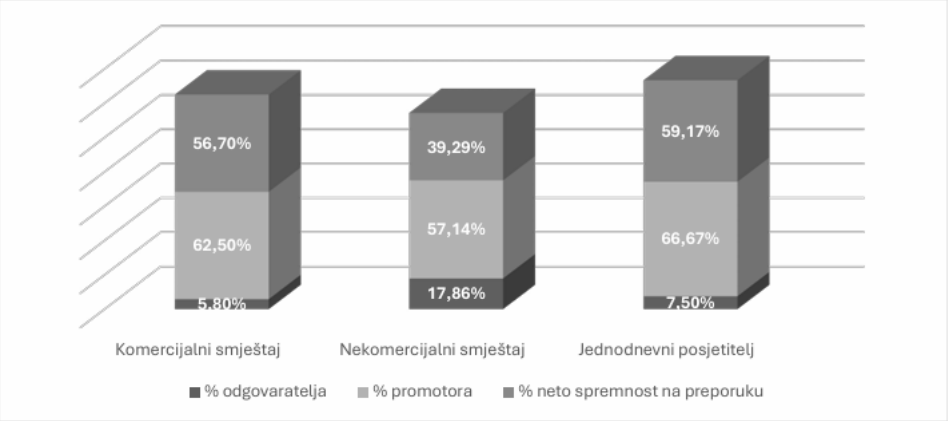

P.4. Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom (PD-1)

Prema evidenciji koju TZ OBŽ vodi za pristupačnost primarne i sekundarne javne turističke infrastrukture (JTI), načinjena je analiza podataka za one kategorije JTI (sukladno Pravilniku o javnoj turističkoj infrastrukturi, NN 136/2021), za koje su podaci o pristupačnosti bili dostupni. Infrastruktura koja je pristupačna osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti okarakterizirana je s jednom ili više sljedećih značajki: parkirališna mjesta povezana s pristupačnom površinom za kretanje, pristupačna površina za kretanje, pristupačni prilaz, pristupačni sanitarni čvorovi te pristupačnost viših etaža (ukoliko postoje).

Analizom dostupnih podataka iz navedene evidencije utvrđeno je kako je gotovo **81% atrakcija (lokaliteta) ukupne primarne i sekundarne javne turističke infrastrukture OBŽ fizički pristupačno** osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti.

P.5. Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)

U destinaciji (Županiji) je uspostavljenja **jedna turistička ambulanta na području Grada Osijeka**

P.6. Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (UVR-1)

Podaci nisu bili dostupni iz razloga što javno poduzeće koje je zaduženo za opskrbu stanovništva vodom u destinaciji nije bilo u mogućnosti razdvojiti i dostaviti podatke za kućanstva i zasebno podatke za turistički smještaj (NKD 55) pa pokazatelj nije moguće izračunati. Preporuka je da se do izrade narednog Plana upravljanja destinacijom prate navedene vrijednosti i uspostavi tijek podataka.

P.7. Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (GO-1)

Omjer količina komunalnog otpada koji su proizveli turisti i lokalno stanovništvo je bio negativan i iznosio je - 31,91%. Radi se o rezultatu koji je temeljen na izračunu prema sezonalnosti, a u odnosu na količine otpada koje su u siječnju (3.482,9 tona) premašile količine otpada nastale u rujnu (2.840,7 tona). Razlog tome je odlazak lokalnog stanovništva tijekom ljetne sezone iz destinacije. Stoga se može zaključiti da ne postoji opterećenje turizma na sustav gospodarenja otpadom u destinaciji.

P.8. Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)

Prema podacima iz *Bioportala* Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije, ukupna površina zaštićenih područja prirode u Osječko-baranjskoj županiji iznosi 55.525,79 ha, odnosno **13,38 %** ukupne površine Županije.

Prema kategorijama nacionalne zaštite, u Županiji se nalazi **19 zaštićenih područja**, koja su navedena u Tablici 5.1.1. zajedno s njihovim realnim površinama[1] i udjelom u površini Županije. Realna površina je rezultat preklapanja različitih nacionalnih kategorija zaštite.

Tablica 5.1.1. Zaštićena područja prirode (ZPP) temeljem nacionalne zaštite u Osječko-baranjskoj županiji (BR-1)

Zaštićeno područje Prirode (ZPP)	Vrsta zaštite	Površina ZPP	Udio površine ZPP u ukupnoj površini destinacije
Posebni rezervat	Kopači rit - Rezervat Podpanj	6.148,16	1,48%
Park prirode	Kopači rit	50.562,79	12,18%
Regionalni park	Mura - Drava	71.045,89	17,12%
Spomenik prirode	Biljsko groblje - Travnjak	0,61	0,00%
Spomenik parkovne arhitekture	Spomenik parkovne arhitekture – Osijek – Park Kralja Petra Krešimira IV; Čepin – Park oko dvorca; Bilje – Park oko dvorca; Valpovo – Park oko dvorca; Đakovo – Strossmayerov perivoj; Đakovo – Mali park; Dalj – Park pokraj Patrijaršije; Našice – Park oko dvorca; Tenja – Park oko dvorca; Donji Miholjac – Park uz dvorac; Kneževo – Pak oko dvorca; Osijek – Perivoj kralja Tomislava	156,51	0,037713668
Značajni krajobraz	Erdut	160,34	0,04%

Izvor: *Bioportal*, MZOZT

- Na području OBŽ nalazi se dio područja **pod Natura 2000** europskom ekološkom mrežom, no ti podaci trenutno nisu dostupni u bazi podataka MZOZT Bioportal. Naime, Uredba o izmjeni Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjem ekološke mreže (NN 84/2025) je objavljena 5. Lipnja 2025., no noviji podaci zasad nisu uneseni u Bioportal.

- Uzimajući u obzir ukupnu površinu OBŽ koja iznosi 414.995,437 ha te dostupne podatke prikupljene iz baze Bioportal (prikazane u Tablici 5.1.1.), udio površine prirodnih područja pod nacionalnom zaštitom iznosi 13,38% od ukupne površine Županije[2].

[1] Navedene su apsolutne površine prema Upisniku zaštićenih područja, sukladno aktu o proglašenju.
[2] Kod pregleda datoteke 'xls. obvezni pokazatelji' treba obratiti pozornost na rezultat pokazatelja 'Udio ZPP u odnosu na ukupnu površinu destinacije', koja u datoteci predefiniranim izračunom iznosi 29,38%. No, kako je navedeno u bazi Bioportal, kod zbrajanja površina treba biti oprezan jer je moguće preklapanje različitih kategorija zaštite, pa tako može doći do iskazivanja netočnih površina. Preporuka je u obzir uzeti podatak Bioportala (MZOZT).

P.9. Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)

Podaci nisu bili dostupni iz razloga što javno poduzeće koje je zaduženo za opskrbu električnom energijom u destinaciji nije bilo u mogućnosti razdvojiti i dostaviti podatke za kućanstva i zasebno podatke za turistički smještaj (NKD 55) pa pokazatelj nije moguće izračunati. Preporuka je da se do izrade narednog Plana upravljanja destinacijom prate navedene vrijednosti i uspostavi tijek podataka.

P.10. Uspostavljen sustav za prilagodbu i ublažavanje klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)

Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Osječko-baranjske županije iz prosinca 2016.[3] krovni je dokument Osječko-baranjske županije u području ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama. Sadrži ukupno 31 mjeru, od kojih se 10 mjera kontinuirano provodi (prenosi se u provedbu kroz naredne Programe, kao npr. edukacija i informiranje, kontinuirano podizanje energetske učinkovitosti u zgradarstvu, postizanje dugoročnih ciljeva za prizemni ozon, eutrofikaciju i smanjenje stakleničkih plinova di 2050.).

- Udio mjera u provedbi i implementiranih mjera u ukupnom broj mjera: 100%
- Udio implementiranih mjera u ukupnom broju mjera: 67,7%

Prema dostupnim informacijama, nacrt Programa ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja iz rujna 2022. godine[4] nije usvojen[5].

Osječko-baranjska županija donijela je i *Plan djelovanja Osječko-baranjske županije u području prirodnih nepogoda za 2024. godinu*[6]. Treba naglasiti kako Županija održava tribine, ugošćuje edukatore te konferencijske uzvanike na temu prilagodbe klimi, a dobar primjer je nedavno održana Konferencija *ClimEmpower* „Osnaživanje regija suočenih s klimatskim izazovima“ u organizaciji Javne ustanove za zaštitu prirode Osječko-baranjske županije[7]. Na području Županije, ključna je i uloga udruga građana, kao što to primjer udruge Zeleni Osijek, koja provodi aktivnosti u području ublažavanja i prilagodbe klimi[8].

Zaključuje se kako je sustav za prilagodbu i ublažavanje klimatskim promjenama uspostavljen.

[3] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://obz.hr/pdf/glasnik/2016/431_program_zastite_zraka_ozonskog_sloja_ublazavanja_klimatskih_promjena_i_prilagodbe_klimatskim_promjenama_za_podrucje_obz.pdf

[4] https://obz.hr/index.php/oglasnik/zastita-okolisa-javne-rasprave-i-uvidi/317-upravna-tijela/upravni-odjel-za-prostorno-planiranje-zastitu-okolisa-i-prirode/zastita-okolisa-i-procjena-vrijednosti-nekretnina/2059-javni-uvid-u-nacrt-programa-ublazavanja-klimatskih-promjena-prilagodbe-klimatskim-promjenama-i-zastite-ozonskog-sloja-osjecko-baranjske-zupanije

[5] https://obz.hr/index.php/oglasnik/zastita-okolisa-javne-rasprave-i-uvidi/317-upravna-tijela/upravni-odjel-za-prostorno-planiranje-zastitu-okolisa-i-prirode/zastita-okolisa-i-procjena-vrijednosti-nekretnina/2059-javni-uvid-u-nacrt-programa-ublazavanja-klimatskih-promjena-prilagodbe-klimatskim-promjenama-i-zastite-ozonskog-sloja-osjecko-baranjske-zupanije

[6] https://www.obz.hr/index.php/iii-gospodarstvo

[7] https://www.obz.hr/index.php/component/k2/item/4936-konferencija-climempower-osnazivanje-regija-suocenih-s-klimatskim-izazovima

[8] https://www.zeleni-osijek.hr/klimatske-promjene-kroz-oci-mladih-izraden-informativni-video-projekta-mladi-za-odrzivu-buducnost/

P.11. Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)

Prema podacima sustava *eVisitor*, mjesec s najvećim opterećenjem u Osječko-baranjskoj županiji je rujan u kojem je u 2024. godini ostvareno ***14.949 dolazaka turista***.

P.12. Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)

Prema podacima sustava *eVisitor*, prosječna duljina boravka turista u Osječko-baranjskoj županiji je u 2024. godini iznosila ***2,20 noći po jednom dolasku***.

P.13. Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (izvještaj Zaposlenost i plaće – pregled po županijama), ukupno zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u Osječko-baranjskoj županiji je 2023. prosječno bilo ***4586 osoba***.

P.14. Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)

Prema podacima Financijske agencije (FINA), poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane na području Osječko-baranjske županije je 2023. godine iznosio ***108.074.368 eura***.

P.15. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)

Na području Osječko-baranjske županije postoji ukupno ***19 zaštićena područja***, od toga su 2 posebna rezervata, 1 park prirode (drugi je također i posebni rezervat), 1 regionalni park, 1 spomenik prirode, 12 spomenika regionalne arhitekture te 1 značajni krajobraz. Detaljan popis preuzet od strane Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije RH nalazi se u Prilogu 1.

Na području Osječko-baranjske županije postoje ukupno ***435 kulturnih dobara***, od toga 432 zaštićena kulturna dobra i 3 preventivno zaštićena dobra. Detaljan popis preuzet od strane Ministarstva kulture i medija RH nalazi se u Prilogu 3.

P.16. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)

Plan upravljanja je u izradi. Daje se preporuka da se pokazatelj izračuna u okviru narednog ciklusa izrade Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjska županija.

P. 17. Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenoga građevinskog područja JLS (OUP-1)

Pokazatelj nije izračunat zbog nedostupnosti podataka o izgrađenom građevinskom području. Daje se preporuka da se pokazatelj izračuna u okviru narednog ciklusa izrade Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjska županija.

5.2. Specifični pokazatelji održivosti

PS 1. Postotak ponovljenih / stalnih turista u smještajnim objektima destinacije (SZT-1)

U segmentu komercijalnog smještaja više od polovice ispitanika (50,7 %) već je posjetilo destinaciju u posljednjih pet godina, što ukazuje na značajnu razinu lojalnosti i privrženosti destinaciji. Ovaj pokazatelj potvrđuje da Osječko-baranjska županija uspješno privlači ponovne goste, osobito unutar domaćeg tržišta.

PS 2. Postotak turista i jednodnevnih posjetitelja koji koriste različita prometna sredstva za dolazak na odredište (javna/privatna i vrsta) (SOE-2)

Privatna vozila, osobito automobil, dominantno su prometno sredstvo u svim segmentima turista. Čak 98,14 % posjetitelja u komercijalnom smještaju koristi privatni prijevoz, dok 100 % posjetitelja u nekomercijalnom i jednodnevnom segmentu također dolazi privatnim ili javnim prijevoznim sredstvima**.**

Posebno se ističe visok udio dolazaka automobilom, što potvrđuje važnost cestovne dostupnosti destinacije, ali i otvara prostor za promišljanje o razvoju održivijih prometnih rješenja te dodatnih opcija javnog prijevoza, osobito za jednodnevne posjetitelje.

PS 3. Prosječna dnevna potrošnja turista u eurima (STP-2)

Prosječna dnevna potrošnja najniža je kod jednodnevnih posjetitelja (59,81 €), što je očekivano s obzirom na kraće trajanje boravka i ograničen opseg aktivnosti. Posjetitelji u komercijalnom smještaju bilježe znatno veću dnevnu potrošnju (200,50 €), što odražava intenzivnije korištenje destinacijske ponude i veći proračun po osobi. Iznimno visoka prosječna dnevna potrošnja ispitanika u nekomercijalnom smještaju (449,13 €) može se objasniti manjim brojem ispitanika u tom segmentu te mogućim uključivanjem većeg broja osoba i aktivnosti unutar obračunskog razdoblja. Rezultat upućuje na nužnost pažljivog tumačenja ovog podatka, osobito zbog mogućeg utjecaja outliera vrijednosti u manjim poduzorcima.

PS 4. Utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva (SZL-1)

Udio $stanovnika\ s\ pozitivnom\ percepcijom\ utjecaja\ turizma\ na\ kvalitetu$ $života$ iznosi 79,05 %. Druga varijabla ovog pokazatelja jest Utjecaj turizma na zadovoljstvo životom u mjestu, koja se izražava kao udio $stanovnika\ zadovoljnih\ životom\ u\ destinaciji$, kojih je prema istraživanju 63,77%.

PS 5. Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta (SZL-3)

Udio ispitanika u OBŽ koji smatraju da turizam ima pozitivan ili izrazito pozitivan utjecaj na duh mjesta iznosi 73,77 % **.** Istovremeno tek 3,03 % stanovnika smatra da turizam negativno utječe na identitet mjesta.

PS 6. Udio stanovnika pod umjerenim ili visokim stresom od turizma (SZL-4)

U OBŽ od ukupnog broja ispitanika koji su naveli da imaju visoku razinu stresa jest 17,34 %, dok je 77,37 % ispitanika navelo da su pod umjerenim stresom, a tek 5,29 % pod niskim stresom.

PS. 7. Sustav za pravovremenu reakciju na probleme s kvalitetom vode (SUVR-1)

Sustav za pravovremenu reakciju na probleme s kvalitetom vode je **uspostavljen**.

Naime, Služba za zdravstvenu ekologiju Zavoda za javno zdravstvo OBŽ na temelju Upute za postupanje u slučaju odstupanja od parametara za provjeru sukladnosti monitoringa za ljudsku potrošnju Ministarstva zdravlja, te po potrebi i kroz suradnju s Državnim inspektoratom, provodi ispitivanja zdravstvene ispravnosti i kvalitete uzoraka vode za ljudsku potrošnju, sukladno Planu monitoringa zdravstvene ispravnosti vode za piće u RH (koordinacija s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo).

PS. 8. Plan gospodarenja otpadom s ciljevima za smanjenje i održivo odlaganje (SGO-4)

Plan gospodarenja otpadom Osječko-baranjske županije usvojen je u studenom 2024. godine za razdoblje 2024. – 2029. (Županijski glasnik broj 13/24.). Usklađen je s Odlukom o donošenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. – 2028. godine (NN 84/23).

PS. 9. Razvijen sustav za zaštitu prirodne i kulturne baštine i lokaliteta (SZB-1)

Sustav uključuje ustanove poput Javna ustanova Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-Baranjske županije i konzervatorskog odjela u Osijeku.

PS. 10. Uspostavljene politike i/ili sustav za poticanje smanjenja ovisnosti o fosilnim gorivima, poboljšanja energetske učinkovitosti i unapređenja korištenja tehnologija obnovljive energije (SUPK-1)

Politike, odnosno sustav za poticanje smanjena ovisnosti o fosilnim gorivima, poboljšanja energetske učinkovitosti i unapređenja korištenja tehnologija obnovljive energije su **uspostavljene**. Jačanje energetske tranzicije za klimatsku neutralnost je jedan od posebnih ciljeva Plana razvoja OBŽ do 2027., s čim je navedeni Plan preuzeo strateški cilj Nacionalne razvojne strategije RH do 2030. te time uspostavio politiku na području Županije.

Za javne ustanove i kućanstva u Osječko-baranjskoj županiji se kontinuirano objavljuju javni pozivi i natječaji za povećanje energetske učinkovitosti, odnosno energetsku obnovu zgrada te korištenje obnovljivih izvora energije, u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, odnosno s Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

PS.11. Razina onečišćenosti zraka u destinaciji (SUPK-2)

Na području Osječko-baranjske županije, na osnovi posljednjih dostupnih podataka za 2024. DHMZ-a, kvaliteta zraka je **prve kategorije – čist i neznatno onečišćen zrak**.

6. SWOT analiza

U cilju jačanja prepoznatljivosti Osječko-baranjske županije kao turističke destinacije te otklanjanja potencijalnih razvojnih ograničenja, korisno je, putem SWOT analize, pobliže sistematizirati ključne snage, ali i slabosti cijeloga ovog područja. Na toj osnovi treba ukazati i na prilike na kojima bi u budućnosti trebalo kapitalizirati, odnosno na prijetnje koje bi valjalo neutralizirati.

Sagledavanje snaga i slabosti te prilika i prijetnji Osječko-baranjske županije kao turističke destinacije, predstavlja informacijsku osnovu za definiranje vizije i strateških ciljeva razvoja turizma na cijelom projektnom području te za razvojne projekte.

Snage i slabosti Osječko-baranjske županije kao turističke destinacije

Osječko-baranjska županija raspolaže iznimno raznolikim i očuvanim krajolikom: od velikih rijeka Dunava i Drave, preko poplavnih ravnica i ribnjaka, do pitomih vinorodnih brežuljaka Baranje, Erduta, Đakova i Feričanaca. Dva velika zaštićena područja – Park prirode Kopački rit i Regionalni park Mura-Drava – čine 'pluća' regije i mamac za ljubitelje prirode i rekreativce.

Kulturno-povijesna baština jednako je impresivna: osječka Tvrđa kao barokna scenografija, dvorci Mailath, Prandau-Normann, Pejačević i Tikveš, slikovite povijesne jezgre Đakova i Našica, arheološki lokaliteti Dunavskog limesa te bogata sakralna baština i svetišta. Sve to upotpunjuju jedinstveni resursi poput ergele lipicanaca u Đakovu i ljekovite termalne vode Bizovačkih toplica.

Regija posjeduje prepoznatljivu kulturu života i rada: nadaleko poznat imidž gastronomskog obilja, tradicija vinarstva s autentičnim vinskim podrumima i surducima, očuvani narodni običaji (Gorjanske ljelje, Đakovački vezovi) te iskrena gostoljubivost stanovništva. Prometna povezanost je dobra, a posebno treba naglasiti i dvije međunarodne EuroVelo rute (Dunavska i Dravska). Kvaliteta rada županijske i lokalnih turističkih zajednica, kontinuirani rast turističkog prometa, učinkovito korištenje EU fondova i razvijena kultura suradnje između javnog i privatnog sektora dodatno doprinose konkurentnosti destinacije.

Unatoč bogatoj resursno-atrakcijskoj osnovi, destinacija još uvijek nije dovoljno međunarodno prepoznata. Posljedice su kratka prosječna duljina boravka i relativno niska popunjenost postojećih smještajnih kapaciteta. Nedostaje zaokružen destinacijski proizvod – posebno u segmentu cjelogodišnjih sadržaja, gastronomije i pratećih usluga (trgovina, zabava, tematizirane ture).

Ograničenje predstavlja i manjak educiranih stručnjaka za destinacijski menadžment i premalen broj turističkih poduzetnika, što rezultira još uvijek skromnih brojem privatnih razvojnih investicija. Promocijski budžet je ograničen za provedbu većim kampanja s ciljem gradnje imidža na širem turističkom tržištu.

Tablica 6.1. Snage i slabosti Osječko-baranjske županije kao turističke destinacije

SNAGE	NEDOSTACI

• **Očuvanost i ljepota krajolika**
  ● Zaštićena priroda (Kopački rit, RP Mura-Drava)
  ● Rijeke (Dunav, Drava)
  ● Vinogorja (Baranja, Erdut, Feričanci, Đakovo)
• **Bogato kulturno-povijesno nasljeđe**
  ● Osječka Tvrđa
  ● Povijesne jezgre Đakova i Našica
  ● Dvorci/muzeji (Mailath, Prandau-Normann, Pejačević, Tikveš)
  ● Ergela lipicanaca u Đakovu
  ● Vinski podrumi i surduci
  ● Arheologija (Dunavski limes)
• **Sakralna baština i svetišta**
• **Bizovačke toplice**
• **Očuvana kultura života i rada**
  ● Njegovanje običaja (Gorjanske ljelje, Đakovački vezovi…)
  ● Imidž gastronomskog 'obilja'
  ● Tradicija vinarstva
  ● Gostoljubivost lokalnog stanovništva
• **Međunarodno umrežene EuroVelo biciklističke rute, Dravska i Dunavska**
• **Laka dostupnost lokalne/zdrave hrane**
• **Kvaliteta menadžmenta u javnom sektoru**
  ● Dobro korištenje EU fondova
  ● Kvaliteta rada TZ-a
• **Kontinuirani rast turističkog prometa**
• **Dobra prometna povezanost i dostupnost**
• **Razvijena kultura suradnje**
	• **Nedostatak zaokružene destinacijske ponude**
	  ● Smještaj
	  ● Hrana i piće
	  ● Trgovina
	  ● Turističke agencije
	  ● Turistička infrastruktura
	• **Kratka prosječna dužina boravka**
	• **Niska iskorištenost smještajnih kapaciteta**
	• **Mali broj poduzetnika u turizmu/ugostiteljstvu**
	• **Nedovoljan broj osposobljenih kadrova za destinacijski menadžment**
	• **Skroman promocijski budžet**

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

Prilike i prijetnje

Razvoj turizma u Osječko-baranjskoj županiji odvija se u kontekstu brojnih unutarnjih i vanjskih utjecaja koji otvaraju nove mogućnosti, ali i donose određene rizike. Razumijevanje i pravodobno reagiranje na promjene ključno je za uspješan turistički razvoj regije. Razvojne prilike temelje na, ponajviše, na suvremenim trendovima turističke potražnje, institucionalnim politikama i raspoloživim financijskim instrumentima.

Prije svega, rast interesa za turizam posebnih interesa – poput eno-gastro turizma, cikloturizma, ekoturizma, kulturnog i vjerskog turizma – predstavlja snažnu priliku za regiju koja obiluje autentičnim sadržajima. Sve veća segmentiranost turističkog tržišta omogućava razvoj nišnih proizvoda i personaliziranih doživljaja, što posebno pogoduje kontinentalnim destinacijama. Druga važna prilika odnosi se na dostupnost sredstava iz EU fondova, kao i sve bolju pripremljenost lokalnih i regionalnih tijela za njihovo korištenje. Potpora Europske unije za razvoj kontinentalnog turizma dodatno otvara prostor za ulaganja u infrastrukturu, ljudske resurse i promociju. Značajnu perspektivu nudi i regionalno povezivanje slavonskih županija u jedinstveni turistički brend, što osigurava bolju tržišnu vidljivost i zajednički nastup na domaćem i stranom tržištu. U tom kontekstu, važno je kontinuirano razvijati suradnju te razmjenu iskustava s drugim sličnim regijama u zemlji i inozemstvu. Konačno, važno je spomenuti i rastuću svijest o gospodarskom potencijalu turizma.

Unatoč brojnim prednostima, Osječko-baranjska županija suočava se i s nizom prijetnji koje mogu ograničiti njezin turistički razvoj. Jedna od najizraženijih je nepovoljna demografska slika, uključujući negativan prirodni priraštaj, iseljavanje mladih i starenje stanovništva. Ovi procesi smanjuju dostupnost radne snage, sužavaju poduzetničku bazu i ugrožavaju vitalnost ruralnih područja. Odumiranje sela i proces deagrarizacije dodatno slabe autentičnost i ponudu regije, posebno u dijelu vezanom uz tradicijsku kulturu i lokalne proizvode. Istovremeno, brz razvoj konkurentskih destinacija, osobito u srednjoj i istočnoj Europi, povećava pritisak na tržište i zahtijeva stalno inoviranje i diferencijaciju ponude. Dodatni rizici dolaze iz globalnog okruženja – klimatske promjene sve češće uzrokuju vremenske ekstreme koji utječu na sigurnost, sezonalnost i kvalitetu boravka. Uz to, geopolitička nestabilnost i nesigurnost na međunarodnoj sceni mogu negativno utjecati na turistička kretanja i raspoloženje gostiju. Ne manje važno, ograničeni promocijski budžeti, kao i nedostatak stručnjaka za destinacijski menadžment**,** mogu usporiti turistički razvoj regije i njeno pozicioniranje na širem turističkom tržištu.

Tablica 6.2. Prilike i prijetnje Osječko-baranjske županije kao turističke destinacije

PRILIKE	PRIJETNJE
• Sve veća segmentiranost turističke potražnje • Rast potražnje za turizmom posebnih interesa • Dostupnost EU fondova /financiranja • Interes Vlade za razvoj kontinentalnog turizma • Povezivanje slavonskih županija u jedinstvenu turističku destinaciju Slavonija • Suradnja s drugim kontinentalnim destinacijama u RH • Prekogranična suradnja • Snažnije povezivanje turizma s drugim gospodarskim sektorima	• Nastavak negativnih demografskih kretanja • Odumiranje sela (deagrarizacija) • Brz razvoj konkurentskih destinacija • Klimatski ekstremi • Politička kretanja i nesigurnost

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

7. STRATEŠKI OKVIR

Strateški okvir razvoja turizma Osječko-baranjske županije predstavlja smjer za dugoročno održiv i integriran razvoj turizma na području županije. Temelji se na sagledavanju postojećeg stanja, prepoznavanju razvojnih potencijala i izazova te je usklađen s relevantnim strateškim i planskim dokumentima na županijskoj i nacionalnoj razini. Dokument uvažava ciljeve i prioritete strategija i planova Osječko-baranjske županije, kao i provedbene planove i sektorske strategije koje imaju izravni ili neizravni utjecaj na turizam – uključujući prostorno-planske dokumente, strategije održivog razvoja, kulturne strategije, kao i nacionalnu Strategiju razvoja održivog turizma Republike Hrvatske do 2030. godine. U skladu s vizijom ravnomjernog razvoja i jačanja konkurentnosti kontinentalnog turizma, strateški okvir definira opća načela turističkog razvoja koja se temelje na održivosti, inovacijama i jačanju prepoznatljivosti županije kao destinacije autentičnih doživljaja. Kroz jasno postavljene strateške ciljeve**,** prioritete**,** specifične ciljeve, te konkretne mjere i aktivnosti, ovaj dokument nudi strukturirani putokaz za koordinirano djelovanje svih dionika turističkog sustava – javnog, privatnog i civilnog sektora.

Polazišna točka strateškog okvira je prepoznavanje turizma kao gospodarske aktivnosti koji ima potencijal potaknuti razvoj i druge gospodarske grane – poljoprivredu, obrtništvo, kulturne i kreativne industrije te poduzetništvo. Poseban naglasak stavlja se na povećanje kvalitete turističke ponude, produljenje turističke sezone, stvaranje jedinstvenog destinacijskog identiteta, jačanje kapaciteta ljudskih resursa te održivo korištenje prirodne i kulturne baštine. Strateški okvir predstavlja temelj za izradu i provedbu ciljanih razvojnih programa, kandidiranje projekata za financiranje iz nacionalnih i europskih izvora te usmjeravanje investicija i javnih politika u turizmu. Njegova implementacija trebala bi pridonijeti stvaranju uravnotežene, otporne i prepoznatljive turističke destinacije Osječko-baranjske županije koja svojim posjetiteljima nudi raznolike, kvalitetne i autentične doživljaje tijekom cijele godine.

7.1. Opća načela, vizija i ciljevi razvoja turizma

Opća načela razvoja turizma

Pri definiranju općih načela i ciljeva razvoja turizma važno je sagledati odrednice i ciljeve na nacionalnoj razini, odnosno Strategiju razvoja održivog turizma do 2030. godine kao i ostale strateške dokumente na županijskoj razini, posebno Plan razvoja Osječko-baranjske županije do 2027. godine.

U Strategiji razvoja održivog turizma do 2030. godine definirana su četiri strateška cilja koja odgovaraju na ključne izazove razvoja. To su: 1) cjelogodišnji i regionalno uravnoteženi turizam; 2) turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu; 3) konkurentan i inovativan turizam; 4) otporan turizam. Vizija turizma definirana u strategiji glasi: „Poštujući prirodno i kulturno nasljeđe i jedinstveni identitet svih regija, stvorit ćemo održiv cjelogodišnji turizam poželjan za investicije, rad i život, koji doprinosi skladnom gospodarskom razvoju Hrvatske.“

U Planu razvoja Osječko-baranjske županije do 2027. godine vizija razvoja Osječko-baranjske županije usklađena je s nacionalnom razvojnom strategijom, usmjerena prema ključnim područjima

intervencije i oblikovana na sljedeći način: „Osječko-baranjska županija u 2027. godini zeleno je, inovativno, privlačno, otporno i konkurentno središte istočne Hrvatske, temeljeno na ljudskim, prirodnim i kulturnim potencijalima, koje osigurava kvalitetan i siguran život te jednake prilike svojim građanima.“ U Planu se navodi kako je turizam godinama prepoznat kao jedan od glavnih razvojnih ciljeva, a posebno se ističu selektivni oblici turizma, i to: zdravstveni (*wellness*) turizam, sportski turizam, ekoturizam, lovni i ribolovni, ruralni turizam, kulturni turizam, gastronomski i vjerski turizam.

Plan razvoja Osječko-baranjske županije odredio je četiri opća prioritetna područja:

- Osnaživanje i unapređenje društvenog sustava i kvalitete života građana
- Kvalitetan, siguran i očuvan životni prostor
- Regionalna prepoznatljivost, konkurentnost i inovativnost gospodarstva
- Učinkovito i djelotvorno upravljanje.

Sagledavajući strateški okvir na nacionalnoj i županijskoj razini te rezultate i zaključke SWOT analize, za Osječko-baranjsku županiju moguće je izdvojiti sljedeća opća načela razvoja turizma:

Održivost razvoja turizma	Održivost razvoja turizma podrazumijeva racionalno i usklađeno korištenje prirodnih, društvenih i gospodarskih resursa u Osječko-baranjskoj županiji. Očuvanje okoliša, kulturne baštine i nasljeđa moguće je jedino uz stvaranje ponude koja će poštovati prihvatni kapacitet zaštićenih prirodnih područja i kulturnih atrakcija, odnosno, korištenje koje im neće dugoročno umanjiti vrijednost i atraktivnost. Time se ujedno jača imidž županije kao zelene i odgovorne destinacije.
Inovativnost i kreativnost	Usklađenost turističkog razvoja s potrebama sve zahtjevnijeg tržišta, nastojeći pritom u ponudu ugraditi inovativne sadržaje i kreativnost koji će turističke proizvode po određenim komponentama izdvajati od ponude destinacija sličnih obilježja. Kreativnost se na brojne načine ugrađuje u turističke proizvode – od korištenja novih tehnologija, kreativne interpretacije kroz *storytelling* i kroz inovacije prilagođene suvremenom tržištu.
Koordinacija i partnerstvo	Razvoj turizma uvjetovan je dobrom suradnjom među resorima, među nositeljima javne vlasti, među privatnim i javnim sektorom, civilnim sektorom, institucijama u području zaštite kulturnim i prirodnih dobara i drugima. Uspješna komunikacija i usklađivanje interesa predstavljaju jedno od osnovnih načela na kojim se gradi turistički razvoj.
Kultura kvalitete	Stalna briga o kvaliteti u svim dijelovima turističke ponude predstavlja neizostavno načelo turističkog razvoja. Kultura kvalitete u turizmu podrazumijeva sustavno podizanje razine usluga, sadržaja i ukupnog doživljaja turista, kroz stalno unapređenje znanja, vještina, standarda i upravljanja turizmom. Načelo kulture kvalitete podrazumijeva dosljednost i brigu za gosta u svakom njegovom kontaktu s destinacijom.

Imajući u vidu opća načela razvoja turizma Osječko-baranjske županije i sagledavajući izazove razvoja vezane za nedostatke koje je potrebno prevladati i prilike koje se mogu iskoristiti, opći ciljevi razvoja turizma mogu se definirati na sljedeći način:

OKOLIŠ	Očuvati i unaprijediti prirodnu i kulturnu baštinu kroz turizam koji racionalno koristi resurse, poštuje prihvatne kapacitete i doprinosi očuvanju okoliša.
GOSPODARSTVO	Poticati razvoj inovativne turističke ponude koja se oslanja na lokalne posebnosti, primjenu novih tehnologija i povezivanje turizma s drugim sektorima gospodarstva.
DRUŠTVO	Unaprijediti uključivanje lokalne zajednice i suradnju među dionicima u razvoju turizma, uz osiguranje društvene odgovornosti i koristi za lokalno stanovništvo.
PROSTOR	Osigurati uravnotežen prostorni razvoj turizma kroz unaprjeđenje infrastrukture, standarda kvalitete i doživljaja destinacije, vodeći računa o pristupačnosti, sigurnosti i dugoročnoj održivosti cijelog prostora Županije.

Vizija razvoja turizma

Da bi se turistički razvoj odvijao usmjereno i u skladu s postavljenim ciljevima, potrebno je formulirati viziju – jasnu sliku poželjne budućnosti koju svi dionici prihvaćaju i s kojom se mogu poistovjetiti. Takva vizija povezuje različite aktere, potiče zajedničko djelovanje i služi kao putokaz za ostvarenje mjerljivih pomaka u određenom vremenskom horizontu. Odgovara na tri ključna pitanja:

- Kakav bi turizam u Osječko-baranjskoj županiji trebao biti?
- Čime će Osječko-baranjska županija privlačiti turiste?
- Kako bi trebalo upravljati turizmom u Osječko-baranjskoj županiji?

Turizam u Osječko-baranjskoj županiji bi trebao biti prije svega održiv i usklađen s obilježjima resursno-atrakcijske osnove, autentičan i kvalitetan. Poštujući resursno-atrakcijsku osnovu kreiraju se doživljaje koji nadmašuju očekivanja gostiju, ali istovremeno im ne umanjuju kvalitetu već ih čuvaju za buduće naraštaje.

Osječko-baranjska županija ističe se raznolikošću doživljaja i jedinstvenim obilježjima prostora. Svojim prirodnim bogatstvima, poput Parka prirode Kopački rit, mirnih riječnih obala Drave i Dunava te slikovitih vinogorja, pruža izniman ambijent za opuštanje i aktivni boravak u prirodi. Kulturna baština očituje se u impresivnim lokacijama kao što su Državna ergela Đakovo, barokna jezgra Osijeka i brojni dvorci, crkve i sakralni spomenici koji svjedoče o bogatoj povijesti regije. Dodanu vrijednost stvaraju zdravstveni i aktivni sadržaji, uključujući Bizovačke toplice, biciklističke rute i lovno-ribolovna područja. Sve to zaokružuje autohtona gastronomija i način života – od baranjskih vina i fiš-paprikaša do očuvanih običaja i kulture života i rada.

Upravljanje turizmom u Osječko-baranjskoj županiji temelji se na načelima odgovornosti, otvorenosti i suradnje. Javni i privatni sektor se povezuju kroz stalnu komunikaciju, čime se omogućuje uključivanje različitih dionika u procese odlučivanja i planiranja – lokalne samouprave, turističkih zajednica, poduzetnika, OPG-ova, kulturnih ustanova i udruga i drugih. Osim toga, upravljanje se temelji na podacima, mjerljivim ciljevima i redovitom praćenju rezultata, što omogućuje pravodobnu prilagodbu turističke ponude potrebama tržišta i lokalne zajednice.

VIZIJA RAZVOJA TURIZMA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE
Turizam Osječko-baranjske županije temelji se na održivosti, autentičnosti i vrhunskoj kvaliteti, nudeći raznolike i sadržajno bogate doživljaje u skladu s prirodnim i kulturnim identitetom regije.

Misija razvoja turizma u Osječko-baranjskoj županiji temelji se na prepoznavanju turizma kao važnog pokretača gospodarskog i društvenog razvoja, ali i kao sredstva za očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti. Turizam se razvija u sinergiji s lokalnim zajednicama, gospodarstvom, okolišem i kulturnom baštinom. Misija daje jasan okvir za djelovanje svih dionika, usmjerava planiranje i provedbu aktivnosti te postavlja standarde kvalitete, održivosti i odgovornosti.

MISIJA: Misija turizma Osječko-baranjske županije je razvijati prepoznatljiv, održiv i kvalitetan turistički sustav koji povezuje prirodne ljepote, kulturnu baštinu i lokalne vrijednosti u autentičan doživljaj, na korist posjetiteljima, gospodarstvu i lokalnoj zajednici.

7.2. Strateški pravac i prioriteti

U skladu s vizijom razvoja turizma i definiranim i ciljevima, strateški pravac predstavlja okvir unutar kojeg se usmjeravaju i koordiniraju aktivnosti potrebne za njihovo ostvarenje.

Strateški pravac	Razvoj održive destinacije u kojoj se kroz odgovorno upravljanje turizmom osiguravaju kvalitetni i raznoliki sadržaji za turiste i doprinosi kvaliteti života lokalne zajednice.

Ovaj strateški pravac osigurava usmjerenost na stalni rad na podizanju kvalitete destinacijske ponude, kako kroz razvoj infrastrukture tako i kroz podizanje kvalitete usluga i umrežavanje velikog broja dionika kroz što se može osigurati destinacijski lanac vrijednosti. Kako bi se ovaj strateški pravac ostvario, definirana su četiri prioritetna područja djelovanja usmjerena na ključne izazove budućeg razvoja.

Prioritet 1:	**Očuvanje prirodnih i kulturnih resursa kao temelja održivog turizma**
	Ovaj prioritet usmjeren je na zaštitu i odgovorno korištenje prirodnih ljepota i kulturne baštine Osječko-baranjske županije. Cilj je razvijati turizam koji ne narušava okoliš ni identitet prostora, već ih dugoročno čuva i valorizira - kroz kontrolu prihvatnih kapaciteta, očuvanje bioraznolikosti, održivo upravljanje atrakcijama i interpretaciju baštine.
Prioritet 2:	**Razvoj inovativne, kvalitetne i tržišno prepoznatljive ponude**
	Ovaj prioritet usmjeren je na stvaranje raznolike i autentične turističke ponude koja se temelji na posebnostima Županije, odgovara suvremenim trendovima i očekivanjima posjetitelja. Kroz inovacije, kreativnu interpretaciju i primjenu novih tehnologija razvijaju se selektivni oblici turizma i oblikuju prepoznatljivi i kvalitetni turistički proizvodi.
Prioritet 3:	**Razvoj lokalne zajednice i unapređenje upravljanja turizmom**
	Prioritet se odnosi na poticanje lokalne dionike – poduzetnika, OPG-ova, udruga i institucija – kako bi aktivno sudjelovali u oblikovanju turističke ponude i imali korist

	od nje. Istovremeno, jača se sustav upravljanja turizmom kroz bolju koordinaciju između dionika i transparentno donošenje odluka.
Prioritet 4:	**Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja**
	Ovaj prioritet usmjeren je na podizanje razine funkcionalnosti, pristupačnosti i uređenosti prostora kako bi se posjetiteljima omogućio siguran i kvalitetan boravak u destinaciji. Obuhvaća razvoj i modernizaciju primarne i sekundarne turističke infrastrukture. Poseban naglasak stavlja se na standarde kvalitete, dostupnost sadržaja za sve skupine posjetitelja te uvođenje upravljanja kvalitetom.

7.3. Specifični ciljevi povezani s prioritetima

Specifični ciljevi predstavljaju konkretne smjernice koje proizlaze iz definiranih prioriteta i određuju jasne razvojne zadatke. Ciljevi se temelje na potrebama Osječko-baranjske županije kao turističke destinacije koje su proizašle iz analize stanja i prepoznatih prilika. Svaki specifični cilj usmjeren je na unapređenje određenih segmenata koji čine turističku ponudu.

Specifični cilj 1	Očuvati i valorizirati prirodnu i kulturnu baštinu kroz odgovorno i održivo korištenje prostora i resursa
Specifični cilj 2	Razviti raznoliku, autentičnu i tržišno konkurentnu turističku ponudu temeljenu na inovacijama i lokalnim posebnostima
Specifični cilj 3	Jačati sudjelovanje lokalne zajednice i učinkovitost upravljanja turizmom kroz partnerstva i suradnju dionika
Specifični cilj 4	Osigurati kvalitetnu i funkcionalnu turističku infrastrukturu za ugodan, siguran i sadržajno bogat boravak posjetitelja

7.4. Mjere i aktivnosti

U nastavku se prikazuju mjere i aktivnosti koje proizlaze iz prethodno definiranih strateških pravaca i prioriteta. One predstavljaju okvir za postizanje ciljeva turističkog razvoja. Tematski su grupirane prema prioritetima.

PRIORITETI	MJERE
PRIORITET 1. Očuvanje prirodnih i kulturnih resursa kao temelja održivog turizma	1.1. Unapređenje sustava upravljanja posjetiteljima u zaštićenim i osjetljivim područjima 1.2. Razvoj edukativnih i volonterskih programa 1.3. Poticanje ekološki odgovornih praksi
PRIORITET 2. Razvoj inovativne, kvalitetne i tržišno prepoznatljive ponude	2.1. Razvoj i podizanje kvalitete selektivnih oblika turizma, s posebnim naglaskom na *outdoor* aktivnosti 2.2. Inovativna interpretacija baštine kroz nove tehnologije 2.3. Jačanje vidljivosti i brendiranje turističke ponude

PRIORITET 3. Razvoj lokalne zajednice i unapređenje upravljanja turizmom	3.1. Jačanje kapaciteta lokalnih dionika za sudjelovanje u turizmu 3.2. Osiguranje dostupnosti informacija i participativnog odlučivanja 3.3. Povezivanje turizma s drugim sektorima
PRIORITET 4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture 4.2. Unapređenje pristupačnosti za sve skupine posjetitelja 4.3. Unapređenje ambijentalnosti destinacije/javni prostori i urbana opremljenost

Prioritet	1. Očuvanje prirodnih i kulturnih resursa kao temelja održivog turizma
Mjera	1.1. Unapređenje sustava upravljanja posjetiteljima u zaštićenim i osjetljivim područjima
Specifični cilj	Očuvati i valorizirati prirodnu i kulturnu baštinu kroz odgovorno i održivo korištenje prostora i resursa
Opis	Ovom mjerom želi se uspostaviti održivi model upravljanja posjetiteljskim tokovima na osjetljivim lokacijama u Osječko-baranjskoj županiji. Mjera podrazumijeva balansiranje između zaštite prirode i njene valorizacije, uz korištenje različitih alata u prostoru i edukativnih sadržaja.
Aktivnosti	● Uvođenje sustava brojenja/praćenja i upravljanja posjetiteljima ● Razvoj platforme za rezervaciju termina obilaska ● Edukacija i certifikacija vodiča ● Unapređenje turističke signalizacije i infrastrukture ● Marketinške kampanje za promociju održivog posjećivanja
Nositelji provedbe	JU Kopački rit, Osječko-baranjska županija, TZ Osječko-baranjske županije
Izvori financiranja	● Proračun TZŽ, lokalni proračuni (suorganizacija), sredstva Ministarstva turizma i sporta ● EU fondovi

Prioritet	1. Očuvanje prirodnih i kulturnih resursa kao temelja održivog turizma
Mjera	1.2. Poticanje razvoja edukativnih i volonterskih programa
Specifični cilj	Očuvati i valorizirati prirodnu i kulturnu baštinu kroz odgovorno i održivo korištenje prostora i resursa
Opis	Mjera je usmjerena na poticanje razvoja održivog turizma kroz uključivanje lokalnog stanovništva, mladih, studenata i posjetitelja u edukativne i volonterske aktivnosti povezane s prirodnom i kulturnom baštinom Osječko-baranjske županije. Volontiranje omogućuje pojedincima da aktivno doprinose pozitivnim promjenama u društvu, a s obzirom na bogatstvo naslijeđene baštine u Županiji postoje brojne mogućnosti za razvoj takvih programa.
Aktivnosti	● Organizacija edukativnih programa/radionica za ciljne skupine (poseban naglasak može biti na djeci nižih razreda) ● Provedba volonterskih programa usmjerenih na očuvanje okolica, revitalizaciju kulturnih lokaliteta, pomoć u organizaciji tradicijskih manifestacija i sl.

	● Suradnja s obrazovnim institucijama i udrugama koje mogu pomoći u razvoju programa ● Promocija volonterskih programa kao dodatne turističke ponude
Nositelji provedbe	TZ Osječko-baranjske županije, Osječko-baranjska županija - ustanove koje upravljaju prirodnim i kulturnim atrakcijama
Izvori financiranja	● Proračuni jedinica lokalnih i regionalne samouprave ● Nacionalni izvori: Ministarstvo turizma i spota ● EU fondovi

Prioritet	1. Očuvanje prirodnih i kulturnih resursa kao temelja održivog turizma
Mjera	1.3. Poticanje ekološki odgovornih praksi
Specifični cilj	Očuvati i valorizirati prirodnu i kulturnu baštinu kroz odgovorno i održivo korištenje prostora i resursa
Opis	Mjera je usmjerena je na razvoj turizma koji čuva prirodne resurse, smanjuje negativan utjecaj na okoliš i promiče održive navike kod posjetitelja i dionika u turizmu. Cilj je potaknuti turističke subjekte, lokalnu zajednicu i posjetitelje na odgovorno ponašanje prema okolišu.
Aktivnosti	● Poticanje ekološki prihvatljivih rješenja u poslovanje turističkih objekata (npr. sustavi za štednju vode i energije, recikliranje otpada i sl.) ● Poticanje agencija za razvoj 'zelenih' turističkih proizvoda (npr. ekološke ture za različite dobne skupine) ● Edukacija turističkih djelatnika o mogućnostima i važnosti ekološko odgovornih praksi (posebno kroz primjere dobrih praksi) ● Podrška projektima koji uključuju zaštitu prirodnih područja i revitalizaciju okoliša
Nositelji provedbe	Osječko-baranjska županija TZ Osječko-baranjske županije
Izvori financiranja	● Nacionalni izvori: fondovi Ministarstva turizma i sporta ● EU fondovi ● Županijski i općinski proračuni

Prioritet	2. Razvoj inovativne, kvalitetne i tržišno prepoznatljive ponude
Mjera	2.1. Razvoj i podizanje kvalitete selektivnih oblika turizma, s posebnim naglaskom na *outdoor* aktivnosti
Specifični cilj	Razviti raznoliku, autentičnu i tržišno konkurentnu turističku ponudu temeljenu na inovacijama i lokalnim posebnostima
Opis	Mjera je usmjerena na daljnju diverzifikaciju turističke ponude Osječko-baranjske županije kroz unapređenje selektivnih oblika turizma koji su ciljano usmjereni na goste specifičnih interesa. Naglasak je na podizanju kvalitete cjelokupnog doživljaja, odnosno, brizi o kvaliteti svih elemenata destinacijske ponude. Poseban naglasak daje se na daljnji razvoj *outdoor* aktivnosti što je u skladu s kretanjima na turističkom tržištu.
Aktivnosti	● Daljnji razvoj inovativnih tematskih ruta ● Certificiranje kvalitete (*outdoor* – cikloturizam, pješačenje i dr.) ● Edukacija i povezivanje pružatelja usluga ● Ciljana promocija
Nositelji provedbe	TZ Osječko-baranjske županije

Izvori financiranja	● Budžet TZ Osječko-baranjske županije ● Nacionalni izvori: sredstava Ministarstva turizma i sporta

Prioritet	2. Razvoj inovativne, kvalitetne i tržišno prepoznatljive ponude
Mjera	2.2. Inovativna interpretacija baštine kroz nove tehnologije
Specifični cilj	Razviti raznoliku, autentičnu i tržišno konkurentnu turističku ponudu temeljenu na inovacijama i lokalnim posebnostima
Opis	Mjera je usmjerena na korištenje suvremenih tehnologija u interpretaciji, promociji i očuvanju bogate prirodne i kulturne baštine Županije. Cilj je osigurati atraktivan i interaktivan pristup baštini kako bi se osigurala bolja dostupnost informacija, privukli novi segmenti posjetitelja i generalno unaprijedilo iskustvo turista.
Aktivnosti	● Daljnji razvoj digitalnih vodiča, mobilnih aplikacija (za samostalno istraživanja turističkih lokaliteta Županije) ● Primjena novih mogućnosti interpretacije u muzejima i drugim lokalitetima (virtualne stvarnost, proširena stvarnost i dr.) ● Unapređenje promocije baštine kroz digitalne alate
Nositelji provedbe	TZ Osječko-baranjske županije
Izvori financiranja	● Budžet TZ Osječko-baranjske županije ● Budžeti ustanova koje upravljanju prirodnom i kulturnom baštinom u Županiji ● EU fondovi

Prioritet	2. Razvoj inovativne, kvalitetne i tržišno prepoznatljive ponude
Mjera	2.3. Jačanje vidljivosti i brendiranja turističke ponude
Specifični cilj	Razviti raznoliku, autentičnu i tržišno konkurentnu turističku ponudu temeljenu na inovacijama i lokalnim posebnostima
Opis	Mjera je usmjerena na pozicioniranje Osječko-baranjske županije kao atraktivne i prepoznatljive turističke destinacije na domaćem i inozemnom tržištu. Kroz ciljane promotivne aktivnosti jačanjem vidljivosti želi se privući veći broj posjetitelja, a na strani ponude, želi se potaknuti razvoj turističkih proizvoda koji odražavaju identitet i posebitost županije.
Aktivnosti	● Razvoj i provedbe tematskih kampanja na ciljanim tržištima ● Unapređenje i objedinjavanje promocijskih materijala i aktivnosti ● Sudjelovanje na sajmovima, B2B događanjima ● Organizacija studijskih putovanja za novinare, blogere, vlogere, agencije ● Poticanje umrežavanja dionika za dosljednu komunikaciju prema tržištu
Nositelji provedbe	● TZ Osječko-baranjske županije ● Dionici u turizmu
Izvori financiranja	● Budžet TZ Županije

Prioritet	3. Razvoj lokalne zajednice i unapređenje upravljanja turizmom

Mjera	3.1. Jačanje kapaciteta lokalnih dionika za sudjelovanje u turizmu
Specifični cilj	Jačati sudjelovanje lokalne zajednice i učinkovitost upravljanja turizmom kroz partnerstva i suradnju dionika
Opis	Mjera je usmjerena na osnaživanje lokalnog stanovništva, poduzetnika, udruga i javnih tijela za aktivno uključivanje u razvoj i upravljanje turizmom. Cilj je stvoriti umreženu i motiviranu zajednicu koja u turizmu vidi mogućnost za gospodarski i društveni razvoj Osječko-baranjske županije.
Aktivnosti	● Edukacija i radionice usmjerene na različite dionike – poduzetnike, OPG-ove, udruge, zaposlenik u turizmu (na različite teme, npr. digitalni marketing, razvoj proizvoda, održivi turizam, kvaliteta usluga i sl.) ● Poticanje umrežavanja i suradnje među dionicima (tematske mreže, lokalna partnerstva) ● Uključivanje lokalnog stanovništva (informiranje)
Nositelji provedbe	TZ Osječko-baranjske županije i Osječko-baranjska županija JU Županijska razvojna agencija Osječko-baranjske županije Obrazovne institucije
Izvori financiranja	● Budžeti: TZ Osječko-baranjske, JLS-a ● Nacionalna sredstva: Ministarstvo turizma i sporta ● EU fondovi

Prioritet	3. Razvoj lokalne zajednice i unapređenje upravljanja turizmom
Mjera	3.2. Osiguranje dostupnosti informacija i participativnog odlučivanja
Specifični cilj	Jačati sudjelovanje lokalne zajednice i učinkovitost upravljanja turizmom kroz partnerstva i suradnju dionika
Opis	Cilj ove mjere je povećati transparentnost, pristupačnost informacijama i uključivanje svih dionika u procese planiranja i upravljanja turizmom u Osječko-baranjskoj županiji. Sustavno informiranje i uključivanje što šireg kruga lokalnih dionika i građana u oblikovanje turističkog razvoja stvara temelje za održivi i odgovoran turizam. Riječ je o uspostavljanju digitalnog komunikacijskog i informacijsko-koordinacijskog sustava za sve dionike temeljenog na modelima B2B portala. Portal bi bio namijenjen profesionalcima, institucijama, udrugama, potencijalnim investitorima kao i svima zainteresiranim za turizam u Županiji. Omogućio bi interaktivno sudjelovanje – savjetovanje, ankete, prijedlozi, umrežavanje, prijave na edukacije i radionice i sl. Bile bi dostupne informacije o aktivnim projektima i investicijama, natječajima i izvorima informiranja, turističkoj statistici, aktualnoj planskoj dokumentaciji, zakonodavnom okviru, kontakt podacima i drugo.
Aktivnosti	● Analiza potreba i planiranje (koncept, arhitektura informacija – sadržaj, korisničke skupine, način upravljanja sadržajem) ● Odabir IT partnera ● Razvoj ključnih funkcionalnosti (baze podataka, kalendari, alati za umrežavanje i komunikaciju) ● Izrada i testiranje ● Promocija portala i edukacija korisnika
Nositelji provedbe	TZ Osječko-baranjske županije
Izvori financiranja	● Budžet TZ Osječko-baranjske županije ● Nacionalni fondovi: fondovi Ministarstva turizma i sporta ● EU fondovi

Prioritet	3. Razvoj lokalne zajednice i unapređenje upravljanja turizmom
Mjera	3.3. Povezivanje turizma s drugim sektorima
Specifični cilj	Jačati sudjelovanje lokalne zajednice i učinkovitost upravljanja turizmom kroz partnerstva i suradnju dionika
Opis	Mjera je usmjerena na jačanje međusektorske suradnje kako bi se turizam razvio kao integrirana djelatnost koja potiče lokalni razvoj, inovacije i zapošljavanje. Kroz sustavno povezivanje s poljoprivredom, kulturom, obrazovanjem, zdravstvom i kreativnim industrijama, Osječko-baranjska županija kao turistička destinacija može ostvariti autentičnu ponudu i ravnomjerniji teritorijalni razvoj.
Aktivnosti	● Razvoj turističkih proizvoda temeljenih na lokalnoj poljoprivredi (eno-gastronomske ture, sajmovi domaćih proizvoda u regiji i u okolnim regijama, radionice s OPG-ovima) ● Suradnja sa kulturnim i obrazovnim institucijama o osmišljavanju programa interpretacije ● Uključivanje kreativnih i digitalnih rješenja u oblikovanju interpretacije ● Organizacija foruma i radionica na kojima se okupljaju dionici iz različitih sektora
Nositelji provedbe	TZ Osječko-baranjske županije, Osječko-baranjska županija
Izvori financiranja	● Budžet TZ Osječko baranjske županije

Prioritet	4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne turističke infrastrukture
Specifični cilj	Osigurati kvalitetnu i funkcionalnu turističku infrastrukturu za ugodan, siguran i sadržajno bogat boravak posjetitelja
Opis	Razvoj i modernizacija turističke infrastrukture u velikoj mjeri pridonosi kvaliteti boravka turista, ali i kvaliteti života lokalne zajednice. Riječ je o unapređenju primarne i sekundarne turističke infrastrukture.
Aktivnosti	Kroz ciljane investicije u objekte, javne prostore i povezanu infrastrukturu podiže se sadržajnost boravka u destinaciji. Ovom se mjerom mogu revitalizirati neiskorišteni turistički lokaliteti, može se ulagati u sigurnu i energetski učinkovitu infrastrukturu, može se unaprijediti pristupačnost objekata i generalno osigurati održivost razvoja turizma. Podizanje kvalitete infrastrukture dodatno pridonosi povećanju broja turista i posjetitelja, smanjenju sezonalnosti i ravnomjernijem razvoju turističke ponude u Županiji. Mjera se provodi kroz realizaciju planiranih projekata.
Nositelji provedbe	Osječko-baranjska županija
Izvori financiranja	Fondovi Ministarstva turizam i sporta Fondovi drugih ministarstva (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova) EU fondovi Proračuni JLS-a Javno-privatna partnerstva

Prioritet	4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.2. Unapređenje pristupačnosti za sve skupine posjetitelja

Specifični cilj	Osigurati kvalitetnu i funkcionalnu turističku infrastrukturu za ugodan, siguran i sadržajno bogat boravak posjetitelja
Opis	Za održivost destinacije važno je osigurati da su svi (najviše što je moguće) turistički sadržaji dostupni za sve grupe gostiju, uključujući osobe s invaliditetom, starije osobe, obitelji s malom djecom. Cilj je omogućiti uključiv i dostupan turizam koji poštuje potrebe svih korisnika i time doprinosi društvenoj odgovornosti destinacije.
Aktivnosti	● Ulaganje u fizičku pristupačnosti turističkih lokaliteta (pristupne staze, sanitarni čvorovi, interpretacija, signalizacija i dr.) ● Prilagodba interpretacije turističkih lokaliteta (čitanje teksta) ● Edukacija turističkih djelatnika o komunikaciji s osobama s invaliditetom ● Unapređenje promocije prilagođenih lokacija i usluga
Nositelji provedbe	TZ Osječko-baranjske županije Ustanove koje upravljaju kulturnim i prirodnim atrakcijama Udruga osoba s invaliditetom (savjetodavna uloga)
Izvori financiranja	● Budžeti TZ osječko-baranjske županije, ustanova koje upravljaju kulturnim i prirodnim atrakcijama/lokalitetima ● Osječko-baranjske županije, JLS-ovi ● Sredstava Ministarstva turizma i sporta ● EU fondovi

Prioritet	4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.3. Poticanje unapređenja ambijentalnosti destinacije/javni prostori i urbana opremljenost
Specifični cilj	Osigurati kvalitetnu i funkcionalnu turističku infrastrukturu za ugodan, siguran i sadržajno bogat boravak posjetitelja
Opis	Uređenje javnih prostora i postavljanje urbane opreme u skladu s identitetom, nasljeđem i kulturnom življenja u velikoj mjeri pridonosi ukupnom dojmu i doživljaju destinacije. Isto tako, podiže zadovoljstvo posjetitelja i kvalitetu boravka u nekom prostoru.
Aktivnosti	● Uređenje javnih prostora (ozelenjavanje trgova, šetnica i zona uz atrakcije) ● Revitalizacija i uređenje jezgri mjesta ● Uvođenje drvoreda, sjenica, javnih izvora pitke vode (njihovo posebno označavanje) ● Usklađivanje urbane opremljenost s lokalnom tradicijom (klupe, koševi, informacijske ploče, rasvjeta i dr.) ● Korištenje lokalnih, prirodnih materijala
Nositelji provedbe	Osječko-baranjska županija JLS na području Županije
Izvori financiranja	● Budžeti JLS-a ● EU fondovi

8. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA TURIZMA

8.1. Smjernice i preporuke po skupinama dionika

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Glavna zadaća jedinica lokalnih i područne (regionalne) samouprave je unaprjeđenje kvalitete života lokalnog stanovništva. Gradovi i općine, u okviru svojih ovlasti, upravljaju prostornim i urbanističkim razvojem, komunalnim gospodarstvom, prometom unutar svojih granica, stanovanjem, te brigom o očuvanju i poboljšanju prirodnog okoliša. Županija, s druge strane, ima važnu ulogu u prostornom planiranju na širem području, razvoju i održavanju prometne infrastrukture i, generalno, provedbu razvojnih politika od regionalnog značaja. Kako bi se turistički razvoj odvijao održivo, važno je da Osječko-baranjska županija provodi projekte koji se tiču razvoja turističke infrastrukture, štiti kulturnu i prirodnu baštinu, podiže kvalitetu i estetiku javnih prostora, unapređuje prometnu povezanost unutar Županije te aktivno, u suradnji s ostalim parterima iz javnog i privatnog sektora, sudjelovanje u realizaciji projekata previđenih ovih planom.

Turističke zajednice

U skladu sa Zakonom o turizmu (NN 156/2023), turističke zajednice imaju ključnu ulogu u upravljanju razvojem destinacije i promociji turističke ponude. Njihove zadaće uključuju koordinirano upravljanje destinacijom na temelju suradnje s jedinicama lokalne i područne samouprave u razvoju destinacije, te suradnju sa svim dionicima razvoja turizma u destinaciji iz privatnog i javnog sektora. Osim toga, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije odgovorna je za koordinaciju turističkog sustava, istraživanja, informiranje i promociju destinacije. Njezina uloga osobito je važna u provedbi mjera vezanih uz promociju i pozicioniranje destinacije, poticanje razvoja turističkih proizvoda i jačanje brenda. Turistička zajednica također treba organizirati edukacije za dionike, osigurati učinkovitu suradnju i komunikaciju među svim akterima te kontinuirano pratiti održivost turističkog razvoja kroz definirane pokazatelje i godišnje izvještavanje o provedbi aktivnosti i projekata u ovom dokumentu.

U provedbi ovog plana neizostavnu ulogu imaju i ostali dionici, uključujući:

- privatni sektor i poduzetnike u turizmu,
- civilno društvo te kulturne, sportske i obrazovne ustanove,
- lokalno stanovništvo.

Važno je da svi dionici budu pravovremeno informirani o ciljevima i aktivnostima iz plana kao i o njegovoj provedbi te da razumiju svoju ulogu i važnost u realizaciji projekata.

Privatni sektor u Osječko-baranjskoj županiji nosi ključnu odgovornost za stvaranje kvalitetne i konkurentne turističke ponude. Njihova je uloga inovirati proizvode u skladu s tržišnim trendovima, razvijati održive usluge. Civilno društvo te kulturne, sportske i obrazovne institucije obogaćuju ukupnu

turističku ponudu regije. Kulturne ustanove doprinose interpretaciji kulturne baštine i organizaciji manifestacija, sportske udruge razvijaju programe aktivnog boravka, dok obrazovne institucije osiguravaju znanje i kompetencije za buduće kadrove u turizmu te uključuju mlade u aktivnosti vezane uz razvoj destinacije. Lokalno stanovništvo također treba, u što je većoj mjeri moguće, o preuzeti svoju ulogu u stvaranju destinacijskog proizvoda/doživljaja. Njegova gostoljubivost, znanje o lokalnim običajima i uključivanje u promociju doprinose stvaranju autentičnog doživljaja za posjetitelje. Njihov angažman, posebno kroz neposredan kontakt s gostima, nužan je u stvaranju iskustva, što je posebno važno u kontekstu Slavonije i Osječko-baranjske županije u kojoj je gostoljubivost jedna od glavnih komparativnih prednosti u turizmu.

8.2. Smjernice i preporuke za učinkovitu provedbu plana

Plan upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. – 2029. se nakon provedenog javnog savjetovanja donosi na Skupštini Osječko-baranjske županije. Time ovaj plan postaje obaveza i njegovo je ostvarenje potrebno sustavno pratiti i reagirati na odstupanja. Za provedbu plana nužno je uključivanje svih relevantnih dionika. To uključuje lokalnu zajednicu, predstavnike turističkog sektora, jedinice lokalne i regionalne samouprave, nevladine organizacije te, gdje je moguće, i same posjetitelje. Stoga je važno uspostaviti mehanizme koji omogućuju dijalog, suradnju i zajedničko praćenje njegove realizacije.

Jedan od temelja učinkovite provedbe je jasna raspodjela odgovornosti. U mjerama, aktivnostima i projektima određena su zaduženja - od operativnog provođenja aktivnosti i marketinških kampanja, do infrastrukturnih ulaganja i očuvanja prirodnih i kulturnih resursa. Nužno je da struktura nositelja bude transparentna jer se time jača povjerenje među partnerima. Ključnu ulogu pri tome ima komunikacija - kako unutar tima koji upravlja destinacijom, tako i prema javnosti i ciljnim skupinama. Vizija treba biti poznata svima čime se omogućuje da se s njom poistovjetе i da svoje aktivnosti reguliraju na način da svi zajedno u previđenom vremenu pridonose njenom ostvarenju. Temelj razvoja turizma u Republici Hrvatskoj i u svim njenim dijelovima je održivost – ekološka, društvena i ekonomska. Svaka mjera koja se provodi mora pridonositi očuvanju resursa, kvaliteti života lokalne zajednice i dugoročnoj konkurentnosti destinacije. Sve zajedno nije moguće bez kvalitetnih ljudskih potencijala pa je stoga važno kontinuirano ulagati u edukaciju zaposlenika, usavršavanje dionika. Turizam se neprekidno mijenja i razvija pa je stoga nužno pratiti trendove i reagirati na njih na način da se ponuda u što je većoj mjeri moguće prilagođava tim trendovima.

Digitalna tehnologija danas postaje sve važniji alat i uvelike pomaže u dijeljenju informacija kao i u okupljanju dionika. Korištenje digitalnih platformi za promociju, upravljanje informacijama, analizu podataka i unapređenje iskustva posjetitelja može znatno povećati učinkovitost provedbe plana. U konačnici, uspješna provedba plana upravljanja destinacijom zahtijeva koordiniran, inkluzivan i transparentan pristup, temeljen na jasnim ciljevima, kontinuiranoj evaluaciji i spremnosti na prilagodbu. Takav pristup omogućava održiv i uravnotežen razvoj, na dobrobit lokalnog stanovništva, turista i posjetitelja.

Za učinkovitu provedbu plana i planiranje aktivnosti u sljedećem planskom razdoblju vano je sustavno pratiti pokazatelje održivosti turizma koji omogućuju kontinuiranu procjenu učinaka turizma na društvo, gospodarstvo i okoliš. Pokazatelji se prate različitom dinamikom, odnosno, kako slijedi:

Pokazatelji koji se prate jednom godišnje:	P.1 Broj noćenja na 100 stanovnika u vrhu sezone P.5 Broj turističkih ambulanti P.11 Broj dolazaka turista u vršnom mjesecu P.12 Prosječna duljina boravka P.13 Broj zaposlenih u turizmu (smještaj i ugostiteljstvo) P.14 Poslovni prihodi u turizmu P.15 Broj smještajnih objekata i kapaciteta P.16 Udio kreveta visoke kategorije P.17 Indeks sezonalnosti (7–8 i 6–9)
Pokazatelji koji se prate svake dvije godine:	P.4 Udio pristupačnih atrakcija P.6 Omjer potrošnje vode turista i stanovnika P.7 Omjer otpada turista i stanovnika P.10 Sustav prilagodbe klimatskim promjenama
Pokazatelji koji se prate svake četiri godine:	P.2 Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom P.3 Zadovoljstvo boravkom u destinaciji P.8 Udio zaštićenih područja P.9 Omjer potrošnje električne energije turista i stanovnika

9. PROJEKTI

Definirani projekti podijeljeni su u dvije osnovne skupine:

- **Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti.**

To su sljedeći projekti:

1. Izgradnja prezentacijskog centra gastronomije baranjskih Šokaca: 'Kuća Tista', Općina Draž
2. Kuća u prirodi: izrada koncepta i održiva obnova domarske kuće u PP Kopački rit, Općina Bilje
3. Revitalizacija javnih površina za sigurniji i zdraviji život u naselju Ernestinovo, Općina Ernestinovo
4. Dokumentacija za izgradnju pristaništa na rijeci Dravi: razvoj infrastrukture za rekreativnu plovidbu i održivi turizam u Podravskoj Moslavini, Općina Podravska Moslavina
5. Izrada strateškog i operativnog marketinškog plana turizma Osječko-baranjske županije

- **Projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije**.

To su sljedeći projekti:

1. Obnova dvorca Eugena Savojskog, Općina Bilje, Osječko-baranjska županija
2. Integrirani razvojni projekt obnove i turističke valorizacije kulturno-povijesnog nasljeđa biskupa Josipa Jurja Strossmayera, Grad Đakovo i Grad Osijek
3. Putevima marijanskih svetišta, Osječko-baranjska županija
4. Posjetiteljski centar Državne ergele Đakovo, Grad Đakovo
5. Sportsko-rekreativni centar Antunovac, Općina Antunovac
6. Zelena zona Ernestinovo, Općina Ernestinovo
7. Rekonstrukcija javnih bazena u Semeljcima, Općina Semeljci

9.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti

Prioritet	PRIORITET 4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Izgradnja prezentacijskog centra gastronomije baranjskih Šokaca: Kuća Tista**
Kratki opis predmeta projekta	*Kuća tista,* prezentacijski je i interpretacijski centar *tista,* jedinstvene gastronomije baranjskih Šokaca. Tradicijski oblici tijesta neizostavan su dio podunavske gastronomije i temelj gotovo svih tradicijskih jela, bilo jušnih, mesnih, ribljih, vegetarijanskih ili slatkih. Trenutačno se *tisto* može degustirati samo u nekoliko OPG-ova na području općine Draž odnosno jednom godišnje na Festivalu tista koji se već pet godina održava u Topolju i jedna je od brže rastućih gastronomskih manifestacija Baranje, ali i šire. *Kuća tista* nalazi se na istoj parceli kao i Šokačka kuća u Topolju te zajedno tvore jednu cjelinu u kojoj se Šokačka kuća odnosi na kulturnu baštinu, dok je Kuća tista nadogradnja u smjeru gastronomije. Riječ je o prizemnoj građevini ukupne bruto površine oko 200m2 u čijem će se prostoru nalaziti interpretacijska dvorana spojena s otvorenom prezentacijskom kuhinjom, sanitarni čvor i ured turističke zajednice. Nova zgrada izvodi se suvremenim graditeljskim metodama zadržavajući i uvažavajući graditeljsku tradiciju prostora u kojem nastaje i namjene koju interpretira. Uz jednostavno arhitektonsko tradicijsko oblikovanje interpretirano na suvremeni način prostor se minimalistički uređuje prepuštajući sadržaju sve prostorne atrakcije.
Kratki opis svrhe projekta	*Kuća tista* zamišljena je kao mjesto interpretacije, ali i mjesto u kojemu će se održavati gastronomske radionice odnosno „živi muzej“ u kojem će se gastronomska baština moći i degustirati. Na ovaj način nastoji se prezentirati gastronomska baština tijekom cijele godine
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Očuvanje i prezentacija kulture života i rada
Nositelj provedbe projekta	Turistička zajednica Općine Draž
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Općina Draž
Planirani početak provedbe projekta	Početak provedbe projekta ovisi o raspoloživim sredstvima.

Planirani završetak provedbe projekta	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	Izgrađena i opremljena Kuća tista.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2028.
Ukupno procijenjena vrijednost projekta	500.000,00 €
Iznos vlastitog financiranja	100.000,00 €
Ostali mogući izvori financiranja	Interreg HR- HU/Interreg HR-SRB
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Pravo služnosti
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: DA Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: DA CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi): NE
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: DA Lokacijska dozvola: DA Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: NE Građevinska dozvola: DA

Prioritet	PRIORITET 4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Kuća u prirodi: izrada koncepta i održiva obnova domarske kuće u PP Kopački rit**
Kratki opis predmeta projekta	„Kuća u prirodi“ predstavlja primjer uspješne integracije turizma i očuvanja okoliša, nudeći posjetiteljima jedinstveno iskustvo boravka u prirodi uz edukativne sadržaje i održivu infrastrukturu. Projekt „Kuća u prirodi“ u Općini Bilje obuhvaća obnovu domarske kuće unutar Parka prirode Kopački rit. Obnova domarske kuće u Kompleksu dvoraca Tikveš će dati nove smještajne kapacitete unutar Parka te time stvoriti predispozicije za dodatni razvoj Parka i lokalne zajednice.
Kratki opis svrhe projekta	Svrha projekta je promicanje održivog turizma i ekološke svijesti kroz obnovu domarske kuće u svrhu boravka u Parku prirode Kopački rit. Ekskluzivna ponuda Parka, kojom bi omogućili određenom broju posjetitelja da borave dan-dva ili više u Parku i dožive sve čari i ljepote zaštićenog područja. Objekt će biti obnovljen s naglaskom na energetsku učinkovitost. Kroz ovaj projekt, Općina Bilje nastoji unaprijediti turizam, obrazovanje i zaštitu okoliša, te pružiti održivo iskustvo boravka u prirodi.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Objekt će biti izgrađen s naglaskom na energetsku učinkovitost, koristeći obnovljive izvore energije poput solarnih panela, čime će smanjiti ekološki otisak i ovisnost o fosilnim gorivima. Smješten u Parku prirode Kopački rit, projekt doprinosi očuvanju prirodne baštine i biološke raznolikosti, minimizirajući negativan utjecaj na okoliš. Gradnja objekta uključuje korištenje ekološki prihvatljivih materijala koji smanjuju negativne utjecaje na okoliš i doprinosi dugoročnoj održivosti projekta. Projekt nudi obrazovne programe, radionice i znanstvena istraživanja koji podižu svijest o važnosti očuvanja prirode, bioraznolikosti i održivog turizma među posjetiteljima svih dobnih skupina. Projekt pruža prostor za boravak u prirodi, što doprinosi fizičkom i mentalnom zdravlju posjetitelja kroz aktivan odmor i kontakt s prirodnim okruženjem. Sadržaji projekta bit će dostupni različitim skupinama, uključujući učenike, studente, obitelji i znanstvene zajednice, što doprinosi uključivosti i socijalnoj koheziji. Projekt promiče održivi turizam koji koristi prirodne resurse bez njihovog iscrpljivanja. Poticanje ekološkog turizma doprinosi rastu lokalnog gospodarstva kroz zapošljavanje i pružanje usluga posjetiteljima. Projekt osigurava dugoročnu održivost kroz održavanje energetske učinkovitosti, ekološki prihvatljivih praksi i stalan prihod od edukacijskih i turističkih aktivnosti. Kroz različite aktivnosti, projekt će otvoriti nova radna mjesta u turizmu, obrazovanju i održavanju objekta, čime će pružiti dugoročne ekonomske koristi lokalnoj zajednici.
Nositelj provedbe projekta	JU Park prirode Kopački rit
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Općina Bilje

Planirani početak provedbe projekta	2027.
Planirani završetak provedbe projekta	Dvije godine od potpisa Ugovora o realizaciji projekta
Ključne točke ostvarenja projekta	novi turistički proizvod, broj posjetitelja u ovom obliku turizma (ukupno povećanje posjetitelja do 3%), zadovoljan posjetitelj, održivo upravljanje zaštićenim područjem
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	U promatranom periodu od pet godina nakon realizacije projekta.
Ukupno procijenjena vrijednost projekta	200.000,00 €
Iznos vlastitog financiranja	Nisu osigurana sredstva
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi ili drugi nacionalni pozivi koji financiraju ovu temu.
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Ostalo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: NE CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi): NE
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: DA Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: NE Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: DA Građevinska dozvola: NE

Prioritet	PRIORITET 4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Revitalizacija javnih površina za sigurniji i zdraviji život u naselju Ernestinovo**
Kratki opis predmeta projekta	U sklopu projekta, planiramo izgraditi biciklističku infrastrukturu uz sadnju drvoreda i grmlja. Biciklistička infrastruktura gradit će sukladno Pravilniku o jednostavnim građevinama i radovima, članak 2, stavak 5. koji navodi da se bez glavnog projekta i građevinske dozvole može graditi biciklistička i pješačka staza, u Ulici M. Gupca u Ernestinovu i obuhvaća gradnju 1600m biciklističke i pješačke staze. Planira se i ozeleniti prostor uz biciklističku infrastrukturu odnosno uz duž biciklističke staze. Kroz naselje planira se posaditi grmlje i stabla do prostora u vlasništvu Općine Ernestinovo.
Kratki opis svrhe projekta	Svrha projekta je poboljšanje sigurnosti i pristupačnosti za pješake i bicikliste te poticanje održive mobilnosti i zdravog načina života kroz izgradnju novih pješačkih staza.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Poticanje biciklizma i pješačenja smanjuje emisije CO_2 i zagađenje okoliša. - Poboljšava sigurnost i kvalitetu života stanovnika te potiče zdraviji način života. - Unapređuje infrastrukturu, čime doprinosi većoj atraktivnosti naselja za turizam i investicije.
Nositelj provedbe projekta	Općina Ernestinovo
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Općina Ernestinovo
Planirani početak provedbe projekta	1/6/2024
Planirani završetak provedbe projekta	31/12/2026
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Nabava i podugovaranje izvođača za izgradnju biciklističke staze 2. Nabava i podugovaranje izvođača za sadnju zelenila 3. Nadzor nad radovima 4. Završetak radova i tehnički pregled
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	1. Nabava i podugovaranje izvođača za izgradnju biciklističke staze (1.1.2026.) 2. Nabava i podugovaranje izvođača za sadnju zelenila(1.1.2026.) 3. Nadzor nad radovima -do kraja projekta 4. Završetak radova i tehnički pregled (31.12.2026.)

Ukupno procijenjena vrijednost projekta	481.000,00 €
Iznos vlastitog financiranja	72.000,00 €
Ostali mogući izvori financiranja	FZOEU
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: NE CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi): NE
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugi m građevinama i radovima: DA Građevinska dozvola: NE

Prioritet	PRIORITET 4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Dokumentacija za izgradnju pristaništa na rijeci Dravi: razvoj infrastrukture za rekreativnu plovidbu i održivi turizam u Podravskoj Moslavini**
Kratki opis predmeta projekta	Izgradnja pristaništa za čamce i glisere na rijeci Dravi na području Podravske Moslavine. Projekt predstavlja inicijativu za razvoj i unapređenje infrastrukture za rekreativnu i sportsku plovidbu na rijeci Dravi, s ciljem poboljšanja uvjeta za vlasnike manjih plovila i poticanja razvoja turizma u tom području.
Kratki opis svrhe projekta	Svrha projekta je razvoj i unapređenje infrastrukture za rekreativnu i sportsku plovidbu na rijeci Dravi, čime se omogućava bolji smještaj i sigurnost manjih plovila. Projekt također ima cilj poticanje razvoja turizma u Podravskoj Moslavini te unapređenje uvjeta za vlasnike čamaca i glisera, čime doprinosi i očuvanju ekoloških uvjeta rijeke.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Povećanje sigurnosti plovidbe i očuvanje ekoloških uvjeta rijeke Drave kroz pravilnu infrastrukturu i smanjenje zagađenja. - Pružanje bolje infrastrukture za lokalnu zajednicu, povećanje turističkih aktivnosti i jačanje lokalne ekonomije kroz razvoj turizma. - Poticanje lokalnog gospodarstva kroz razvoj rekreacijskog turizma, što uključuje poslove u ugostiteljstvu, smještaju i vođenju tura.
Nositelj provedbe projekta	Općina Podravska Moslavina
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Općina Podravska Moslavina
Planirani početak provedbe projekta	2025.
Planirani završetak provedbe projekta	
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Izgradnja pristaništa Stvaranje memorijalnog centra 2. Osiguranje sigurnosti plovidbe 3. Poticanje turizma 4. Edukacija i ekološka održivost 5. Razvoj lokalne zajednice
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	

Ukupno procijenjena vrijednost projekta	110.000,00 €
Iznos vlastitog financiranja	
Ostali mogući izvori financiranja	
Imovinsko-pravni odnosi	
Osnova za raspolaganje nekretninama	
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: DA Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: NE CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi): NE
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: DA Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: NE Građevinska dozvola: NE

Prioritet	PRIORITET 2. Razvoj inovativne, kvalitetne i tržišno prepoznatljive ponude
Mjera	2.3. Jačanje vidljivosti i brendiranje turističke ponude
Naziv projekta	**Izrada strateškog i operativnog marketinškog plana turizma Osječko-baranjske županije**
Kratki opis predmeta projekta	S ciljem strateškog pozicioniranja Osječko-baranjske županije na turističkom tržištu te izradnje prepoznatljivog brenda predviđa se izrada strateškog i operativnog marketinškog plana turizma. Plan bi se nadogradio na strateški okvir **razvoja** turizma na nacionalnoj razini te na planove razvoja Županije. Uz to, projektom bi se razradile provedive marketiške aktivnosti s naglaskom na pozicioniranje destinacije, jačanje brenda Osječko-baranjske županije te bolju koordinaciju među turističkim dionicma. Obuhvatio bi sljedeće glavne komponente: analitičku podlogu, strateški i komunikacijski okvir, operativni marketinški plan te program tržišnih istraživanja i alate za praćenje učinkovitosti. Također, planom bi se definirali mehanizmi koordinacije i implementacije, pri čemu se predviđa ključna uloga Turističke zajednice Osječko-baranjske županije kao koordinatora promocijskih aktivnosti.
Kratki opis svrhe projekta	Svrha ovog projekta je osigurati ciljano, usklađeno i profesionalno upravljanje komunikacijom destinacije, jačati vidljivost i atraktivnost Osječko-baranjske županije na domaćem i inozemnom tržištu te pridonijeti održivom i ravnomjernom razvoju turizma u cijeloj Županiji.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt pridonosi društvenim pokazateljima održivosti turizma.
Nositelj provedbe projekta	TZ Osječko-baranjska županija
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Osječko-baranjska županija
Planirani početak provedbe projekta	2026.
Planirani završetak provedbe projekta	2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	Analiza stanja Strateški marketinški plan Operativne marketinške aktivnosti

Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	
Ukupno procijenjena vrijednost projekta	50.000 eura
Iznos vlastitog financiranja	
Ostali mogući izvori financiranja	Nacionalni izvori: Hrvatska turistička zajednica, MINTS
Imovinsko-pravni odnosi	Nije primjenjivo.
Osnova za raspolaganje nekretninama	Nije primjenjivo.
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Nije primjenjivo.
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Nije primjenjivo.

9.2. Projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije

Projekti najvećeg prioriteta u ovoj grupi su:

- Obnova dvorca Eugena Savojskog, Općina Bilje, Osječko-baranjska županija
- Integrirani razvojni projekt obnove i turističke valorizacije kulturno-povijesnog nasljeđa biskupa Josipa Jurja Strossmayera, Osječko-baranjska županija: Grad Đakovo i Grad Osijek
- Putevima marijanskih svetišta, Osječko-baranjska županija
- Posjetiteljski centar Državne ergele Đakovo, Đakovo

Prioritet	PRIORITET 4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Obnova dvorca Eugena Savojskog**
Kratki opis predmeta projekta	Projekt obuhvaća obnovu i revitalizaciju baroknog dvorca Eugena Savojskog smještenog u Općini Bilje, s ciljem očuvanja kulturne baštine te unaprjeđenja njegove funkcionalnosti u svrhu razvoja kulturnog turizma. Radovi uključuju građevinsku i konzervatorsku obnovu objekta, uređenje interijera i eksterijera, kao i prilagodbu prostora za muzejske, edukativne i turističke sadržaje. Projekt također doprinosi jačanju lokalne zajednice kroz stvaranje novih radnih mjesta i povećanje turističke atraktivnosti regije.
Kratki opis svrhe projekta	Svrha projekta je očuvanje kulturno-povijesne baštine i njezina održiva valorizacija kroz obnovu dvorca Eugena Savojskog, čime se stvaraju preduvjeti za razvoj kulturnog turizma, jačanje identiteta lokalne zajednice te gospodarski i društveni napredak Općine Bilje i šire regije.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Očuvanjem i obnovom zaštićenog kulturnog dobra osigurava se dugoročna zaštita povijesne i kulturne baštine te njezina dostupnost budućim generacijama. Projekt će povećati broj posjetitelja i turistički promet kroz organizaciju kulturnih sadržaja, manifestacija i izložbi. Time se otvaraju mogućnosti za nove poduzetničke aktivnosti (vođenje, ugostiteljstvo, suveniri), što pozitivno utječe na lokalnu ekonomiju i zaposlenost. Obnova se provodi prema principima energetske učinkovitosti i zaštite okoliša, koristeći suvremene tehnologije i materijale koji minimiziraju negativan utjecaj na okoliš.
Nositelj provedbe projekta	Osječko-baranjska županija
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Općina Bilje
Planirani početak provedbe projekta	Odabir izvođača do 4. kvartala 2026.

Planirani završetak provedbe projekta	Planirani završetak građevinskih radova do 4. kvartala 2028., opremanje i otvorenje do kraja 2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	Ishodovana projektna dokumentacija, odabir izvođača radova, fazna provedba obnove, opremanje interijera, otvorenje za javnost.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	Odabir izvođača do 4. kvartala 2026., završetak građevinskih radova do 4. kvartala 2028., opremanje i otvorenje do kraja 2029.
Ukupno procijenjena vrijednost projekta	11.500.000,00 €
Iznos vlastitog financiranja	1.725.000,00 €
Ostali mogući izvori financiranja	Nacionalni plan oporavka i otpornosti, Ministarstvo turizma i sporta, Interreg prekogranični programi
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Suvlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: DA Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: DA CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi: DA
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: DA Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: NE Građevinska dozvola: DA

Doprinos strateškom cilju	Projekt pridonosi razvoju održive turističke destinacije te posebno očuvanju i valorizaciji kulturne baštine te njenom odgovornom korištenju.
Pozitivan učinak na sektor turizma	Projekt će povećati broj posjetitelja i turistički promet kroz organizaciju kulturnih sadržaja, manifestacija i izložbi. Time se otvaraju mogućnosti za nove poduzetničke aktivnosti (vođenje, ugostiteljstvo, suveniri), što pozitivno utječe na lokalnu ekonomiju i zaposlenost.

Prioritet	PRIORITET 4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Integrirani razvojni projekt obnove i turističke valorizacije kulturno-povijesnog nasljeđa biskupa Josipa Jurja Strossmayera**
Kratki opis predmeta projekta	Projekt „Integrirani razvojni projekt obnove i turističke valorizacije kulturno-povijesnog naslijeđa biskupa Josipa Jurja Strossmayera“ usmjeren je na očuvanje i promociju kulturne baštine povezane s biskupom Strossmayerom, ključnom osobom u hrvatskoj povijesti. Projekt je podijeljen u nekoliko faza, uključujući izradu pripremne dokumentacije, obnovu objekata i razvoj turističkih sadržaja. Ovaj projekt predstavlja značajan korak u očuvanju i promociji hrvatske kulturne baštine, s ciljem jačanja identiteta i razvoja turizma u regiji.
Kratki opis svrhe projekta	Povećanje broja turista lokacije. Stvaranje efekta dodatne vrijednosti u plasiranju turističko-vjerskog proizvoda destinacije. Razvoj i unaprjeđenje kulturne baštine.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Projekt koristi postojeću baštinsku infrastrukturu, čime se smanjuje potreba za novom gradnjom i očuvanje prostora. - U obnovi objekata koriste se materijali i metode prilagođene očuvanju okoliša i energetskoj učinkovitosti (npr. energetska obnova zgrada). - Razvoj kulturnog i vjerskog turizma (za razliku od masovnog turizma) potiče odgovorno ponašanje posjetitelja. - Projekt doprinosi lokalnom identitetu i ponosu kroz očuvanje naslijeđa biskupa Strossmayera. - Organiziranje izložbi, interpretacijskih centara i edukativnih sadržaja potiče razumijevanje kulturne baštine kod mladih i šire javnosti. - Osigurava se pristupačnost sadržaja osobama s invaliditetom i ranjivim skupinama. - Projekt stvara novu turističku ponudu koja privlači posjetitelje tijekom cijele godine, smanjujući sezonalnost prihoda.
Nositelj provedbe projekta	Đakovačko-osječka nadbiskupija, Župa sv. Petra i Pavla u Osijeku
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Osječko-baranjska županija Grad Đakovo Grad Osijek
Planirani početak provedbe projekta	Rokovi ovise o dinamici objave javnih poziva od strane ministarstva. Suradnja s lokalnom i regionalnom samoupravom je uspostavljena.
Planirani završetak provedbe projekta	2030.

Ključne točke ostvarenja projekta	Obnova i turistička valorizacija: - Katedrala sv. Petra u Đakovu - Nadbiskupijski muzej u Đakovu - Konkatedrala sv. Petra i Pavla u Osijeku
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2030.
Ukupno procijenjena vrijednost projekta	31.580.000,00 €
Iznos vlastitog financiranja	Nije još utvrđeno s obzirom da je investitor vjerska organizacija.
Ostali mogući izvori financiranja	Javni pozivi lokalne i regionalne samouprave.
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: DA Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: DA CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi): NE
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: DA Lokacijska dozvola: DA Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: NE Građevinska dozvola: DA

Doprinos strateškom cilju	Povećanje broja turista. Stvaranje efekta dodatne vrijednosti u plasiranju turističko-vjerskog proizvoda destinacije.
Pozitivan učinak na sektor turizma	Povećanje broja posjetitelja.

Prioritet	PRIORITET 4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Putevima marijanskih svetišta**
Kratki opis predmeta projekta	Izvođenje građevinskih radova i nabava opreme u marjanskim svetištima na području Đakovačko-osječke nadbiskupije. Identifikacija i proučavanje marjanskih svetišta u Osječko-baranjskoj županiji, uključujući njihovu povijest, arhitekturu i kulturni značaj. Restauracija i konzervacija tih svetišta kako bi se očuvala njihova autentičnost i produžila njihova funkcionalnost za buduće generacije.
Kratki opis svrhe projekta	Projekt „Putevima marijanskih svetišta“ ima za cilj istražiti, obnoviti i turistički valorizirati vjersku i kulturnu baštinu povezanu s marijanskim svetištima u Osječko-baranjskoj županiji. Svrha projekta je očuvanje sakralnih lokaliteta, poticanje vjerskog i kulturnog turizma, te jačanje identiteta i duhovne baštine lokalnih zajednica kroz tematsko umrežavanje svetišta.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Obnova postojećih sakralnih objekata i okoliša umjesto gradnje novih sadržaja doprinosi očuvanju prirodnog prostora. - Razvijanjem hodočasničkih i tematskih ruta (pješačkih, biciklističkih) potiče se ekološki prihvatljiv način kretanja i manji ugljični otisak. - Korištenjem lokalnih materijala i tradicionalnih tehnika obnove smanjuje se negativan utjecaj na okoliš. - Projekt promiče vrijednosti duhovnosti, zajedništva i očuvanja baštine, čime jača povezanost stanovništva s regijom i tradicijom. - Angažman vodiča, restauratora, organizatora događanja i ostalih stručnjaka doprinosi zapošljavanju na lokalnoj razini.
Nositelj provedbe projekta	Đakovačko-osječka nadbiskupija
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Osječko-baranjska županija
Planirani početak provedbe projekta	Rokovi ovise o dinamici objave javnih poziva od strane ministarstva. Suradnja s lokalnom i regionalnom samoupravom je uspostavljena.
Planirani završetak provedbe projekta	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	Istražena, obnovljena i turistički valorizirana vjerska baštinu povezanu s marijanskim svetištima na području Đakovačko-osječke nadbiskupije
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2028.

Ukupno procijenjena vrijednost projekta	1.000.000,00 EUR
Iznos vlastitog financiranja	Nije utvrđena.
Ostali mogući izvori financiranja	Jedinice lokalne i regionalne samouprave.
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: DA Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: NE CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi: NE
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: NE Građevinska dozvola: NE

Doprinos strateškom cilju	Povećanje broja turista lokacije. Stvaranje efekta dodatne vrijednosti u plasiranju turističko-vjerskog proizvoda destinacije.
Pozitivan učinak na sektor turizma	Povećanje broja posjetitelja.

Prioritet	4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Posjetiteljski centar ergele Đakovo**
Kratki opis predmeta projekta	Projekt obuhvaća izgradnju i opremanje posjetiteljskog centra Državne ergele Đakovo, koji će obuhvatiti dvije lokacije: Pastuharnu u centru Đakova i Ivandvor, smješten uz pašnjake gdje boravi većina lipicanaca. Posjetiteljima će biti omogućeni vođeni obilasci, jahanje, vožnja fijakerom, konjičke predstave, te edukativne aktivnosti vezane uz uzgoj lipicanaca i tradiciju konjičkog sporta. Cjelokupni projekt doprinosi promociji turizma, obrazovanja i očuvanju kulturne baštine vezane uz uzgoj lipicanaca.

Kratki opis svrhe projekta	Svrha projekta je očuvanje i promocija tradicije uzgoja lipicanaca, te razvoj turizma i obrazovanja u istočnoj Slavoniji. Posjetiteljski centar omogućuje posjetiteljima interaktivan doživljaj, uključujući vođene obilaske, jahanje, vožnju fijakerom i konjičke predstave. Inkremenalno povećanje turističke potrošnje, uslijed ponude novog turističkog sadržaja povećat će broj dolazaka i noćenja turista, ali i broj posjetitelja koji konzumiraju hranu i piće. Ekonomska koristi uslijed smanjenja emisija CO2, uslijed instaliranja fotonaponske elektrane za vlastitu potrošnju (14,66 t/god) te uslijed korištenja električnih bicikala.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi očuvanju autohtonih pasmina konja, osobito lipicanaca, koji su od povijesne važnosti za biološku i kulturnu baštinu Hrvatske. Očuvanje prirodnih staništa konja i promicanje ekološkog turizma potiče svijest o važnosti zaštite okoliša i biodiverziteta. Razvoj posjetiteljskog centra potiče rast lokalnog turizma, stvarajući nove poslovne prilike i radna mjesta u turizmu, ugostiteljstvu i kulturnoj industriji. Posjetitelji dolaze iz različitih dijelova svijeta, što doprinosi povećanju prihoda od turizma i podržava ekonomski razvoj istočne Slavonije. Projekt doprinosi obrazovanju, osobito mladima i djeci, kroz interaktivne aktivnosti, vođene obilaske i konjičke predstave, čime se jača socijalna povezanost unutar zajednice. Također, posjetiteljski centar omogućuje jačanje lokalnih zajednica kroz angažman lokalnog stanovništva u turizmu i kulturnim događanjima. Očuvanje i promocija tradicije uzgoja lipicanaca, konjičkog sporta i kulturne baštine povezane s ergelama doprinosi dugoročnoj očuvanoj kulturnoj baštini. Projekt omogućava posjetiteljima da se upoznaju s bogatom poviješću uzgoja konja i važnosti lipicanaca u Hrvatskoj, čime se čuva i promiče kulturna baština za buduće generacije.
Nositelj provedbe projekta	Državna ergela Đakovo
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Grad Đakovo
Planirani početak provedbe projekta	
Planirani završetak provedbe projekta	
Ključne točke ostvarenja projekta	Prva faza izgradnje nove ergele u Lipiku, koja je dio šireg projekta Državne ergele Đakovo i Lipik, završena je u listopadu 2024. godine . Nastavak izgradnje, uključujući II. i III. fazu, planiran je za 2025. godinu.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	
Ukupno procijenjena vrijednost projekta	2.208.974,13 eura

Iznos vlastitog financiranja	Bez vlastitih ulaganja
Ostali mogući izvori financiranja	EU fondovi
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: DA CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi: DA
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: DA Lokacijska dozvola: DA Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: DA Građevinska dozvola: DA

Doprinos strateškom cilju	Projekt će imati značajan pozitivan utjecaj na financijski i društveni učinak u sektoru turizma i povezanim sektorima jer će se njegove aktivnosti i rezultati ogledati u očekivanom porastu broja dolazaka i noćenja, povećanjem broja turista, što će biti izravna posljedica ulaganja u javnu turističku infrastrukturu. Novoizgrađeni Posjetiteljski centar povećat će atraktivnost destinacije i potaknuti produljenje boravka turista, ali i produljenje sezone. Posljedica provedba projekta je porast indirektnog zapošljavanja u djelatnostima iznajmljivanja smještajnih kapaciteta, kao i ugostiteljstvu i trgovini. Krajnji očekivani rezultat bit će "ekonomski efekt prelijevanja" na lokalno gospodarstvo i povećana potrošnja posjetitelja u lokalnim turističkim i ugostiteljskim objektima, što će rezultirati otvaranjem novih poduzetničkih pothvata i novim zapošljavanjem.
Pozitivan učinak na sektor turizma	Za izračun projekcija buduće potražnje u ekonomskoj analizi je uzeta konzervativna metoda koja pretpostavlja porast dolazak i noćenja turista u Grad Đakovo od 5% godišnje u prve 3 godine te nakon toga 2% godišnje u odnosu na 2025. godinu kroz cijeli preostali period, uz pretpostavku da 50% posjetitelja prosječno dnevno potroši na hranu i piće 15,00 eura. To će rezultirati, kako na broj inkrementalnih dolazaka tako i na broj inkrementalnih noćenja u smještajnim jedinicama u Đakovu. Procjena inkrementalnih učinaka generirat će ukupne ekonomske koristi u visini 498.357,00 eura.

Prioritet	PRIORITET 4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Sportsko-rekreativni centar Antunovac**
Kratki opis predmeta projekta	Predmet projekta je izgradnja parka sa sportsko-rekreativnim sadržajima preobrazbom postojeće nefunkcionalne zelene površine u središtu Općine Antunovac, na k.č.br. 540, k.o. Antunovac s ciljem unaprjeđenja i razvoja sportsko-rekreativne infrastrukture i s njom povezanih javnih i zelenih površina kako bi se ujednačio razvoj i postigla bolja ponuda te dostupnost javnih sportsko-rekreativnih i turističkih sadržaja na području Općine Antunovac. Projekt obuhvaća uređenje okoliša uz postojeće jezero te izgradnju sportskih sadržaja i terena, dječjeg igrališta, fitnesa na otvorenom, zgradu fitness centra te postavljanje urbane opreme i ostalih planiranih sadržaja, čime će se osigurati prostor za rekreaciju, sport i društvene aktivnosti prilagođen svim dobnim skupinama.
Kratki opis svrhe projekta	Cilj projekta je unaprjeđenje i razvoj sportsko-rekreativne infrastrukture i s njom povezanih javnih i zelenih površina kako bi se ujednačio razvoj te postigla bolja ponuda i dostupnost javnih sportsko-rekreativnih i turističkih sadržaja za sve dobne skupine na području Općine Antunovac te kako bi se potaknuo zdraviji i aktivniji život mještana, povećala dostupnost ekološki održivih javnih prostora te omogućio siguran i kvalitetan prostor za sport, rekreaciju i odmor za sve stanovnike i posjetitelje Općine Antunovac. Opća svrha projekta je unaprjeđenje kvalitete života lokalnog stanovništva, povećanje privlačnosti Općine kao destinacije za aktivni turizam i doprinos održivom razvoju regije kroz unaprjeđenje i razvoj sportsko-rekreativne infrastrukture i s njom povezanih javnih i zelenih površina. Projekt omogućava stvaranje suvremenog, sigurnog i funkcionalnog prostora za sport i rekreaciju, što će imati višestruke koristi - povećanje fizičke aktivnosti svih dobnih skupina, s posebnim naglaskom na djecu i mlade, poticanje društvene integracije i povećanje vitalnosti zajednice te stvaranje novih prilika za lokalno gospodarstvo kroz razvoj aktivnog turizma.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt uključuje izgradnju sadržaja koji su uklopljeni u prirodno okruženje, uz očuvanje i dodatno uređenje parkovne i jezerske zone. Stvaranjem prostora za rekreaciju u prirodi potiče se boravak na otvorenom i razvija svijest o važnosti očuvanja okoliša. Korištenje suvremenih, ekološki prihvatljivih materijala (npr. umjetna trava, LED rasvjeta) smanjuje negativan utjecaj na okoliš. Projekt potiče tjelesnu aktivnost, druženje i boravak na svježem zraku, čime izravno doprinosi fizičkom i mentalnom zdravlju građana. Planirani sadržaji su dostupni svim dobnim skupinama, uključujući djecu, mlade, obitelji, ali i starije osobe i osobe s invaliditetom. Stvaranjem prostora za zajedničke aktivnosti jača se društvena povezanost i sudjelovanje građana u životu zajednice. Razvoj centra može generirati nova radna mjesta, povećati potražnju za lokalnim uslugama te potaknuti male poduzetnike. Dugoročno planiranje upravljanja centrom (održavanje, organizacija događanja, komercijalni sadržaji) osigurava financijsku održivost bez prevelikog opterećenja proračuna. Kvalitetna infrastruktura može privući sportske klubove, manifestacije i turiste, čime projekt ima širi regionalni značaj.

Nositelj provedbe projekta	Općina Antunovac
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Općina Antunovac
Planirani početak provedbe projekta	2025.
Planirani završetak provedbe projekta	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	Izgrađen i opremljen Sportsko-rekreativni centar Antunovac
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2027.
Ukupno procijenjena vrijednost projekta	1.948.941,79 €
Iznos vlastitog financiranja	292.341,27 €
Ostali mogući izvori financiranja	Sredstva Europskog fonda za regionalni razvoj putem Poziva na dodjelu bespovratnih sredstava ITU - Sportsko-rekreativna i zelena infrastruktura UA Osijek (IP.3.1.33)
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: DA Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: DA CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi: DA
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: NE Građevinska dozvola: DA

Doprinos strateškom cilju	Sportsko-rekreacijski centar doprinosi podizanju kvalitete i raznolikosti sadržaja za turiste kao i kvaliteti života lokalne zajednice.
Pozitivan učinak na sektor turizma	Pozitivan učinak na sektora turizma očituje se u razvoju novih sadržaja i inovatinvoj ponudi.

Prioritet	1. Očuvanje prirodnih i kulturnih resursa kao temelja održivog turizma
Mjera	1.3. Poticanje ekološki odgovornih praksi
Naziv projekta	**Zelena zona Ernestinovo**
Kratki opis predmeta projekta	Projekt Zelena zona Ernestinovo usmjeren je na obnovu okoliša, unaprjeđenje zelene infrastrukture i jačanje održivosti u Općini Ernestinovo. Uključuje obnovu močvarnih staništa, ozelenjivanje više od 8 hektara površine, izgradnju 4,2 km biciklističko-pješačkih staza te aktivnosti edukacije i podizanja svijesti o zaštiti okoliša.
Kratki opis svrhe projekta	Svrha projekta "Zelena zona Ernestinovo" je unaprijediti kvalitetu života lokalne zajednice kroz obnovu prirodnih staništa, ozelenjivanje prostora i razvoj održive infrastrukture, čime se potiče ekološka ravnoteža, smanjenje emisija CO_2 i aktivna mobilnost stanovništva.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt Zelena zona Ernestinovo doprinosi održivosti obnovom prirodnih staništa, povećanjem zelenih površina, smanjenjem emisija CO_2, razvojem biciklističke infrastrukture te edukacijom zajednice o zaštiti okoliša i održivom razvoju.
Nositelj provedbe projekta	Općina Ernestinovo
Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Općina Ernestinovo
Planirani početak provedbe projekta	1/7/2027
Planirani završetak provedbe projekta	31/12/2029
Ključne točke ostvarenja projekta	Priprema projektno-tehničke dokumentacije obuhvaća: 1. Izrada idejnog i glavnog projekta krajobraznog uređenja „Zelene zone Ernestinovo“ 2. Izrada studije izvedivosti sa analizom troškova i koristi 3. Izrada elaborata zaštite okoliša za potrebe provođenja postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš

	4. Izrada dokumentacije o nabavi za realizaciju projekta „Zelene zone Ernestinovo"
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	
Ukupno procijenjena vrijednost projekta	2.500.000,00 €
Iznos vlastitog financiranja	375.000,00 €
Ostali mogući izvori financiranja	MRRFEU, OE, sredstva iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti Europske unije
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: NE Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: DA CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi: DA
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: DA Lokacijska dozvola: DA Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: NE Građevinska dozvola: NE

Doprinos strateškom cilju	Ovaj projekti doprinosi razvoju novih sadržaja za turiste kao i kvaliteti života lokalnog stanovništva.
Pozitivan učinak na sektor turizma	Pozitivan učinak na sektor turizma očituje se u podizanju svijesti o okolištu kao i ponudi novih sadržaja za turiste.

Prioritet	4. Unapređenje turističke infrastrukture i ukupne kvalitete doživljaja
Mjera	4.1. Razvoj/obnova i modernizacija primarne i sekundarne infrastrukture
Naziv projekta	**Rekonstrukcija javnih bazena u Semeljcima**
Kratki opis predmeta projekta	Projekt obuhvaća rekonstrukciju i opremanje sportsko-rekreacijske infrastrukture "Javni bazeni Semeljci" s ciljem unapređenja turističke ponude destinacije kroz promociju aktivnog i održivog turizma. Rekonstrukcija

	postojećih bazena iz 1980. uključuje građevinske radove, izgradnju prateće infrastrukture te uvođenje digitalnih i zelenih tehnologija. Projekt također uključuje opremanje informacijskim i sigurnosnim sustavima, poticanje korištenja obnovljivih izvora energije (solarni sustavi i fotonaponski paneli), razvoj IKT rješenja (online rezervacije, interaktivna aplikacija), edukaciju zaposlenika te provedbu marketinških i promotivnih aktivnosti. Cilj projekta je povećanje atraktivnosti destinacije, poticanje održivog razvoja i demografske revitalizacije kroz ulaganja u slabije razvijena područja.
Kratki opis svrhe projekta	Indeks razvijenosti Općine Semeljci svrstava ju u II. Razvojnu skupinu po indeksu razvijenosti što ju svrstava u potpomognuta područja s velikom stopom iseljavanja i drugih negativnih demografskih trendova. S druge strane Općina Semeljci ima veliki neiskorišteni potencijal razvoja upravo u valorizaciji postojećih turističkih atributa, poput valorizacije sportsko rekreacijske infrastrukture (javno kupalište) u okviru postojeće destinacije Osječko-baranjske županije. Glavni razlog neiskorištenog turističkog potencijala je neadekvatna javna turistička infrastruktura. Postojeći Bazeni u Semeljcima su izgrađeni 1980. g. te više ne udovoljavaju potrebitim standardima stoga je postojeća infrastruktura u potpunosti nevalorizirana. Radi izostanka rekonstrukcije postojećih bazena u Semeljcima koja se može turistički valorizirati, nedovoljna je raznovrsnost turističke ponude u okviru destinacije u području aktivnog turizma, a posebice u manje razvijenim turističkim odredištima poput Općine Semeljci, nedovoljan je gospodarski oporavak i zapošljavanje lokalnog stanovništva koristeći postojeće turističke potencijale, a što dodatno negativno utječe na povećanje regionalnih neujednačenosti te otežava demografsku revitalizaciju. Dakle, Općina Semeljci u 2024. g. je u 4. kategoriji s ITR 6,34 jer ima 0,62 postelja, 0,00 postelja u hotelima; 0,45 turista, 1,57 broj zaposlenih u UGT djelatnosti; 0,53 postelja po stanovniku; 0,81 turista po stanovniku; 0,42 noćenja po stanovniku; i 1,36 udio zaposlenih u UGR djelatnosti.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Ekološka održivost Ugradnja solarnih sustava i fotonaponskih panela smanjuje emisije CO_2. Uvođenje sustava upravljanja okolišem (ISO 14001:2015). Provedba zelene javne nabave. Izrada dokumenta o utjecaju na klimatske promjene. Socijalna održivost Pristupačnost za osobe s invaliditetom (digitalna rješenja, edukacije). Promicanje ravnopravnosti i uključivanja ranjivih skupina. Poticanje demografske revitalizacije slabije razvijenog područja Gospodarska održivost Jačanje turističke ponude i privlačenje više posjetitelja. Uključivanje lokalnih dionika i stvaranje novih poslovnih prilika. Digitalizacija poslovanja i održivo upravljanje infrastrukturom.
Nositelj provedbe projekta	Općina Semeljci

Lokacija provedbe projekta (grad/općina)	Semeljci, Općina Semeljci
Planirani početak provedbe projekta	2026. godine
Planirani završetak provedbe projekta	Kraj 2027. godine
Ključne točke ostvarenja projekta	Ključne točke ostvarenja projekta "Javni bazeni Semeljci": 1. Rekonstrukcija postojeće infrastrukture - Obnova bazena iz 1980. godine prema Glavnom projektu i građevinskoj dozvoli. - Izgradnja strojarnice, garderoba, sanitarnih čvorova, vanjsko uređenje, instalacije. 2. Opremanje suvremenom opremom - Digitalno plaćanje, vanjski multimedijalni display, interaktivna karta destinacije, brojač posjetitelja, sustav nadzora. 3. Uvođenje obnovljivih izvora energije (OIE) - Solarno grijanje vode i fotonaponski paneli za proizvodnju električne energije. 4. Primjena zelenih tehnologija o Priprema za uvođenje ISO 14001:2015 – sustav upravljanja okolišem. 5. Digitalna rješenja - Online sustav rezervacija i plaćanja, mobilna aplikacija za prikaz sadržaja i interaktivne turističke karte. 6. Edukacija djelatnika - Osposobljavanje za rad s osobama s invaliditetom i korištenje novih tehnologija. 7. Promocija i marketing - Izrada promotivnih materijala, kampanja na webu, društvenim mrežama, TV i radiju. 8. Savjetodavne usluge i dokumentacija - Upravljanje projektom, priprema natječajne dokumentacije, izrada studija i revizorskih izvješća. Sve to vodi do cilja: moderni, održivi i dostupni javni bazeni kao turistička atrakcija u funkciji razvoja destinacije Semeljci.
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	Završetkom projekta.
Ukupno procijenjena vrijednost projekta	2.156.924,94

Iznos vlastitog financiranja	400.000,00
Ostali mogući izvori financiranja	EU sredstva.
Imovinsko-pravni odnosi	Riješeni.
Osnova za raspolaganje nekretninama	Vlasništvo.
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Profil projekta: Studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti: DA CBA (Cost Benefit Analysis / Analiza troškova i koristi: DA
Status izvedbe potrebne projektne dokumentacije	Idejni projekt: NE Lokacijska dozvola: NE Glavni projekt: DA Gradnja prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: NE Građevinska dozvola: DA

Doprinos strateškom cilju	Projekt doprinosi osiguranju kvalitetnih i raznolikih sadržaja za turiste i podizanju kvalitete života lokalnog stanovništva.
Pozitivan učinak na sektor turizma	Pozitivan učinak na sektor turizma očituje se u podizanju konkurentnosti destinacije kroz razvoj novih sadržaja.

10. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠTAVANJE O PROVEDBI

Provedba Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. – 2029. temelji se na definiranim prioritetima, mjerama i aktivnostima, a vodi se u skladu s Pravilnikom o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom (NN 112/2024). Operativni nositelji provedbe su Osječko-baranjska županija i Turistička zajednica Osječko-baranjska županije, u partnerstvu s jedinicama lokalne samouprave, lokalnim turističkim zajednicama te drugim relevantnim dionicima iz javnog i privatnog sektora. Podrška provedbi temelji se na redovnoj komunikaciji, operativnoj koordinaciji i praćenju aktivnosti, s ciljem osiguranja dosljednosti, učinkovitosti i pravovremene provedbe svih mjera i projekata koji su definirani u Planu upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. – 2029.

Provedbu Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. – 2029. potrebno je pratiti, odnosno, kontinuirano voditi evidenciju o implementiranim aktivnostima i ostvarenim ciljevima. Svake godine potrebno je izraditi izvještaj o provedbi plana o kojem se izvještava predstavničko tijelo Osječko-baranjske županije. Izvještaj treba uključiti: sažetak plana upravljanja destinacijom, pregled napretka u protekloj godini – status provedenih aktivnosti i odnos realiziranog i planiranog, pregled planiranih aktivnosti za sljedeću godinu. U četvrtoj (zadnjoj) godini provedbe plana izrađuje se završno evaluacijsko izvješće, koje daje pregled ukupne realizacije, ocjenu uspješnosti i preporuke za sljedeće četverogodišnje plansko razdoblje.

Plan upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. – 2029. provoditi će se u promjenjivim okolnostima uslijed događanja na tržištu, promjenama u društvu, klimi, gospodarstvu i drugim, za sada, teško predvidivim događanjima. U slučaju značajnijih promjena i potreba za mijenjanjem i nadopunom plana potrebno je izraditi izmjene i nadopune, sukladno Pravilniku (NN 112/2024). Za njih je važno navesti obrazloženje, analizu provedbe do tog trenutka te prijedlog novih mjera i aktivnosti. U taj proces svakako je važno uključiti dionike i provesti ga na transparentan i odgovoran način. Revizija osigurava da plan ostane relevantan, izvediv i usmjeren ka stvarnim potrebama destinacije.

11. PRILOZI

PRILOG 1. Popis projekata u planovima upravljanja destinacijama u domeni Turističkih zajednica gradova i općina u Osječko-baranjskoj županiji

Red. Br.	Turistička zajednica	Naziv projekta	Kratki opis predmeta projekta
1.	**TZ grada Belišće**	Novi život Starog mlina	U svrhu uređenja galerije planirana je rekonstrukcija zgrade javne namjene zaštićene kulturne baštine Stari mlin u Belišću, na k.č.br. 358/22 u k.o. Belišće, Željeznička 9.
2.		Rekonstrukcija biciklističke infrastrukture u Ulici kralja Tomislava u Belišću	Rekonstrukcija biciklističke infrastrukture u pojasu županijske ceste ŽC4050, u Ulici Kralja Tomislava u Belišću.
3.		Rekonstrukcija bazena i uređenje wellness centra na gradskom bazenu u Belišću	Izgradnja 3 nova bazena (plivački bazen, bazen s atrakcijama i dječji bazen), adaptacija postojećeg prostora u wellness centar čime se omogućuje cjelogodišnja turistička ponuda
4.		Izgradnja istočne tribine i rekonstrukcija nogometnog igrališta s atletskom stazom u Belišću	Rekonstrukcija postojećeg nogometnog igrališta i izgradnja nove atletske staze
5.		Električni turistički vlak u Belišću	Nabava električnog turističkog vlaka u Belišću
6.		Odmorište na rijeci Dravi u Bistrincima	Na postojećem odmorištu na rijeci Dravi u Bistrinci dodaju se novi sadržaji: sanitarni čvor za posjetitelje.
7.	**TZ općine Bilje**	Mreža biciklističkih staza Općine Bilje	Projekt podrazumijeva izgradnju i označavanje biciklističkih staza koje povezuju naselja unutar Općine Bilje s glavnim turističkim i prirodnim atrakcijama, uključujući Kopački rit. Obuhvaća i postavljanje signalizacije, odmorišta i sigurnosnih elemenata.
8.		Sportski centar	Projekt uključuje izgradnju multifunkcionalnog sportskog centra koji obuhvaća sportsku dvoranu i vanjske teniske terene. Dvorana će biti prilagođena za različite sportove (košarka, rukomet, odbojka) i rekreativne sadržaje, dok će teniski tereni biti namijenjeni i profesionalnoj i amaterskoj upotrebi.
9.		Revitalizacija Stare Drave	Projekt se odnosi na uređenje izletišta uz rukavac Stare Drave na području Općine Bilje, s ciljem stvaranja kvalitetnog rekreativnog i turističkog prostora. Nova obaloutvrda i radovi izmuljivanja su već izvedeni, a projekt se nadovezuje na njih kroz krajobrazno uređenje i dodavanje sadržaja za posjetitelje.

10.		Obnova i revitalizacija Velikog mlina u Bilju	Projekt uključuje rekonstrukciju i prenamjenu povijesnog objekta Velikog mlina u Bilju, koji predstavlja važan element industrijske baštine. Predviđa se obnova građevinske strukture, konzervacija postojećih elemenata te uređenje prostora za javne i turističke namjene.
11.		Staza kulturne baštine	Projekt predviđa uspostavu tematske pješačko-biciklističke staze koja povezuje ključne lokalitete kulturne i povijesne baštine u Općini Bilje – poput dvorca Eugena Savojskog, crkve, mlina i tradicijskih kuća. Staza će uključivati informativne ploče, digitalne vodiče i interpretacijski sadržaj.
12.	**TZ grada Valpovo**	Valpovački zeleni trokut	Ozelenjivanje mreže za pješačenje ukupne površinu od 2300m2 kroz sadnju stabala, uređenje pješačkih površina te nabave urbane opreme.
13.		Trg kod PBZ-a	Ozelenjivanje mreže za pješačenje ukupne površine od 6715 m2 kroz sadnju stabala, uređenje pješačkih površina te nabave urbane opreme.
14.		Razvoj zelene infrastrukture u gradu Valpovu	Rekonstrukcija javne zgrade u interpretacijski centar, izgradnja pješačkih staza sa dječjim igralištem te ozelenjavanje sive infrastrukture na području Grada Valpova.
15.	**TZ grada Osijeka**	Izrada i implementacija brendiranja enogastronomije destinacije Osijek	Ovaj projekt odnosi se na podizanje kvalitete enogastronomske ponude i brendiranja gastronomije destinacije Osijek što obuhvaća istraživanje, unapređenje ponude, osmišljavanje zajedničkih marketinških aktivnosti, edukacije i dr. Također uključuje aktivnosti unapređenja partnerstva i koordinacije te edukacije dionika.
16.		Revitalizacija parka Zrinjevac i zgrade sportske dvorane	Pilot projekt obuhvaća predefinirane elemente koji integriraju energetsku obnovu Sportske dvorane Zrinjevac, uređenje okolnog parka primjenom motiva pravilnoga kvadratnog oblika dvorane i parka, uz primjenu načela Novog Europskog Bauhausa. Ovaj projekt, koji objedinjuje obnovu Športske dvorane Zrinjevac i parka Zrinjevac te uvođenje elemenata urbane mobilnosti – parkiralište za električne bicikle s punionicom, ima za cilj stvoriti jedinstvenu cjelinu koja će doprinositi održivom razvoju, zelenoj tranziciji i boljem korištenju javnog prostora. Ulaganjem u zelenu urbanu infrastrukturu i obnovu zgrade dvorane ekološki prihvatljivom praksom, projekt doprinosi podizanju kvalitete života građana, jačanju društvene interakcije i povećanju atraktivnosti Osijeka.
17.		Rekonstrukcija zgrade Hrvatskog narodnog kazališta	Projekt predviđa temeljitu rekonstrukciju i obnovu zgrade HNK u Osijeku radi poboljšanja energetske učinkovitosti, pristupačnosti i funkcionalnosti same ustanove. Poseban element projekta je izgradnja tzv. male scene – multifunkcionalnog prostora manjeg kapaciteta namijenjenog izvedbi različitih tematskih sadržaja.
18.	**TZ grada Đakova**	Posjetiteljski centar Đakovo	Projekt obuhvaća izgradnju i opremanje posjetiteljskog centra Državne ergele Đakovo, koji će obuhvatiti dvije lokacije: Pastuharnu u centru Đakova i Ivandvor, smješten uz pašnjake gdje boravi većina lipicanaca. Posjetiteljima će biti omogućeni vođeni obilasci, jahanje, vožnja fijakerom, konjičke predstave, te edukativne aktivnosti vezane uz uzgoj lipicanaca i tradiciju

			konjičkog sporta. Cjelokupni projekt doprinosi promociji turizma, obrazovanja i očuvanju kulturne baštine vezane uz uzgoj lipicanaca. Svrha projekta je očuvanje i promocija tradicije uzgoja lipicanaca, te razvoj turizma i obrazovanja u istočnoj Slavoniji. Posjetiteljski centar omogućuje posjetiteljima interaktivan doživljaj, uključujući vođene obilaske, jahanje, vožnju fijakerom i konjičke predstave. Inkrementalno povećanje turističke potrošnje, uslijed ponude novog turističkog sadržaja povećat će broj dolazaka i noćenja turista, ali i broj posjetitelja koji konzumiraju hranu i piće. Ekonomska koristi uslijed smanjenja emisija CO2, uslijed instaliranja fotonaponske elektrane za vlastitu potrošnju (14,66 t/god) te uslijed korištenja električnih bicikala.
19.		Rekonstrukcija turističke rute Državna ergele – katedrala – Ul. M. Gupca	Projekt se odnosi na prometno i građevinsko rješenje koje obuhvaća rekonstrukciju kolnika Ulice Matije Gupca, kao i rekonstrukciju priključaka sporednih ulica na predmetnu ulicu, izgradnju raskrižja oblika kružnog toka na križanju Ulice Matije Gupca, Frankopanske ulice i Ulice Eugena Kvaternika, rekonstrukciju pješačkih i izgradnju biciklističkih staza i izgradnju parkirališnih površina, izgradnja oborinske odvodnje, te izgradnja javne rasvjete. Rekonstrukcija javne sanitarno fekalne mreže s rekonstrukcijom privatnih priključaka, rekonstrukcija javne vodovodne mreže s rekonstrukcijom privatnih priključaka.
20.		Sportsko-rekreacijska zona jezera Bajer	Izgradnja plaže sa svim pratećim sadržajima i višenamjenskim paviljonima uz plažu. Izgradnja skate parka i teretane na otvorenom, dječjeg i sportskih igrališta te u zadnjoj etapi športske dvorane. Na jugoistočnom dijelu velikog jezera planira formiranje umjetne šljunčane plaže u dužini od cca 150 metara , čime će se pomiriti visinska razlika između razine vode jezera i razine šetnice u tom dijelu obuhvata zahvata. Urbanističko-arhitektonskim rješenjem planirano je kaskadno/terasasto spuštanje terena različite parterne obrade (travnate i betonske površine) prema šljunčanom dijelu plaže smještenom uz samo jezero. Na južnom dijelu plaže predviđeno je proširenje planiranog platoa za postavljanje višenamjenskog paviljona – vanjskih tuševa, a na preostalom dijelu plaže formirane su terasasto organizirane plohe za sjedenje i ležanje. Površina oko skate parka planirana je u lijevanoj gumi u boji, a površina oko teretane na otvorenom planira se od lijevanog betona u boji. Jedna od etapa projekta bit će izgradnja šetnice oko jezera, a zadnja etapa je izgradnja sportske dvorane. Projekt će biti podijeljen u etape i radovi će se izvoditi prema mogućnostima financiranja. Poboljšanje uvjeta i kvalitete života stanovnika te povećanje broja korisnika turističkog sadržaja, kao i povećanje značaja turističke destinacije. Povećanje broja sportskih terena na području Grada Đakova, povećanje kvalitete života stanovnika - korisnika sportskih terena i dvorana.
21.		Rekonstrukcija i izgradnja ceste i pješačko-biciklističke staze u dijelu	Obuhvat zahvata je cesta i pješačko-biciklistička staza u dijelu ulice Vladimira Nazora od raskrižja sa ulicom Ivana Mažuranića do raskrižja s ulicom Jakova Gotovca te pješačko-biciklistička staza od raskrižja s ulicom Jakova Gotovca do raskrižja sa ulicom A. Hebranga.

		ulica V. Nazora i I. Mažuranića u Đakovu	Ukupna duljina zahvata je 873,71 metara. Početak zahvata je sa desne strane ulice I. Mažuranića na križanju sa ulicom V. Nazora, nastavlja se desnom stranom ulice I. G. Kovačića a završava na desnoj strani ulice Park pobjede biciklističkom stazom. U Ulici I. Mažuranića izgradit će se i javna rasvjeta koja je dio projekta. Poboljšanje uvjeta i kvalitete života stanovnika, smanjenje motornog prometa, te povećanje broja sudionika bicklističkog i pješačkog prometa, te povećanje sigurnosti istog. Razvoj biciklizma i biciklističke mreže na području Grada Đakova, a time i razvoj cikloturizma.
22.		Izgradnja ambijentalne rasvjete šetnice Perivoja J. J. Strossmayera u Đakovu i rekonstrukcija pozornice	Izgradnja ambijentalne rasvjetne šetnice istodobno osigurava poboljšanje infrastrukturnih preduvjeta na predmetnoj lokaciji te podiže razinu kvalitete turističke destinacije. Izgradnja ili rekonstrukcija postojeće pozornice važna je za održavanje različitih događanja folklorne, kulturne i dr. naravi kao što su Đakovački vezovi, ljetno kino, koncerti i dr. Nova pozornica treba se svojim izgledom uklopiti u okoliš i biti prihvatljiva kao takva.
23.		Rekonstrukcija Gradske nastavno-športske dvorane	Rekonstrukcija podnice - parketa, postojećih tribina, rekonstrukcija skladišta, energetska obnova, zamjena semafora i druge potrebne opreme u svrhu funkcionalnosti prostorije nastavno-športske dvorane za potrebe sporta i sportskih natjecanja.
24.		Regionalni društveno-teniski centar Đakovo	Projekt Regionalni društveno-teniski centar Đakovo odnosi se na izgradnju i opremanje dvoetažne sportske građevine najviših energetskih standarda s popratnim sadržajima koja će biti pogodna za promicanje amaterskog sporta i treninge kao i za održavanje službenih državnih i međunarodnih natjecanja u tenisu, ali i drugim dvoranskim sportovima (karate, judo, odbojka, badminton).
25.		Centar slavonske tradicije	Osnivanje Centra slavonske tradicije u svrhu očuvanja i promocije folklora i kulture, Đakovačkih vezova te tradicionalnih obrta, hrane i običaja. Promocija autohtone pasmine hrvatskog ovčara u interpretacijskom centru. Unaprjeđenje slavonske tradicije kroz osiguravanje infrastrukturnih rješenja za širenje kulturnog značaja.
26.		Revitalizacija Perivoja J. J. Strossmayera	Revitalizacija Perivoja J. J. Strossmayera kroz obnovu šetnice, vraćanjem nekadašnjeg historicističkog vrta, uspostavu sustava za navodnjavanje, obnovu biljnog materijala, uklanjanje stabala prema dendrološkom elaboratu i sadnja novih jedinki, uređenje dječjeg igrališta, fitnessa na otvorenom, uređenje gledališta pozornice te drugog sadržaja s ciljem osnaženja značaja predmetne lokacije. Zamjena dotrajale urbane komunalne opreme novom i funkcionalnijom. Unaprjeđenje turističke infrastrukture Strossmayerovog perivoja uz sudjelovanje stručnjaka iz područja pejzažne arhitekture i urbanog šumarstva. Ozelenjivanje stare urbane gradske jezgre. Stvaranje novih sadržaja za šetnju, sport i rekreaciju te boljih uvjeta održavanje koncerata, ljetnog kina, Đakovačkih vezova i drugih događaja u perivoju.

27.		Izgradnja pješačko-biciklističkih i biciklističkih staza na području Grada Đakova	Izgradnja novih i rekonstrukcija dotrajalih postojećih pješačko-biciklističkih staza na području Grada Đakova ukupne dužine novih 30 km. U planu je povezivanje svih prigradskih naselja s gradom izgradnjom pješačko-biciklističkih i/ili biciklističkih staza. Projektom se poboljšavaju preduvjeti za povećanje održivih oblika urbane mobilnosti te se povećava razina sigurnosti sudionika prometa te se potiče razvoj cikloturizma na području Grada Đakova i Osječko-baranjske županije.
28.		Izgradnja biciklističko-pješačke staze Đakovo - jezero Jošava	Projekt izgradnje biciklističke infrastrukture u Gradu Đakovu poboljšava prometnu povezanost i sigurnost te potiče održive oblike prijevoza. Obuhvaća izgradnju biciklističko pješačke staze u ulici D. Domjanića u Đakovu (1.458,14 m) i trasu od Ulice Pisak Đakovački do jezera Jošava (1.094,67 m), ukupne duljine 2.552,81 m. Poboljšanje uvjeta i kvalitete života stanovnika, smanjenje motornog prometa, te povećanje broja sudionika bicklističkog i pješačkog prometa, te povećanje sigurnosti istog. Povezivanje urbane gradske sredine s prirodnim okruženjem i jezerom Jošava te šumom Zokovica u neposrednoj blizini jezera. Razvoj biciklizma i biciklističke mreže na području Grada Đakova, a time i razvoj cikloturizma.
29.		Izgradnja parkirališta i pješačko-biciklističke staze u Ulici I. G. Kovačića u Đakovu	Trasa pješačko-biciklističke staze položena je uz regulacionu liniju odnosno uz izgrađene objekate i ograde u ul.I.G.Kovačića i ul.Ivana Mažuranića u Đakovu, a po postojećim pješačkim stazama i zelenim površinama, sve na k.č.br. 9081/5, 6677/1 i 9079/1 u k.o. Đakovo. Ukupna duljina izgrađene staze iznosi 259,92+24,52+6,60m = 291,04m.. Poboljšanje uvjeta i kvalitete života stanovnika, smanjenje motornog prometa, te povećanje broja sudionika biciklističkog i pješačkog prometa, te povećanje sigurnosti istog. Razvoj biciklizma i biciklističke mreže na području Grada Đakova, a time i cikloturizma.
30.		Izgradnja biciklističko-pješačke staze u Ulici J. Kozarca i Ulici S. S. Kranjčevića u Đakovu	Trasa pješačke staze projektiran je na sljedećim česticama: na k.č.br. 9079/1 i 9082, k.o. Đakovo. Budući da se radi o građevini infrastrukture, ne formira se zasebna građevinska čestica. Na katastarskim česticama ulica tj. staze koje se priključuju na predmetne staze vrši se prilagodba, tj. uklapanje postojećih staza u novoprojektiranu visinu nivelete staze. Na katastarskim česticama ulica tj. pješačko-biciklističkih staza koje se priključuju na predmetnu pješačko-biciklističku stazu vrši se prilagodba, tj. uklapanje postojećih staza u novoprojektiranu. Nova konstrukcija pješačko-biciklističke staze izvodi se nakon rušenja loših postojećih betonskih/asfaltnih/opločenih staza. Na mjestima križanja s prometnicama, staza će se voditi tako da osigura kontinuitet i jednoznačnost biciklističkog prometa te sigurnost biciklista i pješaka. Poboljšanje uvjeta i kvalitete života stanovnika, smanjenje motornog prometa, te povećanje broja sudionika biciklističkog i pješačkog prometa, te povećanje sigurnosti istog. Razvoj biciklizma i biciklističke mreže na području Grada Đakova, a time i cikloturizma.

31.		Izgradnja pješačko-biciklističke staze u Frankopanskoj ulici u Đakovu	Trasa pješačko-biciklističkih staza projektirana je na slijedećim česticama: na k.č.br. 5154, 9090, 9105, 9110 i 9118, k.o.Đakovo. Budući da se radi o građevini infrastrukture, ne formira se zasebna građevinska čestica. Na katastarskim česticama ulica tj. pješačko-biciklističkih staza koje se priključuju na predmetnu pješačko-biciklističku stazu vrši se prilagodba, tj. uklapanje postojećih staza u novoprojektiranu. Nova konstrukcija pješačko-biciklističke staze izvodi se nakon rušenja loših postojećih betonskih/asfaltnih/opločenih staza. Na mjestima križanja s prometnicama, staza će se voditi tako da osigura kontinuitet i jednoznačnost biciklističkog prometa te sigurnost biciklista i pješaka. Poboljšanje uvjeta i kvalitete života stanovnika, smanjenje motornog prometa, te povećanje broja sudionika biciklističkog i pješačkog prometa, te povećanje sigurnosti istog. Razvoj biciklizma i biciklističke mreže na području Grada Đakova, a time i cikloturizma.
32.		Izgradnja pješačko-biciklističke staze u Ulici E. Kvaternika u Đakovu	Trasa pješačke staze projektiran je na sljedećim česticama: na k.č.br. 7226/2, 7228/2, 7268/13, 12710, 12711, 12713 i 12714, i dijelu k.č.br. 7268/4, 7268/11, 7268/14, 9120, 12712 i 12715, k.o. Đakovo. Budući da se radi o građevini infrastrukture, ne formira se zasebna građevinska čestica. Na katastarskim česticama ulica tj. staze koje se priključuju na predmetne staze vrši se prilagodba, tj. uklapanje postojećih staza u novoprojektiranu visinu nivelete staze. Nova konstrukcija pješačko-biciklističke staze izvodi se nakon rušenja loših postojećih betonskih/asfaltnih/opločenih staza. Na mjestima križanja s prometnicama, staza će se voditi tako da osigura kontinuitet i jednoznačnost biciklističkog prometa te sigurnost biciklista i pješaka. Poboljšanje uvjeta i kvalitete života stanovnika, smanjenje motornog prometa, te povećanje broja sudionika bicklističkog i pješačkog prometa, te povećanje sigurnosti istog.
33.		Povezivanje urbane gradske jezgre s prirodnom baštinom i Športsko-rekreacijskim centrom Bajer	Izgradnja nove spojne ulice između ulica Franje Račkog i Đure Basaričeka koja uključuje izgradnju kolnika, dvosmjernih pješačkih staza, jednosmjernih biciklističkih staza za oba pravca vožnje s obje strane ulice, parkirališta za osobne automobile. Poboljšanje uvjeta i kvalitete života stanovnika, smanjenje motornog prometa, te povećanje broja sudionika biciklističkog i pješačkog prometa, te povećanje sigurnosti istog. Projektom se povezuje urbana gradska jezgra s jezerom Bajer i budućim Športsko-rekreacijskim centrom Bajer. Razvoj biciklizma i biciklističke mreže na području Grada Đakova, a time i cikloturizma.
34.		Uređenje i dovršetak stadiona HNK Đakovo Croatia	Izgradnja krova nad tribinama, zaštitnih ograda za golove i drugog pripadajućeg sadržaja. Osnaženje sportske, a posredno i turističke infrastrukture na području Grada Đakova te stvaranje preduvjeta za organizacijom sadržaja visoke kvalitete.
35.		Uređenje stadiona NK Croatia 1971	Uređenje klupskih prostorija i svlačionica za mlađe uzraste natjecatelja (stari dio stadiona).

			Unaprjeđenje sportske infrastrukture na području Grada Đakova. Povećanje broja sportaša i rekreativaca na području Grada Đakova.
36.		Rekonstrukcija Gradskih bazena u Đakovu	Sanacija postojećeg malog bazena uključujući sve radove radi postizanja funkcionalnosti i sigurnosti bazena za djecu i odrasle. Sanacija kompenzacijskog bazena i opločenja između velikog bazena i tribina, sanacija rasvjetnih tijela. Unaprjeđenje sportske infrastrukture na području Grada Đakova. Povećanje sigurnosti djece i odraslih kupača na gradskom bazenu. Povećanje broja turista na području Grada Đakova.
37.		Regionalni centar odbojke na pijesku	Obnoviti već postojeću infrastrukturu kako bi tereni na pijesku bili dostupni većem broju djece i ostalih korisnika. Tereni u pijesku koji zadovoljavaju međunarodne standarde korisni su i za druge sportove poput rukometa ili nogometa u pijesku, ali i za sve ostale koji bi bili u prilici obavljati trenažne procese na atraktivnoj podlozi. S obzirom na lokaciju (pokraj đakovačkih bazena) cilj je društveno uključiti djecu i mlade, ali i ostalu populaciju kroz bavljenje sportom kao zdravim načinom života. Unaprjeđenje sporta i zdravog načina života na području regije. Povećanje broja aktivnih sportaša i međunarodnih natjecanja na području regije.
38.		Zeleno srce Slavonije - The Green heart of Slavonia	Ozelenjivanje ruta poučnih staza što bi donijelo višestruke koristi kako turistima tako i stanovnicima Grada Đakova, kao što su snižavanje temperature zraka okruženja (problem urbani toplinski otoci). Unaprjeđenje cikloturizma na području Grada Đakova i podizanje razine osviještenosti o promicanju zelenih i okolišnih vrijednosti.
39.		Nadstrešnica za sklanjanje ljudi u javnom prometu	Izgradnjom i opremanjem cikloturističkog odmorišta u Đakovu povećava se ravnomjerna opremljenost Državne rute što doprinosi kvaliteti cikloturističke ponude, a posljedično do većeg broja cikloturista. Unaprjeđenje cikloturizma na području Grada Đakova.
40.		Izgradnja športsko-rekreacijskog i dječjeg igrališta u Ulici M. Pavlinovića u Đakovu	Građenje građevine športsko-rekreacijske namjene 2.b skupine - višenamjensko dječje igralište u svrhu omogućavanja jednake kvalitete života građanima u dijelu grada koji predstavlja najveći mjesni odbor. Izgradnja javne rasvjete igrališta, fitnessa na otvorenom i sadnja stabala uz sportske sadržaje i ozelenjivanje cijelog područja. Unaprijediti kvalitetu života građana i omogućiti jednake mogućnosti za građane najvećeg mjesnog odbora Sjever-Dračice na području Grada Đakova. Promicati zdrav način života kroz sport i rekreaciju.
41.		Izgradnja vanjske rasvjete đakovačke katedrale - prvostolnice Sv. Petra	Izgradnja dekorativne rasvjete đakovačke katedrale s ugradnjom energetski učinkovitih rasvjetnih tijela. Osvijetlit će se vanjski volumen građevine kako bi ona bila atraktivna i u noćnim satima te vidljiva iz daleka.

			Izgradnjom vanjske rasvjete đakovačke katedrale rješava se pitanje osvjetljenja najveće kulturno-povijesne atrakcije u Gradu Đakovu na glavnom gradskom trgu koju turisti rado obilaze jer je jedna od najljepših sakralnih građevina iz 19. stoljeća na ovim prostorima i šire.
42.	**TZ grada Donji Miholjac**	Obnova prirodne baštine kompleksa dvorca Mailath u Donjem Miholjcu	Obnova perivoja s pripadajućim građevinama kompleksa oko dvorca Mailath te rekonstrukcija zgrade staklenika, klijališta, osmerokutnog paviljona, vrtne kućice.
43.		OSVIT kulture – Posjetiteljski multimedijalni kulturni centar	Predmet ovog projekta je rekonstrukcija javne kulturne zgrade koja se nalazi u samom središtu grada Donjeg Miholjca te predstavlja kulturnu znamenitost prvenstveno zbog svoga smještaja u području zaštićene kulturno povijesne cjeline, a u blizini od oko 50 km nema takve veće i značajnije zgrade koja objedinjuje i sadrži više kulturnih djelatnosti.
44.		Obnova i opremanje dvoraca Prandau i Mailath	Kratki opis i svrha: Planirano je obnoviti zgrade dvoraca u Donjem Miholjcu (stari i novi dvorac)
45.		Izgradnja biciklističke staze u Vukovarskoj ulici, Harambašićevoj ulici i naselju Gorica u D. Miholjcu	Izgradnjom biciklističkih staza maknut će se bicikliste s glavnih cesta.
46.		Izgradnja novog društvenog doma u Podgajcima Podravskim	Izgradnja društvenog doma za potrebe kulturnih događanja i društvenog života naselja Podgajci Podravski.
47.	**TZ grada Našice**	Arheološki park sestara Klarisa	Provedba arheoloških istražnih radova, dokumentiranje, zaštita i konzervacija prezentacijskog dijela nalazišta. Označivanje povijesti Našica kroz nastanak, razvoj, opstanak i utjecaj vjerskih institucija na život i razvoj bližeg i šireg područja grada Našica te aktivacija arhivske pisane građe u edukativne i turističke svrhe samostana i crkve sv. Antuna Padovanskog.
48.		Arheološko nalazište uz Templarsku crkvu sv. Martina u Martinu	Provedba arheoloških istražnih radova, dokumentiranje, zaštita i konzervacija prezentacijskog dijela nalazišta. Označivanje povijesti Našica kroz nastanak, razvoj, opstanak i utjecaj vjerskih institucija na život i razvoj bližeg i šireg područja grada Našica te aktivacija arhivske pisane građe o djelovanju Templarskog reda na užem i širem području grada Našica.
49.		Sportsko rekreacijski centar Našice	Izgradnja sportske infrastrukture- bazeni. Izgradnja bazena i sportske infrastrukture radi edukacije školske populacije, razvoja sportova na vodi i turizma.
50.		Sportsko rekreacijski centar Našice	Izgradnja sportske infrastrukture- tenis centar. Izgradnja tenis terena sa sportskom dvoranom i dr. infrastrukturom radi opstojnosti, privlačenja šire populacije stanovništva za bavljenje ovim sportom te profesionalizacije sporta na području grada i turizma
51.		Sportski centar Lapovac	Izgradnja pontonskog bazena i uređenje kupališta. Revitalizacija kupališta na izdvojenom dijelu retencije s pratećom infrastrukturom, izgradnja pontonskog bazena radi edukacije i razvoja sportova na vodi (vaterpolo, veslanje) te turističke infrastrukture (zip-line, most na vodi, sportsko rekreativna staza i dr.).

52.		Sportsko rekreacijska infrastruktura-sportski kamp	Izgradnja sportsko rekreativnih staza i infrastrukture kampa. Razvoj amaterskog sporta šireg područja grada i županije s izgradnjom sportske infrastrukture.
53.		Revitalizacija parka pored dvorca Pejačević	Obnova dendroflore, jezera u parku, glazbenog paviljona te uređenje korita Našičke rijeke i izgradnja škole u prirodi. Revitalizacija spomenika parkovne arhitekture s uređenjem infrastrukturnih objekata u parku i izgradnjom škole u prirodi kao središnje edukativne točke biološke i šumarske discipline.
54.		Sportsko rekreacijski centar Našice – izgradnja Nexe Arene	Svrha projekta izgradnje Nexe Arene je stvaranje suvremenog sportskog centra koji će služiti kao glavno mjesto za treniranje i natjecanja rukometnog kluba NEXE, ali i kao višenamjenski objekt za sportske, kulturne i društvene događaje. Projekt ima za cilj potaknuti razvoj sporta, unaprijediti infrastrukturu grada Našica te omogućiti održavanje velikih natjecanja od šireg značaja, što koristi ne samo lokalnoj zajednici, već i cijeloj Republici Hrvatskoj.
55.		Sportsko rekreacijski centar Našice – izgradnja i opremanje hotela	Svrha projekta je izgradnja i opremanje hotela u sklopu sportskog i rekreacijskog centra, s ciljem pružanja kvalitetnog smještaja sportašima, rekreativcima i posjetiteljima, čime se povećava atraktivnost destinacije, potiče sportski turizam i doprinosi razvoju lokalnog gospodarstva.
56.		Hotel Lapovac	Svrha projekta je izgradnja i opremanje hotela na jezeru Lapovac, namijenjenog prvenstveno turistima koji traže kvalitetan i udoban smještaj u prirodnom okruženju. Projekt će povećati turističku ponudu Našica, potaknuti razvoj održivog turizma uz jezero te doprinijeti jačanju lokalnog gospodarstva kroz povećanje broja dolazaka i produženje boravka turista.
57.	**TZ Baranje**	Interpretacijski etno centar Kneževi Vinogradi	Projektom "Interpretacijski etno-centar Karanac" predviđena je rekonstrukcija, izgradnja i opremanje objekta koji će predstavljati interpretacijski etno-centar čija će osnovna namjena biti pružanje informacija i edukaciji posjetitelja te putem kojeg će se vršiti promidžba gastro, eno i ruralnog turizma a predstavljat će i mjesto javnog okupljanja poduzetnika u turizmu i ugostiteljstvu. Lokacija budućeg Interpretacijskog centra nalazi se u centru Karanca, na prostoru zgrade bivše pošte (Kolodvorska 124).
58.		Izgradnja glamping resorta sa popratnim sadržajima u Kneževim Vinogradima	Projekt „Izgradnja glamping resorta sa popratnim sadržajima u Kneževim Vinogradima" planiran je na atraktivnoj lokaciji SRC Kneževi Vinogradi te predstavlja inovativan iskorak u turističkoj ponudi Baranje. Resort će kombinirati luksuz i prirodu kroz moderno opremljene glamping jedinice, pružajući gostima jedinstven doživljaj odmora. Osim smještajnih kapaciteta (glamping kućice, kamp), resort će uključivati raznovrsne popratne sadržaje poput wellness zone, teretanu, vanjski fitness, sportske terene te gastronomskih i enoloških iskustava, čime će doprinijeti razvoju održivog turizma i jačanju turističke prepoznatljivosti regije.

59.		Unaprjeđenje Sportsko - rekreacijskog centra Kneževi Vinogradi	Projekt podrazumijeva sljedeće: rekonstrukciju pomoćnog nogometnog igrališta odnosno izgradnju tribina i rasvjete sportskog igrališta te izgradnju tenis i fitness centra.
60.		Izgradnja javne rasvjete Vinskim cestama u Zmajevcu	Projekt izgradnje javne rasvjete obuhvaća postavljanje LED javne rasvjete na najpoznatijim vinskim cestama u Baranji, Katolički i Reformatorski surduk u Zmajevcu.
61.	**TZ općine Draž**	Obnova Spomen doma Batinska bitka	Projekt se odnosi na obnovu i modernizaciju Spomen-doma Batinske bitke u naselju Batina, s ciljem očuvanja i prezentacije povijesne baštine. Obuhvaća građevinsku sanaciju objekta, uređenje okoliša te uspostavu novog stalnog muzejskog postava koji interpretira događaje i značaj Batinske bitke na edukativan i suvremen način. Svrha projekta je očuvanje povijesne i kulturne baštine kroz obnovu Spomen-doma Batinske bitke te njegovo pretvaranje u suvremeni memorijalno-edukativni centar. Projekt doprinosi jačanju kolektivnog sjećanja, promicanju vrijednosti mira i antifašizma, te razvoju kulturnog turizma i lokalne zajednice kroz povećanje pristupačnosti i atraktivnosti ovog značajnog povijesnog lokaliteta.
62.	**TZ općine Erdut**	Ekološko-edukacijski centar BANJKAS	Projekt Ekološko-edukacijski centar Banjkas je usmjeren na razvoj javne turističke infrastrukture ulaganjem u povećanje atraktivnosti slabije razvijene turističke destinacije ruralnog područja – Općine Erdut, čime će se doprinijeti podizanju kvalitete destinacije i potaknuti razvoj održivih oblika turizma na kontinentu. Izgradnja ekološko-edukacijskog centra na samoj obali rijeke Dunav uz uvažavanje elemenata zaštite okoliša doprinijeti će raznovrsnosti turističke ponude na manje razvijenom turističkom odredištu te potaknuti gospodarski oporavak i zapošljavanje lokalnog stanovništva, što će pozitivno utjecati na smanjenje regionalnih neujednačenosti u kapacitetima turističke ponude.
63.		Izgradnja teniskih terena na području Općine Erdut	Projekt izgradnje teniskih terena u općini Erdut rješava nedostatak infrastrukture za tenis i potiče bavljenje sportom, osobito među djecom i mladima. Planirana je izgradnja dva javna teniska terena na području općine Erdut. Izgradnja je planirana u Bijelom Brdu i Dalju, u zonama gdje već postoje sportski sadržaji, čime se povećava dostupnost i kvaliteta rekreacije. Tereni će biti besplatni za sve građane, potičući aktivan način života i razvoj sportskih vještina. Projekt doprinosi unapređenju kvalitete života te pozicionira općinu Erdut kao zajednicu koja ulaže u sport i zdravlje svojih stanovnika.
64.		Rekonstrukcija i obnova kulturne baštine - ERDUTSKA KULA	Cilj je doprinijeti održivom korištenju kulturne baštine općine Erdut , kako bi se osigurao diversificiran, brz razvoj turizma te time društveno- gospodarski razvitak, prije svega otvaranjem novih radnih mjesta, stvaranjem novih proizvoda, povećanjem broja posjetitelja i pozicioniranjem općine Erdut kao atraktivne turističke destinacije. Stavljanjem Erdutske kule na turističko tržište očekuje se širi pozitivan učinak u smislu povećane potražnje za sličnim turističkim proizvodima na razini cijele Osječko-baranjske županije. Provedbom ulaganja u

			lokalitet „Erdutska kula“, stvorit će se nova, prepoznatljiva nepokretna turistička točka kojom će se pomoću kvalitetno osmišljenog marketinškog pristupa privući veći broj posjetitelja, osigurati će se da turisti dulje borave na području općine Erdut.
65.		Kultura za razvoj Urbane aglomeracije - obnova rodne kuće Milutina Milankovića	Ovaj projektni prijedlog nastao je kao rezultat analize potreba za obnovom i opremanjem rodne kuće znanstvenika Milutina Milankovića. Do danas kuća je obnavljana i opremana iz različitih izvora financiranja, uglavnom nacionalnih. Projekt je u sinergiji sa svim doasdašnjim radnjama i projektima koji su doveli do upotrebne vrijednosti kuće.

PRILOG 2. Popis kulturnih dobara u Osječko-baranjskoj županiji

PRILOG 3. Zaštićena područja u Osječko-baranjskoj županiji

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
1	Z-2321	Ambar	Bizovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
2	Z-6425	Ambar	Bizovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
3	Z-2300	Ambar i krušna peć	Poganovci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
4	Z-6380	Arheološka zona "Mursa, Pristanište i Vijenac Ivana Me	Osijek	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
5	Z-4445	Arheološka zona “Tvrđa – Gornji grad“	Osijek	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
6	Z-3371	Arheološka zona grada	Đakovo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
7	P-6443	Arheološki lokalitet srednjovjekovne utvrde Subotica (S	Lug Subotički	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
8	Z-3746	Arheološko nalazište "Blato"	Budrovci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
9	Z-3743	Arheološko nalazište "Bogaljevci"	Dalj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
10	Z-3640	Arheološko nalazište "Borik i Janjevci"	Donji Miholjac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
11	Z-3753	Arheološko nalazište "Buziklica - Malo Kneževo"	Kneževo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
12	Z-3755	Arheološko nalazište "Ciglana"	Kneževo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
13	Z-3749	Arheološko nalazište "Ciglana"	Kozarac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
14	Z-3635	Arheološko nalazište "Ciglana"	Beli Manastir	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
15	Z-3493	Arheološko nalazište "Crkvina" i "Stepaničevac"	Aljmaš	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
16	Z-3754	Arheološko nalazište "Crna bara - Buziklica"	Kneževo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
17	Z-3637	Arheološko nalazište "Čikluk"	Bolman	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
18	Z-6363	Arheološko nalazište "Čorda i dr."	Kopačevo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
19	Z-3752	Arheološko nalazište "Derjan"	Kneževi Vinogradi	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
20	Z-3741	Arheološko nalazište "Donje polje - Prosina"	Karanac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
21	Z-6118	Arheološko nalazište "Dragojlov brijeg"	Kneževi Vinogradi	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
22	Z-4960	Arheološko nalazište "Filipovica-Hermanov vinograd"	Osijek	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
23	Z-3639	Arheološko nalazište "Gajić, Rastić i Međe"	Branjin Vrh	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
24	Z-3813	Arheološko nalazište "Gradina i Petljak"	Viškovci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
25	Z-3750	Arheološko nalazište "Grobljanska poljana"	Petlovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
26	Z-3747	Arheološko nalazište "Grovišće"	Batina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
27	Z-6159	Arheološko nalazište "Kamenac"	Kamenac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
28	Z-4830	Arheološko nalazište "Kenderfeld"	Vardarac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
29	P-6334	Arheološko nalazište "Kitišanci"	Valpovo	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
30	Z-3812	Arheološko nalazište "Klisa - Ekonomija"	Klisa	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
31	Z-4825	Arheološko nalazište "Kobilica-Veliki Baratvud"	Draž	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
32	Z-3748	Arheološko nalazište "Korenište"	Kozarac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
33	Z-3756	Arheološko nalazište "Kotlina"	Kotlina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
34	Z-4972	Arheološko nalazište "Kovačevićevo-Volovski izvor"	Novi Čeminac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
35	Z-6160	Arheološko nalazište "Kraljevo brdo"	Dalj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
36	Z-3642	Arheološko nalazište "Lipa"	Darda	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
37	Z-3742	Arheološko nalazište "Livadice"	Dalj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
38	Z-4828	Arheološko nalazište "Lug"	Lug	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
39	Z-4959	Arheološko nalazište "Lug"	Samatovci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
40	Z-5500	Arheološko nalazište "Mađarska Retfala"	Osijek	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
41	Z-6596	Arheološko nalazište "Mali Sakadaš"	Kopačevo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
42	Z-3751	Arheološko nalazište "Mitvar"	Kneževi Vinogradi	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
43	Z-3645	Arheološko nalazište "Okrugla zemlja"	Čeminac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
44	Z-3745	Arheološko nalazište "Ovčara - Rozingova pustara"	Čepin	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
45	Z-7358	Arheološko nalazište "Pajtenica"	Selci Đakovački	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
46	Z-3494	Arheološko nalazište "Podunavlje"	Aljmaš	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
47	Z-6043	Arheološko nalazište "Pogan, Mala Lačka, Logor"	Popovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
48	Z-3644	Arheološko nalazište "Poloj - Lisova skela"	Dalj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
49	Z-3636	Arheološko nalazište "Popova zemlja"	Beli Manastir	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
50	Z-4958	Arheološko nalazište "Remanenc Poljana - Krčevine"	Novi Čeminac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
51	Z-3638	Arheološko nalazište "Rimska cesta"	Bilje	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
52	Z-3740	Arheološko nalazište "Rit i Ciglana"	Jagodnjak	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
53	Z-3744	Arheološko nalazište "Sedam bunara - Mitvar"	Grabovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
54	Z-3814	Arheološko nalazište "Selefeldek"	Vardarac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
55	Z-3757	Arheološko nalazište "Selište"	Duboševica	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
56	Z-4829	Arheološko nalazište "Silađ-Okrajak"	Lug	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
57	Z-4831	Arheološko nalazište "Stari Prkos i Kremenuša"	Erdut	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
58	Z-5223	Arheološko nalazište "Staro Valpovo"	Belišće	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
59	Z-6400	Arheološko nalazište "Suvatovo"	Nemetin	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
60	Z-3816	Arheološko nalazište "Šimenica"	Strizivojna	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
61	Z-3811	Arheološko nalazište "Štrbinci"	Budrovci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
62	Z-4827	Arheološko nalazište "Udovičko polje"	Koprivna	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
63	Z-6068	Arheološko nalazište "Ulica Vladimira Nazora"	Popovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
64	Z-6051	Arheološko nalazište "Utrina - Četevelđ"	Lug	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
65	Z-3643	Arheološko nalazište "Velika straža"	Dalj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
66	Z-4957	Arheološko nalazište "Veliki Varod, Mali Varod i Žarkov	Erdut	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
67	Z-3498	Arheološko nalazište "Vinogradi"	Brođanci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
68	Z-3815	Arheološko nalazište "Vinogradi"	Suza	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
69	Z-3641	Arheološko nalazište "Vir, Selska bara, Vinogradac"	Duboševica	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
70	Z-4826	Arheološko nalazište "Vodenčina"	Koprivna	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
71	Z-4209	Arheološko nalazište „Varhegy – Mocsolas”	Zmajevac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
72	Z-6174	Arheološko nalazište Bajer	Dalj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
73	Z-3496	Arheološko nalazište Bajer i Ulica Venecija	Bijelo Brdo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
74	Z-3497	Arheološko nalazište Baranja Var	Branjin Vrh	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
75	Z-6379	Arheološko nalazište Bare	Martin	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
76	Z-6312	Arheološko nalazište Baštine	Martin	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
77	Z-6458	Arheološko nalazište Bentež	Beketinci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
78	Z-6638	Arheološko nalazište Blata 1	Malinovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
79	Z-6607	Arheološko nalazište Blata 2	Malinovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
80	Z-6406	Arheološko nalazište Breški gaj	Podgorač	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
81	Z-6135	Arheološko nalazište Busija	Dalj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
82	Z-4973	Arheološko nalazište Ciglana - Zeleno polje	Osijek	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
83	Z-6052	Arheološko nalazište Ciglana i Čemin-Ciganska pošta	Jagodnjak	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
84	Z-6426	Arheološko nalazište Crkva reformiranih	Kneževi Vinogradi	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
85	Z-6457	Arheološko nalazište Dubrava	Čepinski Martinci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
86	Z-6947	Arheološko nalazište Frigis 2	Osijek	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
87	Z-6736	Arheološko nalazište Grabrovac - Štrosmajerovac	Đakovo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
88	Z-6142	Arheološko nalazište Gradac	Sarvaš	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
89	Z-6604	Arheološko nalazište Gradac i Sredno	Batina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
90	Z-6403	Arheološko nalazište Gradac-Varhegy	Zmajevac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
91	Z-6252	Arheološko nalazište Grbavica I	Martin	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
92	Z-6265	Arheološko nalazište Grbavica II	Martin	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
93	Z-6255	Arheološko nalazište Grbavica III	Martin	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
94	Z-4961	Arheološko nalazište Ivandvor	Đakovo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
95	Z-7503	Arheološko nalazište Katinska-Gradac	Satnica Đakovačka	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
96	Z-6911	Arheološko nalazište Kaznica - Rutak	Selci Đakovački	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
97	Z-6134	Arheološko nalazište Kolođvar	Ivanovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
98	Z-6637	Arheološko nalazište Kraka	Rakitovica	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
99	Z-6423	Arheološko nalazište Krčavina	Novi Perkovci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
100	Z-6787	Arheološko nalazište Kremenjača	Gorjani	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
101	Z-3495	Arheološko nalazište Lajmir	Beli Manastir	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
102	Z-6610	Arheološko nalazište Leštak	Golinci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
103	Z-6608	Arheološko nalazište Lipina 1	Lipine	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
104	Z-6264	Arheološko nalazište Male Livadke	Markovac Našički	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
105	Z-6636	Arheološko nalazište Ograd	Golinci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
106	Z-6249	Arheološko nalazište Orašje	Markovac Našički	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
107	Z-6472	Arheološko nalazište Osnovna škola	Kneževi Vinogradi	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
108	Z-6917	Arheološko nalazište Palača	Tomašanci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
109	Z-7170	Arheološko nalazište Petruš II	Osijek	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
110	Z-6748	Arheološko nalazište Plugarić i Crnilovac	Budrovci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
111	Z-6404	Arheološko nalazište Podgrađe	Valpovo	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
112	Z-6693	Arheološko nalazište Prinčevac	Donji Miholjac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
113	Z-6309	Arheološko nalazište Ražište	Podgorač	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
114	Z-6813	Arheološko nalazište Sadice	Vučjak Feričanački	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
115	Z-6269	Arheološko nalazište Samostan klarisa	Našice	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
116	Z-6609	Arheološko nalazište Selište	Golinci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
117	Z-6250	Arheološko nalazište Stara Branjevina	Markovac Našički	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
118	Z-6887	Arheološko nalazište stari grad Nevna	Levanjska Varoš	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
119	Z-3810	Arheološko nalazište Sumbelija	Budrovci	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
120	Z-6267	Arheološko nalazište Šipovac	Našice	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
121	Z-6424	Arheološko nalazište Topolina	Kuševac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
122	Z-6256	Arheološko nalazište Ulica R. Boškovića - uz prugu	Našice	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
123	Z-6647	Arheološko nalazište Veliko polje I	Josipovac Punitovački	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
124	Z-6910	Arheološko nalazište Veliko polje II	Josipovac Punitovački	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
125	Z-6864	Arheološko nalazište Verušed	Josipovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
126	Z-6946	Arheološko nalazište Vinogradi	Josipovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
127	Z-6070	Arheološko nalazište Vodica - Sesije	Popovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
128	Z-6838	Arheološko nalazište Zagajci	Belišće	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
129	Z-6158	Arheološko nalazište"Lepodrevci"	Bizovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
130	Z-5602	Bastioni sv. Karla i sv. Eugena s Vodenim vratima	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
131	Z-3237	Bećarac - tradicijski glazbeni i verbalni oblik s područja		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
132	ROS-108	Biblioteka Muzeja Slavonije	Osijek	Pokretna zbirka	Zaštićeno kulturno dobro
133	Z-1638	Biskupski dvor	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
134	Z-1640	Bogoslovno sjemenište	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
135	Z-3043	Burza rada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
136	Z-6292	Centralno skladište za žitarice - magazin	Mirkovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
137	Z-2782	Cjelina arhivskih fondova i zbirki u posjedu Državnog ar	Osijek	Pokretna zbirka	Zaštićeno kulturno dobro
138	Z-1623	Crkva Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije	Bilje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
139	Z-1273	Crkva Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije sa žup	Valpovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
140	Z-1249	Crkva Male Gospe	Koprivna	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
141	Z-1700	Crkva Preobraženja Kristovog	Piškorevci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
142	Z-1650	Crkva reformiranih	Kopačevo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
143	Z-1653	Crkva reformiranih	Lug	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
144	Z-5294	Crkva sv. Andrije apostola	Viljevo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
145	Z-1667	Crkva sv. Ane	Podolje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
146	Z-1691	Crkva sv. Ane	Brođanci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
147	Z-1651	Crkva sv. Antuna Padovanskog	Levanjska Varoš	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
148	Z-1250	Crkva sv. Antuna Padovanskog sa samostanom	Našice	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
149	Z-1619	Crkva sv. Arhanđela Mihajla	Beli Manastir	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
150	Z-1635	Crkva sv. Barbare	Draž	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
151	Z-1244	Crkva sv. Dimitrija	Dalj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
152	Z-1690	Crkva sv. Dimitrija	Bračevci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Podaci nisu službeni i mogu se koristiti isključivo u informativne svrhe.

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
153	Z-1248	Crkva sv. Duha	Feričanci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
154	Z-1673	Crkva sv. Grgura Velikog	Šljivoševci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
155	Z-1270	Crkva sv. Ilije	Poganovci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
156	Z-1628	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Darda	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
157	Z-1671	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Sarvaš	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
158	Z-1645	Crkva sv. Jakova apostola	Gorjani	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
159	Z-1699	Crkva sv. Jakova sa samostanom	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
160	Z-1669	Crkva sv. Josipa	Popovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
161	Z-1672	Crkva sv. Jurja	Sveti Đurađ	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
162	Z-1698	Crkva sv. Križa sa samostanom	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
163	Z-1260	Crkva sv. Marije	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
164	Z-1652	Crkva sv. Marije Magdalene	Luč	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
165	Z-1668	Crkva sv. Martina	Podgajci Podravski	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
166	Z-1618	Crkva sv. Martina biskupa	Beli Manastir	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
167	Z-1242	Crkva sv. Mateja	Bizovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
168	Z-1252	Crkva Sv. Mihaela	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
169	Z-1630	Crkva sv. Mihaila Arhanđela	Darda	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
170	Z-1636	Crkva sv. Mihovila Arkanđela	Drenje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
171	Z-1632	Crkva sv. Mihovila Arkanđela	Donji Miholjac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
172	Z-1647	Crkva sv. Nikolaja	Jagodnjak	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
173	Z-1627	Crkva sv. Nikolaja	Branjina	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
174	Z-1621	Crkva sv. Nikolaja	Bijelo Brdo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
175	Z-1269	Crkva sv. Nikole	Podgorač	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
176	Z-1268	Crkva sv. Petra apostola	Petrijevci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
177	Z-1267	Crkva sv. Petra i Pavla	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
178	Z-1625	Crkva sv. Petra i Pavla	Bolman	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
179	Z-1633	Crkva sv. Petra i Pavla	Dopsin	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
180	Z-1655	Crkva sv. Petra i Pavla	Marijanci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
181	Z-1697	Crkva sv. Petra i Pavla	Koška	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
182	Z-1674	Crkva sv. Petra i Pavla	Topolje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
183	Z-6326	Crkva sv. Trojice	Gazije	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
184	Z-1693	Crkva sv. Trojstva	Čepin	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
185	Z-6519	Crkva sv. Valentina mučenika	Batina	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
186	Z-1642	Crkva Svih Svetih	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
187	Z-1246	Crkva Svih Svetih	Donja Motičina	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
188	Z-1675	Crkva Uzašašća sv. Križa	Trnava	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
189	Z-1634	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Dragotin	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
190	Z-1637	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Duboševica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
191	Z-1626	Crkva Uzvišenja sv. Križa	Branjin Vrh	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
192	Z-1670	Crkva Vavedenja Bogorodice	Popovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
193	Z-1692	Crkva Vaznesenja Gospodnjeg	Budimci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
194	Z-5405	Crkveno pučko pjevanje		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
195	Z-5401	Crkveno pučko pjevanje iz Baranje	Topolje	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
196	Z-6408	Donja oružarnica	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
197	Z-1617	Dvorac Adamovich	Aljmaš	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
198	Z-1271	Dvorac Adamović	Tenja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
199	Z-1243	Dvorac Adamović - Mihaljević	Čepin	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
200	Z-1694	Dvorac Adamović-Cseh	Erdut	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
201	Z-1629	Dvorac Esterhazy	Darda	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
202	Z-1622	Dvorac Eugena Savojskog	Bilje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
203	Z-1648	Dvorac Fridricha Habsburškog	Kneževo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
204	Z-1624	Dvorac Normann	Bizovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
205	Z-1657	Dvorac Pejačević - Mali	Našice	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
206	Z-1656	Dvorac Pejačević - Veliki	Našice	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
207	Z-2330	Đački dom	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
208	Z-2472	Etnološka cjelina "Katolički surduk"	Zmajevac	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
209	Z-2471	Etnološka cjelina "Reformatorski surduk"	Zmajevac	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
210	Z-7333	Evangelička (Luteranska) crkva i župni dom	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
211	ROS-118	Gradska i sveučilišna knjižnica	Osijek	Pokretna zbirka	Zaštićeno kulturno dobro
212	Z-3867	Gradska vijećnica	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
213	Z-7585	Građanska obiteljska kuća	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
214	Z-5843	Groblje sv. Ane	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
215	ROS-0482-1974.	Grobnica boraca XII. slavonske udarne proleterske brig	Podgorač	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
216	ROS-0358-1973.	Grobnica neznanih boraca JA, pripadnika vojvođanskih	Bizovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
217	Z-2331	Guttmannova stanica	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
218	Z-3448	Hotel Royal	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
219	Z-7341	Hrvatske tradicije slavljenja sv. Martina biskupa		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
220	Z-1265	Hrvatsko narodno kazalište	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
221	Z-1666	Isusovački samostan	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
222	Z-3958	Javna plastika "Ljudi"	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
223	Z-1257	Judenkaserne	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
224	Z-3785	Kanonička kurija	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
225	Z-3868	Kanonička kurija	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
226	Z-1639	Kanoničke kurije	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
227	Z-1251	Kapela Pejačević	Našice	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
228	Z-7821	Kapela poklonac sv. Ivana Nepomuka	Batina	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
229	Z-1654	Kapela sv. Martina	Martin	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
230	Z-7708	Kapela sv. Nikole na groblju u Donjem gradu	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
231	Z-1661	Kapela sv. Roka	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
232	Z-1763	Kapela sv. Roka	Valpovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
233	Z-1261	Kapela sv. Roka	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
234	Z-1644	Kapela sv. Tri kralja	Gorjani	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
235	Z-7074	Kapelica na izvoru Studenac	Branjina	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
236	Z-1641	Katedrala sv. Petra	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
237	Z-5759	Kino Korzo danas kino Europa	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
238	Z-5760	Kino Urania	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
239	Z-3041	Kompleks "Zelene kuće"	Belišće	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
240	Z-1631	Kompleks dvorca Majlath	Donji Miholjac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
241	Z-1272	Kompleks dvorca Prandau-Normann	Valpovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
242	Z-5846	Kompleks dvorca Tikveš u šumi Korisedo (Jasenik)	Lug	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
243	Z-6548	Kompleks Ergele Ivandvor	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
244	Z-2536	Kompleks radničkih zgrada	Belišće	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
245	Z-7343	Kompleks Remize i Munjare	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
246	Z-6259	Kompleks tvornice S.H. Gutmann	Belišće	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
247	Z-5856	Konjička vojarna	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
248	Z-3318	Kraljice ili Ljelje - godišnji proljetni ophod iz Gorjana	Gorjani	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
249	ROS-0204-1971.	Kripta i spomenik palim borcima NOR-a i ŽFT	Bolman	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
250	ROS-0212-1971.	Kripta sa spomenikom palim borcima pripadnicima III. a	Bolman	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
251	Z-6099	Kuća Berger	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
252	Z-7710	Kuća Frank	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
253	Z-5889	Kuća Helfrich	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
254	Z-1262	Kuća Kragujević (Mitrović)	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
255	Z-5823	Kuća Mandić	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
256	Z-7014	Kuća Wlaszak	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
257	Z-6466	Kulturnopovijesna cjelina Đurđenovca	Đurđenovac	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
258	Z-2259	Kulturno-povijesna cjelina grada Donjeg Miholjca	Donji Miholjac	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
259	Z-2260	Kulturno-povijesna cjelina grada Đakova	Đakovo	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
260	Z-1733	Kulturno-povijesna cjelina grada Našica	Našice	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
261	Z-4341	Kulturno-povijesna cjelina grada Osijeka	Osijek	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
262	Z-2261	Kulturno-povijesna cjelina grada Valpova	Valpovo	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
263	Z-1247	Kurija Mihalović	Feričanci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
264	Z-1665	Kužni pil	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
265	Z-6998	Mauzolej Pavla Pejačevića	Podgorač	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
266	Z-2324	Mauzolej Pejačević	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
267	Z-3353	Medičarski obrt s područja sjeverozapadne Hrvatske i S		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
268	Z-7548	Medvede (medvjedi) – tradicijski pokladni ophod Slova	Josipovac Punitovački	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
269	Z-7838	Mjesta masovnih grobnica žrtava iz Domovinskog rata s	Antin;Antunovac;Baćin;Badanj;Beli Manastir;Berak;Bilje;Bodegraj;Bogdanovci;Bo rojevići;Bunić;Cerić;Cerovljani;Čakovci;Ćelije;	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
270	ROS-0389-1973.	Mjesto strijeljanja komunista i ostalih rodoljuba (spome	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
271	Z-3040	Mlin	Belišće	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
272	Z-6040	Mlin	Duboševica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
273	Z-6126	Niz radničkih kuća tvornice Povischil	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
274	Z-1663	Novi samostan sv. Križa	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
275	Z-7057	Običaj posvete konja u Koški pod nazivom „Posvetio sa	Koška	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
276	Z-2335	Palača kraljevskog sudbenog stola	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
277	Z-1263	Palača Virovitičke županije	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
278	Z-7836	Park kralja Držislava	Osijek	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
279	ROS-0383-1973.	Partizansko groblje i spomenik borcima NOR-a	Paučje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
280	ROS-0356-1973.	Partizansko groblje i spomen-kosturnica	Beli Manastir	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
281	ROS-0483-1974.	Partizansko spomen-groblje	Podgorje Bračevačko	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
282	Z-1245	Patrijaršijski dvor	Dalj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
283	Z-5403	Pjevanje starogradskih pjesama		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
284	Z-7645	Podvodno i kopneno arheološko nalazište Sulejmanov r	Darda	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
285	ROS-151	Povijesni arhiv - zbirke	Osijek	Pokretna zbirka	Zaštićeno kulturno dobro
286	Z-3367	Priprema tradicijskog slavonskog kulena/kulina		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
287	Z-5377	Pustara Zlatna Greda	Bilje	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
288	Z-5818	Reformatorska crkva	Suza	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
289	Z-1649	Reformatorska crkva	Kneževi Vinogradi	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
290	Z-1762	Reformatorska crkva	Laslovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
291	Z-5947	Reformatska crkva sa župnim stanom i školom	Zmajevac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
292	Z-5898	Reformirana crkva sa župnim stanom	Karanac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
293	Z-1266	Reformirana kršćanska crkva	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
294	Z-1761	Reformirana kršćanska crkva	Hrastin	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
295	Z-1256	Rodna kuća Franje Kuhača	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
296	Z-3872	Samostanska zgrada časnih sestara sv. Križa s crkvom sv	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
297	Z-3873	Samostanska zgrada časnih sestara sv. Križa s crkvom sv	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
298	Z-1662	Secesijski zdenac	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
299	Z-5896	Silos Union paromlina	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
300	Z-5820	Sklop reformirane kršćanske crkve	Vardarac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
301	Z-5819	Sklop reformirane kršćanske crkve	Kotlina	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
302	Z-7788	Skupna grobnica 210 poginulih boraca 42. divizije i Mili	Budrovci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
303	ROS-0367-1973.	Skupna grobnica 30 palih boraca NOR-a	Darda	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
304	ROS-0364-1973.	Skupna grobnica boraca NOR-a	Strizivojna	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
305	ROS-0213-1971.	Skupna grobnica palih boraca JA	Valpovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
306	ROS-0210-1971.	Skupna grobnica palih boraca NOR-a	Petrijevci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
307	Z-2532	Skupna grobnica u kojoj je sahranjeno više palih boraca	Koška	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
308	ROS-0381-1973.	Skupna grobnica ŽFT, spomenik palim borcima NOR-a	Kućanci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
309	Z-2534	Spomen obilježje podignuto u blizini mjesta nekadašnje	Tenja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
310	ROS-0209-1971.	Spomen-grobnica palih boraca NOR-a	Belišće	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
311	Z-3045	Spomenički kompleks Dvorca Pejačević	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
312	Z-2535	Spomenik "Pobjeda" s kriptom	Batina	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
313	ROS-0227-1971.	Spomenik "Slobodi"	Donji Miholjac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
314	ROS-0363-1973.	Spomenik dvojici avijatičara pripadnika 423. jurišnog pu	Valpovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
315	Z-2531	Spomenik Ive Lole Ribara	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
316	ROS-0539-1976.	Spomenik palim borcima i ŽFT	Bijelo Brdo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
317	Z-3871	Spomenik palim vojnicima Šokčevićeve pukovnije ("Um	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
318	ROS-196-1971	Spomenik žrtava fašističkog terora	Koška	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
319	ROS-0427-1973.	Spomen-kosturnica i spomenik palim borcima NOR-a	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
320	Z-1696	Srednjovjekovni grad Bedemgrad	Gradac Našički	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
321	Z-1643	Srednjovjekovni grad Erdut	Erdut	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
322	Z-1646	Srednjovjekovni grad Kolođvar	Ivanovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
323	Z-7637	Srednjovjekovno arheološko nalazište Gora/Gara	Gorjani	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
324	Z-3342	Stambena vila Mačkamama	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
325	Z-3356	Svatovac - tradicijski vokalno - instrumentalni napjev s		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
326	Z-7246	Šokačko kolo		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
327	Z-7298	Tradicija esperanta u Hrvatskoj	Bjelovar;Đurđevac;Hrašćina;Osijek;Rijeka;Sisa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
328	Z-7802	Tradicija i umijeće skelarenja u kontinentalnoj Hrvatsko		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
329	Z-7472	Tradicije hrvatskog lovstva		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
330	Z-6918	Tradicije uzgoja lipicanaca u Slavoniji, Baranji i Srijemu	Đakovo	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
331	Z-6419	Tradicijska kuća	Habjanovci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
332	Z-2320	Tradicijska kuća i okućnica	Topolje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
333	Z-6418	Tradicijska kuća s okućnicom	Bocanjevci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
334	Z-1258	Trgovačka kuća	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
335	Z-5781	Tvornička zgrada tvornice Povischil	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
336	Z-2329	Učenički dom "Hrvatskog radiše"	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
337	Z-3622	Umijeće izgradnje i sviranja gajdi i duda u istočnoj i sred		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
338	Z-7451	Umijeće izrade baranjskih šokačkih vezova	Baranjsko Petrovo Selo;Branjin	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
339	Z-3359	Umijeće izrade slavonskog kožnog prsluka		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
340	Z-4225	Umijeće izrade tradicijskih ženskih frizura s područja Sla		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro

Podaci nisu službeni i mogu se koristiti isključivo u informativne svrhe.

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
341	Z-5404	Umijeće izrade zlatoveza		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
342	Z-4229	Umijeće sviranja na tamburi samici		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
343	Z-3478	Umijeće šaranja tikvica na području Slavonije		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
344	Z-6071	Umijeće ukrašavanja uskrsnih jaja-pisanica vezom (ople		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
345	Z-1620	Upravna zgrada kombinata	Belišće	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
346	Z-7164	Vatrogasni toranj	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
347	Z-6734	Vatrogasni toranj	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
348	Z-6741	Velika (Lauf) staja na ergeli Ivandvor	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
349	Z-5900	Vila Leimdörffer i vila Schwertasek	Đurđenovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
350	Z-3786	Vila Gröger	Našice	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
351	Z-5872	Vila Neuschloss	Đurđenovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
352	Z-2333	Vila Nikole Klira	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
353	Z-6272	Vila ravnatelja "Union" paromlina	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
354	Z-5890	Vila Szinicz	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
355	Z-5897	Vinski podrum	Kneževi Vinogradi	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
356	Z-7739	Vinski podrum	Beli Manastir	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
357	Z-2322	Vinski podrum	Suza	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
358	Z-2323	Vinski podrum	Zmajevac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
359	Z-6802	Vinski podrum i žitnica	Feričanci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
360	Z-7245	Vukojevački starcevi	Vukojevci	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
361	Z-5520	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
362	Z-3455	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
363	Z-3454	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
364	Z-3456	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
365	Z-3453	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
366	Z-3096	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
367	Z-3452	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
368	Z-3451	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
369	Z-3450	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
370	Z-3449	Zgrada	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
371	Z-2466	Zgrada "Granum"	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
372	Z-7175	Zgrada „ Dom HV-a“	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
373	Z-1658	Zgrada Aksman	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
374	Z-3784	Zgrada Baumgärtner	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
375	Z-1264	Zgrada bivše gostionice Gradskog vrta	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
376	Z-2470	Zgrada bivšeg "Obrtničkog doma"	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
377	Z-1695	Zgrada bivšeg vlastelinstva Reiner	Ernestinovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
378	Z-1274	Zgrada Burian	Valpovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
379	Z-6268	Zgrada ciglane - kružna peć	Vladislavci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
380	Z-3783	Zgrada Čačinović	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
381	Z-3042	Zgrada Direkcije Slavonsko-podravske željeznice	Belišće	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
382	Z-3101	Zgrada Doma mirovinske zaklade	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
383	Z-2332	Zgrada Filozofskog fakulteta	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
384	Z-3390	Zgrada FINA-e	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
385	Z-2336	Zgrada Galerije likovnih umjetnosti	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
386	Z-1254	Zgrada Generalkomande	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
387	Z-2343	Zgrada Gillming-Hengl	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
388	Z-1660	Zgrada Glavne pošte	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
389	Z-1253	Zgrada Glavne straže	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
390	Z-3782	Zgrada Gradske štedionice	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
391	Z-2468	Zgrada Hoffman	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
392	Z-2337	Zgrada Hrvatske gospodarske komore	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
393	Z-7225	Zgrada jahaonice bivše topničke vojarne – „Manjež“	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
394	Z-2467	Zgrada Korsky	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
395	Z-3279	Zgrada Lucić	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
396	Z-1259	Zgrada magistrata	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
397	Z-2327	Zgrada Maksimović	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
398	Z-4208	Zgrada Milanković	Dalj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
399	Z-6733	Zgrada mlinskog skladišta	Bilje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
400	Z-6271	Zgrada Muačević	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
401	Z-3044	Zgrada Muačević	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
402	Z-3869	Zgrada Muzeja Đakovštine	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
403	Z-2341	Zgrada Nayer	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
404	Z-2328	Zgrada Okružnog ureda za osiguranje radnika	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
405	Z-5935	Zgrada parne pilane	Đurđenovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
406	Z-3389	Zgrada Pilpel	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
407	Z-1664	Zgrada Plemić	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
408	Z-2342	Zgrada Povischil	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
409	Z-2325	Zgrada procesualnog suda	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
410	Z-3781	Zgrada prve Hrvatske štedionice	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
411	Z-3870	Zgrada Prve hrvatske štedionice	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
412	Z-1255	Zgrada Raith	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
413	Z-3866	Zgrada Reichsman	Đakovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
414	Z-3388	Zgrada Rohregger	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
415	Z-2469	Zgrada Sauter	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
416	Z-2339	Zgrada Schmidt	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Podaci nisu službeni i mogu se koristiti isključivo u informativne svrhe.

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
417	Z-3099	Zgrada Schönwald	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
418	Z-2338	Zgrada Sekulić-Plavšić	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
419	Z-2326	Zgrada Sokolskog doma i mjesto sabirnog ustaškog logo	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
420	Z-2586	Zgrada Solarskog ureda	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
421	Z-2340	Zgrada Spitzer	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
422	Z-6579	Zgrada stare tvornice sa zgradom vodotornja i zgrada sl	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
423	Z-3098	Zgrada Vančura	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
424	Z-3182	Zgrada vjeroispovjedne škole	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
425	Z-3097	Zgrada Woger	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
426	Z-3100	Zgrada Zimmer	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
427	Z-1659	Zgrada Živanović	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
428	Z-2334	Zgrada Županijskog poglavarstva	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
429	Z-7412	Zlatna formula hrvatskoga jezika ča-kaj-što		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
430	Z-7839	Židovska groblja	Banova Jaruga;Belišće;Bjelovar;Bolman;Brod Moravice;Cernik;Čakovci;Čepin;Darda;Donja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
431	Z-6547	Židovsko groblje	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
432	Z-5940	Židovsko groblje	Osijek	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
433	Z-5939	Židovsko groblje	Našice	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
434	Z-4243	Židovsko groblje ŽFT	Đakovo	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
435	P-6770	Župna crkva Našašća sv. Križa i župni stan	Zmajevac	Nepokretna pojedinačna	Preventivno zaštićeno dobro

Ukupno rezultata: 435

Podaci nisu službeni i mogu se koristiti isključivo u informativne svrhe.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo zaštite okoliša
i zelene tranzicije

Zaštićena područja po županijama

Osječko-baranjska

Površina županije	414995.437 ha	
Broj zaštićenih područja	19	
Ukupna površina zaštite	55525.79 ha	13.380 %
Kopnena površina zaštite	55525.79 ha	13.380 %
Morska površina zaštite	0.00 ha	0.000 %

Posebni rezervat

Broj zaštićenih područja: 2 - KOPAČKI RIT - REZERVAT, PODPANJ

	Apsolutna površina	Realna površina
Površina kopna:	**6148.16 ha** **1.482 %**	**6148.16 ha** **1.482 %**
Površina mora:	0.00 ha 0.000 %	0.00 ha 0.000 %
Ukupna površina:	**6148.16 ha** **1.482 %**	**6148.16 ha** **1.482 %**

Park prirode

Broj zaštićenih područja: 2 - KOPAČKI RIT, PAPUK

	Apsolutna površina	Realna površina
Površina kopna:	**57262.27 ha** **13.798 %**	**50562.79 ha** **12.184 %**
Površina mora:	0.00 ha 0.000 %	0.00 ha 0.000 %
Ukupna površina:	**57262.27 ha** **13.798 %**	**50562.79 ha** **12.184 %**

Regionalni park

Broj zaštićenih područja: 1 - MURA - DRAVA

	Apsolutna površina	Realna površina
Površina kopna:	**87448.70 ha** **21.072 %**	**71045.88 ha** **17.120 %**
Površina mora:	0.00 ha 0.000 %	0.00 ha 0.000 %
Ukupna površina:	**87448.70 ha** **21.072 %**	**71045.88 ha** **17.120 %**

Spomenik prirode

Broj zaštićenih područja: 1 - BILJSKO GROBLJE - TRAVNJAK

	Apsolutna površina	Realna površina
Površina kopna:	**0.61 ha** **0.000 %**	**0.61 ha** **0.000 %**
Površina mora:	0.00 ha 0.000 %	0.00 ha 0.000 %
Ukupna površina:	**0.61 ha** **0.000 %**	**0.61 ha** **0.000 %**

Spomenik parkovne arhitekture

Broj zaštićenih područja: 12 - OSIJEK - PARK KRALJA PETRA KREŠIMIRA IV., ČEPIN - PARK OKO DVORCA, BILJE - PARK OKO DVORCA, VALPOVO - PARK OKO DVORCA, ĐAKOVO - STROSSMAYEROV PERIVOJ, ĐAKOVO - MALI PARK, DALJ - PARK POKRAJ PATRIJARŠIJE, NAŠICE - PARK OKO DVORCA, TENJA - PARK OKO DVORCA, DONJI MIHOLJAC - PARK UZ DVORAC, KNEŽEVO - PARK OKO DVORCA, OSIJEK - PERIVOJ KRALJA TOMISLAVA

	Apsolutna površina	Realna površina
Površina kopna:	**156.51 ha** **0.038 %**	**156.51 ha** **0.038 %**
Površina mora:	0.00 ha 0.000 %	0.00 ha 0.000 %
Ukupna površina:	**156.51 ha** **0.038 %**	**156.51 ha** **0.038 %**

Značajni krajobraz

Broj zaštićenih područja: 1 - ERDUT

	Apsolutna površina	Realna površina
Površina kopna:	**160.34 ha** **0.039 %**	**160.34 ha** **0.039 %**
Površina mora:	0.00 ha 0.000 %	0.00 ha 0.000 %
Ukupna površina:	**160.34 ha** **0.039 %**	**160.34 ha** **0.039 %**

*Napomena: Apsolutna površina je površina iz Upisnika zaštićenih područja prema aktu o proglašenju. Realna površina je površina kojom se upravlja na način propisan Zakonom o zaštiti prirode, a sukladno nacionalnoj kategoriji zaštite. Realna površina je rezultat preklapanja različitih nacionalnih kategorija zaštite.

Na temelju članka 25. stavka 8. Zakona o turizmu (NN 156/23.) i članka 8. stavaka 1., 2. i 3. Pravilnika o metodologiji izrade Plana upravljanja destinacijom (NN 112/24.), Turističko vijeće Turističke zajednice Osječko-baranjske županije, na svojoj 3. sjednici održanoj 28. studenoga 2025. godine u Osijeku donosi

ODLUKU

o usvajanju i upućivanju Prijedloga Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. – 2029. na donošenje Skupštini Osječko-baranjske županije

Članak 1.

Turističko vijeće Turističke zajednice Osječko-baranjske županije usvaja Prijedlog Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. – 2029. i upućuje isti na donošenje Skupštini Osječko-baranjske županije.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDNICA TURISTIČKOG
VIJEĆA TZ OBŽ
Nataša Tramišak, mag.iur.

TURISTIČKA ZAJEDNICA OSIJEK OSJEČKO - BARANJSKE ŽUPANIJE

Broj: 42/25-1
Osijek, 28. studenoga 2025. godine

Prilog

IZVJEŠĆE O PROVEDENOM SAVJETOVANJU O NACRTU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2026. - 2029.

Vrsta dokumenta	Nacrt Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029.
Datum dokumenta	25. studenoga 2025. godine
Razdoblje savjetovanja	24. listopada do 24. studenog 2025. godine
Nositelj savjetovanja	Turistička zajednica Osječko-baranjske županije
Način provođenja postupka savjetovanja	Stavljanje Nacrta Plana upravljanja destinacijom Osječko-baranjske županije za razdoblje 2026. - 2029. na internetske stranice Osječko-baranjske županije s mogućnošću sudionika da elektronskim ili pisanim putem dostave svoje primjedbe, komentare i prijedloge.
Svrha dokumenta	Plan upravljanja destinacijom je planski dokument za razvoj održive destinacije, koji izrađuje turistička zajednica za područje jedne ili više lokalnih ili regionalnih turističkih zajednica, na razdoblje od četiri godine, sukladno članku 25. Zakona o turizmu ("Narodne novine" broj 156/23.). Plan upravljanja destinacijom određuje smjer razvoja destinacije u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima.
Predstavnici zainteresirane javnosti koji su dostavili svoje primjedbe, komentare i prijedloge na predloženi Nacrt	Turistička zajednica Grada Đakova i Hotel Osijek
Primjedbe, komentari i prijedlozi u odnosu na predloženi Nacrt	**Turistička zajednica Grada Đakova** predložila je da se u pregledima manifestacija Osječko-baranjske županije ispravi navod o Međunarodnom festivalu umjetničke tamburaške glazbe u Đakovu, jer ta manifestacija više ne postoji. Također, u dijelu koji navodi da se festival održava u Đakovu, Osijeku i Našicama, potrebno je naglasiti da se on u Đakovu ne održava. (Tablica 3.3.3. Manifestacije u Županiji (str. 27) i Događanja i manifestacije (str. 69). U području turističke infrastrukture potrebno je ukloniti podatak da se parkiralište za turističke autobuse nalazi uz DVD Đakovo, jer ono više ne postoji na toj lokaciji. Trenutno se parkiralište za turističke autobuse nalazi u Ulici Matije Gupca, u blizini Državne ergele Đakovo. (Tablica 3.5.2. Sekundarna turistička infrastruktura u Županiji (str. 34)). Kod analize komunalne infrastrukture treba ažurirati podatak o sustavu pročišćavanja otpadnih voda u Đakovu: sustav više nije u izgradnji, nego je već izgrađen. (3.6. Analiza komunalne infrastrukture (str. 36)). Naziv "Ergela lipicanera u Đakovu" potrebno je zamijeniti ispravnim nazivom "Ergela lipicanaca u Đakovu". (Tablica 6.1. Snage i slabosti Osječko-baranjske županije kao turističke destinacije (str. 88)). U opisu projekta Posjetiteljskog centra ergele Đakovo treba ispraviti podatak o nositelju provedbe: umjesto Turističke zajednice Grada Đakova, stvarni nositelj provedbe je Državna ergela Đakovo. (Posjetiteljski centar ergele Đakovo (str.122)).

	Na kraju, potrebno je u prilogu zamijeniti postojeći popis projekata novim, sumiranim i korigiranim popisom koji je usklađen s Planom upravljanja destinacijom Đakovo. **Hotel Osijek** predlaže da se makne popunjenost pojedinačno navedenih hotela. Naime, predlažu da se navedena rečenica obriše (str. 11): *"Kod najposjećenijih hotela popunjenost dodatno raste: Zelenkrov (46,3%), Waldinger (42,8%), Boutique Hotel Tvrđa (40,7%), Hotel Osijek (39,9%) i Hotel Central (39,5%), dok novootvoreni Hotel Materra ima stalni porast popunjenosti i za posljednjih 6 mjeseci iznosi 37%. Nakon hotela Slijede objekti u domaćinstvu s 12,6%".*, a da se zamijeni s činjenicom iz Izvješća o izvršenju Programa rada Turističke zajednice Osječko-baranjske županije za 2024. godinu: *Najveću popunjenost imali su apartmani s 5 zvjezdica - 39,46% te hoteli s 3 zvjezdice - 30,65%. Popunjenost hotela u Osijeku iznosila je 37,52%.* Str. 56. Također predlažu izmijeniti sljedeći pasus (str. 56): *Hotelski smještaj bilježi najbolje rezultate u poslovanju, čini 50% noćenja, bilježi najveću razinu kvalitete i popunjenost od 24,3%, dok kod nekoliko najvažniji i najposjećenijih hotela ona raste do 50%: (Zelenkrov (46,3%), Waldinger (42,8%), Boutique Hotel Tvrđa (40,7%), Hotel Osijek (39,9%) i Hotel Central (39,5%). Iako je ukupni broj kreveta u ovom tipu smještaja stagnirao kao posljedica zatvaranja Hotela Termia u Bizovcu, vidljiv je porast broja uspješnih hotelskih investicija. Recentna investicija u hotel visoke kategorije, Hotel Materra u Čepinu, pokazuje stalni porast broja noćenja i popunjenosti, a u dosadašnjem dijelu 2025. godine iznosi gotovo 50%, iako se radi o izvansezonskom dijelu godine.* Novi prijedlog: *Hotelski smještaj bilježi najbolje rezultate u poslovanju, čini 50% noćenja, bilježi najveću razinu kvalitete i popunjenost od 24,3%, dok kod nekoliko najvažnijih i najposjećenijih hotela ona raste preko 40%. Iako je ukupni broj kreveta u ovom tipu smještaja stagnirao kao posljedica zatvaranja Hotela Termia u Bizovcu, vidljiv je porast broja uspješnih hotelskih investicija. Recentna investicija u hotel visoke kategorije, Hotel Materra u Čepinu, pokazuje stalni porast broja noćenja i popunjenosti.*
Razlozi prihvaćanja/neprihvaćanja dostavljenih primjedbi, komentara i prijedloga na predloženi Nacrt	Sve prijedloge Turističke zajednice Grada Đakova prihvaćamo jer predstavljaju stvarno stanje i okolnosti te se ispravljaju netočni navodi. Sve prijedloge Hotela Osijek prihvaćamo jer se radi o ažuriranju podataka o hotelskom smještaju koji trebaju biti usuglašeni sa službenim podacima iz Izvješća o izvršenju Programa rada Turističke zajednice Osječko-baranjske županije za 2024. godinu, kao i zbog činjenice da je prikaz popunjenosti hotela izražen u postotcima bio neadekvatan te ga je bilo razvidno izmijeniti sukladno predloženom komentaru.